

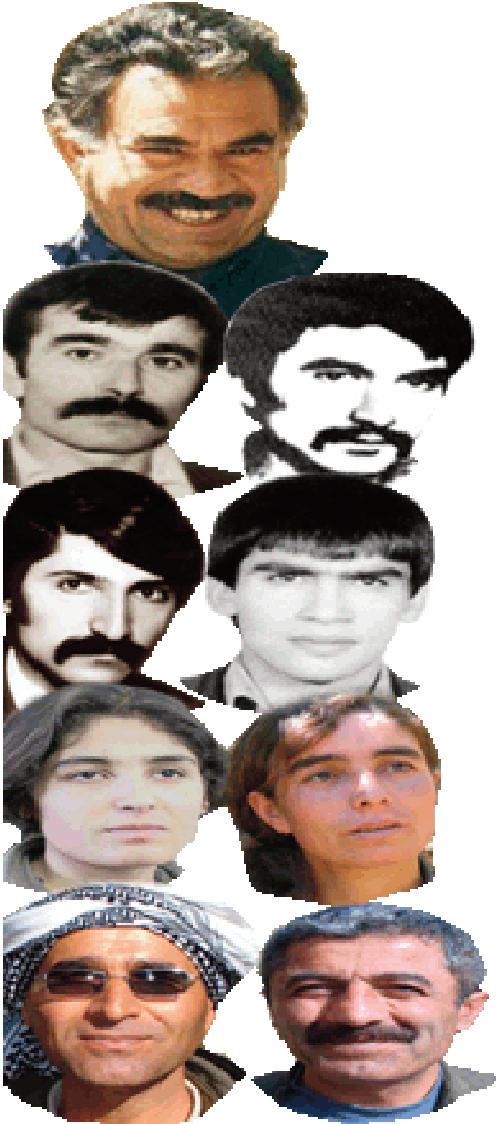
KOMÜNAR

Sosyalizmden Kuşku Duymak İnsandan ve Onun Geleceğinden Kuşku Duymaktır

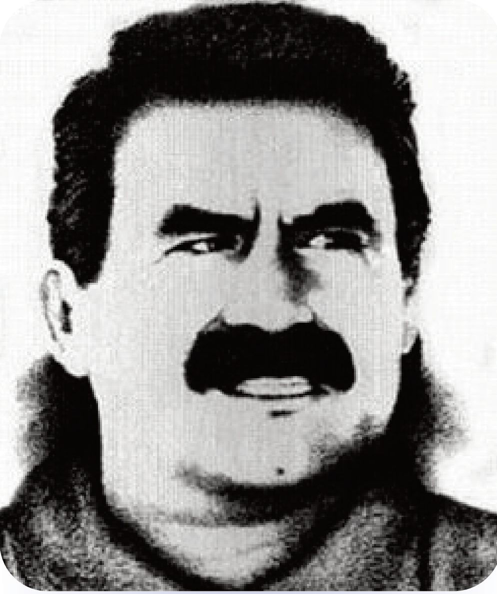
Haziran-Temmuz-Ağustos 2012
Yıl-7 Sayı 53

Üç Aylık İdeolojik-Teorik Dergi

KADRO ÖRGÜTLENMİŞ VE EYLEMSEL KILINMIŞ HAKİKATTİR

İÇİNDEKİLER...

Kürdistan ve PKK gerçeğinde en örgütlü olan kişi, en büyük savaşandır. Kendini en iyi örgütlemiş olan da en güçlü kişidir. Bu anlamda PKK örgüt gerçeği Önderlik gerçeğidir.

KOMÜNARDAN

Başta Önderliğimiz olmak üzere APOCU hareketin tüm unsurlarıyla görkemli bir direnişte ve Batı Kürdistan'da da devrimi gerçekleştirmekte olduğu bir dönemde yeniden birlikte olmanın coşkusunu yaşıyoruz.

Yoldaşlar!

14 Temmuz'da varlığı korunan, 15 Ağustos'ta dirilen Kürt halkı bugün özgürlüğe koşuyor. Batı Kürdistan'da gerçekleşenler, 'özgürlüğünü sağlama' oluyor. Başkalarına ait olmaktan çıkılıp, kendi olunuyor. Kendilerini çağdaş Nemrut gibi görenlerin Kürtler için oluşturdukları yazgı yerle bir oluyor. Çağdaş İbrahimi duruş karşısında sömürgecilik tüm destekçileriyle birlikte ecel terleri döküyor.

Kürtler mücadeleleriyle egemenlerin geri gördüğü toplumun neler yapabileceğini ispatlıyor. Demokratik ulusta buldukları ruhlarına, demokratik özerklikle bir madde bulmuş oluyorlar. Böylelikle toplumsal doğayı yeniden kökleri üzerinde yeşertiyorlar. Çözümlerinde evrensellik yaratıyorlar.

İnsan gibi evrenin tüm gücünü kendinde barındıran bir oluşa dayanmanın ne kadar yerinde olduğunu elde ettikleri başarılarla kanıtlıyorlar. İradesizliği, çözümsüzlüğü ve güçsüzlüğü kendilerine haram kılan bir duruşla egemenlerin hükmetmeye çalıştıkları dünyayı değiştirmeye çalışıyorlar. Her şeyden önemlisi bunun mümkün olduğuna inanıyorlar.

Yoldaşlar!

Bizler de bu sayımızda dünyalar yaratma kapasitesinde olan insan gerçekliğini, dünyalar yaratmış büyük hakikat arayışçılarını ve dünyalar yaratmakta olan demokratik modernite kadrosunu ele almaya çalıştık. PKK kadrosunun ne büyük insanlarla hakikat yoldaşlığı yaptığını, yapmakta olduğunu değerlendirdik. Hakikat arayışçılarının yoldaşı olmak önündeki engellerin hakikatin ta kendisi olan Önderliğimize katılarak aşılabileceğini ve gerçek insan olunabileceğini vermeye gayret gösterdik.

Yanı sıra hakikat arayışçıları olarak insan hakikatiyle örtüşmeyen şeylerimize yer verdik. Bireysel, örgütsel ve toplumsal mücadele ve duruşların ancak nasıl hallerde başarılı olabileceklerini ele aldık. Birer hakikat arayışçısı olan ve hakikatin kendisi olması gereken tüm yoldaşların hakikat 'yol'unda katkı sunmasını umuyor, başarılar diliyoruz.

Devrimci Selam ve Saygılar

NASIL YAŞAMALI, NE YAPMALI, NEREDEN BAŞLAMALI?

Abdullah Öcalan

Kadro Örgütlenmiş ve Eylemsel Kılınmış Hakikattir

Kadro sıkça vurguladığımız gibi parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan militanları ifade eder. Dönüşümün kurmay ekibidir. Teori ile pratik bağını kurabilen, kitlesel örgütleme ile etkinliği buluşturup yönetebilen özellikler taşımaktadır. Ayrıca toplumsal ahlakı ve politikanın yaratıcılığını şahsında birleştiren kimliktir. Kadro olmak bir aşk bir tutku işidir. Kendini amaçlarına sınırsız bir inanç, kararlılık ve aydınlıkla yatırmak demektir. Bu nitelikleri olmayan bir heves kariyer tutkusu ile önü tutmak isteyen kişiler hep olumsuz sonuçlara yol açarlar. Kadrolaşma bir heves olmanın ötesinde teorik bir öngörü programını derinliğine parti binasını kurmakta bir tutku insanını gerektirir. Yeni dönemde kadro örgütlemesine giderken bu niteliklerinin esas alınması tabiidir. Her ciddi sosyal, siyasal, ekonomik örgütleme benzer kadro anlayışına liderlik sanatına sahip olmak ister. Başarısında bunun payını arar. Halkın demokratik örgütleme ve eyleminde kendini kanıtlamayan hiçbir kadro ve önder demokratiklik sıfatına layık olamaz. Önderlik gerçeği ile bütünleşmek kadro politikasının özüdür. Gerekenler behemehâl başarılmalıdır.

Eskiden öncü parti kavramı denilen misyon demokratik modernitenin kuramsal ve eylemsel öncülüğü olarak yetkinleştirilmiştir. Sistemin üç temel ayağı olan ekonomik, ekolojik ve demokratik toplumun (kent, yerel, bölgesel, ulusal ve ulus ötesi demokratik konfederalist yönetim) zihinsel ve iradesel ihtiyacını karşılamak yeni öncülüğün temel misyonudur. Bunun için yeterli sayıda ve nitelikte akademik yapıların inşası gereklidir. Modernitenin akademik dünyasını sadece eleştirmekle yetinmeyen, bununla birlikte alternatifini geliştiren yeni akademik birimler içeriklerine göre çeşitli adlarla inşa edilebilir. Ekonomik-teknik, ekolojik-tarım, demokratik siyaset, güvenlik-savunma, kadın-özgürlük, kültür-kimlik, tarih-dil, bilim-felsefe, din-sanat başta olmak üzere, önem ve ihtiyaçlara göre toplumun her alanına ilişkin olarak inşa etmek görevdir. Güçlü bir akademik kadro olmadan demokratik modernite unsurları inşa edilemez. Akademik kadro demokratik modernite unsurları olmaksızın nasıl anlam ifade etmezse, akademik kadrolar olmaksızın demokratik modernite unsurları da anlam ifade etmez ve başarılı olamazlar. İç içe bütünsellik, anlam ve başarı için şarttır.

Kapitalist modernitenin sırttaki lanetli elbise gibi duran fikri, zikri ve eylemi ayrı anlayışını mutlaka terk etmek, aşmak gerekir. Fikir-zikir-eylem birbirinden asla ayrılmayan, hakikatin hep sırtta tutulması, bütünlük içinde giyilmesi ve yaşanması gereken yücelik nişaneleridir. Üçünü bir arada nasıl yaşa-

malı'da, ne yapmalı'da ve nereden başlamalı'da temsil edemeyen kimse hakikat savaşına çıkmamalıdır. Hakikat savaşı kapitalist modernite çarpıtmasını kabul etmez. Onunla yaşayamaz. Özcesi akademik kadro beyindir, örgüttür ve bedende (toplumda) kılcal damarlarla yayılandır. Gerçek bütündür. Hakikat, ifade edilen bütünsel gerçektir. Kadro örgütlenmiş ve eylemsel kılınmış hakikattir.

Hiçbir Ölçü Parti Ölçülerinden Daha Değerli Olamaz, Gerekli De Olamaz

PKK öncülüğü, önemini yitirmesi şurada kalsın, ağırlaşan görevler karşısında daha da çelikten bir çekirdek gibi olmayı gerektirir. Ulusal kurtuluş mücadelesinin tek bir şartı vardır, o da parti şartıdır. Parti ölçüleri olmadan ulusal kurtuluş olamaz. PKK ideolojisinin ilk cümlesi böyledir. Mücadeleye başlarken biz böyle başladık. Şu çok iyi anlaşılıyor ki, iyi bir partileşme olmadan, parti kişiliğini bütün yönleriyle özümseyemeden, mevcut savaşı yürütmeyi bir yana bırakalım, kendimizi ayakta tutmayı bile beceremeyiz. Geliştirilen çözümlemeler şunu ortaya çıkarmıştır ki, kendini parti gerçeğinden kopartan, parti gerçeğine karşı dürüst olmayan, partinin muazzam örgütleyici, aydınlatıcı ve bir anlamda bizim açımızdan insanlaştırıcı ve yüceltici etkisini hissetmeyen, onunla kendini yeniden yaratamayan kimse başa bela olmaktan kurutulamaz. Bu anlamda parti başarmak, kazanmak ve yaşama sahip olmak isteyen herkesin en temel dayanağıdır. Diğer çalışmaların tümünü bununla bağlantılı ele almamız, parti öncülüğü üzerinde büyük bir ısrarla durmamız şimdi anlaşılıyor ki hem çok önemlidir hem de olası bütün olumsuzlukları göğüslemede en temel halka olmuştur. Dikkat edilirse, bir türlü başarıya gidemeyen, daha da kötüsü her türlü tasfiyeciliğe ve sağcılığa yol açan tutumlar partileşmeyi bozmayı, partileşmenin önünde engel olmayı ve ondan kopmayı birincil planda tutum olarak benimsemişlerdir.

Partinin örgütlü ve kolektif kişiliğinden uzak duran tutum, her türlü olumsuzluğa sağlam bir başlangıç yapmak demektir. Bunu çok yakıcı olarak görüyoruz. Parti ölçüleriyle yaşamayan birisi, silahlı savaşımı bir yana bırakalım, normal bir sosyal yaşamı yaşamaktan ve geliştirmekten bile uzaktır. Bir türlü partileşmeyen kişiliklerin en önemli sorunumuz olduğunu ve bunlar aşılmadan yeni kazanımlar elde etmek şurada kalsın, var olan kazanımların bile korunamayacağını şimdi daha iyi görüyoruz. Ortamımızda parti kişiliğindeki aşınma ve yüzeysellik sonucu tıkanıklıklar yaşanıyor. Bu, öyle sıradan bir durum değildir, etkileri birçok tartışmayı peşi sıra boşa çıkarabilen ve giderek genel bir bozgunculuğa kadar götürebilen tutumlardır. Hiç şüphesiz bunun sınıf temeli vardır. Orta sınıfın bu konuda çok direnmek istediğini, hayli engel teşkil ettiğini, işleri bozup laçkalaştırarak çok yetersiz bıraktığını, düşmanın bile veremeyeceği zararı verdiğini çok iyi görüyoruz.

Şu ortaya çıktı: PKK somutunda iyi bir partili olmak, aslında her türlü insani, sosyal ve ulusal gelişmeye anlam vermek demektir. Bu konuda sorumluluk duymayanların ve bunun gerekliliğini hissetmeyenlerin kendilerini yaşatmaları, doğru dürüst bir emeğin sahibi olmaları şurada kalsın, bir hırsız olmaktan öteye gitmediklerini ve değerlerle hoyratça oynayanlar olmaktan kurtulamadıklarını görüyoruz. PKK'nin emek bağlantısı ve devrimci emekle ilişkisi anlaşılıp bütün çalışmalara hâkim kılınmadan bu partiye layık olunamaz ve temsil edilemez. Dolayısıyla başarılardan da bahsedilemez.

Nerede ciddi bir gelişmeden bahsediyorsak, orada parti öncülüğü ve parti kişiliği vardır. Nerede bir bozgunculuk varsa, nerede peş peşe kayıplar yaşanıyorsa, orada da orta sınıf kişiliğinin, her türlü küçük burjuva özelliklerin ve keyfi tutumların kendini konuşturması vardır.

Partileşmeyi bilemeyenler yaşamayı bilemez. Partileşmenin ana özelliklerini kendi kişiliğine yediremeyenler içimizde yer ala-

mazlar. Yer alsalar bile, çizgi dışı bir kişilik olarak karşı tarafın ajanlığını yapmış olurlar. O kişilikler er geç kaybedeceklerdir. İyi niyeti ne olursa olsun, yıllardır bir türlü partileşmeyenlerin yanı sıra, yeni katılanların da partileşmeyi bu kadar basit ele almaları affedilmez bir yaklaşımdır. Biz partileşmeyi her şeyin önüne koyan bir hareketiz. Bizim için ekmek ve sudan, hatta havadan önce partileşme ölçüleri gelir. Biz şimdiye kadar bu ölçülerle geliştik. Partileşmeyi kendi keyfinize, ruhsuzluğunuza ve hantallığınıza kurban etmenize izin verseydik, bin defa yerle bir olmuştuk. Saflarımıza yeni katılanlar da dahil hiç kimse bu konuda kendini yanıltmasın. Parti olmanın gereklerini bir an bile aklınızdan çıkarmamalısınız. Bu dönemde PKK ölçülerini anlamak ve özümsemek gerekiyor. Hiçbir ölçü parti ölçülerinden daha değerli olamaz, gerekli de olamaz. Kendilerini parti ölçülerinin dışında tutanlar, o ölçüleri aşındıranlar, niyeti ve adı ne olursa olsun, en büyük zararı vermekten öteye bir şey ifade edemezler.

Kürdistan ve PKK gerçeğinde en örgütlü olan kişi, en büyük savaşandır. Kendini en iyi örgütlemiş olan da en güçlü kişidir. Bu anlamda PKK örgüt gerçeği Önderlik gerçeğidir.

Bugün özgürlük iddiasında samimi olmanın yolu doğru partileşmekten geçer. Hiçbir ölçü doğru partililik ölçüsü kadar özgürlüğe anlam veremez. Sizlerin mihenk taşınız da partileşme karşısındaki durumunuzdur. Ne kadar ulusal, ne kadar sınıfsal, ne kadar siyasal ve ne kadar örgütsel olduğunuz, partiye nasıl katıldığınız ve parti ölçüleriyle ne kadar yaşadığınız hususlarındaki sorulara verilecek cevaplarla orantılıdır. Partinin gerek ideolojik ve siyasal çizgisine, gerek pratik-örgütsel yaşam gerçeğine kendini tam katmamak ve partiyi kendi keyfi tutumlarına ve geriliklerine tabi tutmak en temel hastalıktır. Benim için doğru partileşmek her şeyden önce gelir. Birisi partileşmeyle oynadı mı ve gereklerini yerine getirmedi mi, düşmandan daha çok ona öfke duyuyorum. Bu yaklaşımlar daha çok sizin için geçerlidir. Ölçüleriniz parti ölçüleri olmadı mı birbirinizi kabul etmeyin, kendinizi ve çevrenizi partileşinceye kadar affetmeyin. Bu savaş tabii ki zordur. Örgütsel savaş, savaşların en zorudur. Örgütsel savaş olmadan bu mücadelenin kazanılabileceğini kim size söyledi?

Eğer biz kazanacaksak bununla kazanacağız. Parti ölçülerinin aşınması halen izah etmekte çok güçlük çektiğimiz önemli bir husustur. Çünkü bunlar yaşatan temel ölçülerdir. Bunlar bir halkı, hatta birey olarak sizleri de yaşatan ölçülerdir. Ben de sizler gibi partiden vazgeçseydim, sağlam bazı parti ölçülerini dayatmış olmasaydım, bir tekiniz bile ayakta kalır mıydınız? Aynı sorumsuzluğu ben de göstermiş olsaydım, birçok önde gelen arkadaşımız da dâhil, ortada bir birliktelikten bahsedebilir miydik? Şu anda saygı duyduğunuz hiçbir yaşam değeriniz ayakta kalabilir miydi? Hiç olmazsa bunları hissetmelisiniz. Sizi yaşatan, partileşme değeridir. Mümkünse buna bin defa şükretmelisiniz. Çünkü bu duyguları kazanamazsanız fazla iddialı olamazsınız ve sizde her zaman kötülük gelişir. Buna geçit vermeyen bazı düşünceleriniz ve kararlarınız olmalıdır. Bu kadar yanlışa geçit veren ve ölçüler konusunda bu kadar kararsızlığa düşen bir kişiliğin, bana göre metelik kadar bir değeri olmadığı gibi, yaşayıp yaşamaması da hiç önemli değildir. O kişi güçlü bir düşünce yapısına sahip değildir, onun karar düzeyi yoktur. Yaşadığınız kararsızlıkları ve düşünce yoksunluklarını göz önüne getirerek kendinizi değerlendirin. Düşünce gösterisi de karar gösterisi de güçlü olmalıdır. Partileşme, yük-

sek karar kişiliğinde yaşamaktır. Ne düşüncesi, ne hayali, ne heyecanı, ne azmi, ne de doğru dürüst birkaç söz söyleme gücü olan bir kişinin bizim ortamımızda ne işi var?

Partileşmenin neresindeyiz diye sorarken, her militanımızın ve hatta savaşçımızın bu gelişmeler çerçevesinde kendini gözden geçirmesi gerekiyor. Öyle rastgele militan savaşçılık yapılamayacağı, partileşmeden ve partinin ideolojik, politik ve örgütsel hattını kavramadan bu savaşımda sağlam yer alınamayacağı açıktır. Partileşme neden zorunludur? Karşı partilere, dışımızdaki partilere, özel savaşa ve en önemlisi de birey olarak içimizdeki düşmana karşı partileşmeyi sağlamadan, mücadelede başarıya ulaşamazsınız. Bilinç, örgüt, cesaret ve fedakârlık yetersizliğine, kısacası kişilik yetersizliğine -ki bu bir anlamda düşmanı ifade eder- karşı savaşmadan partileşemezsiniz.

Parti dersini tam alacaksınız. Parti dersi yaşam dersidir. Bir damarda kanı durdurduğumuzda bünye bir dakikada nasıl çökerse, özgür ulusal yaşam için de partileşmeyi durdurduğumuzda ve partili olmadığımızda, damarımız durdu veya kesildi demektir. Bu doğru bir tanımlamadır. Eğer ulusal kurtuluş yaşamından ve özgürlükten bahsediyorsak, bunun ilmi böyledir. Aşmak istediğimiz şey, sizi yüzyıldır ölümcül kılan çürümüş yanlarınızı, temsil ettiğiniz ve sizi ölüme götüren bütün o hususları ortadan kaldırmaktır. Bunları kaldıramazsak bu kesin bir yanılgı olur. Tarihte bu tür durumlarda ne olup bitmişse, bizim de başımıza gelen o olacaktır. Biz bunu durdurmak istiyoruz. Vahim davranışlarınız varsa derhal durdurun. Gücünüz ve tutkularınız varsa, esas itibariyle parti ölçülerinde yoğunlaşın, kendinize onu sorun yapın, onu başarın. Artık bunu akıl edeceksiniz. Önderlik gerçeğini anlamayla birlikte uygulama gücünü de göstereceksiniz. Bu kişiliğin ulusal, demokratik, siyasal, örgütsel, eylemsel, enternasyonal, anti-emperyalist, anti-feodal, anti-işbirlikçi özellikleri var. Yine bu kişilik zayıflığa, alçaklığa ve düşkünlüğe karşıdır. Bu özelliklere yaklaşacak ve bunlarla bütünleşmeye çalışacaksınız. Bu, partileşmedir, ulusallaşmadır ve namuslu bir Kürt olmadır; özlü ve onurlu bir yaşama yönelmedir.

Örgütlülük Önderliktir, Önderlik Örgütlülüktür

Parti denilince ilk akla gelmesi gereken çizgidir. Neye karşı olduğunuzu, neyi yerine getirmek istediğinizi adınız gibi bileceksiniz. Bu da yetmez, bir de çizgi temelinde örgütlenmek gerekir. Çizgi ne kadar doğru olursa olsun, onun örgütü olmazsa, işleme ve eyleme geçme diye bir durum kesinlikle söz konusu olmaz. Çizginin haklılığı ancak örgütlülükle yaşamsallaşır ve kendisini başarıya götürebilir. O açıdan parti tanımının ayrılmaz bir yönü de örgütlülüktür. Örgütlülük olmadan hiçbir dava, hiçbir parti ve hiçbir çizgi başarıya gidemez. Hele bu Kürt toplumu gibi lime lime edilmiş bir toplumsa, davası gözden düşmüşse, partisi yoksa, var olan partiler de basit birer ajan olup kötürüm bir araç olmaktan öteye gidemiyorlarsa, orada sağlam bir çizgi olmadan, özellikle lime lime olmuş kitle ve toplum bağlarına dayatılacak çelik bir örgüt ve çok disiplinli örgütsel bağlar olmadan, bu partiyi korumak mümkün değildir. Tabii bu partiyi korumadıktan sonra dava da sloganlar düzeyinde yozlaşmaktan kendini kurtaramaz. Bu anlamda örgütlülük Kürdistan gerçeğinde her şeydir.

Kürdistan ve PKK gerçeğinde en örgütlü olan kişi, en büyük savaşandır. Kendini en iyi örgütlemiş olan da en güçlü kişidir. Bu anlamda PKK örgüt gerçeği Önderlik gerçeğidir. PKK Önderliği kendini örgütleyerek gücünü ortaya koymuş ve hiçbir kişinin sınıf adına yapamadığı örgütlenmeyi yapmıştır. PKK Önderliği gücünü bundan alıyor. Örgütlenme, kitle bağlarıyla kadro bağlarının iç içe geliştirilmesidir. Örgütlenme bünyenin kemik yapısı gibidir. Kemiksiz bünye nasıl bir et yığınına dönüşürse, örgütsüz parti de iradesini işletemeyen kof bir yığın olmaktan kurtulamaz. Nasıl ki ancak iki hidrojen ve bir oksijen atomu bir su molekülü oluşturu-

yorsa, uygun kadro örgütlenmesi de toplumun üzerinde yükseleceği, şekilleneceği temel ve iskeleyi oluşturur. PKK Önderliği bunu kendi şahsında toparlamıştır. Bütün düşman saldırıları, bütün iç ve dış gericilik buna çarpıp geriliyor ve püskürtülüyor. PKK, çoğunuzun sandığı gibi silahlar, maddi teşvikler ve bu eylemliliklerle ayakta tutulmuyor. Burada örgütlülük tarzı en büyük dayanma gücünü veriyor. Örgütlülük önderliktir, önderlik örgütlülüktür; ikisi bu kadar iç içe geçmiştir. Tabii örgütlülüğün çabayla da ilişkisi vardır. Örgütlenmek için bilinç gerekir. Örgütlenme için bilincinizi geliştirecek ve sürekli propaganda yaparak halka bilinç taşıracaksınız.

Biz burada cephelerden kat be kat daha da ağır bir savaşı yürütüyoruz. Buradaki savaş çok şiddetlidir. Dağlardaki savaş buradakinin yanında tüy kadar hafif kalır. Büyük ideolojik savaş kazanılmadan, pratik savaşın yanına bile yaklaşılamaz. Sizin dramınız, acınız ve yanılgınız buradadır. Düşüncede büyük savaşı veremediğiniz için sizden büyük komutanlar çıkmıyor. Ben bunu daha iyi anlıyorum. Benim yaşadığım büyük ideolojik alt üst oluşlar olmasa pratiğe böyle hükmedemem, size hükmedemem. Esasta bu partiyi yürütmem ideolojik gücümle bağlantılıdır. Çok iyi düşünür, çok iyi adımlar atarım. Bu da PKK demektir, PKK'nin şimdiye kadar başarıyla yürüyüşü demektir.

İdeolojik Zafer, İdeolojik Başarı Bütün Başarıların Anasıdır

PKK çizgisi ideolojiyle başlamış ve onunla gelişmiş bir çizgidir. Başlangıcında belirleyici olan ideolojidir. Pratik ancak bu temelde vücut bulmuştur ve çok dikkatli bir biçimde ideolojiye bağlı gelişirse sonuç verebilir. Dolayısıyla eylemle ideoloji arasındaki kopukluk en temel sorunlarımızdan birisi olmaya devam ediyor. Kişilerdeki kuru, yüzeysel ve fazla tarz üretmeyen gerçeklik, kesinlikle ideolojinin olmayışından, yetersizliğinden veya yanlışlığından kaynaklanıyor. Tüm sistemin bilme kapasitesini bilmenin ufkuna alamayan bir teorinin eksik olduğunu ve karşıt teorilerin ufku içinde erimekten kurtulamayacağını temel ideolojik mücadele gerçeği olarak anlamalıyız. Gerekli bilgi gücü olmadan, toplumsal dönüşüm gibi anlam ve yapılanma sorunları kapsamlı olan sorunlar bir yana, sıradan olguların bile çözüm ve yönetimi güçtür. El yordamıyla çözmeye, yürümeye çalışmanın sonucu ise çoğunlukla hüsrandır. Şansa bağlı bir başarı ise er geç sahibini yenilgiye götürme riskini her zaman taşır. Dolayısıyla kriz toplumlarında yetkin ve amaca uygun teorik perspektif tarafından aydınlatılıp yönlendirilmeden, temel dönüşüm çabalarının boşa çıkması ve ters sonuç vermesi güçlü olasılıktır. Tarihin bu tür dönemlerinde büyük düşünce yoğunluklarına tanık olmamız yaşanan gerçeğin bu tür özelliğinden ileri gelir. Bunu gidermedikçe, sizin kadro ve komuta eyleminizin bir anlam ifade etmesi zordur.

Zihniyet devrimiyle kastedilen özgür toplum bilinci ve inancıdır. Bilinç sadece olup biteni bilme değildir. Nasıl yapılacağını da bilmektir. İnanç ise, bildiğine inanmak ve gereklerini yapmaktır. Uygulama gücünü, kararlılığını ifade eder.

İşin daha da olumsuzu, ekmek ve su kadar ihtiyaç olduğu halde, ideolojiden kaçış neredeyse bir alışkanlık haline gelmiştir. Bütün hatalarınızın kaynağında ideolojik yetersizlik vardır. İdeolojik zafer, ideolojik başarı bütün başarıların anasıdır. Büyük bir ideolojik kargaşayı ve telaşı yaşıyorsunuz. Nedir bu ideo-

lojik kargaşa ve telaş? Oysa ideolojik yetkinlik ve netlik özgürleşmenin başlangıcıdır, özgür yaşama kararıdır, özgür yaşamın güvenidir. Eğer bu konuda bir tutarlılığınız varsa, sizin bu kadar kargaşa içinde olmanız bence mümkün olamaz. Eğer halen politikada ve örgütsellikte bu kadar kargaşa, hatta yetmezlik içindeyseniz, kesinlikle ideolojiniz ya egemenlerin kırıntıları biçimindedir ya da yoğun bir ideolojisizlik konumunu aşamamışsınız demektir. İdeolojisiz insan hedefsiz, pusulasız ve mevzisiz birisi gibidir. Yürüyemez ve yürürse de yürüyüşü rastgeledir, kurulmamıştır, plansızdır. İdeoloji, yalnız fikir düzeyinde bir şeyler bellemek ya da bazı doğruları anlamak değildir. İdeoloji esasta özgür yaşam kararıdır, özgür yaşam konusunda netliktir, kesinliktir. Sizde ise bu yoktur veya varsa bile çok zayıftır.

İdeolojik mücadele zorlu bir savaştır, kişinin kendi kendini adam yapma savaşımıdır, kendini yeniden yaratma savaşımıdır. Zordur, ama başka çare de yoktur. Başka çare de şu demektir: "Bırak kölece yaşayayım, köylüce yaşayayım, bırak o büyük burjuvanın bin bir demagojik yöntemleriyle yaşayayım. Bırak kendimi istediğim biçimde dayatayım." Bunlar doğru mu? Bunlarla belki kendinizi yaşatırsınız, ama partiyi yaşatamazsınız. Parti yaşamazsa, geriye 'sen' diye bir şey kalır mı? Bu konuda vicdanınız olmalı. Parti içinde bireysellikte, kendisini özerk ve ayrıksı kılmakta aşırı ısrar, kesinlikle parti ideolojisini kabul etmemektir. "Benim şu veya bu özgün tavrım var, benim şöyle ayrıksı durumum var, ben illa dikkate alınmalıyım" veya "Ben illa farklı görülüp değerlendirilmeliyim" diyen birisinin tavrı, "Benim farklı ideolojim var, ben bunu partiye dayatıyorum" anlamına gelir. Partiye ayrı ideoloji dayatmak, partiye ayrı örgüt ve ayrı politik ve askeri çizgi dayatmak demektir. Tabii bu da her türlü bölünmenin ve parçalanmanın başlangıcıdır. Her yaşam anlayışının arkasında bir felsefe, bir ideoloji vardır. Bu ısrar, "Ben parti içinde ayrı bir ideolojiyle kendimi örgütlemek istiyorum" demektir.

Nitekim bu çokça ortaya çıkmıştır. Hemen her birinizin bir ahbap çavuş örgütlenmesi var. Her birinizin kendi etrafında bir örgütlenmeye cesaret etme durumunuz var. Bu ne kadar tehlikelidir, buna nasıl cesaret ediyorsunuz? Eğer partiyi bir ideolojik birlik olarak düşünüyorsak, bunları nasıl ileri sürebilirsiniz? Özellikle davranışlarınızla yıllardır bu tutumlarınıza özerklik hakkı vermemizi bizden nasıl isteyebilirsiniz? Bunu bırakacaksınız. İnsan kurnaz olur, insan diğer sınıfların temsilcisi olur da bu kadar olmaz. Bu gözü karalıktır, ayrıca bunun kimseye faydası da yoktur. PKK'de kimsenin bu silahla herhangi bir şeyi elde etmesi mümkün değildir. İdeolojik gerçeğe kendini bütün yönleriyle yatıran birisi PKK'de en büyük güçtür. PKK'nin ideolojik doğrularına kendini bütünüyle veren birisinin politikasında, örgütsel ve askeri pratiğinde önemli başarılara gitmemesi düşünülemez. Eğer bir kişi ideolojik, politik ve eylemsel alanda fazla başarılı olamıyorsa, ya PKK ideolojisinden nasibini almamıştır, ya ona inanmıyordur, ya da onu çarpıtmaktadır.

Bütün davranışlarımızı ideolojik süzgeçten geçirdiğimizde şu netliğe ulaşmamak mümkün değildir: İdeolojik süzgeç ayıraç gibidir; kim olduğunuzu, ne olduğunuzu ortaya çıkarır. Ondan olmayan üstte kalır, süzgeçten alta geçen ise partinindir. PKK'nin ideolojisinden geçmek, ideolojik süzgeçten geçmek demektir, en başta da PKK'li olmak demektir. Onun üstünde kalmak, farklı tutum ve davranıştır, özerk yaklaşımdır, rahat olmamadır, kendini hep ayrıksı görmedir, kendi etrafında ahbap çavuş örgütlemesini yapma ve kendine bağlı özgünlükler istemedir. Süzgecin üstünde kalmak, süzülüp ana birliğine katılmamak demektir ve bu tutum da süzgeçten geçmediği için er ya da geç partiden atılmak demektir. PKK'de bazı şeyler var ki, besmele veya namazda okunması gereken en temel ayetler gibidir. Sizin için de en temel başlangıç, ideolojik doğrular biçiminde olmalıdır. Bütün

ömrünüzün boşa gitmemesi, ileride hayal kırıklığına uğramamanız ve çabalarınızın başarılı olması açısından ideolojik yetmezliğinizi gidermeniz esastır.

Mümkünse bunun gereklerine yoğun bir biçimde ilgi gösterin. Kendinizi netleştirinceye, karara ve önünde engel kabul etmez bir iradeye kavuşuncaya kadar da çabalarınızı sürdürün. Bunda son derece tutarlı olun ve kendinizi kararlaştırdıktan sonra, herhangi bir kişilik sorunum var demeyin. Askeri, örgütsel ve politik olur, şu alan olur veya bu alan olur, nereye giderseniz gidin, "Ben sorunluyum ve kendimi başarıya yatıramam" biçiminde yanlış yaklaşımlar içinde bulunmayın ve bulunamazsınız. Kendi yalanlarınızla kendinizi uyutacağınıza, sizinle açık tartışmaktan yanayım. Tüm bunları açık açık tartışabiliriz. Silikliğinizi marifet bellemeyin. Silik insan beş para etmez. İdeolojik savaş en büyük savaştır. Bunu başaran kişi, şimdiden zaferin yüzde doksanını elde etmiş demektir. Başarıya inanıyorsanız, bunun vazgeçilmezliğini bu noktada yakalayın ve eksikliklerinizi giderin. Ancak PKK'nin ideolojik yetkinliğine kendinizi kaptırarak sonuca gidebilirsiniz.

PKK çizgisinin politikleşme şansı ideolojik özellikle yakından bağlantılıdır. Nitekim ona taban teşkil edebilecek halka hızla ulaşabilmesi bu gerçeği kanıtlar. Dar bir ulusçuluk veya sınıfçılık hastalığına tutulsaydı, diğer örneklerde görüldüğü gibi marjinalleşmekten o da kurtulamayacaktı. Derinliğine bir politikleşmenin yaşandığı bilinmektedir. Bunu 'kadrolaşma sorunu'na bağlamak gerekir.

Zihniyet Dünyasını Büyük Kılmayan, Uzun Süreli Özgürlük Mücadelesini Yürütemez

Şahsımda geliştirmek istediğim ideolojik, politik, örgütsel ve ahlaki çizgiyi oldukça netleştirdiğim kanısındayım. İdeolojiden kastım, devrimci zihniyet gerçekliğidir; yeni bir dünya, evren paradigmasıdır. Büyük inanç ve düşünce boğuşmaları sonucunda evrenin işleyiş yasalarının özüne varılmıştır.

Zihniyet devrimiyle kastedilen özgür toplum bilinci ve inancıdır. Bilinç sadece olup biteni bilme değildir. Nasıl yapılacağını da bilmektir. İnanç ise, bildiğine inanmak ve gereklerini yapmaktır. Uygulama gücünü, kararlılığını ifade eder. Ortadoğu toplumuna egemen kılınan zihniyet yapılarını iyi tanımadan, aşılması gereken yanlarıyla miras alınması gereken yanları ayırt etmeden, yine karşı mücadele verilmesi gereken zihniyet kalıplarını tanımadan doğru, yetkin bir ideolojik mücadele verilemez. Zihniyeti kazanmak demek, donanmamız gereken toplumsal bilinci ve inancı büyük bir emek ve ahlaki duruşla elde etmek demektir. Zihniyet dünyasını büyük kılmayan, uzun süreli özgürlük mücadelesini yürütemez. Yozlaşmanın başladığı an ve yer, zihniyetin boşaldığı ve bittiği yer ve andır. Ortadoğu'nun tüm bilge ve peygamberlerinin yaptıkları özünde zihniyet savaşıdır.

Partinin zihniyeti sosyal bilimi, ahlakı ve politikayı birlikte sürekli kullanarak toplumsal dönüşümü kendi kendine yürüyen bir olgu haline getirinceye kadar, kapitalist sistem altında yaşadıkça gereklidir. Zihniyet partinin anlam gücüdür. Parti zihniyetinin sosyal bilimi çok iyi kavraması gereği açıktır. Tüm bilimsel gelişmeyi kapsayan, bilimlerin en son tamlayanı olarak sosyal bilim, dönüştürülmek istenen toplumun aydınlatıcı gücüdür.

Ahlak da parti zihniyetinin ayrılmaz bir parçası olmak durumundadır. Ahlak, bilincin aydınlattığı rotada tüm engellere ve yetersizliklere rağmen yürüme gücüdür. Toplumun olmazsa olmaz vicdani değerlerinde ısrardır. Toplumsal özgürlüğün gelenekselleşmiş biçimidir. Son tahlilde bilinçtir. Bilinçle ahlak arasında bağın kopması, serseriliğin, avareliğin kol gezmesidir. Ahlakı kalmamış toplumun özgürlüğü de bitmiş demektir. Ahlaksız toplum bitmiş toplumdur. O halde toplumu dönüştürme çabalarında ahlakı esas almak,

ahlaksız olmamak vazgeçilmez bir ilkedir. Ahlaka yer vermeyen sosyal akımların kalıcı olmaları beklenemez. Toplumu dönüştürme kararlılığı olanların özgürlük ahlakıyla bağlarını asla yitirmemeleri gerekir.

Zihniyetin politik irade ile ilişkisi eylemsellikle ilgilidir. Kavramak, ahlakilik ancak eylemsellikle bütünleştiğinde değer taşır, çözüm gücüne kavuşur. Politikasız ahlakilik ve bilimsellik aldatmacalarla doludur. Kesinlikle egemen tahakkümcü güçlerin adına teslim olma, kendini satmadır. İktidar-bilmenin, resmi ahlakın bir parçası haline gelmedir. Bilim adamı ve birçok bilgesel tutumun etkisiz, hatta amaçlarına ters, toplumun aleyhinde rol oynamaları bu bağlantıyı ihmal etmelerinden ileri gelmektedir. Çağımızda daha da yaygınlaşan sadece ahlakla, bilimle veya politikayla ilgilenmek, tüm felaketlerin kapısını açık tutan tehlikeli bir yaklaşımdır. Belki de en çok gerekli olan, günümüzde bu kopukluğu giderecek bir tutumu etkin kılmaktır ki, bunun da en açık ifadesi yetkin bir parti zihniyetine ulaşmaktır. Zihniyet ve ahlaktan kopuk politika ve eylem -askeri olanı da dâhil- her zaman serseri bir mayın gibi altımızda patlayabilir. Politika ve eylemlerimiz her zaman zihnimizin aydınlığında ve ahlaki tutumumuzun kesinliğinde seyretmelidir. Aksi halde karşı zihniyetlerin politik hamlelerinin aleti olmaktan kurtuluş sağlanamaz.

Kadro parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan militanları ifade eder. Dönüşümün kurmay ekibidir. Teori ile pratik bağını kurabilen, kitlesel örgütlenmeyle etkinliği buluşturup yönetebilen özellikleri taşımak durumundadır.

Tarihin büyük çilecileri biraz da insanlığa ders vermek için, bu sakıncaların tekrarını önlemek için büyük inzivalara çekilerek gerekli zihin gücünü kazanmaya çalışırlar. Ortadoğu'da zihniyet savaşına girerken, tıpkı Hz. Musa gibi İbrani kabilesini yürütmek, Hz. Davut gibi Golyat'la savaşmak, Hz. İsa gibi havarilerini seferber etmek, Hz. Muhammed gibi müminlerini işe koşturmak gerekir. Yine Sokrates heyecanıyla "kendini bil", Perikles coşkusuyla "demokrasiye değer ver", Aristo'nun bilimiyle "İskender'e yol aç" demesini bilmek gerekir. Ortadoğu'da zihniyet kazanmak demek; Rönesans heyecanıyla doğaya koşmak, insanı sevmek, bilime susamak; reformasyonla dinsel dogmaları delip geçmek, özdeki gerekli inancı elde etmek; aydınlanmayla bilimi, felsefeyi ve sanatı halka taşımak, grup grup aydınlar hareketini özgürlük uğruna seferber etmek demektir.

Bu anlamda yaptığımız parti zihniyeti tanımlaması büyük önem taşımaktadır. Zihniyetin bu tarzını esas alıp uygulanır kılmadıkça, reel sosyalizm, sosyal demokrat ve ulusal kurtuluşçuların içine düştüğü çıkmazlardan, sistemin yedek gücü haline gelmekten kurtulamayız. Dolayısıyla parti tanımının zihniyet öğesine birincil önemi veriyoruz. Parti bu yönüyle zihniyet yapısıyla ne kadar güçlüyse, programını yetkin strateji ve taktiklerle o denli güçlü ve doğruya yakın yürütebilir. Aksi halde en kazanılmış adımları tekrar kaybetmekten kurtulamaz. Hatta başarılmış devrimlerden sonra kurulmuş yapılanmaların yıkılmalarını önleyemez.

Hem Başarı Hem Başarısızlık Kadrodan Kaynaklanmaktadır

Tarih boyunca partilere benzeyen her oluşumun inançlı ve iradeli bir kadrosu olmuştur. Kadrosu olmayan birçok oluşumun tarihin derinliklerinde unutulması kaçınılmazdır. Davalar partiler ve güçlü kadrolarıyla

temsil edildiklerinde ciddiye alınırlar. Kadro parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan militanları ifade eder. Dönüşümün kurmay ekibidir. Teori ile pratik bağını kurabilen, kitlesel örgütlenmeyle etkinliği buluşturup yönetebilen özellikleri taşımak durumundadır. Ayrıca toplumsal ahlakı ve politikanın yaratıcılığını sanatkâr düzeyinde şahsında birleştiren kimliktir. Bu tanımlamaya dayanarak, PKK tarihine, yeniden örgütlenmesine baktığımızda, birçok olumlu ve olumsuz öğeyi iç içe görmekteyiz. Eğer PKK bugün hala yaşıyorsa, bu en başta gerçekleşen soylu ve birer insanlık abidesi olan kadrolarına bağlı olduğu gibi, tam başarıya gidememesinde de ağır sorun yaşayan kadroları yüzünden olmuştur. Hem başarı, hem başarısızlık kadrodan kaynaklanmaktadır. Kadroların şahsında muazzam bir toplumsal çelişki yumağı açığa çıkarılmıştır. Açığa çıkarıldıkları oranda yıkılan olduğu gibi, güçlenen de olmuştur. Bir kadro trajedisi, kahramanlığı ve ihaneti hep iç içe yaşanmıştır. Tüm eğitici ve pratikleştirici çabalarımıza karşın, çizgiyi sürükleyebilecek kadrolara bir türlü ulaşılamamıştır. PKK'leşme süreçlerindeki tıkanmalar bu kadro yetersizliğinin ürünüdür. Önümüzdeki yapılanmanın yine en temel sorunu yeterince güçlü kadrolar olabilme sorunudur.

Bu sorunun çözümü programın başarıyla hayata geçmesine yol açabilir. Aksi halde yeni tıkanmalar doğacaktır. Kadro olmak bir aşk, bir tutku işidir. Kendini amaçlarına sınırsız inanç, kararlılık ve aydınlıkla yatırma demektir. Bu nitelikleri olmayan, bir heves, kariyer tutkusu ile önü tutmak isteyen kişilikler hep olumsuz sonuçlara yol açarlar. Kadrolaşma bir heves olmanın ötesinde teorik bir öngörü, programa derinliğine bağlılık ve parti binasını kurmakta bir tutku insanını gerektirir. Yeni dönemde kadro örgütlenmesine giderken bu niteliklerin esas alınması tabiidir.

Zayıf, Kendine Öz Güveni Olmayan Örgüt Ve Kişiler Eleştiri-Özeleştiriden Kaçar

PKK'nin çağdaş normalizasyonu sağladığını, bunu tam başardığını söylemek zordur. Bilakis yapılan değerlendirmelerde de görülmektedir ki, önemli yanlışlıklar, eksiklikler göstermekle kalmamış, içte ve dışta ağır ihanetlere de konu olmuştur. Dolayısıyla kapsamlı eleştiri-özeleştiri düşüncesini sürekli kullanmak durumundadır.

Eleştiri düşüncesi gelişmenin diyalektik işleviyle ilgilidir. Diyalektik işleyiş tarzı uygun olmayanı açığa çıkarıp gidermeyi amaçlar. Gelişmenin mecrasında olmasını, doğasına uygun akışını esas alır. Özeleştiri düşüncesi ise, gelişmenin öznesi –aktif sağlayanı- durumunda olanın olması istenen, sağlanması gerekenle uyuşmayan, amaca taşımayan durumlara, olaylara, süreçlere yönelik düşünceyi ifade eder. Yani diyalektiksel gelişmeye denk düşmeyen başarısız düşünce, tasarı, tavır ve hareketlere son verip doğru olan düşünce ve pratiğe bağlanmayı ifade eder.

PKK'nin büyüklüğü, gerçeği, tümüyle tarihi bağlantısı içinde hiç korkmadan, ödün vermeden dobra dobra söylemesi ve bir de gereken neyse onu yapma cesaretini ve özverisini göstermesidir. PKK'yi PKK yapan bu temel özelliğidir. Hiç kimse PKK'nin bu temel özelliğini göz ardı ederek PKK'lileşebileceğini sanmasın. Diğer örgütler neden PKK gibi gelişemediler? Her türlü olanakları bizden fazla olduğu halde yöntemleri böyle geliştirmedikleri, soruna yaklaşımı, sorunu ele almayı ve sonuçlarına katlanmayı PKK tarzında bilemedikleri için gelişemediler.

Eylemimiz eleştiriyle başladı, eleştiriyle gelişti ve eleştiriyle zafere yürüyor. Eleştiri bir öğrenme yöntemidir. Tarihin bütün önemli altüst oluşları, devrim hareketleri eleştiriyle, eleştirel yöntemle kendini yükümlü görür. Eskiye yönelimleri eleştirel olduğu kadar, yeniyi geliştirmeleri de yoğun bir eleştirel tartışmayla gerçekleştirilmeye çalışılır. Sosyalizm de en eleştirel ideolojilerin başında

gelir. Çünkü uğruna hareket ettiği emek sahibi sınıfın üzerine kurulu baskı ve sömürü, onun alt ve üstyapısı ancak çok büyük bir eleştiri gücüyle açığa kavuşturulabilir ve aşılabilir. Yenisi de ancak ve ancak aynı eleştiri gücüyle kurulabilir.

Eleştiri gücü olmayanların düşmanı hedeflemesi mümkün değildir. Düşmanın ideolojisini eleştirmeyenler onun pratiğini de hedefleyemezler. Eleştiride açıklığa yol açmayan ve bunun gereklerini yerine getirmeyen, sıcak savaşımla düşmanı karşılayamaz. Demek ki, öncelikle ideolojik alanda düşmanın yalanını dolanını ve saptırmalarını açığa çıkarmayı ve onu bir bütün olarak eleştiriyle yenmeyi bileceksiniz.

lenen ortaya çıkmamışsa, demek ki bilgelerin 'nefs savaşı' dediği savaş gerçekten yapılmamıştır. Yine bilgelerin dediği gibi 'zevahiri, görünüşü kurtarma' adına ya bilerek ya bilmeyerek kendini ve çevresini kandırma yoluna gidilmiştir. Bu ise ilgili özneyi daha zor duruma sokar. Suçlu konumuna, ikiyüzlü, yalancının konumuna düşürür. O zaman sadece eleştiri-özeleştiriye değil, daha ağır yaptırımlara başvurmak gerekir. Bu yaptırımlar itiraflar, teşhir ve tecritler, cezaevine konmalar, değişik pratik işlere koşturmalar dahil birçok biçimi içerebilir. Amaca ulaşılıncaya kadar düzeltici yaklaşımlar devam eder. Örgüt bunu yapmazsa özüne ters düşmüş olur; amaç ve pratiğine saygısızlık etmiş

PKK'nin Büyüklüğü, Gerçeği, Tümüyle Tarihi Bağlantısı İçinde Hiç Korkmadan, Ödün Vermeden Dobra Dobra Söylemesi Ve Bir De Gereken Neyse Onu Yapma Cesaretini ve Özverisini Göstermesidir.

Eleştirel başarının yeterli olduğunu sanan birçok devrimci vardır. Teoride kazanmakla pratikte kazanmanın eş olduğunu düşünen çok sayıda gafil devrimci, hatta önder tip de mevcuttur. Kaldı ki, bu içimizde de çok yaygındır. Eleştiriyi böyle sınırlandırmak, kesinlikle devrimci eleştiriden çıkarılabilecek en olumsuz sonuçtur. Ben de kendime eleştiri-özeleştiriyi uyguluyorum. Ve bunu günlük gelişmelerle kanıtlıyorum. Gerçek gelişmeyi kendimde yaratarak, kendimi pakladım diyorum. Sizler de bunu esas alın. Ben gelişmemi eleştiri-özeleştirime borçluyum. Siz de bizden biraz cesaret alın ve kendinizi geliştirin. Zayıflıklarınızı neden örtbas ediyorsunuz, neden fırsat bulduğunuzda o kadar pisliğe dalıyorsunuz; kendinizi bireyselleştiriyor, kendinize tapınıyorsunuz? Bu size yakışır mı? Tarihe karşı, halka karşı, yoldaşlara karşı biraz sorumluluk olmalıdır.

Eğer eleştiri-özeleştiri yapıp pratikte bek-

olur. Çok daha ileri giderse ihanete düşmüş sayılır. İhanet konumu ise bir kişinin mensup olduğu toplum veya örgüt karşısında en kötü ve tehlikeli durumdur. İhanette ısrar kaçışla sonuçlanmamışsa açık savaş anlamına gelir ki, ya fiziki ya da fikri olarak ölme ve öldürme anlamına gelir.

Tutarlı bir eleştiri-özeleştiriye cesaret eden kişi veya örgütler zayıf konumda olmayı değil, güçlü konumda bulunmayı ifade eder. Ancak zayıf, kendine öz güveni olmayan örgüt ve kişiler eleştiri-özeleştiriden kaçar. Bunlar için eleştiri yıkım demektir. Özeleştiri ise bitiştir. Tersine özgüveni olanlar için eleştiri-özeleştiri amaç doğrultusunda daha başarılı olmak demektir. Başarıdan alıkoyanı aşıp, kesin ve güçlendirilmiş adımlarla amaca ulaşmak demektir.

En temel parti dersi böylesine bir yaşam dersidir. Her şey bu dersin tam zaferi içindir. Bu yaşamın takipçisi olacağız ve başaracağız.

Madem büyük eleştiri-özeleştiri kazandırıyor; madem bu insanımızı yapan en temel silahlarımızdan birisidir, o zaman bu silah partimizi gerçekten kazandıracak bir parti yapacaktır. O halde neden kullanmayalım? Bile bile kullanmazsak bu suç olur, kendimize yapılabilecek en büyük kötülük olur.

PKK Önderlik Gerçekliğinde Ahlaki Tutum İdeolojik, Politik ve Örgütsel Çizgi Temelinde Oluşan Yeni Toplumsallığa Kanun ve Kurallardan da Öte Tutkuyla Bağlanmayı İfade Eder.

Özeleştiride tam da bu noktada "Ben nerede eksiktim, yanılgılıydım, yanlıştım, nerede, ne zaman, neyi yapmalıydım, "neden, niçin yapmadım?" hususlarının dökümünü, tanımını iyi yapacaksınız ve ardından "Bundan sonra neyi, nasıl ele alacağım, nasıl yapacağım?" diyerek, bunu da tam koyacaksınız. İşte o zaman özeleştirinizin bir anlamı olduğunu söyleyebiliriz. Yoksa örtbas edersen, suçu hep başkalarına yüklersen, bu sağlıklı bir eleştiri olmaz. Kişi eğer büyümek istiyorsa, gerçekten tarihe ve halka karşı sorumluluk anlayışı varsa, bunu böyle ele almalıdır.

Benim Size Değil, Sizin Bana Katılmanız Gerekir

Benim kat ettiğim bu teorik, ideolojik yetkinliğe iki yoldan eşlik edilebilir: Ya güvene dayalı, samimi ve alçakgönüllüce katılım; ya da teorik öze ve ideolojik yetkinliğe yüksek bilinç çabasıyla bilerek katılım. PKK'de büyük değer ifade eden başta Haki Karer, Kemal Pir, Mazlum Doğan, Hayri Drumuş, Mahsum Korkmaz olmak üzere, binlerce yoldaş bu iki tarzın dengeli uyumu ile katılım göstermişlerdir. Bu özlü katılım onları sonuna dek en kahramansı tavrın sahibi yapmıştır. Buna karşılık ne içten samimi, mütevazıca katılım, ne de yeterince yüksek teorik ve ideolojik çabalar temelinde katılım gösterebilenler hep tökezlemiş; bazen ahbap çavuş grubu, bazen tasfiyeci gruplar ve çete eğilimleri biçiminde savrulmalar göstermiştir. Temel zihniyet gücümü kavramayan, buna saygı duymayan, mütevazıca ve yüksek performansta teorik katılım gösteremeyenlerle ortak zihniyette buluşmamız zordur. Burada katılım sağlanması gereken, yüksek zihniyet sahipliğidir. Yoksa geri zihniyete prim vermek sapmaya yol açar.

Politik çizgimin doğal demokratik duruştan, bilinçli ve eylemli demokratikleşmeye doğru büyük açılım gösterdiği ve halkla bütünleşmenin sağlandığı anlaşılması gereken ikinci temel husustur. PKK'de benimle temsil edilen önderlik kurumlaşmasının ulusal kurtuluşçu ve reel sosyalist yalpalanmalardan kurtulduğu, burjuva yaşam eğilimlerine iltifat etmediği önemle bilinmelidir. Kürdistan gerçekliğinde ne teslimiyet biçiminde ne de milliyetçilik temelinde devlet odaklı olan, demokratik, özgür ve eşit politik bir çizgi hem anlayışta hem pratikte başarılmıştır. PKK kadro yapısından beklenen, bu politik çizgiyi özümsemek ve kitleselleştirmektir. Tam kavramadan, uğruna büyük pratik çaba sergilemeden içine girilecek politik üslup er geç tasfiyecilik biçiminde sahiplerini vuracaktır.

Daha yedi yaşından beri hep örgütlü ve eylemli yaşamayı esas aldığım bilinmelidir. Zaten örgütlülük eylem, eylem örgütlülük gerektirir. Bunun hâkim yönü yıkıcılıktan çok yapıcılıktır. İnşa, üretim esastır. Çok az yıkma çabası içine girilmiştir. Ancak önemli gelişmelerin önünü tıkayan yapıların yıkılması uygun görülmüştür. Yıkmayı, gaspı, el koymanın her biçimini mahkûm eden bir eylem kişiliği söz konusudur. Arkadaşlık anlayışım hep soylu işler amacına yönelik olmuştur. Kendini oyalama, eğlendirme, kazanç temin etme biçiminde insanlarla asla ilişkiye girilmemiştir. Temsil ettiğim önderlik gerçeğinin

bu yönü özenle bilinmek ve takip edilmek durumundadır. Aksi halde benim önderliğimde politik birlikten, örgütsel ve eylemsel yaşamdan bahsetmek zordur. Sürekli örgütlü ve ağır basan yönü pozitif eylemlilik olan bir yaşamı sergileyemeyenlerin, önderlik kurumunda başarıyla rol oynamaları imkânsıza yakındır.

Örgütlenme ve eylemlilik bir görevden de öte yaşam hali olarak anlaşılmalıdır. Nasıl susuz ve havasız olunmazsa, örgütsüz ve eylemsiz yaşanmayacağı da bilinerek, önderlik gerçekliğimize anlam verilmelidir. Yoksa örgüt içinde örgüt, kendi başına yıkıcı, boş, amaçsız eylemcilik başa hep bela getirir. Çok yetkin örgütlenme, bunu ideolojik ve politik çizginin özüne uygun somutlaştırma, amaçlı ve verimli bir eylemlilikle bütünleştirme tek doğru bağlılık türüdür. Sonuca götürebilen, tarihi çabaları boşa harcamayan, her tuğlayı binayı daha yüksek kılmak için koymaya götüren tutumdur. Yapının örgütsel ve eylemsel anlayışını, silahlı mücadele de dahil, bu konuma yükseltmekten başka başarı şansı yoktur.

PKK önderlik gerçekliğinde ahlaki tutum ideolojik, politik ve örgütsel çizgi temelinde oluşan yeni toplumsallığa kanun ve kurallardan da öte tutkuyla bağlanmayı ifade eder. Bu yeni toplumsallığı yaşamın varoluş biçimi olarak algılar. Yaşam yeni toplumsallığımızdır. Bunun dışındaki yaşam arayışları, kaçamakları boşluk, kayıp anlamına gelmektedir. Mümince bir yaşamdan ziyade bilimselliği esas alan, politik özgürlüğü yeni yaratımların çabası olarak gören bir yaşam ustalığı, bilgeliğidir; çağdaş müminliktir. Bu ahlaki gücü gösteremeyenin her çabası sapmalara uğramaktan kurtulamaz. Ahlaki yaşam özünde insan toplumunun varoluş tarzına sürekli zihniyet ve özgür irade ile katılım gücünü göstermeyi ifade eder. PKK'nin gerçek büyük değerleri bu ahlaki tutuma sahip olanlarca gerçekleştirilmiştir. Gerçekten PKK çizgisinde bir yaşam çizgisine sahip olmak isteyenler bu ahlaki gücü göstermek durumundadır.

Özcesi şahsımda temsil etmek durumunda kaldığım bu önderlik tanımı herkese katılımını gözden geçirerek yeniden nasıl bütünleşmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çizgideki önderlik tüm evreni, insansal varoluşu, toplumsal gerçekliğimizi, halkın demokratik özgürlüğünü bağrında taşımaktadır. Sadece ulusal değil evrenseldir. Kusuru ve yanlışlıkları varsa, bu temel kategorilerde aranmalıdır. Yoksa gölgesinde yaşayarak, basit bencil veya kölecil dünyalar kurarak yaşanabileceğini sanmak gaflet ve hatta sapıklıktır. Görünüşte katılım gösteriyormuş gibi davranıp pratikte başka konumlar arz eylemek, eski tabirle 'münafıklıktır'. Önderlik gerçekliğim kabul edilmeyebilir. O durumda uygun bir açıklama ile ayrılmak bir haktır. Bir yandan anladık deyip katılmamak veya katıldım deyip gerekeni yapmamak yoz, sorumsuz bir yaşamı ifade eder ki, bunun da kalıcılığı ve anlamı olamaz.

Önderlik tarzım asla dayatma değildir. Büyük bir inanç ve bilgelikle beslenir. Bu yönlü gücü olmayanlar uzak durmalıdır. Çağımızın hasta ettiği bireyler bu tarz önderliğe katılamaz. Katılsalar da sonuç alamazlar. Eğer bize ilgi ve saygı varsa, gerçekten ideolojik, politik ve örgütsel bir ortak yürüyüşte iddialı, kararlı ve eylemli olmak isteniyorsa, benim size değil, sizin bana katılmanız gerekir. Benim bedenen diri olmam veya ölmem belirleyici değildir. Ulaşılan anlam, irade ve ahlak belirleyicidir. Bu yalnız ben değil, bende dile gelen tüm bir evren, var olan insanlık ve toplumsal gerçekliğimizdir. Ona dayalı halkımızın demokratik, özgür ve eşitlik içinde yeniden yapılanmasıdır. Anıları karşısında sürekli sarsıldığım başta şehitlerimiz, mazlum ve çilekeş halkımız, kardeşlik ve insanlık anlayışımız olmak üzere tüm soylu değerler, yoldaşları üretkenliğe yol açan çizgimiz temelinde bütünleşmeye ve başarıdan başka bir yaşam yürüyüşüne fırsat tanımamaya çağırıyor. Selam ve sevgi bu soy değerlerin bayrağı altında toplananlaradır.

KOZMOSTAN KUANTUMA İNSAN

Yaşamın ve insanın hakikatini tanımlamaya çalışırken karşımıza, özünden uzaklaştırılmış ve kendine yabancılaştırılmış insan ve yaşam çıkmaktadır. Hakikat ise hafızalarda o kadar silikleştirilmiş ki, onu çarpıtılmış yöntemler içinden ayrıştırmak daha derin bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Aradığımız hakikatken, yöntemde yanlışımız tüm çabalarımızın boşa çıkmasına yol açabiliyor. Bilinen yollardan gidiş, aradığımız bambaşka mekânlar olsa da bizi, yine bilindik yerlere çıkarıyor. Çağımızda çarpıtılması zirveye ulaştırılmış insan, yaşam ve toplumsal gerçeklik tüm verili yöntemleri aşarak yeniden bir tanımlamayı gerektiriyor. Yine hakikati, mevcut kapitalist modernite çağında yaşayan toplum, yaşam ve insan somutunda aramak da bu karmaşada yönsüz kalmayı getirir. Bu nedenle önce yaşamın, insanın ve toplumun özüne inmek ve doğru yönü belirlemek gereklidir. Doğru yönü belirledikten sonra mevcut toplumda ve insanda somutlaşan hastalıklarla nasıl mücadele edeceğimizin yolunu belirleyebiliriz. Bu yazıda öncelikli olarak insan hakikatini, yaşamla insan ilişkisini, toplumsallığın bundaki belirleyiciliğini anlamaya çalışacağız.

"Yaşamın anlamı nedir, neden varız, neden yaşıyoruz, hayatın amacı nedir, doğada ve evrende insan olarak yerimiz, rolümüz nedir" soruları bir çocuktan en cahil bir insana, filozoflardan dini bütün inançlılara kadar hep sorula gelmiş sorulardır. Belki her biri başka bir yerden yaşama bakarak sormuş olsalar da bu sorular yaşamın başlangıcından beri insanlığın kafasını meşgul etmişlerdir. Hakikat arayışı temel bir insani özellik olarak karşımıza çıkıyor. Belki de insanı insan yapan, insanı diğer canlılardan ayıran yanı bu soruları sormaya başladığı andır. Tarihin başlangıcında insan ilk defa taş kullanmayı akıl ettiği an, aynı zamanda insanlığınıda sorgulamaya başlamış olmalı. Bu süreçler insanın doğanın hakikatine paralel yaşayabildiği kültürleri geliştirdiği süreçlerdir.

Bu ilk aşamadan sonra insanlık geliştirdiği kültürel birikimler, uygarlık sistemleri, toplumsal aşamalar ile tarih çağlarını ördü, yaşadı ve bugüne kadar geldi. Düşünsel ve toplumsal devrimler yaptı. Doğayla barışık özgür yaratımlı neolitiği yaşadı. Doğaya ters çıkışlar ve sapmalar insanlık tarihine dam-

gasını vurdu, başta insanın kendisine, doğaya ve tüm canlılara büyük acılar yaşattı. İnsan, analitik zekâsındaki sapmayla, evrenin, doğanın ve kendisinin özüne ters çıkışlarla yaşamın başına bir bela haline geldi. Günümüze ulaştığımızda insan yaşamında, doğa kaynaklı özgürlük özü ile uygarlık çağları boyunca yaşanan sapmanın yarattığı çarpık yaşam hala iç içe yaşamakta ve bu iki zihniyet arasında mücadele sürmektedir. Bu kavgadan özgürlüğün başarılı çıkması için, insanın veyaşamın özüne inerek gerçek anlamlarını sorgulama anındayız. Bu yönüyle hakikati aramaya insanlık tarihinin başlangıcından başlayabiliriz

İlk insanlar yaşamın sırrını kozmosta aramayı akıl etmişler. Yaşamın yön vericisinin yıldızlar olduğuna inanmışlar. Yıldızlara bakarak kişilikleri, karakterleri anlamaya,toplumun ve bireylerin geleceğini okumaya çalışmışlar. Toplumun öncü kişiliklerini yıldızlarla özdeşleştirip yıldız adlarıyla adlandırarak sembolleştirmişler. Yine doğanın canlılığına, doğadaki tüm varlıkların kendileri gibi hisseden, algılayan varlıklar olduğuna inanmışlar. Doğada kendilerini aramışlar. Doğaya bakarak kendi yaşamlarının anlamını bulmaya çalışmışlar. Bu nedenle de doğadan kopmadan doğayla bütünlüklü ve karşılıklı paylaşıma dayanan bir yaşam kurmuşlar.

İlk insanların yola çıktığı gibi kozmostan başlayacak olursak ilk karşımıza çıkan evren ne olduğuna ve evrende insanın anlamı sorularına cevap bulmamız gerekmektedir. Evrenin özellikleri, akışı, oluşumu, barındırdıkları nelerdir? Bugün evrenin oluşumuna dair elde edilen veriler evreni anlamak için atom altı âlemi yani kuantumu bilmeyi gerektiriyor. Kozmos ve kuantum birbirinde yaşamaktadır ve birbirini oluşturmaktadır. Kısaca evrenin oluşumuna bulunan cevap şöyle; önce kozmos bir kuantum anına ve mekânına sıkıştı, sonra büyük patlamayla evren ışınım halindeki atom altı parçacıklarla kaplandı. Evrenin ilk varlık buluş anı bu oldu, en küçük zaman anında sonsuz bir enerji ışınımı olarak evren ve varlık oluştu. Evren ilk anında tamamen enerji idi. Daha sonra atom altı parçacıklar küçük yapı taşları gibi yan yana iç içe örülerek atomları, maddeyi giderek koca evreni oluşturdular. Galaksiler, yıldızlar, gezegenler, hâlâ akmakta olan enerji ışınımları, karadelikler başıboş göktaşları evrenin içeriğini oluşturdular. Milyarlarca galaksileri ve buna bağlı sayısız yıldızı içeren evren çok hassas bir dengeyle işlemektedir. Bunun temelinde atom altı ince işleyişin en dev ölçeği belirleme gücünü görmekteyiz. Makro ve mikro evren böyle bir içiçeliği yaşamaktadır.

Fakat sadece evrenin oluşumunu bilmek, içindeki varlıkları yada işleyiş kurallarını bilmek biz insanları ikna etmeye yetmemektedir. Evrende varlığı görünce karşıtı olan yokluğu sorgularız. Evrende en geniş haliyle görülebilen enerji ve madde ikilemini, bunların birbirine dönüşüm ve etkileşimini merak ederiz. Evren neden gelişmekte, nasıl gelişmekte sorusuyla yaşamın geleceğini anlamaya çalışırız. Gelişme bir canlılık özelliğiyse, evren ile canlılığın ilişkisi kafamızı kurcalar. Ve evrende bizden başka dünyalar ve canlılar merakımızı körükler. Bunları sorgularken kendimizden kopuk bir evren anlayışı değildir aradığımız cevap. Varlık-yokluk sorusuyla insanın yaşam ve ölüm çelişkisine cevap ararız aslında. Yada madde enerji derken insanda bunların nasıl somutlaştığıdır bize bu soruyu sorduran. İnsanda somutlaşan ruh-beden ilişkisinin evrensel ölçekten nasıl yansıdığıdır aradığımız cevap. Gelişen evreni anlamanın bir yönü de geleceği anlamak içindir. Evren bizi nereye götürüyor, yaşamın geleceği nasıl evirilecek, sonsuzluk var mıdır, sonsuzun da bir sınırı var mıdır derken, aslında, insan yaşamının bu sonsuzluktaki anlamını merak etmekteyizdir.

Peki, evren insanı neden var kıldı? Evreni anlamaya çalışırken evrene sorduğumuz, insanı anlamaya çalışırken kendimize sorduğumuz bir soruda budur. Evren dünyamızı nasıl seçti, bilinebilen gezegenler içinde

neden yaşam bizim gezegenimize bahşedildi. Ki yaşamın tek bizim gezegenimizde olduğu da bizim mevcut bilme sınırlarımız içinde izafidir. Tüm canlılar içinde insanın farkı ne idi ki, düşünme, konuşma, toplumsallık, kültürler ve uygarlıklar inşa yeteneğini açığa çıkarabildi. Evrenin insanla anlamak istediği nedir? İnsan evrenin bir parçasıysa, canlılık, yaratıcılık, düşünme yeteneği, özgürlük ve aşk evrensel oluşumun insanda yoğunlaşan yanları değilmidir? Evrenden yola çıkarak insan ve yaşam hakikatine dair aradığımız cevaplar soruları daha da çoğaltmaktadır.

Kuantum dünyasında yaşanan ikilemler, içiçelikler, belirsizlikler, sezgisellikler, esneklikler, farklılıklar, insanda bir türlü mutlak kurallara bağlanamayan, pozitif bilimlerle açıklanamayan yaşam özelliklerinin kaynağı gibi görünüyor.

İnsanlık tüm bu soruların izinde bugün kuantum fiziğine kadar doğayı izlemeyi başarmıştır. Kuantum dünyasındaki olaylar insanı şaşkına çevirmekte iken, evrene dair soruları da arttırmaktadır. Çünkü kuantum dünyası, evrenin genel işleyişi gibi mutlaklaştırılmaya uygun kurallarla işlememektedir. İnsanlık bin yılların alışkanlık yarattığı, mutlak kurallara dayalı bilgi anlayışını yıkan, esnek, çok seçenekli, belirsizliklerle dolu ve ikilemli kuantumik oluşuma inanmakta zorlandığı gibi, kuantum dünyasında sadece gördüğünü anlamaya çalışmakla yetinmek zorundadır. Kuantum dünyasında gözlemlenenler sadece o görüş anına has olduğu gibi, birde parçacıkların o anın etkileşimlerine göre kendini ayarlayabilecek esneklikte olmaları mutlak kurallara bağlanma zemini vermemektedir. İnsan kuantum evreninde ne olayların nedenlerini anlayabilmekte ne müdahale edebilmekte nede alıştığı gibi olanı mutlak kurallara bağlayabilmektedir. Parçacıkların, doğanın büyük boyutunda görülmeyen kendine has dünyaları, insanlığın bin yıllardır oturmuş zihniyet kalıplarını yıkmaktadır. Diğer taraftan yaşama dair soruların gerçek cevabının sırrı da burada gizli olabilir.

Bugün kuantum yaşama ve insana dair kafaları bin yıllardır kurcalayıp duran sorulara cevap arıyor. Madde-enerji, canlı-cansız, varlık-yokluk, yaşam-ölüm gibi yaşamı oluşturan, yaşamda karşımıza çıkan ikilemler kuantumla açıklanabilir. Kuantum dünyasında yaşanan ikilemler, içiçelikler, belirsizlikler, sezgisellikler, esneklikler, farklılıklar, insanda bir türlü mutlak kurallara bağlanamayan, pozitif bilimlerle açıklanamayan yaşam özelliklerinin kaynağı gibi görünüyor. Bugün kuantumun açığa çıkardığı madde tanımlamasıyla canlılık tanımlamamızı değiştirmek durumundayız. Öyle ki atom altı parçacıklar koşullara göre pozisyon belirleyecek bir esnekliğe sahipken, bunu canlılık temeli olarak görebiliriz. Her varlığın kendine göre bir örgüsü ve akışı var, buda her birinin kendine göre bir evreni var, evren anlayışı vardır anlamına gelebilir. Görebildiğimizden başka evrenler varmıdır sorusu, yine kuantumun karşımıza getirdiği bir soru olmaktadır.

Kozmos ve Kuantumu Bilmek İstiyorsan Kendini Bil!

Kuantum ve kozmos bazı ipuçları versede yaşamın asıl sırrı yinede insanda gizli olmalı. Çünkü insanı anlamadan ne kozmosu ne de kuantumu yeterince anlayamayız. Nihayetinde ne kadar bilgimiz varsa hepsi insan ürünüdür. İnsan algılarının sonucudur. İnsanın algılama yeteneğini anlamadan ulaştığımız tüm bilgiler bu algıların derinliğine yada gerçekçiliğine bağımlı kalacaktır. Bu nedenle her şeyden önce sorgulamamız gereken algılama süre-

cimizdir. Biz evrene ve kuantum dünyasına algılarımıza göre anlam verirken, acaba onlar bize nasıl bakıyorlar. Düşünce ve algılarımızın insafı kadar bilebiliyorsak, evreni bir sivrisineğin dünyayı algılamasından daha ileri anlayabilirmiyiz acaba? Elbette ki anlama arayışımızı durdurmayacağız, fakat algılarımızın sonucu oluşan olguları asıl hakikat sanma ve mutlaklaştırma yanılgısından kaçınmalıyız.

İnsan makro kozmos ve kuantum arasında bir yerde bulunmaktadır. Buradan yola çıkarak yine aradığımız cevapları kendimizde yani insanda aramamız gerektiği sonucuna ulaşırız. Evreni, kuantumu ve bunların orta yerinde bir mekân ve zamanı yaşayan insanı, ancak kendisinde yansımasını bulan hakikatle anlayabiliriz. Böylece yola çıktığımız noktaya dönmüş oluyoruz. İnsanı anlamak için evrene kadar gittik, maddenin bölünebilecek en küçük parçacığına indik, bunların bize verdiği cevap hakikati kendinizde arayın oldu. Bu anlamda, belki de ilk insanlar kendilerine bakarak doğanın canlılığını yorumlamakta en doğru yorumu daha ilk başta yapmışlardı. Bugünde insandan yola çıkarak kozmos ve kuantuma bakarsak, kuantum en iyi ifadesini insanda bulmaktadır, kozmos ise insanla kendini anlatır gibidir. Hem kuantum hem de kozmos insanda somutlaşmakta, insanda yaşamaktadır. İnsan ikisinin arasında yaşadığı gibi, adeta ikiside insanda dile gelmektedir. Kozmos ve kuantum insanla bir şeyler anlatmaktalar ve insana bir şeyler anlatmaktalar.

Enerji ve Maddenin İnsandaki Mükemmel Uyumu

İnsana döndüğümüzde, onda somutlaşan bazı temel hakikatlerle karşılaşıyoruz, bunları anlamaya çalışarak insanın yaşamdaki anlamına ulaşabiliriz. İlk olarak insanda biraraya gelen madde bileşimi karşımıza çıkıyor. İnsan doğadaki maddelerin en zirve bir bileşimini ifade ediyor. Madde bileşimlerinin açığa çıkarabileceği farklılaşma, yeni oluşumlar ve enerji patlamaları en çarpıcı bir biçimde insanda bir araya gelmiştir. İnsan sadece maddelerin biraraya geldiği bir madde toplamı değildir. Maddelerin biraraya gelişiyle oluşan sentezle yeni bileşimlerin açığa çıkması ve bu maddelerden akan enerji seviyelerinin birleşerek daha yüksek enerji akımlarını açığa çıkarmasıdır, insanda yaşanan. Madde enerji bileşimine denk olarak beden-ruh ikilisi karşımıza çıkıyor. İnsandaki madde bileşimi insan bedeni gibi karmaşık ve çok ince örgülü bir canlı organizmayı açığa çıkarırken, bu maddelerin birliğinden doğan enerji insanın tüm duygu, düşünce, analitik ve metafizik karakterinin bileşik ifadesi olan ruhunu oluşturuyor. İnsanda somutlaşan enerji sadece fiziki güç olarak açığa çıkan enerji değildir. Bu ancak insanda açığa çıkan enerjinin ilk hali olabilir ki bu da insanın içsel enerji kaynaklarının denetimindedir. Öyle ki ruh sağlığı fiziki sağlığı birebir belirler.

> ***İnsandaki madde bileşimi insan bedeni gibi karmaşık ve çok ince örgülü bir canlı organizmayı açığa çıkarırken, bu maddelerin birliğinden doğan enerji insanın tüm duygu, düşünce, analitik ve metafizik karakterinin bileşik ifadesi olan ruhunu oluşturuyor.***

İnsanda enerji bambaşka bir anlamlılığa kavuşuyor ve kendi akışına anlam arıyor. Ruh dediğimiz, insan algılamalarının anlamlaşmaya ulaşarak insanın iç evrenini oluşturmasıdır. Her varlığın bir evreni vardır derken, bu en bariz bir şekilde insanda somutlaşmaktadır. Her insanın kendine has

bir ruh dünyası dolayısıyla evreni algılama ve yaşama özelliği vardır. Algılar ise o kadar esnek bir yapıya sahiptir ki aynı olgu bambaşka algılara yol açabilir, buda insanın farklılıklara açık zihniyetini, renkli kişilik özellikleri, doğru örgütlendiğinde her türlü yaratıcılığa zemin olan yapısını oluşturur. Sistem bugün insanı farklı karakterlere ve algılara sahip oluşundan vurarak bireylere kadar parçalamıştır. Oysa ki insanın özündeki farklılaşma diğerlerinden kopukluk anlamına gelmemektedir. Tam tersine yan yana gelen farklılıklar toplumun zenginliğinin temelini oluşturmaktadır.

İnsanda açığa çıkan enerji anlamlaşması madde ve anlam ilişkisini anlamamız için ipucu olmaktadır. Rêber APO'nun deyiminden yola çıkarsak; "Belki de canlı ve cansız her şeyin amacı bu ikilemi aşmak olabilir. Maddenin amacı anlamlaşmak, anlamın amacı da maddeyi aşmaktır. Aşkın en ölgün soluğunu bu ikilemde bulmak mümkün olabilir. Belki de itme çekme ilkesinin kendisi, madde anlam olarak dönüşüm geçirmiş olabilir. Evrenin temelinde aşk vardır denirken, bu ikilemler kastedilmiş olabilir." Buradan anlayabildiğimiz, maddenin hakikatinin temeli enerji, enerjinin hakikatinin temelinin ise anlam olduğudur. Maddenin başlangıcı anlam arayışına dayanmaktadır. Evren bunca büyük ölçekte maddi oluşumlara giderken aradığı anlamlaşmaktır, evrenin aslı anlamlaşmaktır. Madde sürekli bir anlamlaşma arayışındadır, anlam ise maddenin sınırlarına hapsolmaktan kurtulmaya çalışmaktadır. Fakat madde, enerji ve anlam birbirinden kopmaz bir içiçeliği de yaşıyor. Madde olmadan anlam olabilir mi, madde enerjiyi koruduğu gibi onunserbest akışını sınırlamaktadır. Enerji maddenin anlam arayışında açığa çıkan akışkanlıktır. O zaman madde enerjiyi sınırlarken, anlam arayışında özgür akışına zemin sağlamaktadır.

Maddenin ve evrenin anlam arayışçılığı insanda yoğunlaşmış, insanda canlılık, anlam arayışı ile özdeşleşmiş, duygu akışına, düşünce bileşimine yol açmıştır. Bu nedenle insanlık tarihi bir anlam arayışı tarihidir. Bir insan hangi konumda olursa olsun, ya da bakış açısı yanlışlarla da dolu olsa insanın anlamla bağı her zaman sürmüştür. Kişi bilginin en üst mertebesinede ulaşsa, maddi yaşamı tekeline geçirmiş de olsa, en derin köleliğe de maruz kalsa anlam arayışı mutlaka devam etmiştir. Anlam arayışının çarpık hali olan elindekiyle yetinmeme veya direniş kültürünün devamı olan kaderine boyun eğmeme insanın anlamla bütünlüğünden kaynağını almaktadır. Yaşama büyük anlamlar sığdıranlar ölümsüzleşmişler ve insanlığın hafızasına yerleşmişler. Yarattıkları anlamla tarih boyunca yaşamaktadırlar. Hayattan bir şey anlamadan yaşayanlar ise yaşayan ölüler gibi hayata hiçbir iz bırakmadan geçip gitmişlerdir. Yanlış anlamlar çıkaranlar ise lanetliler olarak tarihe yazılmışlardır.

Evrenin Kendini Anlatışı: Canlılık

İnsandaki madde bileşiminden sonra ulaştığımız diğer bir hakikat canlılık özelliği oluyor. İnsan canlılığını madde dizilişine borçlu ise, buradan maddenin canlılık potansiyeline ulaşabiliriz. Maddede canlılık potansiyeli olmasaydı, bitkiler ve hayvanlar âlemindeki yaşam çeşitliliği nasıl oluşabilirdi.

Deniz altı dünyadaki renk cümbüşü, kutuplardaki zor koşullara dirençli yaşam gücü, canlılığın kendini sürdürmek için yaratıcı karakterini ifade etmektedir. Canlılıkla açığa çıkan diğer bir yan ise tüm canlılar kendilerinden önceki nesillerin özelliklerini kendilerinde yaşatarak gelişim sağlamaktadırlar. Canlılık gelişimi en ilkel canlıdan en karmaşık organizmalı canlıya kadar bir öncekini kendinde barındırarak oluşan bir sentezi ifade ediyor. Yani canlılığın gelişimi klasik evrim teorisindeki gibi güçlünün, zayıf ve güçsüz olanı yok etmesi biçiminde değildir. Bu mantık hiyerarşik zihniyetin doğaya uyarlanması olduğu gibi hiyerarşiyi ve güçlünün sömürüsünü meşrulaştırmayı doğaya dayandıran bir hakikat çarpıtması oluyor. Canlılar salt güçlüye değil, daha iyiye, güzele, gelişmişe evrilme eğilimindedir. Buda doğanın özgürlük özünün gelişim diyalektiğini ifade ediyor. Ayrıca her canlının kendinden önceki nesilleri kendinde yaşatarak ilerlemesi canlılığınaynı zamanda biyolojik bir hafıza olması gerçeğini ifade ediyor. Diğer yönüyle canlılığın gelişimiyle açığa çıkan esneklik, yaratıcılık, direnç, sezgisellik ve giderek öğrenmeye dayalı gelişen duygusal zekânın ve içgüdüselliğin kalıtsallaşması canlılığın nesiller boyu birbirine aktarılan temel özelliklerini oluşturmaktadırlar.

Canlılığın temel bir özelliği çeşitlenerek varlığını sürdürmedir. Aynı kalmakta ısrar canlılığın kabul etmediği bir durumdur. Doğada karşımıza çıkan ikili karakterin canlıdaki yansıması dişi ve erillik olarak yaşanmakta ve bu farklılaşarak gelişimin nedenini oluşturmaktadır. Doğa neden ikilemli bir karaktere gerek duydu sorusuna verilecek cevap, doğa sürekli gelişim ilkesine sahiptir ve bu ilke ancak ikili karakterle sürebilir olabilir. Doğa çeşitlenmeyle kendini geliştirdiği gibi devamlılığını da çeşitlenmeyle sürdürür. Buna göre doğa zamanı dolan canlıları aşabildiği gibi yeri geldiğinde yeni türlere zemin açabiliyor. Bu yönüyle doğa adalet ilkesinin somutlaştığı kurallarla işler. Her canlı var olma koşulları ve doğada gerekliliği kadar yaşam şansına sahiptir. Aynı zamanda her canlılık diğer canlıların varlığı karşısında etkileşim ve gelişim temelinde birbirine bağlıdır. İşte bitkiler âlemi hayvanlar âleminin ön koşuludur. Bitkiler dünyası gelişmeden hayvanlar dünyasının gelişme imkânı yoktur. Diğer yandan hayvanlar âleminin bitkileri tamamen yok edebilmesi ya da bir neslin öne çıkarak diğer nesillerin varlığını tehlikeye atma olasılığına karşı doğa et oburlar kümesinin oluşumuyla dengeyi sağlamayı geliştirmiştir. Doğada canlılar arası ilişki birbirine karşı bitirmeye dönük bir savaşım değil karşılıklı simbiyotik ilişkidir. Bu ilişki ağını bozarak öne çıkmak isteyen nesiller kendi yaşam koşullarını tüketerek nesillerinin sonunu getirmişlerdir. Bugün insanlık bu doğal akışın seyrini fazlasıyla zorlarken doğa insana karşı isyan halindedir.

> ***Metafizik özellik, insanın, ret-kabul, güzel-çirkin, iyi-kötü gibi beğeni ve tercih ölçülerini belirleyerek farklılığa açık karakterini, esnek zihniyet yapısını ve yaratıcılığını açığa çıkarmanın temelidir.***

Hayvanlar âleminin gelişmesi canlılığın daha üst bir aşamaya sıçraması ve zenginleşmesidir. Hayvanlarda canlılık, duyma,görme, acı, arzu, sevme gibi duyguların gelişimine yol açmıştır. Bunlar canlılıkla yoğunlaşan enerjinin yeni formları olmaktadırlar. Bunların temeli ise düşüncedir. Düşünce olmadan duyma hissedilmez, görme anlam oluşturmaz.

Görme ve duyma kendi dışındaki dünyayı algılama biçimleridir. Dış dünyayı algılamak ve buna göre yaşam tercihi belirlemek, kendi savunma ve beslenme koşullarını oluşturmak artık canlılığın gittikçe yaşama kendi yön verme gücünü yaratmasının ilk adımlarıdır. Acı ve arzu ise öğretici duygulardır, sonuçları hafızada unutulmaz izler bırakır. Giderek, görülen duyulanlar, yaşanan acı ve sevinçler kalıcılaşarak öğrenmeyi oluşturur. Ve öğrenme giderek duyguları ve düşünceyi sistemleştirir. Hayvanlar aleminde duygu ve düşünce birbirinden ayrışacak kadar gelişmemiştir. Yaşama ani verilen refleksler olarak yaşanırlar. Oysa hayvanlarda sezgisellik çok üst boyutta yaşanmaktadır. Hayvanlar hayatı büyük bir duyarlılık ve dikkatle yaşamaktadır.

Canlılık gelişimi insanda ise en zirvede gerçekleşmektedir. İnsan canlılığı tüm canlıların açığa çıkardığı özelliklerin bir sentezini oluşturmakta iken, biyolojik yapısından, düşünsel ve duygusal yeteneğine kadar sıçrama yaratarak diğer canlılardan ayrışmayı başarmıştır. Bu yönüyle tüm canlıları toplamaya kalksak bir insan oluşmaz. İnsanın sırrı kendisindeki sentezle canlılık anlamında da sıçrama yapabilmiş olmasındadır. Canlılık adına dile gelen tüm özellikler insanda diğer canlıları aşmıştır, öyleki insan kendini tüm canlılardan ayrıştırarak, ayrı bir âlem olarak tanımlanmayı gerektirmektedir. İnsanda düşünsel güç anlam yaratma boyutunda gelişmiştir. Gördüğü dünyadan büyük anlamlar çıkarabilmektedir. Çektiği acılardan ve yaşadığı mutluluklardan, toplum yaşamını sistemleştirecek sonuçlar çıkarma kabiliyetindedir. Oysa insanda analitik düşüncenin yaşadığı sapma sonucu duygu ve düşünce arasında, analitik ve duygusal zekâ arasında mesafe açılmıştır. Bunun sonucu insanda sezgisellik azalmış, doğayı ve toplumunu hissetme yavaşlamış, yaşama karşı duyarlılık parçalanmıştır. İnsan kendi duygu ve ruhunda bile parçalanmış, düşüncesi ile pratiği birbirine çelişir noktaya gelmiştir. Dayatılan dogmalarla kalıplara sıkışarak yaratıcılıktan uzaklaştığı gibi, önünü göremez derecede düşünce dünyası köreltilmiştir.

İnsanın Tarihsel Birikimi Toplumsallık

İnsanı kendine özgü karakteriyle anlamak için insanda yaşanan sıçramadatoplumsallaşmanın belirleyici rolüne bakmamız gerekmektedir. İnsanı insan yapan en temel etken toplumsallaşmış olmasıdır. Belki tüm canlı türleri kendi türleriyle ortak yaşar, fakat insanın toplumsallığı insanlık zihniyetinin oluşmasında belirleyicidir. Toplumsallaşma olmasaydı insan primat olmaktan ileri gidemeyeceği gibi, doğada tutunamayacak kadar zayıf bir gerçekliği ifade etmekteydi. Elbetteki toplumu oluşturan insandır, fakat toplumla somutlaşan sadece biraraya gelmiş insanlar kalabalığı değildir. Toplum insanlar arası düşünce ve duygu akışıyla gelişen insanlık birikimidir. İnsanı bilgiyle buluşturan, bu bilgiyi örgütleyerek sistemler kurmaya, uygarlıklar, kültürler örmeye götüren toplumsallığın gücüdür. Dil, din, mitoloji, bilim, ekonomi, siyaset, hukuk sanat, felsefe, ahlak toplumsal yaşamın ürünü olarak insanlık tarafından inşa edilmişlerdir. İnsan bugün ulaştığı tüm bilgi ve birikimi toplumsallığa borçludur. O zaman insanda var olan tüm yetenekler toplumun yansımasıdır. İnsan toplumunun ürünüdür, ondan kopuk ve bağımsız düşünemeyiz. Burada dile gelen kişinin hiçbir öznelliği olmadığı değildir. Fakat kapitalist sistemin belirttiği gibi, birey tarih ve toplumundan kopuk değildir. Birey toplumun kendi üzerindeki yansımalarıyla şekillendiği gibi, bireyde toplum üzerinde etkileyicidir. Toplum insan tarafından örüldüğü gibi, toplumda bireyin karakter, kişilik özellikleri ve yetenekleri üzerinde belirleyici etkiye sahiptir.

Toplumdan insana yansıyan sadece tanık olduğu, içinde yaşadığı toplumsallık zamanı değildir, insan toplumun tüm tarihsel birikimlerinin sonucu ile beslenir. Toplumsallaşmayı yaratan sadece o anı birlikte yaşayan insanlar topluluğu değildir. Zaman ve mekânın insan yaşamı üzerinde belirleyici etkisi olduğu

gibi toplumsal şekillenmede öne çıkan özelliklerdede belirleyicidir. Her koşulda toplumsal özellikler aynı kalmaz. Değişen koşullara göre toplumsal öncelikler, ihtiyaçlar değişir ve buna göre toplumsal karakter de değişime uğrar. İnsan gibi esnek yapılı bir zihniyete sahip varlığın toplumlu ise sürekli değişimi ve gelişimi barındırır. Bu akışkan değişim geçmişten kopuk değildir, geçmişin mirası üzerinden bir evrilmedir. Tarih bugünde yansımasını bulur ve geleceğe biçim verir.

Toplumun insanlar tarafından oluşturulmasından çıkaracağımız diğer bir önemli sonuç ise toplumsal kurumların insanüstü olmadıklarıdır. Nasıl insanlar tarafından inşa edilmişlerse, insanlar tarafından yıkılabilirler, değiştirilebilirler ve yeniden kurulabilirler. Bu anlamıyla tüm toplumsal inşalar insan eseri olduğu gibi değişmeleri de insanlığın elindedir. İnsanı aşabilen sonsuzlukta bir toplumsal kurum yada sistem yoktur. İnsanlık, tarih boyunca birçok zihniyet inşa etmiş, bunlar zamanla dogmalaşarak katılaşmış ve ilerlemez olmuş, hemen çoğu kendini ebedi sistem olarak ilan etmiş, fakat yinede insanlık tarafından aşılmışlardır. Toplumsal sistemleri ve kurumları aşmak zihniyetleri aşmaya bağlıdır. Zihniyetleri aşmak ise insanın bu ihtiyacı duymasına bağlıdır. Yoksa insan zihninin ve eyleminin sel gibi akışına karşı hiçbir sistem ve zihniyet barajı engel olarak dayanamaz, yıkılır.

Birey-toplum ilişkisi sürekli bir çelişkiyi kendisiyle barındırır. Bu özellikle, egemenlikli uygarlık çağının bireye hükmetme anlayışının yaratmak istediği birey ve kendi özgür iradesiyle topluma katılmak isteyen birey arasında yaşanan bir gerilimdir. Uygarlık sistemi kendine göre birey yetiştirmenin kurum ve zihniyetini öyle ince ve derinlikli örmüştür ki, birey zaten doğar doğmaz bu ağın içinde şekillenmeye başlar. Fakat insan her nekadar, daha doğuştan bu çarkın içinde bir şekillenmeye tabi tutulsada tamamen erimeyecektir. Yani toplum bireyi istediği gibi eritemediği, şekillendiremediği gibi, bireyde toplumdan tamamen kendini koparamamaktadır. İşte buda tarihin ve toplumun kendine has akışının diyalektik zeminini oluşturmaktadır. Toplum ve birey ilişkisindeki gel-gitli gidişat sonucu toplumun belirlenen doğrultuda düz çizgisel ilerleyemeyeceği bazen bir bireyin toplumun kaderini belirleme gücünde olabileceği görülmüştür.

Tüm bu dile getirdiklerimiz insanı diğer canlılardan ayıran özelliklerin temeli iken bunları oluşturan neden ise insanda somutlaşan zihniyet yapılanmasıdır.Zihniyet tam olarak anlaşılmadan doğru insan tanımı da yapılamaz. İnsan zihninin en temel özelliği esnek bir yapıya sahip olmasıdır. İzlenebildiği kadarıyla evrende hiçbir oluşumda insandaki kadar özgür seçim esnekliği yoktur.Enerjinin zirvesi olan insan zihni evrendeki en yüksek hız olan ışık hızından bile daha akışkandır. İnsan zihni aynı anda uzayın en uzak köşelerinden tarihin derinliklerine ve geleceğe gidebilecek kadar esnek bir akışkanlıktadır. Bu insanın yaratıcılığının ve özgür seçim gücünün temelidir.

Diğer yandan esneklik doğru örgütlenmezse yanılgılara da yol açabilir. Binlerce yıl egemenlikli zihniyet, insan zihnine dayattığı çarpık yönlendirmelerle kendilerine göre zihniyet inşa ederek, insanlığı zihnen esir almaya çalışmıştır. Fakat insan zihniyeti her dayatılanı sorgusuz kabul eder ve bu nedenle her türlü savrulmaya yönlendirilmeye açıktır da denemez. İnsan, tarihinden ve toplumundan kopuk olsaydı belki böyle bir savrulma zemini olabilirdi. Fakat insan zihni toplumsal hafızanın ürünüdür. Tarihte insanlık kendisine sunulan zihniyet kalıplarını kırmak için büyük mücadelelere tanıklık etmiştir. Egemenzihniyet ne kadar baskı ve unutturma yöntemleri uygulasa da zihniyetin direngen özelliği yinede hakikati aramaktan uzaklaştırılamamıştır. Hakikate götürecek özgür seçimler ise bağımsız zihniyetle mümkündür. Adalet ve özgürlük evrensel ilkeler olarak yaşamın anlamında gizlidirler. Buna göre,

zihniyetin bağımsız olma gücünü yaratması, adalet ve özgürlüğü evrensel öze bağlı kalarak kendisine sığdırabilme yeteneğine bağlıdır.

İnsan Metafiziktir

İnsan hakikatini anlamak hususunda, insanın metafizik yanı da anlaşılması gereken temel konulardandır. Şimdiye kadar metafiziğin sadece dini ve mitolojik konuların gerçekdışı âlemi olarak algılanması insan hakikatini tanımlamada yarımlıkların nedeni olmuştur.Metafizik yan yaşamın tüm anlarına, algılarına kendi rengini vermektedir. Bu nedenle insanın tüm yaratım ve inşalarında metafiziğin belirleyici rolü vardır. Metafizik, insanın yaşamı algıladığı gibi anlamlandırması yada yaşanılır kılmak için kendi algılarınca ona anlam vermesi ve buna göre kurgular geliştirmesidir. Ahlak, din, sanat, politika hukuk, felsefe, metafiziğin zihinsel ürünleri olarak insanlığın toplumsal yaşamında örgütlenen alanlardır. Bunların hiçbiri katı fizik kurallarıyla işlemezler. İnsanın metafizik algılarına göre inşa edilmiş ve içeriği örülmüş kurumlardır.

Kaldı ki bu kadar esnek bir yapıya sahip insanı, sadece fizik kurallarıyla açıklamaya çalışmak hatanın başlangıcıdır. Fizik kuralları olarak karşımıza çıkan kurallar da sonuçta insan algılarıyla ölçülmüş ve yasalaşmışlardır. İnsan aklı, fizik ve matematiğin sınırlarının çok ötesinde bir akışkanlığa sahiptir. İnsan sadece fiziğin ilkelerine göre yaşasaydı, hiçbir yaratıcı yeteneği olmazdı. Sadece söyleneni yapan, verileni bilen olurdu. Metafizik özellik, insanın, ret-kabul, güzel-çirkin,iyi-kötü gibi beğeni ve tercih ölçülerini belirleyerek farklılığa açık karakterini, esnek zihniyet yapısını ve yaratıcılığını açığa çıkarmanın temelidir. İnsan metafizik zihniyeti ile hiçbir zaman salt verili olana hapsolmamış, olay-olgulara hiçbir zaman aynı cevapları vermemiştir.

İnsana dair bu etkenleri belirttikten sonra insanın iç dünyasına bir bakış da insan hakikati açısından öğretici olabilir. İnsanın iç dünyası insanın an be an nasıl metafizik değişimle yaşama refleks ve anlam verdiğini görmek için en açık örnektir. Her insanın kendine has algıları, merakları, korkuları, sevinçleri ve yetenekleri vardır. Diğer bir yandan insan olarak dış koşulların en ince bir etkisinden etkilenecek kadar hassas bir psikolojiye sahibizdir. Bazen içimiz hafifler durup dururken sevince dururuz,özgürlük nefes alıp vermek kadar yanımızdadır. Bazen nedensiz bir hüzün çöreklenir yüreğimize, elimiz kolumuz bağlanır kalırız. Nedensiz değildir hiçbir şey demiştik. Bizim adını koyamadığımız, iç içe geçmiş, tarihten, bugünden, toplumdan yansıyan etkilerdir bu duyguların nedeni. Ölüm bir korku ve bilinmezlik olarak sosyolojik bir algı olarak ruhumuza işlenmiş olsa da, diğer yandan bir sonsuzluk duygusu ruhumuza eşlik eder. Sonsuzluğa aşinayızdır, yaşamda onu arar, ona ulaşmaya çalışırız. Oysa ölümü anlayamayız bir türlü, bilincimiz kabul etmez ölümü anlamayı ya da kanıksamayı. Diğer yandan yaptığımız her işte, yaşadığımız her anda bir yarımlık hissini kendimizle taşırız. Bu yüzden ya geçmişi ararız ya da geleceğe umut bağlarız, fakat ana gereken yoğunluğu sığdıramayız. İçimizdeki sonsuzluğa tezat, birde bizi bırakmayan yalnızlık hissi hep bizimledir. Bir işe ilk el atarken derin bir yalnızlık sıkar bizi yada en özlediğimiz insanlarla buluşma anının sevincinde yalnızlık gelip yanıbaşımızda oturur ve bu mutlu anı hüzne boğar, buruk bir boşluk kaplar ruhumuzu. Daha da

çoğaltılabilecek bu anlık akımlar yada aynı anda iç içe yaşanan tezat hisler, var oluş hakikatimizin yansımalarıdır. Bunlardan yola çıkarak kendimizde büyük bir güç ve yaratıcılık buluruz, mutluluk ve huzurla dolarız. Diğer taraftan ise müdahale edilmiş zihniyetimizin yansımaları da yön verir iç dünyamıza, işte o zaman kendimizi hiçbir şey yapamaz, zayıf, güvensiz, muhtaç ve mutsuz hissederiz.

Hakikat Özgürlük ve Aşkla Yaşamdır

İnsan hakikatinin en yerinde tanımını Rêber APO'nun "Hakikat aşktır, aşk özgür yaşamdır" tanımından okuyabiliriz. Aşk ve özgürlük insanı insan yapan iki temel özellik iken hakikat ancak özgürlük ve aşkla örülü yaşamda dile gelebilir. Aşk, madde ve enerji ikileminde ölgün bir solukta hissedilirken,ikisinin birliğinden doğan anlamla yaşamsallığa kavuşmaktadır. Eğer madde ve enerji iç içe birlikte var oluşu başaramasalardı, bu ölgün soluk tamamen ölüp giderdi. Enerji ve madde birliğinden doğan anlam,evrenin oluşumuna kadar gitti. Burada aşk evrenin oluşumundan doğan heyecan olarak büyüdü. Canlılarda ise yaşam renkliliğinde dile geldi. İnsanda somutlaşan aşk ise yaşam sevinci olarak yaşamın her anında yansımasını buldu. İnsanın yaratıcılığı geliştirdikçe, düşüncesi derinleştirdikçe aşk anlamlaşarak yaşama bakış açısı olarak büyüdü. İnsan yaşadığı tüm anlara aşkla anlam verdi. Her işini aşkla yaptı. İnsan için aşk yaşamın anlamı idi, insanla daim yaşayan yaşam ruhu idi. İnsanın en temel güç, yaşam kaynağı olan aşk bugün karanlık çağını yaşıyor. İnsan aşksızlaştırılarak insanlığına yabancılaşma aşamasındadır. Bugün aşk, insanın elinden çalınıp, içi boşaltılarak insana karşı çevrilen bir silaha çevrilmiş durumdadır. Aşktan kopan insan yaşamdan kopmuş demektir.

Aşk gibi özgürlük de daha madde-enerji ikilisinde kendini göstermektedir. Enerji maddenin özgür ruhudur. Özgürlük anlamdır dersek ve madde enerjiyle anlamlaşabiliyorsa enerjinin akışkanlığı özgürlüğün ilk soluğudur. Evrenin oluşumu adeta bir özgürlük akışıdır. Rêber APO "evrenin amacı özgürlüktür diyesim geliyor" derken evrendeki enerji ve madde yoğunluğuyla açığa çıkan yaratım gücünün özgürlüğünü ifade etmektedir. Canlılıkla çok seçeneklilik ve farklılık özgür tercihin yansıması olmaktadır. Ve insan özgürlük arayışıyla kendini doğadaki diğer canlılardan ayrıştırmıştır. İnsanın asla kopmayacağı bir yanıda özgürlük ruhudur. Ne kadar bastırılarak, yanıltmalarla budanmaya da çalışılsa, özgürlük insanda bir şekilde yaşamayı başarır. Özgürlük insanın yaşam iradesidir, yaşam gücüdür.

İnsana dair hakikati aramak insanın özünü aramaktır. Bu öz ise özgürlük ve aşkla yaşamaktır. İnsan nasıl yaşamalı sorusuna verilecek cevap, özgürlük ve aşkla şeklinde olabilir. İnsanın hakikatini tanımlamaya çalışırken karşımıza insanın hakikatten uzaklaştırılmış gerçeğinden geriye kalan silueti ve çarpıtılmış zihniyet örüntüleri çıkmaktadır. Aşk karanlık ve içi boş kılınmış, özgürlük her yandan kıskaca alınarak soluksuz kılınmıştır. Toplumsallık bireycilikle parçalanmış, esnek zihniyet dogma kalıplarla akmaz kılınmış, yaratıcılık donmuş, arayışçılık dibe vurmuştur. Hakikatinden böylesine kopan insanlık kapitalist çağın boş, oyalayıcı oyunlarının peşinde savrulmaktadır. Metafizik teşhir edilip toplumdan atılırken, yerine sanal toplum kurumları ve zihniyetleri yerleştirilmiştir. Bu haliyle insan tanınmaz haldedir. İnsanı hakikatince tanımak için bu inşa edilmiş insan formunu doğru tanımlamak ve karşı mücadeleyi yükseltmek öze dönüşün ilk adımı olmalıdır. Hakikate yürüyüşün parolası olan fikir-zikir-eylem birliği temelinde hakikat savaşçılığı, öncelikle insan gerçekliğini doğru tanımlama ve hakikati dağıtılmış insanın yeniden özüne dönüşü ile olacaktır. Hakikat özgürlük aşkıyla yaşayan insanda somutlaşacaktır…

HAKİKAT YOLDAŞLIĞI

"Ne gördüğüm hakikati gizlemekten hoşlanırım ne de bunu açıkça ifade etmekten korkarım. Aydınlık ve karanlık arasındaki, bilim ve cehalet arasındaki savaşa her yerde katıldım. Bundan dolayı her yerde zorlukla karşılaştım ve cehaletin babaları olan resmi akademisyenlerin yanı sıra kalın kafalı çoğunluğun öfkesinde hedef olarak yaşadım."

Bruno

Hakikate Kısa Bir Bakış

Hakikatin kendisini oluşturmakta olduğu süreç, bilebildiğimiz en eski başlangıç noktası olan (öncesinin de olabileceğini gözden kaçırmadan) büyük patlama ile başladı ve işliyor. Bugün bunun adına evrim (evrenin kendisini yaratma süreci) diyoruz. Özünde bir gerçekleşme, kendi anlamına kavuşma olan bu süreç evrensel zekâ ile yakından bağlantılı bir oluşumu ifade etmekte. Hakikat nesnel gerçekliğin düşüncedeki yansıması olarak ifade ediliyor. Bu anlamıyla tüm evrensel tasarımlar aynı zamanda bir düşünceye tekabül ediyor yani bir hakikate kavuşuyor. Töz, tin, zekâ, tanrı-ruh, tanrı-doğa adına ne derseniz, belli bir amaç doğrultusunda, iradi bir gelişim seyrinin kendisini vücuda kavuşturduğu açık. Tamamlandı mı, yoksa anlama kavuşan her gerçekleşme ile kendisini biraz daha kendi amacına mı yakınlaştırıyor?

Bu amaç ne midir? Önderlik "Özgürlük adeta evrenin amacıdır diyesim geliyor. Evren gerçekten özgürlük peşinde midir diye kendime sıkça sormuşumdur" cümleleri ile aslında evren hakkındaki meylini ortaya koydu. Evreni işleten zekâ, özgürleşme eğilimi içerisinde her geçen gün kendisini daha fazla gerçekleştirme kararlılığındadır. Her gerçekleşme aslında bu amacın bir sonucu olmaktadır. Amaçsızlık, anlamsızlık, başıboşluk evrende asla kabul edilmeyen ve olmayan bir durumun ifadesi olmaktadır. Ve varlığa kutsallık atfeden de bu gerçekleşme biçimi olmaktadır. Kutsallık bu anlama sahip olma, bu amaca sadık kalma ve bunun gereklerine göre kendini yaratmanın kendisi oluyor. Zıddını ifade eden ise lanetliliğin ta kendisidir.

Tabi evren özgürlük amacıyla kendisini yaratırken bunun bir ispatının da olması gerektiği açık. Anlam anlaşılma çabasından kaynaklansa gerek. Eğer bir tanık (birbirine tanıklık) olmayacaksa varlık nedir ki? İnsan kendisini düşünen evren olarak tanımladığında evrenin kendisini neden düşünmeye gerek duyduğu sorusu karşımıza çıkıyor. O zaman evren aslında kendisini kendisine kanıtlamaya ve tanıtmaya çalışıyor demek gerekmektedir. Tüm yaratımlar evrenin kendisini tanımasının yolları oluyor. Evren insan üzerinden kendi kokusunu alıyor, kendi renklerini görüyor, kendi sesini duyuyor, seviyor, üzülüyor, mutlu oluyor ve acı hissediyor yani kendi farkına varıyor. Bu nedenledir ki insana kendi farkında olan doğa deniyor.

Toplumsallıktaki Hakikat

Demek ki kendi farkına varma, kendini bilme bir evren eğilimi, evrensel aklın en temel çabası oluyor. İnsanın kendisini tanımasıyla beraber başlamış olan hakikat arayışçılığı da bu eğilimin bir sonucu. İnsandaki ilk kendi farkına varma ise insan toplulukları olarak toplumsallığa geçişle beraber gerçekleşen bir durum. İlk klanın düşünüş biçimleri hakikati en derinden anlama çabaları olmaktadır. Kendisi ve çevresi hakkındaki ilk tahayyülleri aslında kendisi ve evren-doğa hakkında ulaştığı anlam kırıntıları olmaktaydı. Bu kırıntılar her ne kadar gerçeğin çok sınırlı bir gözlemine ve bilgisine dayansa da düşünüş biçiminde sezgisellikten kopmamış olmak onu en temel hakikat bilgilerine ulaştırmaktaydı. Toplumsallık da onun hakikati yaşayış

biçimi olarak şekil almaktaydı. Hakikatin özüne bu yaşam içerisinde varılmış, aidiyetler bu kültür içerisinde vücut bulmuş ve her türlü kavram gücü bu toplumsallaşma içerisinde gerçekleşmiştir.

Toplumla beraber üretmiş ve tüketmiştir. Kimse bir başkasının emeği üzerinde kendisini yaşatmayı aklına bile getirmemiştir. Emeksizliğin insanın tükenişi olduğunu çok iyi anlamış ve çalışmaya ait ne varsa kutsamıştır. Tüm faaliyetlerini toplumsallığın yüceliğine varmanın coşkusuyla, bayram havasında yerine getirmişlerdir. Hayatın kendisi bayram havasında yaşanmıştır. Toplum biçiminde var olmak en büyük mutluluk kaynağı olurken toplum dışı kalmak anlamdan kopmakla, lanetlilikle eşdeğerde tutulmuştur. Toplumsallığa ait her şey kutsanmıştır.

Bütün var oluşlar, tek bir birliğin içerisinde kendi farklılıklarıyla meydana gelmiş hakikatler olarak anlamlarına kavuşurlar. Günümüzün bile en karmaşık teolojik, felsefik, sosyolojik disiplinlerinin halen cevap vermekte zorlandıkları bu hakikat konusu, ilk klan insanın kendi yaşam gerçeğinin adıdır. En çocuksu düşünce yapısıyla bile tüm varlıkların kendi anlamları içerisinde bir bütünü ifade ettikleri düşüncesine ulaşılması klan insanlarının hakikate ne kadar yakın olduklarını, ne kadar hakikatli yaşadıklarını göstermektedir. Yani klan yaşamı, günümüzdekinden çok daha fazla yaratılışın özüne uygun düşmektedir. Çünkü klan yaşamı, hakikatin kendini ispatlama çabası olarak her an daha fazla farkına varılan bir kutsanma hali anlamına gelmektedir. Orada hakikatin yolu, hakkın yoluna o da insana açılan kapıya çıkmaktadır. Bir anlamda da insanın kendisi hakikatin gerçek yolu demektir.

Kendisini insanlığın ilk hafızası olarak şekillendiren bu zihniyet yapıları, bu düşünüş biçimleri, bu toplumsal gerçeklikler en derin insan, toplum ve doğa hakikatlerinin oluşmasına neden olmuştur. Bunlar özgürlüğe, eşitliğe, komünaliteye, ortak mülkiyete, paylaşıma ve dayanışmaya dayalı hakikatler olarak şekillenmiş, asla vazgeçilmeyen değerler olarak tüm toplumsal dokularda kendisini yaşatarak günümüze kadar ulaşmışlardır.

Toplumsal yaşamın dayandığı bu zihniyet yapısı, ahlaki ve kültürel değerler, güçlü bir toplumsallığı ortaya çıkarırken kendisiyle beraber çok büyük maddi değerlerin de ortaya çıkmasına yol açmıştır. İşte, tarih içerisindeki çatallaşma bu dönemin arkasından bir takım faktörlerin de oluşması sonucunda ortaya çıkmıştır. Artık tarih iki ana nehir olarak yan yana akan ve sürekli bir mücadele içerisinde olan iki temel hakikat biçiminde gerçekleşmektedir. Bir tarafta tüm toplum yaratımlarına el koyarak bu değerler üzerinde kendisini talan, sömürü ve tekele dayalı ya-

şatan ve toplum yaşamını kendi iktidarına uygun olarak inşa etmek isteyen devletli uygarlık. Diğer tarafta ise kendi hakikatini paylaşımda, ortak üretim ve tüketimde bulan, kendi kimliğini toplumsal ahlak ve kültür değerlerinde ifade eden, komünal yaşam ilişkilerinden başka ölçü tanımayan demokratik uygarlık.

Bütün var oluşlar, tek bir birliğin içerisinde kendi farklılıklarıyla meydana gelmiş hakikatler olarak anlamlarına kavuşurlar.

İnsanlığı devletin donuk zihniyet karanlığına boğmak isteyen merkezi uygarlık güçleri karşısında daha ilk elden toplumsal güçler kendi hakikat rejimlerini arama yoluna çıkmışlardır. Doğa-evrenden kaynağını alan ve toplumsal gerçeklikte bir ifadeye kavuşan hakikate dayanarak kendi düşünce sistematiklerini oluşturan ve bu çerçevede toplumsal gerçekliklerini iktidar karşısında korumaya çalışan bir gelenek böylelikle oluşmaya başlıyordu. Tüm çabaları evreni, doğayı, toplumu ve insanı tanıyarak varlığı gerçek anlamına kavuşturmak ve evrenin amacı olan özgürlüğe olanak sağlamak olan bu hakikat arayışlarının ortaya çıkardığı gelenek komünal toplum yapılarının zihniyet faaliyetlerini oluşturuyordu. Son tahlilde bunlara peygamber, ermiş, bilge, âlim, filozof, bilim insanı gibi isimler de verilmiş olsa bunların özü itibari ile hakikat arayışçıları olarak adlandırılmaları belki de geleneği daha yerinde tanımlamış olacaktır.

Tarihte Hakikati Arayanlar

Bu anlamıyla tarihte karşımıza çıkan en eski hakikat arayışçısı İdris Peygamber olarak da bilinen Terzi Hermes'tir. Abderalı Hekaistos'un 'Büyük Bilge'; Platon'un 'Yazının, sayıların, astronominin kurucusu'; Sührever-di'nin 'Felsefenin Babası ve Başlatıcısı'; Sabiilerin 'Filozofların Peygamberi'; Simyacıların da 'İlk Simyacı' olarak tanımladığı Hermes'in, günümüzden yaklaşık olarak beş bin yıl önce (MÖ. 3000) Mısır'da yaşadığı tahmin edilmektedir. Hermes'i bu kadar önemli kılan onun yaşadığı dönemde bir tanrı olarak görülmesi veya sonrasında ona yer veren bütün din ve öğretilerde ilahi bir yanına değinilmiş olması değildir muhakkak. Zaten Mısır'da yaşadığı dönem tanrı krallar çağıdır. Ancak ortaya koyduğu öğretinin maddi bir tanrısallık ile çok da bir ilişiği yoktur.

Evrensel var oluşun temeline ışığı koyar. Madde ve Işık ilişkisini aydınlık ve karanlık ikilemi olarak görür ve yaşamın özünü bu ikileme dayandırır. Işığın kaynağı olarak gördüğü Zuhal yıldızından düşen ruhlarla dünyanın bir canlılığa kavuştuğu varsayılır. Yıldızdan düşen ruhlar dünyada madde ile birleşirler ancak ona mahkûm olmazlar. Daha sonra tekrardan yıldıza doğru yükselirler. Bu anlamıyla insan ruhu tümel ruhun bir parçası, çocuğudur. Ruhun bu düşüşü bir sınavdır aslında. Sınavı kazanamazsa, o ruhta bulunan tümel ışık (Tanrısal nur) sönecek, ışık yalnız başına çıktığı yere dönerek ruhu karanlıkta bırakacaktır. Ruh da ışıksız kalınca, karanlığın içinde eriyip tükenecektir. İşte kozmik boşluk, inen çıkan ve arada eriyip tükenen sayısız ruhların kasırgasıyla kavrulmaktadır. Sınavı kazanan ruhlar, yedi kat göğe başarıyla yükselip, geldikleri yere döner ve böylece de ölümsüzlüğe kavuşurlar. Salt gerçeği (mutlak hakikat) öğrenirler, kök ve kaynak ile birleşirler, 'bir' olurlar. Bu, pek çok açıdan Nirvana, Fenafillah, En'el Hak ve bir bütün olarak tasavvufçuların 'evrensel birlik' yaklaşımıyla örtüşmektedir.

Hermes'in öğretisinde madde ile olan mücadelesinde ona boyun eğmeyen ruh böylelikle özgürlüğe doğru ilk adımı atarak hakikat arayışına çıkmayı başarmıştır artık. Bundan sonra kat etmesi gereken yedi göksel aşama vardır.

İlk basamak olarak Ay'a yükselir. Ay, dü-

şünce dehasıdır,

Göğün ikinci katını yöneten Utarit yıldızıdır. Utarit, soyluluk dehasıdır,

Üçüncü katı Zühre yıldızı yönetmektedir. Zühre, aşk dehasıdır,

Dördüncü kat gök, güneşin egemenliği altındadır. Güneş, güzellik dehasıdır,

Beşinci katı Merih yıldızı yönetir. Merih, tüzenin (adaletin) dehasıdır,

Altıncı katı yöneten Müşteri yıldızıdır. Müşteri, bilimin dehasıdır,

Yedinci ve son katsa, ölümsüzlüğe kavuşulan büyük aydınlık, tümel aklın tüm sırrını saklayan Zuhal yıldızının katıdır.

Bu her yedi katta ruhun yaşadığı sınavlar aslında hakikate doğru yolu açıkça ifadelendirmektedir. Düşünce, soyluluk, aşk, güzellik, adalet, bilim ve büyük aydınlık olarak ölümsüzlük. Son aşama olarak ölümsüzlük hakikate ulaşma, gerçeğin anlamına kavuşma halidir. O da Zuhal Yıldızında temsilini bulan Işığın ta kendisidir. Işığın ilk çağlardan beri enerjinin bilinen en açık ve saf hali olarak görüldüğü açıktır. Bugün açısından da ışığın enerjinin en aktif hali olduğu bütün sosyal ve fen bilimleri tarafından kabul edilmektedir. Ve enerji ise aslında doğadaki en özgür hal olmakta hatta özgürlük biraz da enerji ile tarif edilmektedir. O halde Hermetik düşüncede de dile gelen ve ölümsüzlüğe ulaşılan hal olarak değerlendirilen ışığa ulaşma hali aslında özgürleşme hali olarak ifade edilebilir. Hermes'teki hakikat yolcusu özgürlüğe ancak üç aşamalı bir eğitim ile ulaşabilir.

1. Beden eğitimi
2. Hayvansal ruh eğitimi
3. İnsani ruh eğitimi

İnsan ancak insani ruh eğitiminden sonradır ki evrenin görünmez kuvvetleriyle ilişkiye geçebilir ve onlardan feyz alabilir. Bu yolla nefsine egemen olur ve tanrısal özgürlüğe kavuşabilir ve ancak böyle bir kimsedir ki diğer insanlara doğru yolu gösterebilir. Hermesci mistikler, kendilerini bütün varlıklarla birlik halinde görürler. Onların elde ettikleri ruhsal arınma ve aydınlanma, onlara

evren ile ortaklık şuurunu getirir. Ayrıca hakikate ulaşmak ancak akla, sezgiye ve iç görüye, iç deneyime dayanarak gerçekleşebilir. İnsan bu meziyetleri sayesinde ışığı görebilir, kendisini eğitebilir ve yeniden doğumu gerçekleştirebilir. Hermes'e göre:

"Osiris semadadır, fakat Osiris aynı zamanda her insanın kalbindedir. Kalpteki Osiris, semadaki Osirisi tanırsa o zaman insan tanrısal bir ermiş olur ve parçalanan Osiris tekrar toplanır."

Hermes'in tapınaklara kazınan şu ifadeleri de hayli çarpıcıdır: "İnsanlar ölümlü tanrılar, tanrılarsa ölümsüz insanlardır. Nûr sizsiniz ve bu nûr daima parlasın."

Bu düşünce tarzının kendisinde sonrası için de bir esin kaynağı olduğu anlaşılmaktadır. Sadece düşünce yapısı ile değil varlığı tanımlaması ile oluşumu hikâyelendirme biçimi ile insana biçtiği misyonla ve daha birçok açıdan Hermes'in, sonrasında ortaya çıkan bütün mitolojik anlatımları, teolojileri, felsefeleri, tasavvuf akımlarını etkilediği bu kısa anlatımdan da oldukça net bir biçimde açığa çıkmaktadır.

Örneğin Hermes'in çıkışı açısından da aslen 3 farklı dönemde 3 ayrı Hermes'in varlığından bahsedilir. Bu kendisine en yakın felsefik ve dini düşünce sistematiği olarak görülen Zerdüşti çıkış için de dile getirilen en temel noktadır. İlki tufandan önce yaşamış olan ve asıl hikmetlere yani hakikatin özüne ulaştığı söylenen, ikincisi tufandan sonra

Babil de yaşadığı düşünülen ve üçüncüsü de Mısır'da yaşayan ve yakın dönemi en fazla etkilediği iddia edilen üç ayrı Hermes olduğu varsayılmaktadır. Bu konuyu da bir rastlantı olarak değerlendirmek yanlış olacaktır. Bu üçlemelerin aslında bir sürekliliği ifade ettiği açıktır. Yaşadıkları iddia edilen dönemler insanlık açısından dönüm noktaları veya toplumsal hakikatlerin kendisini bir sisteme -rejime- kavuşturdukları dönemlere tekabül etmekte. Tufanın tanrıların buyruklarına uymayan insanların üzerine salınmış bir tanrı laneti olduğu bütün mitolojilerin ortak kanısıdır. Demek ki tufan öncesi toplumun hiyerarşik düzen karşıtı bir düşünüş sistemine ve yapılanmalara sahip olduğu tahmin edilebilir. Kastedilen ilk Hermes aslında dönemin hakikatinin sembolü oluyor. Sonrasında ortaya çıkan Hermeslerin de bu geleneğin bir devamı oldukları ve bu hakikatin kendisini oluşturma biçimi oldukları anlaşılmaktadır. Özünde hiyerarşi ve iktidar öncesi toplumsal hakikati, toplumun kendisini ve çevresini tanıma ve ilişkilenme tarzını ifade ediyor. Bu nedenle kendisinden sonra gelen hangi mitolojide, hangi dinde, hangi felsefede, hangi düşünce akımında Hermes'e ilişkin bir iz varsa, orada toplumsal hakikatten bir izin olduğunu çıkarsamak yanlış olmaz.

Bir Aryen orijini olarak Zerdüşt'ün Zagroslardaki çıkışı da aynı geleneği ifade etmiş oluyor. Kullandıkları argümanlardan dayandıkları temel zihniyet yapılarına kadar ortaklaşan yönleri nedeniyle özünde ortak hakikatin ürünleri oldukları şüphe götürmez.

Antik Çağın Devrimcisi

En başta farklı dönemlerde yaşayan üç ayrı Zerdüşt karakteri bize Hermes'i çağrıştırdığı gibi Zerdüşt öğretisinin de aslında bir döneme veya bir kişiliğe bağlı bir çıkış değil de bir geleneğin devamı olarak gerçekleştiğinin kanıtı olmaktadır. Evrensel hakikatin toplumda yarattığı sistem kesintisiz bir şekilde toplumsal bir hafızayı oluşturma çabasındadır. Her biri kendi döneminde ve kendi toplumsallığında ifadeye kavuşan her düşün faaliyeti de aslında bu hakikatin insan üzerinden kendisini kanıtlaması oluyor. Kendi gününde tüm evrensel süreçleri anlamaya çalışırken aynı zamanda geleceğin şekillenmesinde de bir köşe taşı rolünü oynuyor. Zerdüşt de böyle bir karakterdir. Kendisinden önceki geleneğin kapsamlı bir temsili söz konusudur. Evren ve evrim konularında oldukça derin bir düzeye ulaşılmıştır. Yaşamın düalistik karakteri her ne kadar Hermes'te dile gelmiş olsa da Zerdüşt bu yaklaşımı her şeyin temeline oturtmuş ve tüm oluşumu bu düalizmle gerekçelendirmiştir.

Zerdüşt henüz genç yaştayken yaşadığı dönemin çelişkilerine çözüm olma konusunda çok çaba harcamış olsa da bir türlü başarılı olamadığını görünce, aslında daha sonra bütün filozof, bilgin ve peygamberler için misal teşkil edecek olan inziva sürecine çekilir. Bu da ona Ahura Mazda'nın bir meleği tarafından öğütlenir. Bu inziva süreci aslında hakikate ulaşma anlamında kendisini maddi dünyadan koparma, manevi dünyanın özüne ulaşma anlamlarına geliyor. Yani maddede hapsedilmiş enerjinin kendisini maddeden kurtarma süreci oluyor.

Zerdüşt, toplumdaki parçalılığı ve dağılmayı engellemek için çok tanrıcılığı aşmak ister. Ahura Mazda'yı iyilikleri yaratan tanrı olarak ele alıp, buna dayanarak Ehriman ve onun yarattığı kötülüklere karşı sürekli mücadele edilmesini savunur. Bu anlamıyla dayandığı Mitra dininde derin reformlar gerçekleştirir. Mitraizm'deki Mitra-İndra-Varuna, Zerdüştlükte tek tanrılığa dönüşür.

Zerdüştlükte tek tanrıcılığa doğru bir gidiş olsa da her şey dualite temelinde ele alınır. Dualiteler arasındaki ilişki ve çelişkinin sonucu da varlıkları ve olayların gidişatını belirler. Dualiteler başta yaratım-yaratan ve yaradılış için geçerlidir. Buradaki dualite, kendisini doğaya, topluma, insana, varlıklara, olaylara ve yaşama yansıtır. İki yaratandan bahsedilir, ancak ikisinin de eşit düzeyde oldukları ve eşit düzeyde yarattıkları söylenemez. İyilikleri, iyileri ve gerçek olanları

yaratan Ahura Mazda iken, Ehriman ise, Ahura Mazda'nın her yarattığı iyiye karşılık bir kötülük, kötü ve sahte yaratan yaratıcıdır. Doğal toplumun milyonlarca yıllık birikimi, ana-kadın öncülüğünde neolitik devrimi ve tarım kültürünü yaratarak ahlaki-politik toplum olarak adlandırılan hakikati ortaya çıkarmıştır. Toplum dışı ve karşıtı küçük bir kesim de ortaya çıkan bu hakikate el koyup yaratılan tüm manevi-maddi değerleri gasp ederek kendi sahte hakikatini yaratmış ve buna da uygarlık adını koymuştur. Bu nedenle demokratik uygarlık, devletçi uygarlık ve bunlar arasındaki ilişki-çelişkiler ne anlam ifade ediyorsa Zerdüştlükte de Ahura Mazda ile Ehriman ve bunlar arasındaki ilişki-çelişkiler o anlamı ifade eder.

Gathalarda, Zerdüşt iyilik ve kötülük; aydınlık ve karanlık ikililiğini aynı anda-birlikte var olan ve birbirleriyle sürekli savaşan ikizler olarak tanımlar. Yine iyiliğin aydınlıkla, ışıkla, güneşle tarif edilmesi ışığın evrensel anlamına yapılan en temel vurgu olmaktadır. Kötülük ise karanlık, ışıksızlık olarak ifadeye kavuşur. Bunlar insanlığın düşünmeye başladığı andan itibaren önemle üzerinde durduğu bir konu iken Zerdüşti öğretide bir kez daha karşımıza çıkıyor.

Zerdüştlükte doğa en temel kutsallık alanıdır. Bu anlamda bütün varlıkları oluşturduğuna inanılan hava, su, toprak ve ateş en temel maddelerdir. Su arınmayı, ruhsal ve fiziksel temizliği ifade eder. Toprak en temel yaratıcı güçtür. Zerdüşte göre bir karış toprağı ekmek bir ülkeyi fethetmekten daha değerlidir. Bu nedenle toprağı kirletmek en büyük günahtır. Hava ise yaşamın olmazsa olmazıdır. Ayrıca Meleklerin havadan yapıldıkları inancı öne çıkmaktadır.

Yaşamın kaynağı olarak sayılan dört maddenin en önemlisi ise Ateş olarak görülmektedir. Zerdüştlükte Ateş varlıkların en temel yapı taşı iken aynı zamanda toplumsallaşmanın da en temel kaynağıdır. Arılık, temizlik, erdemlilik ve aydınlığın kaynağı sayılan ateş aynı zamanda Ahura Mazda'nın da sembolüdür. Bu nedenle temel ibadethaneler ateşgâhlar olarak adlandırılırlar. Buralarda toplumun eğitimleri gerçekleştirilir, aynı zamanda toplumsal sorunlar buralarda tartışılarak çözüme kavuşturulur. Bunun yanında her evde de bir ateşgâh mevcuttur ve asla sönmesine izin verilmez. Bir evin ateşinin sönmesi o eve kötülüğün ya da karanlığın hakim olması anlamına gelmektedir. Bugün bile birine yapılacak en büyük beddua ocağın sönsün'dür. Ocaktaki ateşin sönmesi orada yaşamın bitmesini temsil etmektedir.

Tabi ateşin toplumsallığa etkisi de bu anlayışın gelişmesinde baş aktördür. Ateşin toparlayıcı, besleyici, koruyucu ve yerine göre cezalandırıcı etkisi toplumsallığa olan katkılarını ifade etmektedir. Bundan kaynaklı olarak Aryen topluluklarında ateş aslında bir bütün olarak yaşamı ifade etmektedir.

Zerdüşt'ün yaşamın kaynağı olarak ele aldığı her dört maddenin daha sonrasında Yunanistan'da ortaya çıkan filozoflarca da gerek tek tek gerekse de toplu olarak evrenin ana maddeleri olarak ele alınmaları aslında bu geleneğin bir devamı olmaktadır. Ki Zerdüşt'ün çıktığı MÖ. 1000-600 arası dönemden sonrası Yunanistan felsefe çağına girecektir. Ancak bu çağı Hermes ve Zerdüşt'ten bağımsız ele alamayacağımız aslında bu kısa bilgilenmelerden de netçe anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Zerdüşt'ü bir peygamber ve öğretisini de bir din olarak değerlendirmekten daha çok onu bir filozof olarak değerlen-

dirmek daha yerinde olabilir. Zerdüştlük felsefi yanı ağır basan zihniyet yapısı, ahlak ve vicdanı öne çıkaran inanç yapısıyla tarihin ilerleyen tüm aşamalarında merkezi uygarlığa karşı direnen halkların kendi dönemlerine ve toplumsal zihniyetlerine uyarladıkları bir öğreti haline geliyor. Etnisiteye, kabilelere, dine, mezheplere, tarikatlara ya da felsefe akımlarına dayalı olarak gelişen komünal toplum direnişlerinin kendilerini ifadelendirdikleri ideolojik, felsefik, dini, siyasi yapılarda sürekli olarak Zerdüştlüğün ve sonrasında aldığı değişik biçimlerin izlerini görmek mümkündür.

Muhakkak ki Zerdüştlüğün gücü salt ideolojik felsefik ve inanç yanıyla sınırlı da değildir. Hangi hakikat olursa olsun eğer kendisini maddi bir gerçekleşmeye, yapısallığa dönüştüremez ise unutulmakla yüz yüze kalacaktır. Zerdüşti gelenek günümüzde halen büyük bir etkiye sahipse bunun en temel nedeni de kendi hakikat rejimini yaratmış ve bu rejim etrafında kendi toplumsallığını örgütlemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada Zerdüşt topluma sunulmamış ve toplumla paylaşılmayan bilginin hiçbir anlamının olmayacağını sürekli ifade etmiştir. Toplumun, kendisini de ahlaki bilgiler temelinde terbiye etmesi ile ancak aydınlığa kavuşturabileceğini salık vermiştir. İyi, doğru ve güzel'i en temel ahlaki ölçüler olarak değerlendirmiş, insan ve toplum kurumlaşmasını bunlara dayandırmıştır.

Tüm bunlarla beraber aslında doğal toplumla beraber başlayan komünal toplum geleneğini yaşatma ve sürdürme kararlılığını göstererek özellikle de insanlığın beşiği olan coğrafyada hakikat arayışçılığını zirveye taşırmıştır. Düşünce sistematiği, doğa ve insan anlayışı ve toplumsal yapısı ile sadece kendi coğrafyasıyla da sınırlı kalmayarak, en fazla da Doğu'ya doğru bir açılım göstermiş ve Hindistan'dan Çin'e kadar uzanan alan içerisinde aynı geleneğe bağlı başka birçok inanç ve düşünüş tarzının da kendi ortamlarında yeşermelerine katkıda bulunmuştur.

Doğu'ya Giden Yol

En yakın alan olarak Hindistan'da MÖ. 500-400'lü yıllar arasında yaşamış olan ve gerçek ismi Siddhartha Gautama olan yerel bir krallığın prensi, hakikat yolculuğuna çıkmıştır. Kendisine Buda da denmektedir. Buda kelime olarak aydınlanmış anlamına gelmektedir ki Budizm de bundan türetilmiştir.

Gautama sarayın şatafatlı hayatı içerisinde halkın durumundan bihaber yaşarken, birgün çok acı çekmekte olan yaşlı bir adamla karşılaşır ve bundan etkilenerek halkın çektiği acıları görmek için halkın arasına karışmaya karar verir. Toplum içerisinde geçirdiği günlerden sonra çileci bir derviş olarak yaşama kararı alır. Kendisi için edindiği amacı şu sözleri ile dile getirmektedir:

Bedenlerinizin mundarlıklarla dolu olduğunu biliyorum.

Doğumla ölüm, hastalıkla ihtiyarlık sizinledir.

Bense insanların erişmesi güç olan ödülü istiyorum.

Bilgelerin gerçek ve şaşmaz bilgeliğinin peşindeyim…

Bununla beraber artık kendisini bir hakikat arayışçısı olarak tanımladığını görmekteyiz. Yaşadığı altı yıllık bir çile hayatından sonra kendisinin aydınlığa ulaştığını belirterek Guatama Buddha (Aydınlanmış Guatama) ismini alarak kendi öğretisini yaymak için Hindistan'ı dolaşmaya çıkar. 80 yaşına kadar da bu uğurda gittiği her yerde kendi öğretisini insanlara anlatır ve 80 yaşında ölür. Ölümünden sonra ise Buda'nın öğretilerini kendilerine esas alan ancak farklı şekillerde yorumlayan değişik Buda okulları kurulur.

Buda kendisine amaç edindiği bilgelerin gerçek bilgeliğinin peşinde olmayı yani hakikat arayışçılığını herkes için telkin eder. O tam anlamıyla bir arayışçıdır. Buda aydınlanma sonucu bulmuş olduğu gerçekleri birer dogma olarak sunmak yerine aydınlanma yöntemini öğretmeyi ve böylelikle yöntemi öğrenen kimselerin kendi çabalarıyla

bu gerçekleri kendilerinin bulup kendi eylemleriyle, deneyimleriyle doğrulamalarını öngörür. Bu anlamıyla aydınlanma yolunu (Budalık) yani hakikat arayışçılığını herkese açık tutar. Bu anlamıyla Buda'da mutlak hakikat yoktur. Herkesin kendi aydınlanma yöntemi ile hakikate ulaşma gücünde olduğuna inanır. Buda'nın yaşadığı dönemde Budizm bir din, Buda da bir peygamber değildir. Budizmin mutlak yasaları yoktur. Buda kendisini, Tanrı mesajı taşıyan ya da emirlerini bildiren bir elçiden veya peygamberden çok insanların ve tanrıların öğretmeni olarak tanımlamıştır. Buda, "aydınlığa körü körüne bir inançla değil, kişinin kendini bulmasıyla" ulaşılabileceğini belirtir.

Buda kendisini, Tanrı mesajı taşıyan ya da emirlerini bildiren bir elçiden veya peygamberden çok insanların ve tanrıların öğretmeni olarak tanımlamıştır. Buda, "aydınlığa körü körüne bir inançla değil, kişinin kendini bulmasıyla" ulaşılabileceğini belirtir.

Buda aydınlanmayı fark edebilmek için bir yaratıcı tanrıya gerek olmadığına inanmıştır. Doktrinlerinin ezber ve inançla öğretilmesi yerine, kişinin kendisi için doğruluğu nasıl keşfedebileceğini öğretmeye çalışmıştır. Budizm'in odak noktası inançlardan ziyade eylemlerdir.

Buda'da her ne kadar mutlak yasalar olmasa da "Dört Yüce Gerçek" ve "Sekiz Aşamalı Asil Yol" bütün Budist okullarında itibar edilen öğretilerdir. Bunlar biraz da Buda'nın kendi hakikat yoğunlaşmalarında ulaştığı esaslar oluyor. Buda ulaştığı aydınlanmadan sonra verdiği ilk vaazda bunları dile getirmiştir. Bunlar:

Birinci Gerçek, Dukkha: Acı hayatın ve varoluşun bir parçasıdır. İkinci Gerçek, Samudaya: Acıların kaynağı arzu ve isteklerdir. Üçüncü Gerçek, Nirodha: İstek ve arzular bırakılırsa acılar sona erdirilebilir. Dördüncü Gerçek, Magga: Acıların sona erdirilmesinin yolu "Sekiz Aşamalı Asil Yol"dan geçer.

"Sekiz Aşamalı Asil Yol" ise en önemli Budizm öğretilerindendir. Buda'nın belirlediği "Dört Yüce Gerçek"in sonuncusudur ve Nirvana'ya giden (acıları sona erdiren) yol olarak kabul edilir. Budizm, acıdan ve ıstıraptan kurtulmanın ancak bu sekiz yol sayesinde olacağını savunmaktadır. Bu sekiz yol da:

1. Gerçek Bilgi
2. Doğru Zihniyet
3. Doğru Söz
4. Doğru Davranış
5. Doğru Yaşam Biçimi
6. Gerçek Çaba
7. Gerçek Dikkat
8. Gerçek Uyanık olarak sıralanmaktadır.

Budizm'in bu öğretileri incelendiğinde Zerdüştlük ile benzerliği hemen göze çarpar, zira ilk iki maddede dile getirilenler, zihniyete dönük vurgulardır. Zerdüşt'ün "iyi düşün" ilkesiyle birebir örtüşmektedir. Üçüncü madde "doğru söyle" ilkesiyle uyumluyken, geri kalanlar "güzel yap" ilkesiyle aynı anlama gelmektedir.

Toplumsallığın güçlü bir kavranışına dayanan bu öğretileriyle Buda, kendi döneminin en büyük filozoflarından ve ahlak kurucularındandır. Öğretileri sadece ahlaki ilkeler ve tespitler içermez, kendi içinde bütünlüklü ve tutarlı bir evren yaklaşımı da vardır. Budizm'de nihai hedef olan Kurtuluş'la (Nirvanaya ulaşma) gerçekliğin doğru bir şekilde algılanması yakından ilgilidir. Ancak kendinin ve tüm olguların gerçek doğasının farkına varan kişinin, ıstıraplardan (Dukkha) ve sonsuz yeniden doğum döngüsünden (Samsara) kurtulabileceği belirtilir. Varlığın doğasına

ilişkin tespitleriyle Budizm diyalektik materyalizme yakın görüşler dile getirir.

Budist felsefenin önemli bir parçası da "bağımlı kaynaklanma" olarak ifade edilen ve diyalektiğin "her şey birbirine bağlıdır" ilkesiyle benzerlik gösteren ilkesidir. Buda bu ilke ile tüm olguların, bir karşılıklı bağımlılık ilişkisi içinde, neden ve etkiler ağından ortaya çıktığını ifade eder.

Kayıtlara göre Buda kendisini bir örnek olarak göstermiş, ancak takipçilerinden kendisine inanç beslemelerini talep etmemiştir. Ayrıca öğretilerinin olduğu gibi kabul edilmemesini söylemiş ve takipçilerini bunları kendi başlarına test edip kabullenmeleri için cesaretlendirmiştir. Ancak temelde bir ahlak öğretisi olmasından kaynaklı olarak da aslında bazı temel kurallarla toplumsal yaşama da bir biçim kazandırmaya çalışmıştır. Ortaya koyduğu ahlak kurallarını 4 temel toplumsal alana göre ayrıştırmıştır. Birincisi Temel ahlak kuralları (Beş İlke) olarak daha çok toplumda herkese sunulan ilkelerdir. İkincisi çileci temel ahlak kuralları (Sekiz İlke) rahip olmak isteyenlerde aranan ilkeler oluyor. Üçüncüsü öğrenci rahiplere dönük ahlak kuralları (On İlke) ve son olarak da rahiplere dönük ahlak kuralları (Vinaya ya da Patimokkha) biçiminde tasarlanmıştır.

1. Can almaktan kaçınmak
2. Verilmemiş olanı almaktan kaçınmak (hırsızlık yapmamak)
3. Tensel (cinsel) suistimalden kaçınmak
4. Yalandan kaçınmak (her zaman doğruyu söylemek)
5. Farkındalık kaybına yol açan sarhoş edici maddelerden (özellikle alkol ve uyuşturucular) uzak durmak

İlkeler uyulması zorunlu emirler olarak değil, halkın istekleri doğrultusunda kabul edip izleyeceği, uygulamayı kolaylaştıran eğitim kuralları olarak tasarlanmıştır. Dolayısıyla başkalarını ahlaki olarak yargılamak için kullanılmazlar. Çileci temel ahlak kuralları veya Sekiz ilke olarak isimlendirilen kurallarda, cinsel suistimal hakkındaki üçüncü ilke daha katıdır ve "bekarlık ilkesi" olarak değiştirilmiştir. Diğer üç ilke ise lüks tutkusuna ve nefse hakimiyete dönüktür.

6. Yanlış saatlerde yemekten kaçınmak (yalnızca gün doğumundan öğlene kadar yemek)
7. Dans etmekten, müzik çalmaktan, mücevher takmaktan, makyaj malzemesi kullanmaktan, gösteri ve eğlencelerden kaçınmak
8. Yüksek veya lüks sandalye ve yatakları kullanmaktan kaçınmak.

Sonuç itibari ile Buda hakikatin kendisinden ziyade hakikate ulaşmanın yöntemiyle daha fazla uğraşmıştır. Herkesin hakikate ulaşmada kendi çabasının ve eyleminin belirleyici olması aslında hakikatte insan iradesinin rolü ile insan aklına olan sonsuz güveni açıkça ortaya koymaktadır. İnsan aklına ve iradesine olan bu sonsuz güven dogmalara ihtiyaç duymayan ve toplumu gönüllü ahlak kuralları ile biraraya getirmenin mümkün olduğu bir sistemin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Bu yaklaşımıyla Buda da komünal toplum geleneğinin bir parçası olarak ana ırmağın akışına kendi yatağında bir kol olarak katılmayı başarmıştır.

Doğa Tao'nun tam bir tezahürüdür ve Tao'da simgeselleşmiş olmanın mükemmelliğini ve birliğini ifade ediyordu. Dünya mükemmel ve kutsaldı.

Bu ırmağa katılan bir diğer kol ise hemen hemen aynı tarihlere denk gelen ve coğrafik olarak Buda'dan biraz daha ötede olan Çin'de ortaya çıkmış olan Taoizm olmaktadır. Her ne kadar Taoculuk MÖ. 6. ve 3. yy.'lar arası dönemde ortaya çıkmış olsa da bunu daha çok MÖ. 4000 yıllarına dayanan Çin neoliti-

ğinin gelişmesine yol açan düşünce yapılarının bir devamı olduğunu dile getirenler daha fazladır. Yani özü itibariyle Taoculuk da komünal toplum geleneğinin bir devamı olarak Çin'de bu dönemler içerisinde iktidar yapılarının yol açtığı toplumsal sorunlara bir çözüm arayışı içerisine olmuştur. Ortaya koyduğu çözüm yaklaşımlarının felsefik, mitolojik ve dini yapılarını da daha çok evrensel hakikati anlama ve tanımlama üzerine oturtmuştur.

Taoculuğun ilk düşünürleri kabul edilen Lao-tzu ile Chuang-tzu yaşadıkları dönemin büyük siyasi ve sosyal karmaşalarına karşılık "kalıcı bir sosyal düzen nasıl sağlanır?" sorusuna yanıt bulmanın arayışı içerisinde olmuşlar ve Çin neolitiğine dayandırılan Tao (Yol) öğretisini de bu amaçla geliştirmişlerdir. Taocu felsefenin, kadim zamanlara ait bir doğaya tapınma ve kehanet geleneğinin gelişmiş bir yorumu olduğu birçok araştırmacı ve filozof tarafından kabul edilmektedir. Bu anlamıyla Taoculuğu en iyi tarif eden yine Tao'nun kelime anlamı olmaktadır. Tao kelime olarak Yol, Söz ya da Öğreti anlamlarına gelmektedir. Yani özü itibari ile Tao'nun kendisi yine bir yol durumunu ifade ediyor. Durağan sabit bir kavram olmaktan ziyade öncesi, şimdisi ve sonrası olan bir hareket durumuna tekabül ediyor. Tam da hakikat arayışçılığı olarak tanımlamaya çalıştığımız durumu ifade ediyor. Peki, acaba gerçekten de aradığı hakikat ne kadar komünal toplum hakikatidir?

Öncelikle Tao'da evreni tanımak gerek. "Tao, taşta uyur; çiçekte rüya görür; hayvanda uyanır; insanda uyandığının farkına varır" sözü, derin evren anlayışını içinde barındıran bir söz olmaktadır. Tao-yol olarak tanımlananın bir süreç olduğu çok açık ifade ediliyor. Bu süreç ise taştan (veya bir zerreden) başlayarak çiçeğe, hayvana ve son olarak da -bugün genel bir kanı olarak herkesin kabul ettiği- kendi farkına varan doğa olarak insana ulaşan oluşum sürecini tarif etmektedir. Oluşumun bütünlüğü, kesintisizliği, canlılığı ve amacı dile getiriliyor. Amaç Tao'nun kendi farkına varabilmesi, kendisini düşünmesi, görmesi, hissetmesi. Bu anlamda doğa Tao'nun tam bir tezahürüdür ve Tao'da simgeselleşmiş olmanın mükemmelliğini ve birliğini ifade ediyordu. Dünya mükemmel ve kutsaldı.

Ayrıca Taocu doğa anlayışında, doğanın ve evrenin zıt oluşumlarının birliği ilkesi esastır. Düalist nitelikte olan tüm zıtlıklar, örneğin iyi ve kötü, karanlık ve aydınlık, soğuk ve sıcak, yaşam ve ölüm, dişil ve eril gibi zıtlıklar birliğin farklı açılardaki görünüşleridir. Anti-tez niteliğindeki zıtlıklar, yin ve yang olarak simgeleştirilmiştir. Yin ve yang terimlerinin Taoculuk öncesinde kullanılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Yin sözcüğünün soğuk ve kapalı hava düşüncesini çağrıştırdığını ve içsel olan için kullanıldığını; yang teriminin ise güneşli hava ve sıcağı düşündürdüğünü hatırlatıyor... "yang ve yin zamanın somut ve antitez nitelikli yönlerini belirtiyor. ... Demek ki dünya, 'sırayla birbirinin yerini alan ve birbirini tamamlayan iki tezahürden oluşan, döngüsel nitelikte bir bütünlük' gösterir." (Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi-Cilt II)

Taoculuk, yol açtığı toplumsal sorunlardan dolayı uygarlığa karşıdır. Pek çok toplumda olduğu gibi Çin toplumunda da pek çok öğreti cennet hayaliyle geçmiş yaşama bir özlem duymuştur. Taocular da insan toplumsallaşmasının başlangıç halini 'mükemmel' olarak addederek, onun o kendiliğinden

Devleti 'kaçınılmaz kötülük' olarak gören Tao'ya göre, "hükümdarların da en iyisi varlığı fark edilmeyendir" ve "Esnek ve zayıf olan, katı ve güçlü olanı yener."

akan ve mükemmel bir uyumu temsil eden gerçekliğiyle yeniden buluşmayı cennete ulaşma olarak tanımlamışlardır.

Yine toplumsal sorunların kaynağının insan icadı olan yapılar olduğunun derin bilincindedir. Bu nedenle toplum için doğal olanı savunurlar. Doğal topluma karşı yapılan tüm müdahalelere karşıdırlar. Bunu eylemsizlik olarak adlandırsalar da bu daha çok uygarlık kurumlarının toplum üzerinde gerçekleştirdikleri eylemleri sınırlandırma amacı güden bir yaklaşım olmaktadır. Devleti 'kaçınılmaz kötülük' olarak gören Tao'ya göre, "hükümdarların da en iyisi varlığı fark edilmeyendir" ve "Esnek ve zayıf olan, katı ve güçlü olanı yener."

Sokrates'e göre tüm bilimler insanı konu almak zorundaydılar. İnsan evrenin, doğanın toplamı olarak tüm bilgileri kendisinde barındırmaktaydı ve tek bilgi kaynağı insanın kendisiydi.

Dünyanın seyri olan Tao'ya karşılık olarak insanın içinde 'Te' denilen kuvvet vardır. Te, Tao'nun insandaki gerçekleşmesidir. Herkesin içinde mevcuttur, ancak bu öz doğru işletilmeli ve terbiye edilmelidir. İçinde Te'nin geliştiği bir insan, kendisine ait arzusu olmadan tıpkı bir çocuk gibi tümüyle dıştan belirlenmiş olacaktır. Tao ile uyumlu bir gerçekleşmeyi sağlayan kişiyi, günlük yaşamın sorunları ilgilendirmez. Hatta bazen kişi o kadar Tao ile bir olur ki tıpkı Tao gibi ölümsüzleşir. Tao olarak tanımlanan yol insanda bir gerçekleşmeye bu biçimiyle kavuşmuş olur. Doğaya, topluma ve insana olan bu yaklaşımları da ortaya koymaktadır ki Tao öğretisi de hakikat arayışçılığının Çin'de almış olduğu biçimi ifade eder. Bu sayede Tao geleneğin bir halkası olarak bu sürekliliği devam ettirir.

Uğradığı her durakta bir emaresine rastladığımız hakikat bir Tao-yol olarak kendisini bu biçimiyle ulaştırmayı başarmıştır. Hakikatin bir rejim haline dönüştüğü her alan göz önüne getirildiğinde; merkezi uygarlık sistemlerinin topluma yaşattığı kırımların bir kriz halini aldığı dönemlerde toplum kendisini uygarlık karşısında bir savunma sistemi yaratmaya çalışmış ve bunu ancak bu biçimiyle gerçekleştirmiştir. Bazen bir din, bazen bir mitoloji, bazen mistik bir öğreti ya da felsefe ile kendisini ifadelendirmeye çalışmıştır. Tabi özellikle Ortadoğu ve Uzakdoğu'da inanç ağırlıklı sistemlerde dile gelen hakikatin felsefik ifadelere de kavuştuğu açıktır. Ancak tüm bu hakikat arayışlarının ortaya çıkardığı sonuçlar üzerinden tamamen felsefeye dayalı bir hakikat arayışçılığının özellikle Yunanistan'da ulaştığı durağın da kendi içerisinde özgünlükleri olduğu açıktır.

Felsefe Yolunda Hakikat

Dini dogmalara ihtiyaç duymadan hakikati arama yöntemine felsefe denilmektedir. Bu yaklaşımları Uzakdoğu hakikat arayışçılarında görmeye başlamıştık zaten. Gerek Buda gerekse de Tao öğretilerinde kendisini doğmalardan koparma arayışı oldukça gelişkindi. Yine Zerdüştlükte ortaya konulan düalizmden varlığın dört kutsal maddesi olarak tanımlanan su, hava, toprak ve ateş öğretilerine, Hermes'teki ışıkçılığa kadar birçok yaklaşım Yunanistan'daki hakikat durağına bir potansiyel kazandırmıştı. Tabi en önemli etken de aslında Yunanistan kıyılarına ulaşan mitolojik anlatımlara dayalı merkezi uygarlık tanrılarının yaratım hikâyeleri, insanlığa hakikati kavratma yeteneklerini tamamen yitirmiş olmasıydı. Zeus kişiliğinde uygarlığın bütün maskeleri düşmüştü. Ve insanlar gerçek bilgiye ulaşmanın yollarını arıyorlardı. Bu noktada hakikate ulaşmanın, gerçeğin bilgisine varmanın ancak bilgiyi sevmekle mümkün olabileceğine inanılarak bu yönteme 'Bilgiyi

Sevmek' anlamına gelen felsefe demişlerdi. Felsefenin tanrıları işe karıştırmadan evreni, doğayı ve insanı anlama ve açıklama arayışı olduğunu söylemiştik. Bu, özgür düşünceye yol açan en temel bir yöntem biçiminde, döneminin en ilerici zihniyet yapısı olarak da ortaya çıkıyordu. İnsanları tanrı kulluğundan kurtarmak köleciliğe karşı gerçekleştirilen en somut mücadele yöntemi olmaktaydı.

Ancak zihinlerde dini doğmaların yıkılması kendisiyle beraber toplumsal ahlakta da bir çöküşe yol açmaktaydı. Çünkü toplum, varlığının en temel unsurlarından biri olan ahlakı din yapıları içerisinde sürdürerek kendini iktidar karşısında korumaya almıştı. Felsefe üzerinden dine karşı gerçekleştirilen bu saldırılar toplumsal ahlaka karşı da bir yönelime neden olmaktaydı. İnsan dinin iktidara bağlayan yanlarından kurtarılırken, öte yandan toplumu kendisi olarak var eden ahlak da aşındırılmaktaydı. Bu durum felsefeden değil, iktidar yapılarının özgür düşünme biçimi olarak felsefeyi toplumun politik ve ahlaki yapısına karşı kullanmasından kaynaklanmaktadır. Bu akımın başını da Sofistler olarak bilinen dönemin bilgi satıcıları-bilgicileri çekmektedir. Bu bilgicilerin felsefe adına yaptıklarını felsefe olarak kabul etmek muhakkak ki özgürlük tarihine yapılacak en büyük saygısızlık olacaktır. Bunlara göre kendisini toplumdan kurtaran birey bağımsızlaşmış ve özgürleşmiş bireydi. Bilgi ise bireysel yaşama olanak sağladığı, onu geliştirdiği ölçüde değerliydi.

Buna karşı bir duruş ise komünal toplum geleneğinin en acil görevi idi. Felsefe adına yapılması gereken bu gelenek üzerinden özgür düşünceye ahlaki ve politik toplum yapısının ölçülerini kazandırmak olacaktı. Antik Yunan'da öncesi ve sonrası diye anılacak olan milada adını veren Sokrates bu misyonu yerine getiren tarihin tanıdığı ilk toplumcu ahlak filozofu olması itibari ile tarihteki yerini almıştır.

Sokrates hayatı boyunca çok yoğun felsefe tartışmaları gerçekleştirmiş olsa da ardından kendi fikirlerini bizzat kendi kaleminden öğrenebileceğimiz hiçbir belge bırakmamıştır. Bu konuda Sokrates'in fikirlerini daha çok öğrencisi olan Platon'un Sokrates'e ilişkin kaleme aldığı diyaloglar ile Xenopon'un Sokrates'in anılarını anlattığı Memorabilia adlı eserlerden öğrenmekteyiz.

Sokrates'i milat yapan en önemli neden O'nun bilgiye yaklaşımı olmaktadır. Herkesin her şeyi bildiği, herkesin kendi bilgisini bir diğeri ile yarıştırdığı, bilginin para karşılığı satıldığı bir dönemde, her fırsatta kendi cehaletinden söz eden Sokrates "tek bildiğim hiçbir şey bilmediğimdir" diyordu. Bu bilgi karşısında yapılan sıradan bir mütevazılığın ötesinde insan bilgisinin evren gerçekliği karşısındaki en yalın ifadesi olmaktaydı. Bundan kaynaklı olarak O'na göre tüm bi-

limler insanı konu almak zorundaydılar. İnsan evrenin, doğanın toplamı olarak tüm bilgileri kendisinde barındırmaktaydı ve tek bilgi kaynağı insanın kendisiydi. Bu nedenle Delphe tapınağının kapısının üzerinde yazılı olan, "Kendini Bil!" vecizesi O'nun hem yöntemine hem de felsefesine temel olmuştur.

Sokrates'te erdem, düşünce ve eylemin toplumsal hakikate yakınlığının ifadesidir. Erdeme ulaşmış birey toplumuyla barışık yaşayacak ve mutlu bir hayata sahip olacaktır. Bu noktadan itibaren Sokrates'in bütün düşüncesi ve çalışmaları ahlaka yönelmiştir. Gelenek ve törelerin oluşturduğu ölçüler üzerinde düşünmeyi kendisine ilke yapmıştır. Erdem de bir bilim olduğundan elde edildiği gibi öğretilebilirdir de. Bu ise ahlak felsefesinin kendisidir. Toplumsal sorunların kaynağında iyi huy eksikliği yatmaktadır. Bu nedenle ana bilim olan erdemin temel konusu ahlak olmalıdır.

Sokrates'e göre bir iş hakkında bilgi sahibi olmayan birinin o işi yerine getirmesi veya o iş hakkında konuşması ahlaklı bir davranış değildir. Hatta yaşamdaki kargaşanın, bozuklukların ve yozlaşmanın da asıl nedeni bilgisizliktir. Siyaset hakkında bilgisi olmayanın siyaset yapması siyaseti bozacaktır, bu toplumda kargaşaya neden olacaktır ve toplumsal yaşam bozulacaktır. Yani sağlam bir teori olmadan sağlam bir pratiğin de ortaya çıkmayacağını çok net ifadelendirmiştir.

Sokrates kendi felsefesinin temeline yöntem sorununu almıştır. Sokrates'in her soruna yaklaşımında "ne" sorusundan ziyade "nasıl" sorusu ön plana çıkmaktadır. En fazla da yaşam hakkındaki yoğunlaşmaları "Nasıl Yaşamalı?" sorusu üzerinde derinleşmektedir. Bilgi, erdem ve ahlak konularındaki cevaplar en temelinde bu soruya verilen cevaplar olmaktadır. Çünkü o da bilmektedir ki; Önderliğin de belirttiği gibi,

"Yöntem olmayınca, biriktirilecek bütün bilgiler eşeğin sırtına vurulacak kitaplar gibidir; belki de ondan daha tehlikelidir. Çünkü insanın elinde yanlış bir yöntemle kullanılacak bir bilgi, eşeğin sessizliği yanında bin kat daha tehlikeli ve yanlış bir duruma yol açabilir."

Sokrates ilk anlambilimci olarak da tanınmaktadır. O, yaşamda her şeyin açık seçik bir anlama sahip olması ve bu anlamına uygun olarak kullanılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Sokrates bilgeliğin, adaletin ve cesaretin anlamının bilinmedikçe bilgece, adil ve cesur bir yaşamın yaşanamayacağını her fırsatta dile getirmiştir. Ahlaklı bir yaşama kavuşmak için ahlakın ne anlama geldiğini bilmek şarttır. Sokrates'in anlam sorununda da vardığı sonuç yine kendini bil ilkesi olmaktadır. Kendini bilmek, kendi anlamına kavuşmakla mümkündür. Ahlaklı ve erdemli yaşam da ancak bununla gerçekleşmektedir.

Sokrates yalnızca ölümünden sonraki yakın tarihi değil günümüze kadar gelen tüm felsefe ve düşün tarihini etkileyen en önemli filozoftur. Bilgi, ahlak ve toplum üzerine gerçekleştirmiş olduğu düşünsel faaliyetlerde yakın olduğu komünal toplum değerlerini yaşaması ve yaşatması açısından hakikat arayışçılığı geleneğinin köşe taşlarından biri olmuştur.

Peygamberlik Geleneği

Toplumsal tarih içerisinde hakikat arayışçışlığına en stratejik yaklaşımlarından biri de peygamberlik geleneği olarak ifade edilmektedir. Önderlik bu kurumu;

"Öyle anlaşılıyor ki, Sümer ve Mısır mitolojik kaynaklı (rahip icatları) bilgeliklerin tümüne peygamber denilmektedir. Ahdi Atik böyle yorumlamaktadır. Peygamberlerin temel görevi, uygarlık tekelinin oluşturduğu misli görülmemiş toplumsal soruna çözüm olmaktır. Artık-ürün-sermaye birikiminin köleleştirme temelinde zorla çalıştırma ve askeri yolla sağlandığı sürekli göz önünde tutulursa, sorunların da devasa birikimi daha iyi anlaşılacaktır. Peygamberlik, bu gerçekliğin ağır sorun yaşayan toplum kesimlerinde yankı bulmasıdır. Kurumsal niteliğini böyle kavramak, tarih okumalarımızı daha anlaşılır

kılacaktır" şeklinde tanımlamaktadır.

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere aslında Sümer ve Mısır kaynaklı bilgi yapılarından bağımsız değillerdir. Buna karşı sistem içerisinde bir reform hareketi gerçekleştirme çabaları hakikat arayışçılığında bir anlam gücüne ulaşmalarını sağlamıştır. Özellikle de merkezi uygarlık karşısında komünal toplumun kendi zihni ve vicdani yapılarını yaşatma konusunda peygamberliğin yol açtığı dinler birer sığınak olarak kullanılmıştır. Bu nedenle biraz da bu geleneğin başlatıcısı olarak tanınan İbrahim peygamber Önderlik tarafından insanlığın vicdan devrimini gerçekleştiren devrimci olarak kabul edilmiştir. Peygamberlik geleneği bir yerde İbrahimi gelenek olarak da bilinmektedir. Bu temel karakter bütün bu geleneğe damgasını vurmuştur. Her ne kadar sistem içerisinde bir orta sınıf yapısı olarak bilinse de insanlığın vicdanını temsil etmesi ve ahlak ağırlıklı gerçekleşmesi ona bir hakikat arayışçılığı rolünü de biçmiştir. İbrahim'den Musa'ya, Samuel (İsmail), Davud ve Süleyman'a, İsa'ya ve Muhammed'e kadar kutsal kitaplarda yüz binden fazla bir sayıyla ifade edilen peygamberlerin tamamını bu çerçevede bir gelenek olarak değerlendirmek en doğru yorum olmaktadır.

Peygamberler esasında devletçi toplumu kabul etmeyen, toplumdaki ahlaki yozlaşmanın önüne geçmek isteyen ve zihniyet güçleriyle yeni toplumu, daha çok da ahlaka dayanarak yaratmak için mücadele yürüten toplum öncüleri olmaktadır.

Peygamberler esasında devletçi toplumu kabul etmeyen, toplumdaki ahlaki yozlaşmanın önüne geçmek isteyen ve zihniyet güçleriyle yeni toplumu, daha çok da ahlaka dayanarak yaratmak için mücadele yürüten toplum öncüleri olmaktadır. Merkezi uygarlık sistemine karşı özgürlük, adalet, eşitlik vb. demokratik komünal değerler adına mücadele yürüttüklerinden dolayı tarihte, devlet dışı kalmış demokratik toplulukların tarihinin bir temsili olmaktadır bu gelenek. Bu geleneğe dayanmaları nedeniyle de hakikat anlamında da daha çok doğal toplumu esas alan bir yaklaşım içerisindedirler.

Ancak amaçları, ütopyaları demokratik komünal değerler çerçevesinde olsa da pratikleri bunu gerçekleştirecek düzeyde güçlü olmamıştır. Neredeyse tüm peygamberler ve onların öğretileri sistem içileşmekten, sistemi daha da güçlendirmekten kurtulamamıştır. Bu onların niyetlerinden ve amaçlarından bağımsız bir şekilde gerçekleşmiştir. Zihniyet yapıları, bilme kapasiteleri, kişilikleri karşı oldukları mevcut hiyerarşik devletçi sistemi aşmaya ve alternatif, amaçlarıyla uyumlu bir yaşam ve sistem kurmaya yetmemiştir. Her şeyden önce orta sınıf karakterinde olmaları onların radikal olmalarını engellemiş, bu yönüyle reformist kılmıştır. Önderliğimiz bu geleneği günümüzün sosyal demokratlarına benzetmektedir. Her yumuşatmanın aynı zamanda bir derinleştirme olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, sistemi daha da derinleştirdikleri görülür. Amaçları iyi olan ama amaçlarını gerçekleştirmede iktidarlı yollara sapan, bu nedenle de amaçlarına ters düşen bir pratik sergilemekten kurtulamamışlardır.

Ana akım dinler olarak ortaya çıkan peygamber gelenekleri her ne kadar kendilerini bu biçimiyle iktidarlı uygarlıktan kurtaramamış olsalar da bunlar içerisindeki doğal toplum yapıları kendilerini bir biçimiyle bunlar içerisinde örgütleme ve kendi hakikatlerini oluşturma çabası içerisinde olmuşlardır. Bu tür akımlar dinler içerisinde mistik tarikatlar, batıni mezhepler ve benzeri biçimlerde kendilerini örgütlemiş ve bu yapılar içerisinde

kendi hakikat arayışçılıklarına devam etmişlerdir. İlk tek tanrılı din olarak tanımlanan Yahudilik içerisinde bile Musa'dan hemen sonra bu geleneğe kendisini dayandıran Esseniler benzeri tarikatlar türemiştir. Ki mevcut dinin yozlaşmış yanlarına karşı çıkarak daha fazla evrensel bir yapıya kavuşmasını sağlayan İsa bu tarikat içerisinden çıkmıştır. Yani her gelişen yeni din kendi içerisinde aynı zamanda kendisine alternatif oluşturacak ve yeni çıkışlara yol açacak gerçek hakikat arayışçılarını da barındıran yapıları taşımaktaydı. Bu muhakkak ki o dinden bağımsız gelişen bir durum olmaktaydı. Daha sonra Hristiyanlığın bir devlet dini olması esnasında bile Roma'daki doğal toplum özellikleri ağırlıkta olan pagan din rahipleri ile Hristiyan din adamları birçok noktada uzlaşarak doğal toplumun inanç yapılarının günümüz Hristiyanlığının içerisinde kendisini devam ettirmesini sağlamışlardır. En başta Bakire Meryem ya da Magdalena figürlerinin bu kadar kutsallaştırılmasından ayin günü olarak Pagan dininde güneşe tapılan, adı bile Güneş Günü olan Sunday-Pazar'ın ibadet günü olarak belirlenmesine kadar birçok dinsel sembol tamamen bununla bağlantılı olmaktadır. Yani komünal toplumun zihniyet yapıları asla ortadan kaldırılamamış ve bu yapılar her zaman kendilerini bir biçimiyle bu yeni yapılar içerisinde sürdürmeye devam etmişlerdir.

Bu daha sonra Hristiyanlık içerisinde Katolik-Heretik ayrımı olarak gözlenirken İslamiyet'te de merkezi Sünni mezhep ile diğer mezhepler ve tarikatlar arasındaki çelişkilerde somutlaşmaktadır. Özellikle de İslamiyet aşamasına gelindiğinde bu akımlar oldukça açık bir biçimde kendisini Ortadoğu'da gerçekleştirme imkânına kavuşmuştur. İslamiyet her ne kadar mevcut uygarlık sistemlerine alternatif bir çıkış gibi gözükse de aslında kendisi uygarlık sisteminin yeni bir aşaması olarak ortaya çıkmış ve daha Hz. Muhammed döneminden itibaren kendi içerisinde komünal değerlerle uygarlık değerlerinin çatışmasını engelleyememiştir. Bu çatışmalı durum kendisiyle beraber ayrışmaları da ortaya çıkarmıştır. İster tarikat ister mezhep biçiminde olsun gerçek hakikat arayışçılığı MS. 800'lü yıllardan itibaren Ortadoğu coğrafyasında zirve dönemini yaşamaktadır. İslamiyet'i gönüllüce kabul etmeyen kesimler kendi doğal toplum zihniyet yapılarını merkezi inanç yapıları dışındaki mezhepler içerisinde sürdürmüşlerdir. Günümüz itibari ile Sünnilik dışındaki birçok mezhep ve tarikat bu biçimde şekillenmiştir. Alevilik, Şiilik vb. mezhepler ile batıni olarak tanımlanan İsmaili, Fatımi, Karmati gibi akımlar bu yaklaşımların bir sonucu olarak gelişmiştir.

Tasavvuf, Batınilik ve Sufiler

Tasavvufun kelime köküne ilişkin değişik görüşler bulunsa da saflık arılık anlamındaki 'safa' ya da yün elbise anlamında 'suf' kökünden türemiş olma ihtimalleri daha ağır basmaktadır. Her iki anlam da tasavvufu tanımlamakta temel iki karakteri ortaya koymaktadır. Tıpkı kendinden önceki hakikat arayışçıları gibi saflığa, arılığa, duruluğa, aydınlığa ulaşma amacı taşıyan tasavvuf ehli insanlar kendilerini dönemin tüm uygarlık şaşasından ve dünyanın tüm maddi imkânlarından kurtararak hakikat yoluna vermelerinden dolayı yün bir aba giymeyi tercih etmişlerdir. Yani her iki tanım da sufileri tanımlayan özellikler olmaktadır.

Ancak mutasavvıflar, tasavvufu insanın akıl yoluyla erişemediği ilahî hakikatleri ve gayb âlemine ait hakikatleri sezgiyle arama yolu olarak tanımlarlar. Hedef, insan-ı kâmil (ermiş insan) olmaktır. Burada da karşımıza çıkan en temel özellik, yol olma durumudur. Yani tasavvuf da aslında bir yoldur. Hakikate ulaşma yoludur. Tasavvuf yolunda hakikate ulaşmış olana ise sufi denmektedir. Tasavvuf yolun kendisi, mutasavvıf yolda olan, sofi ise kâmil olan kişi olmaktadır.

Toplumsal hareketliliğin en yoğun olduğu tarihler zihniyet faaliyetlerinin de en derin olduğu dönemlere tekabül etmektedir. Her zihniyet dönüşümü bir toplumsal arayışın ürünü olduğu kadar, toplumsal değişim ve hareketlilikleri de en fazla etkileyen ve biçimlendiren faaliyetler olmaktadır.

800'lü yılların başından itibaren başlayan ve 1100'lü yıllara kadar süren derin, kapsamlı ve yaygın toplumsal hareketler İslamiyet içerisindeki derin ideolojik faaliyetlerle ortak bir seyir izlemiştir. İslamiyet içerisinde derin felsefik arayışların olduğu yüzyıllar olarak tarihe geçen bu yıllar toplumsal hakikat doğrultusunda kendisini gerçekleştirmiş onlarca hem bilge hem de devrimci halk önderi insanın yetiştiği yıllar olmaktadır.

Özellikle 800'lü yılların son çeyreğinden itibaren Irak merkezli ortaya çıkan toplumsal hareketlilikler çevreden bu konuya duyarlı birçok insanı, topluluğu da kendisine çekmiştir. Bu nedenle de İran'dan, Türkmenistan'dan, Azerbaycan'dan, Kürdistan'dan ve dünyanın daha birçok bölgesinden özellikle de Ortadoğu'daki diğer alanlardan birçok düşünce insanı Irak merkezine akın etmiştir. Bu alanlar birçok ekol (okul)'ün oluştuğu bir akademi merkezi rolünü oynamıştır. Özellikle de Bağdat, bu okullar için temel bir yoğunlaşma merkezi olmuştur. Dönemin en temel iki ismi olan El-Kindi ile El-Cahiz 870 öncesi Bağdat'taki temel fikir ve ilim insanlarıdır. Bunların yol açtıkları tartışma ortamlarında şekillenen doktrinler, daha sonraki tasavvuf bilginlerine temel bir kapı aralamaktaydı. Yine dönemin temel okullarından olan ve geliştirdiği öğreti ile kaderciliğe büyük bir darbe vurup, "kul ettiklerinin yaratıcısıdır" diyerek insan iradesini öne çıkaran Mutezile okulu, Bağdat başta olmak üzere bölgenin temel İslam merkezlerinde etkili olmaktadır. Mısır merkezinde Zünun El-Mısri etrafında ekolleşen tasavvuf okulu, Bağdat'ta ise Cüneyd El-Bağdadi etrafında kendi ifadesine kavuşuyordu. Bağdat Okulu kendi döneminin öncü ekolü olmasının yanında kendinden sonraki ve günümüze kadar gelen tasavvuf akımlarına öncülük etmesi ve etkilemesi bakımından da oldukça önemli bir okul olmaktadır. Yani 800'lü yılların son çeyreği İslamiyet içerisinde sosyal ve düşünsel hareketliliklerin oldukça yoğun yaşandığı yıllar oluyordu.

İslamiyet'i gönüllüce kabul etmeyen kesimler kendi doğal toplum zihniyet yapılarını merkezi inanç yapıları dışındaki mezhepler içerisinde sürdürmüşlerdir.

Özellikle İslamiyet'in devletleşmiş yapıları oldukça yoğun bir biçimde sorgulanıyordu. Allah inancından doğa anlayışına, insana yaklaşıma, toplumu ele alışa ve daha birçok varoluş sorunlarına ilişkin bir düşünce sistematiği oluşturularak bu eksende bir yaşam tasarlanıyordu. İdeolojik olarak dini yapılara açıktan ve direkt saldırıyorlardı. Kendi içerisinde Vahdet-i Vücut felsefesini benimsemekteydiler.

Vahdet-i Vücut kelime itibari ile varlığın birliği anlamına gelmektedir. Hakikatin tek olduğunu, birbirinden ayrıştırılamayacağını ve parçalanamayacağını ileri sürmektedir. İnsan-ı Kâmil olarak tarif edilen de aslında bu bütünlüğe ulaşan, varlığın birliğini kendi

içerisinde hisseden, yaşayan ve insanlara anlatan kişiydi. Bu anlamıyla sufilerin söylevleri takip edildiğinde varılacak yer tasavvufla ispatlanmak istenen hakikatin kendisi olacaktır. Ancak tasavvufta yapılmak istenen sadece hakikati ispatlamak veya ona inanmak da değildir. Hakikate aşk derecesinde bağlanmak hatta hakikatin kendisini aşkta aramak en temel amaçlardan biri olmuştur.

"Gök kubbenin altında en eski meslek aşktır. Tasavvufta her şeyin özü ve özeti aşktır. Aşkın katmanlarını incelersek denilir ki daha dünya yokken Allah bilinmeyi istediğinde bir nur yarattı, onu sevdi o nurdan bir ter hasıl oldu o terle birlikte kainatın nüvesi yaratıldı. Allah işte o nur etrafında canları yarattı. Onları biraraya toplayıp onlara kendi güzelliğinden bir parçasını sundu gösterdi. Güzelliği de tek tek insanlara dağıttı. Onun cemalini kullar görünce Ben sizin Rabbiniz değil miyim? diye nida etti. Evet dediler. Bu evet aynı zamanda aşkın belası manasına gelmektedir. Bu bela İslam dünyasında hep aşkla özdeşleştirildi. İnsanoğlu bu alemde kiminle yakınlık kurduysa, daha önce ruhlar aleminde yakınlık kurduğu içindir." Bu cümleler hakikate olan bağlılığın maneviyattaki bütünlüğünü çok net ifadelendirmektedir.

Tasavvufta yapılmak istenen sadece hakikati ispatlamak veya ona inanmak da değildir. Hakikate aşk derecesinde bağlanmak hatta hakikatin kendisini aşkta aramak en temel amaçlardan biri olmuştur.

Tabi dikkat çeken bir diğer husus da nur-ışığa yapılan vurgudur. Tasavvufta da nurun yeri ayrıdır. Yaratıcı tanrı bir nur, ışık olarak tasvir edilir. Işık aydınlanmanın kaynağı olarak da düşünülür. Nurlanmak, aydınlanmak, hakikate ulaşmak, Allah'ı kavramak aynı şeylerdir. Bu anlamıyla insanlık hafızasının ilk gününden günümüze kadar ışık hakikatin en temel yolu olmuştur. Işığı takip etmek, ışığa ulaşmak, ışığın saflığında kendini yıkamak, ışıkla olmak. Bunların hepsi aslında başta da dile gelen ışığın temsil ettiği en aktif enerji halini ve enerjinin de temsil ettiği özgürlük potansiyelini anlama ve ona ulaşma çabaları olmaktadır. Gelenek kendisini bu biçimiyle sürdürmektedir.

İnsan en değerli varlık olarak değerlendirilir. Zaten eşref-i mahlûkat olarak adlandırılmıştır. Yaratılmışların en şereflisi. Bu nedenle hakikatin somutlaştığı hakikatin özünü temsil eden varlık olarak ele alınır. Geçmiş hakikat arayışçılarının vardıkları en temel sonuç olarak kendini bil ilkesi burada da bariz bir şekilde görülmektedir. Bir şeyhin, hacca gitmekte olan Bayazid Bistami (öl. 26/874)ye: "Kâbe benim. Çevremde yedi kez dön ve memleketine git. Beyhude zahmet çekip Hicaz'a gitme. Kâbe kuruldu kurulalı Allah oraya bir kez bile girmedi. Oysaki benim varlığım vücut bulalı Allah bu evden hiç çıkmadı." Dediği rivayet edilir. Kâbe'de tavaf edilen hak, hakikatin kendisidir. Hakikat ise insanın kendisinden başkası olamaz o halde insanın tavaf edilmesi sufilerin her seferinde öğütledikleri en temel konu oluyor. Bu hikâyeyi yorumlayan Mevlana da Mesnevi'sinde şöyle seslenir: "Ey hacca gidenler! Nereye gidiyorsunuz? Neredesiniz? Sevgili burada gelin, buraya gelin! Sevgiliniz duvar duvara bitişik komşunuzdur. İş böyle iken siz, çöllerde ne akılla dolaşır durursunuz? Sevgilinin suretsiz suretini gördünüzse, hacı da sizsiniz, Beytullah da sizsiniz, Beytullah'ın sahibi de."

Yine Mevlana'nın "Taştım, kaya oldum, ot oldum, çiçek oldum, süründüm, uçtum, balık oldum, en sonunda insan oldum." Sözleri Tao'da dile gelen evren ve insan tanımına birebir uymaktadır. Burada da evrenin insana kadarki evrim süreci çok yalın bir dille ifadeye kavuşmaktadır.

Yine vahdet-i vücut felsefesini sistemli

bir halde dile getirerek kendinden sonrası için temel bir yol gösterici olan Muhyiddin İbn-ül Arabi için varlığın nedeni "Muhabbet"tir. Arapçada sevgi, yarenlik ya da dostça sohbet anlamlarına da gelmektedir. Arabi buna da "Ben bir gizli hazine idim bilinmeğe muhabbet ettim; halkı bilinmem için yarattım..." Kudsî hadisini delil gösterir. Yani bugün bizim evren kendisini kanıtlama peşindedir dediğimiz şey Arabi'de bu biçimiyle dile geliyor.

Bir şeyhin, hacca gitmekte olan Bayazid Bistami'ye: "Kâbe benim. Çevremde yedi kez dön ve memleketine git. Beyhude zahmet çekip Hicaz'a gitme. Kâbe kuruldu kurulalı Allah oraya bir kez bile girmedi. Oysaki benim varlığım vücut bulalı Allah bu evden hiç çıkmadı." dediği rivayet edilir

Tabi bu ve benzeri birçok sufi hakikati bu biçimiyle anlamış ve anlatmaya çalışmışlardır. Özellikle Vahdet-i Vücut felsefesinde insanı anlamaya çalışarak hakikatin birliğine ulaşma yolunda serden geçip sırdan geçmeyen Hallac-ı Mansur "Ben Hak'kın sırrıyım Hak değilim ben, Belki ben Hakkım da aramızda ayrılık oldu. Ben eşyada Allah'ın aynı'yım, Acaba kâinatta aynı'ımızdan görülen bir şey var mı?" sözleriyle kendisi ile hakikat arasında bir yol kurmaya çalışmış ve en nihayetinde "En-el Hak, Ben Hakım" sonucuna ulaşmıştır. Bu ise kendisini Allah'a şirk (ortak) koşmak olarak değerlendirilip, çok ağır işkenceler görerek katledilmesine vesile olmuştur.

Yine geleneğin en yalın temsilcilerinde biri de Şehabeddin Sühreverdi el-Maktul'dür. İsminin sonuna eklenen maktul lakabı hakikat arayışçılığının bir sonucu olarak karşı çıktığı ve boşa çıkardığı merkezi uygarlık ideolojilerini temsil edenlerin onu katletmelerinden kaynaklanmaktadır. Esasen Sühreverdi tasavvuf içerisinde İşrakiye olarak bilinen felsefenin kurucusudur. Sühreverdi ışığı (nur), hakikatin cevheri (özü) olarak tanımlamıştır. Ona göre herhangi bir şeyi algılama, kavrama eylemi, kaynağını ışıktan alan bilincin yarattığı aydınlanma ile oluşur. Bu yönüyle içinde yaşadığımız evreni, eşyayı kavramamızı sağlayan ışıktır. Sühreverdi kendi eserlerinde en fazla ismini zikrettiği Hermes ve Zerdüşt felsefelerinden yoğunca etkilenmiştir. "Güneş doğarken ve batarken kızıllığın bir kısmı karanlığa bir kısmı da aydınlığa sahiptir, bu nedenle de kızıllık karanlık ve aydınlığın ortasında yer almaktadır." Aklı bu kızıllığa benzeten Sühreverdi, aydınlık ve karanlığa eşit mesafede duran ve her ikisini de kendi içinde barındıran akıl ile hakikate ulaşılamayacağını söyler. Her şeyde içkin olan ışık, her şeyin ruhu olan enerji demektir. Bu da Sühreverdi'nin yaratıcı mutlak varlık olarak tanımladığı ve bütün nurların nuru olan "Nuru'l Envar"ın kendisini her şeye yaydığını, her şeyin canlı ve kutsal olduğunu gösterir. Tüm bu düşünce sistematiği ile dönemin ulemalarının yoğun tepkisini çekmiş ve hakkındaki suçlamalar sonucunda da katledilmiştir.

12. yy.'la beraber İslam âlemi içerisinde içtihat kapılarının kapatılması yani yorum yapılmasının engellenmesinden sonra Ortadoğu coğrafyası düşünsel faaliyetler açısından karanlık bir çağa adım atıyordu. Her ne kadar düşün insanları bu dönemden sonra da çıkmışsa da Ortadoğu toplumlarının düşünce yapısına dogmatizm daha fazla hâkim olmaya başlamaktaydı. Ancak bu durum hakikat arayışçılığını sonlandıramamıştır.

Hakikatin Yeni Durağı

Rönesans olarak adlandırılan ve yeniden doğuşu ifade eden süreç Avrupa açısından gerçekten bir yeniden doğuşu ifade ediyordu. Hakikatle tanışma vasıtasıyla gerçekleşen bir yeniden doğuşu ifade ediyordu. Gerek Ortadoğu'daki gerekse de daha uzak alanlarda yaratılan düşünsel birikimlerle gerçekleşen

Bruno'ya göre evren sonsuzdur. Tanrı evrenin yaratıcısı değil, kendisidir. Yaratılan bir şey yoktur, olmakta olan bir şey vardır. Ne yaratan vardır, ne de özgürce bir yaratma işi.

ilk tanışma süreçleri Avrupa'da kendisini bir yeniden doğuş adı altında gerçekleştirmeye başlamıştır.

Rönesans'ın gerçekleştiği mekân Önderliğin de önemle vurguladığı gibi; "Roma kopyası krallık ve piskoposluk sarayı değil, kırsal alan manastırlarıyla yeni yükselen kent üniversiteleridir. Ne siyasal-askeri güç, ne de feodal-tüccar ekonomik güç bu çıkışta belirleyicidir. Kır manastırı ve kent üniversitesi kendi emekleriyle geçinen, halkın beslediği ve umut bağladığı, desteklediği, özgürlük ve bilincin yükseltildiği bağımsız çalışma mekânlarıdır." Bu anlamıyla Rönesans tamamen komünal toplumun zihniyet yapısına dayalı olarak gerçekleştirilen bir zihniyet devrimi olarak da adlandırılmaktadır. Rönesans ile gerçekleşen dönemin siyasi ve dini iktidar odaklarının toplumda yarattığı hiçliğe, iradesizliğe ve düşüncesizliğe karşı insanı kendine döndürme çabasıdır. Rönesans'ta gerçekleşen en önemli akım bu anlamıyla Hümanizm olmaktadır. İnsanı sevmek, insana değer vermek ve insanı yüceltmek Rönesans'taki ana akım olmaktadır. Bu amaçla insan iradesini hiçleştirmeye çalışan tüm iktidar yapılarına karşı bir savaş içerisinde olunmuştur.

Her yerde olduğu gibi burada da hakikat arayışçılarının iktidar yapılarınca çok da hoş karşılanmadıkları görülüyor. Hakikat arayışçılığını komünal toplum gerçeğine yakınlaştıran ve birçok konuda kendinden öncekilerle benzer sonuçlara ulaşarak iktidar yapılarının zihni tezlerini boşa çıkarmış olan Giardano Bruno da Sokrates, Hallac ve diğerleri gibi bir akıbet ile karşı karşıya kalmış ve tavrı onlarınkinden farklı olmamıştır.

Bruno'ya göre evren sonsuzdur. "Akıl için iki sonsuz olamayacağına göre Tanrı ve Evren bir ve aynı şeydiler. Tanrı evrenin yaratıcısı değil, kendisidir. Yaratılan bir şey yoktur, olmakta olan bir şey vardır. Ne yaratan vardır, ne de özgürce bir yaratma işi. Bunların yerine doğa'yı ve meydana gelme zorunluluğunu koymamız gerekir. Evren-Tanrı, açılarak ve yayılarak, kendisi bireyleşmeden bireyleri meydana getirir. Sonsuz büyüklükte nasıl bulunuyorsa bir parçacık otta, bir kum taneciğinde, bir karıncada da öylece, bütünüyle bulunur. Sonsuz gerçek olarak onun her yerde bulunması yüzünden doğa'da hiçbir şey yok olmaz. Ölüm, hayatın bir değişmesinden başka bir şey değildir. Doğa'da, bizlerin kurup çattığımız anlamda bir ölüm olamaz. Sadece her şey sürekli olarak değişir, o kadar. Bu değişme sonsuzdur. Tohumlar başka tohumlara yönelirler, değişirler. Örneğin tohum, ot olur, başak olur, ekmek olur, keylus olur, kan olur, insan tohumu olur. İnsan tohumu insan olur, ceset olur, toprak olur, bitki tohumu olur. Bu değişmeler ve yenileşmeler sonsuza kadar sürüp gidecektir." Sonsuz evrenin içinde sonsuz sayıda dünyalar vardır. Her şeyin nedeni yaratıcı doğadır." İfadeleri Bruno'nun kendinden önceki Vahdet-i Vücutçuların, En'el Hakçıların, doğa felsefecilerinin, Tao'nun, Zerdeşt'in ve Hermes'in ulaştığı hakikate ne kadar da yakın seyrettiğinin bir ispatı olmaktadır. Bedeli olarak ise Engizisyon mahkemelerinde yedi yıl yargılandıktan sonra konuşmaması için ağzı kapatılarak idam edileceği alana götürülmüş ve idam edilmiştir. İdam edildiği anda ise son sözü "beni idam ederken bile siz benden daha çok korkuyorsunuz" olmuştur.

Bruno ile aynı dönemde yaşayan Galileo Galilei de özgür doğa fikrini geliştirmeye çalışmış ve bu konuda yoğun bilimsel araştır-

malar gerçekleştirmişti. Onun da engizisyonda yargılandığı ve son yıllarını zindanda geçirdiği biliniyor. Her ikisinin yargılamasında da haklarındaki en büyük suçlamalardan biri de kilise tarafından sapkın olarak ilan edilen Heretik mezheplere üye olmalarıdır.

Yine dönem filozoflarından sayılan Spinoza aynı hakikat yolunda olduğunu her fırsatta dile getirmekten çekinmemiştir. Her fırsatta özgürlüğün cehaletten çıkış olduğuna yaptığı vurgu aslında döneminin bilim ve bilme yapıları içerisinde yaşanan çarpıklığa yaptığı vurgu olmaktadır. Özgürlüğün bilme ve anlama ile yakından bağlantılı olduğuna inanmıştır. Önderlik de bu konuda onunla aynı fikirde olduğunu "Spinoza, 'anlam özgürlüktür' demişti. Onun dışında özgürlük olmadığına ben de inanıyorum" sözleri ile dile getirir. Spinoza da Bruno gibi varlığın birliği fikrine oldukça yakın durmaktadır. Rönesans geleneği içerisinde de adını sayamadığımız onlarca hakikat arayışçısı iktidar yapılarının tüm susturma ve ortadan kaldırma çabalarına karşı hakikatin izini sürmüşler ve tarihten aldıkları ilham ile tarihe yeni izler ekleyerek bu yolun devam etmesini sağlamışlardır.

Sonuç

Tarih bir gerçekleşme mekânıdır. Varlık kendisini zaman içerisinde var etmektedir. Tarih bu gerçekleşmenin yaşandığı sürecin bütünüdür. Varlığın kendisi nasıl bir bütün ise onun gerçekleşme zamanını da bütün olarak ele alarak ancak doğru yoruma tabi tutabiliriz. Bu anlamıyla hakikat arayışçılığı olarak tanımladığımız daha çok da bir yol biçiminde tarif edilen bu süreç de bu bütünü ifade etmek zorundadır. Hiçbir arayış bir öncekinden bağımsız, ondan kopuk ve onun dışında gerçekleşmiş değildir. Bu anlamıyla bazılarının dediği gibi "yol bir durma hali" değildir. Yol hareketin kendisidir. Yol uykudan uyanma halidir. Yol sürekli bir şeylerin peşinde olma halidir. Bu konuda Önderlik; *"Aydınlanmak, ilgili varlık konusunda hakikatle tanışmaktır. Hakikat ise, uğruna büyük mücadele verilmeksizin varılacak bir hedef değildir. Hakikat gerçek olmayıp, gerçeğin bilince varmış halidir. Hakikatsiz gerçek, uyuyan gerçekliktir. Uyuyan gerçekliğin sorunu yoktur. Hakikat uykudaki gerçekliğin uyandırılmış halidir"* diyerek yolun mücadelenin kendisi olduğunu ifade etmektedir.

Yolu ya da hakikat arayışçılığını anlatmaya çalıştığımızda bunu çok daha net gördük ki farkına varılan ya da uyandırılan her gerçeklik insana daha fazla sorumluluk yüklemekte ve bu da kendisiyle bir mücadele durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenledir ki yola çıkmak savaşmayı göze almakla mümkündür. Savaşma kararlılığı olmayanların zaten bunu gerçekleştirmesinin de mümkün olmadığı anlatmaya çalıştığımız bu tarihte netçe görüldü. Ancak asıl savaşın da insanın kendindeki gerçekliklere karşı savaşı olduğu tüm hakikat arayışçılarının vardıkları ilk sonuç oluyor. Kendi gerçeğinin farkına varmayan, kendisinde bu gerçeği uyandırmayan, evreni kendinde hissetmeyen, doğayı kendisinde bilmeyen, ne doğanın, ne evrenin ne de toplumun hakikatine ulaşacaktır. Bu nedenle hakikat arayışçılarının ilk elden giriştikleri aslında nefs savaşı, kendini benliğinden kurtarma, aşkın bir maneviyata ulaşma çabası oluyor. Her yerde bunun adı başka. Bazılarında Nirvana, bazılarında En'el Hak, bazılarına Fenafillah…

Yine her anlam arayışının bir hakikat yaratma çabası olduğu anlaşılmaktadır. Kendi anlamına ulaşma çabası hakikati aramanın ta kendisi oluyor. Anlam arayışı ise özgürlük eğilimi olarak kendisini var etme çabasıdır. Bununla hakikat kendisini bir biçime kavuşturuyor, bir sistem haline geliyor. Önderlik bunu Hakikat Rejimi olarak adlandırdı. Yani ulaşılan her hakikat kendisini kişide ve toplumda bir ifadeye kavuşturmadığı müddetçe kaybolmakla yüz yüze kalacaktır. Merkezi uygarlık karşısında kazanılacak en büyük zafer de aslında komünal toplum gerçekliğinin kendi hakikat rejimini yaratması ile gerçekleşecektir.

HAKİKAT AŞKTIR, AŞK ÖZGÜR YAŞAMDIR

"Hakikat, esasta çağlar boyunca gelişen toplumsal anlamlılığın insan bilincine çıkmış halidir. Kendini mitolojik, dinsel, felsefi, sanatsal ve bilimsel yollarla ifadeye kavuşturma işine hakikati araştırma, dile getirme işi diyebiliriz. Toplumlar sadece hakikat örgüsü değildirler, aynı zamanda açıklama gücüdürler. Hakikatini açıklayamamak en ağır kölelik, asimilasyon ve soykırım durumunu ifade eder ki, bu da bir nevi varoluştan kopma ve gerçeklik olmaktan çıkma durumuna düşmek demektir. Hakikatsiz toplum, hatta birey anlamsız kılınmış, başka öznelerin hakikati içinde erimiş ve kimliğini yitirmiş varlık anlamına gelmiş, daha doğrusu anlamsızlaşmış varlık haline uğramış demektir. Bu durumda anlamla hakikat arasında sıkı bir ilişki vardır. Anlam bir nevi hakikatin potansiyelidir. Bu potansiyel dile geldikçe, özgürce konuşulup yapılandırıldıkça hakikat haline erişilmiş olacaktır."

Doğal Toplumun Hakikati

Henüz doğal toplum sürecinde insanın ilk toplumsallaşmasına baktığımızda belli bir anlam düzeyi vardır. Doğal toplumda yaşamı sürdürmek için topluluk (25-30 kişilik) şeklinde birarada bulunmak zorundadırlar. Çoğalma, beslenme ve savunma o dönem topluluklarının en temel kaygılarıdır denilebilir. Bu yaşam tarzında en güçlü anlam; 'topluluk ruhu'dur. Bu ruh hakikatin ta kendisidir. Bu topluluklar giderek uygun coğrafyalarda –ki en uygun coğrafya Toros-Zağros kavisidir- yerleşik yaşama (Neolitik dönem) geçerler. Yerleşik yaşama geçmeyle birlikte artık toplumsallaşmada daha niteliksel bir aşamaya geçilmiş olur. Ancak toplumun tüm form ve süreçlerinde yaşam tarzı tamamıyla ahlaki ve politiktir.

Neolitik öncesi doğal toplum süreci boyunca –ki insanlığın tüm gelişim tarihinin % 98'lik bölümünü oluşturuyor- herhangi bir hakikat arayışçısı, arayışçılığı pek net görülmeyebilir. Yinede bu, hakikatin yaşanmadığı anlamına gelmiyor. Hakikat yaşanıyor. Hakikat doğal toplumun, yani ahlaki ve politik toplumun içindedir. Sorgulama yoktur ama yaşanıyor, hakikat arayışı yoktur ama hakikatin kendisi vardır. Egemenlikçi mantık yoktur, tamamen dayanışma vardır. Çok daha önemlisi, hayatın asıl gövdesini oluşturan kadının topluma güven verişi vardır. İşte bu gerçeklik insanlığın hakikatidir.

Burada üzerinde durulması gereken: Hakikatten ne zaman sapıldı? Hakikatten ne zaman uzaklaşıldı? Kimler insanlığı hakikatten uzaklaştırdı? İnsanlığın zihniyetine ilk tecavüz nasıl yapıldı? Düşünce tarzına nasıl müdahale edildi? Farklı bir zihniyet nasıl oluştu?Tüm bunlar nasıl ortaya çıkıyor, kim bunu yaratıyor, kaynağında ne var? Bunların çok derinlikli sorgulanması gerekiyor. Önderlik, hiyerarşinin oluşumunu ve devletçi topluma geçişle birlikte başlayan dönemi yalana dayalı toplum sistemi olarak tanımlıyor. Doğruluk hakikatin içinde olduğuna göre yalan hakikatin dışındadır, onun tersidir, hakikatle çelişir.

İnsan Hakikati Ararken Yöntemi Bulur

İnsan hakikati ararken, yine yaşam sorunlarını formüle edince yöntemi bulur. Yaşamdaki birçok soruya cevap vermek için çalışıldığında bir yöntem oluşur. Eğer hedef yaşamın anlamına varmaksa, yöntem buna aracılık etmelidir. Sorulan sorular ve verilen cevaplara göre yöntem mitolojik midir, dinsel midir, bilimsel midir açığa çıkar. İlk insanlar da evrene, doğaya, insana ilişkin soru soru-

yorlardı.

Hakikat rejimine girişte Önderlik yöntemi tanımlamakla başlıyor: *"Kavram olarak yöntem, amaçlara ilişkin en kestirmeden sonuca götüren yol, alışkanlık, sağduyulu yaklaşım biçimlerini anlatır. Hangi yolun hedefe en doğru biçimde ve kestirmeden götüreceği netleştiğinde yöntem tutturulmuş demektir. Yöntemin olumlu yanı denenmiş olması ve sonuç vermesindeki başarısıdır. Uzun denemelerden sonra belirlenmesi, ilgili yol alıcıları için vazgeçilmezdir. Mürit-mürşit ilişkisini çağrıştırır."*

Açıklayıcı bir tanımdan sonra hakikati açıklama yöntemleri sorgulayıcı bir tarzda ele alınıyor. Önderliğin hakikati açıklama yöntemlerine geçmeden önce neden yöntem geliştirmeye ihtiyaç duyduğunu sorgulamakta fayda vardır. Çünkü baktığımızda devletçi uygarlık tarihi boyunca gelişen bütün sistemler ve düşünce yapıları hakikati açıklamaya çalıştıklarını hatta hakikat rejiminin kendisi olduklarını iddia ederler. Önderlik pekâlâ bunlara riayet edebilir, hatta bu sistemlere karşıt geliştirilen herhangi bir düşünce akımı (din, felsefe, anarşizm, postmodernizm, vd.) içerisinde, tarafında yer alabilirdi. Verili, kurulu düzende bunun için yerince materyal yada sistem karşıtı argüman, literatür de vardı denilebilir. Fakat kendisini bunların hepsini büyük bir özen ve titizlikle araştırmaya, sorgulamaya ve aşmaya götüren düşünce sistematiği neydi?

Hakikate Götüren Özellik: Kuşkuculuk

Önderliğin temel karakteristik özelliklerinden en başta geleninin 'kuşkucu kişilik yapısı' olduğunu görüyoruz. Önderliğimiz hiçbir zaman verili ve kurulu olanla yetinmez. Her zaman bir arayış içerisindedir. En büyük farkı arayışındaki ısrarıdır. Ondaki süreklilik tir, vazgeçmemesidir. Doğruyu bulmayana kadar rahat etmeyen özelliğidir. Doğruluğuna inanmadığı, kanaat getirmediği, kuşku götürür değerlerle uzun süre yaşayamaz. Arayışının devamında, bir yerlerde o değerlerin pek de doğruyu ifade etmeyen değerler olduğu açığa

çıkar.

Bu özelliği ta çocukluktan itibaren gelişme göstermektedir. Annesinin onu dahil etmeye çalıştığı toplumsallığa karşı 7 yaşından itibaren kuşkuyla yaklaşır. O toplumsallığı reddeder. Çocukların zihniyet yapısı hepten doğal toplum insanı gibidir. Meraklıdır, sürekli sorar, yeniyi arar, keşfeder, saf ve temizdir, doğayla iç içedir. Halen devletçi uygarlığın dincilik, cinsiyetçilik, milliyetçilik vb. zihniyet kalıplarına girmemiş, etkilenmemiştir. Hele de köy yaşamında bu özellikler daha net görülmektedir. Önderliğin çocukluk aşaması da böyle bir zihniyetle örülmüştür. Doğal toplum insanının özelliklerinde ısrar vardır. Kendi toplumsallığını kendi arkadaşlarıyla kurma iddiasındadır. Kendi çocukluk oyunlarında toplumsallığı denemeye başlar. Bu açıdan çarpıcı bir yönelimdir. Toplumda kız çocuklarının erkek çocuklarla oynamasına izin verilmez. Ama Önderlik öyle yapmaz, çocukluk oyunlarına kız çocuklarını katar. Bir diğeri de çocuklar kan davalarında karşı ailenin çocuklarına hep kin ve öfkeyle büyütülür. Ama Önderliğin en başta ilişki kurduğu; düşman ailenin çocuğu olan Hamza arkadaştır. Anlaşılıyor ki verili yasalara, toplumsallığa karşı çıkış yaşanıyor. Ama kendi yasalarını koyuyor.

Sonrasında sürekli; *"Çocukluk hayallerime ihanet etmeyecektim."* der. Yaşam ya özgür olacak ya da hiç olmayacaktı. Hakikat budur; özgür yaşamdır. Özgür yaşam nasıl kurula-

caktı? Hangi yaşam modeli, hangi yaşam tarzı, hangi toplumsal yaşam modeli özgür yaşamı mümkün kılabilir? Önemli olan budur. Eğilim yine son derece gerçekçidir. Önderliğin düşüncesi şu: Aradığım yaşamı bir türlü bulamıyorum. Bir yerlerde bir yanlışlık vardı, ama nerede? Doğru olmadan yaşanılamayacağına göre doğru nerede bulunacaktır? Şunu net biliyoruzki: Önderliğin bütün arayışı, yaşamı 'özgür ve mümkün' kılan doğrunun arayışıdır. Önderlik hep bunun peşinde koşar.

Tabiî ki Önderlik mevcut toplumsallık biçimine katılmıyor. Toplumda yolunda gitme-yen bir şeyler vardır ve bunun bir çözümü olmalıdır. Dine gelişen ilgisi özünde hep bu arayışın sonucudur. Onu en çok çeken dindeki ahlaki kurallardır aslında. Dinden öğrendiklerini yaşama katma çabasına girişir. Bunu Özgürlük Sosyolojisi savunmasında *'Uyanan bilincin asla pratikten kopmaması'* şeklinde yorumlar. Bu konuda olağanüstü paylaşımcı bir karakter oluşumu çok erkenden kişilikte kendini gösterir. Daha ilkokuldayken komşu Cibin köyüne okula yaya giderken ezberlediği dualarla arkadaşlarına imamlık yapar. Bir oyun gibi ama ciddi yapar. *"Öğrendiğin şey zor ve önemlidir; o halde mutlaka paylaş! Belli ki burada ciddi bir ahlak ilkesi ile tanışmış oluyordum."*

Yani cehalet bilgi eksikliği değil, başlangıçtan kopuşla ilgili bir olaydır. Her hakikat oluşumu aslında kendi başlangıcı içerisinde gizlidir.

Arayışlar sorgulayarak devam eder. Kentle barışık bir kişilik değildir. Lise yıllarında 'Sen benim hiç doğmayan çocuğumsun' başlıklı bir makale yazar. Burada aslında aranan şey özgürlüktür ki o da doğmamıştır. Önderlik Ankara'dayken de öyle bir toplum içinde aradığını bulamamıştır. Önderliğin yaşadığı bunalım gittikçe derinleşmektedir. Başından itibaren, kuşkucu yaşam karakteri nedeniyle içine girdiği süreçte yaşadığı durum hep bir ruhsal gerilim, bir bunalım ve krizli kişilik durumudur.

Sosyalizmle ilk tanışmasında zaten *"Muhammed kaybetti, Marks kazandı"* derken de sorgulamanın vardığı düzeyi ifade ediyor. Ama orada Önderliğin çok önemli bir belirlemesi var; *"Ben ne yaptım, bir dogmatik tarzdan bir başka dogmatik tarza geçiş yaptım. Bağlandığım ideolojik zihniyeti çözerek aşmak yerine başka bir zihniyeti benimseme tutumu içine girdim"* diyor. Bir sistem çözümlenir, aşılır, yeni bir sistemin temelleri de öyle atılır. Ama ortada olan gerçeklik böyle değildir. Bir dogmatik zihniyetten bir başka dogmatik zihniyete geçiştir. Yeni şey kendisini bilimsel sosyalizm olarak adlandırsa da dogmatizmden pek de uzak değildir. Ondaki determinist yan dindeki kadercilikle doğrudan bağlantılıdır.

Önderlik, kuşkuculuğun kişiliğine en büyük katkısının 'hakikat'i kolayca bulamayacağına dair verdiği ders olduğunu belirtir.

Sorunsallaştırma

Önderliği hakikate götüren adımlardan biri de 'sorunsallaştırma'dır. Güdülere kadar her şeyi sorunsallaştırmanın, Ortadoğu toplum geleneğinde halen çok güçlü olan dogmatik düşünce tarzından kopuş yapma gücünü kazandırdığı kanısındadır.

Doğu'nun inanç temelli düşünce yeteneği ile Batı'nın sorgulayıcı temelli düşünce gücünü mukayese ederek yerini belirlemeye çalışır. Fakat her iki yanda da kendine yer bulamaz. Düşüncenin böyle olması, doğal olarak yaşamının da gün geçtikçe bunlarla arasındaki kopukluğu derinleştirerek devam eder.

İnanç veya sorgulayıcı düşünce olarak sunulanlar kendisini hiç tatmin etmez. Temel eleştiri; toplumsal sorunun büyümesinde bu düşüncelerin sorumluluğunun önemli olduğudur. Bu da Doğu'nun inanç sistematiğiyle Batı'nın rasyonel sistematiği üzerine eleştirel

duruşa gereksinim gösterir ve bu konuda cesaret alır. *"Büyük düşünce maratonundaki çılgınca koşunun tahrip gücünün kapitalist modernite olduğunu adamakıllı fark edince durdum. Artık son dört yüzyılın (kapitalist dünya-sistemin) tanrılarını parçalamak, çok gariptir ki, beni Urfalı Hz. İbrahim'in çıkışındaki 'put kırıcılığı'nın verdiği sevince benzer bir duygu gücüne taşıdı. Hem kuşkuculuğumu rahatlıkla kontrol altına alabiliyor, hem de peşinde koştuğum 'hakikat'lerimle tatminkâr randevular sağlayabiliyordum."*

Ne Arayacaksan Kendinde Ara

"İnsan aklının en yetkin özelliğinin hakikati arama ve inşa etme gücünde olduğuna inanıyorum."

Denir ki 'Tanrı kendini gözlemek için evreni yarattı.' Evren de kendisini tanımlamak, kendisinin farkına varabilmek için insan denen oluşuma doğru gider. Öyleyse insan olgusu üzerinde durmak, gerçekliği insanda aramak hiç de yanlış değildir. Bu yüzden Önderlik hakikati kendinde arar. Ne arayacaksan kendinde ara diyor. Yani kendinde çözdüğün zaman ile işe başlıyor. İnsandan daha yetkin bir doğa düşünülemez. Hakikat arayışçılığında insan temel bilgi öznesidir. İnsan, tüm bilmelerin hatta evrensel bilmelerin sentezidir. Anlam gücüdür. İnsanı tanımak, kendini bilmek ve kendi potansiyelinin farkına varmaktır. Kendisinde evreni çözüyor, sistemi çözüyor. İnsanı esas alıyor. Yöntem olarak her şeyi kendinden başlatır, kendisinde bir sonuca götürür, başarıya ulaştığı anda bunu uygulatır. Bunu sezgisellik ve anlam gücüyle yapar. İnsanı insan yapan özellik toplumsallığıdır. İnsan toplum olmadan insan olamaz.

Önderliğin en güçlü insan tanımı nasıldır, en güçlü insan kimdir? Anlamın ve hissin yaşattığı insandır, der. Maddi olguların ve güçlerin yaşattığı bir insan güçlü olamaz. En güçlü insan, güçlü duygularla yaşayan insandır. Bilinciyle yaşayan insandır. Onlara dayanarak yaşayan insandır. Önderliğe göre anlamak gerçekten de oluşmaktır. Anladığımız anda oluşuyoruz. Oluşmak, kendini yeni bir biçimde var etmektir. Artık yeni bir insansınız. Önderlik anlam ve duygu gücüne dayanarak yaşamak demektir.

Tarihin Başlangıcında Gizli Olmak

Kendimizi tarihi olarak tanımlıyoruz. Önderlik *"biz tarihten başka neyiz ki!"*, der. Yani insan geçmişiyle insandır. Peki, o zaman geçmiş nereye dayanıyor? En azından primatlardan kopuşa kadar gidiyor. Tarihin başlangıcında gizli olmak. Toplumsallık aynı zamanda bir hafızadır, bellektir. Geçmiş demek toplumsallığın kendisi demektir. Toplumsallıktan kopan insan kendi geçmişinden de kopuyor. İnsanın hayalleri hep geçmişin içinden çıkar. Yani geçmişi olmayan hayal bile kuramaz. Onun için geçmişi olmayanın ütopyaları olamaz. O, günübirlik yaşar. Anlık yaşar. Önüne ne çıkarsa onu yaşar.

Önderlik Bir Halkı Savunmak aldı eserinde *şöyle der; "Günümüzün mezardan beter yapılarının içerisinden öncelikle ütopya ile çıkış yapılır."* Derler ya; insan hayallerinin büyüklüğü ölçüsünde özgürdür. Ve bugünün hayali aslında yarının gerçeğidir. Kaldı ki kendi hayallerini de geleceğe ertelemeyeceksin. Önderlik bunu da reddetti. Önderlik hayal denen şeyi aslında proje olarak tanımladı. 'Kürdistan'ın Demokratikleştirilmesi Projesi' der, hayali demez. Proje uygulanmak için vardır. Somuttur, günlüktür. Demokratik toplumun inşası bir projedir. Her yerde, sistem nerede varsa karşısında bir toplum bulacak. Karşısında bir direniş bulacak. Yeni bir toplum inşa edeceksin. Önderliğin yaklaşımı budur.

"O halde daha da önem kazanan soru veya sorun şu olacaktır: Hakikati nerede ve nasıl bulmalıyız? Uygarlık sürecinde ahlaki ve politik toplum aşındırılıp sömürü ve iktidar tekelinin sıkı egemenliği altına alındığında, toplumsal hakikat yitirilmiş demektir. Yitirilen, ahlak ve politik değerlerle birlikte yitirilmiştir. Tekrar bulmak istiyorsan, kaybettiğin yerde arayacaksın. Yani uygarlık ve moderniteye karşı ahlaki ve politik toplumu, onun gerçekliğini arayacaksın, bulacaksın. Bununla da

yetinmeyeceksin; tanınmaz hale getirilen varoluşunu yeniden inşa edeceksin. O zaman göreceksin ki, tarih boyunca kaybettiğin altın değerindeki bütün hakikatleri tek tek buluyorsun. Bu temelde daha mutlu olacaksın. Bunun da ahlaki ve politik toplumdan geçtiğini anlayacaksın."

Önderlik doğruyu ararken nereye kadar uzandı? Burası çok büyük önem taşıyor, hakikat neredeydi, nerede buldu, onu? Cevabı,"İnsanlığın geçmişi daha gerçektir, ben hakikati orada arayacağım, orada bulup yakalayacağım ve yeniden başlayacağım, gelecek bu çabaların işleyiş halinden başka bir şey değildir. Pratik olarak on bin yıl öncesine gidecek değilim, ama esas olan da o dünyada gizlidir." Tarihsellik ve gerçeklik, hakikat arasındaki bağ işte burada çok iyi görülüyor.

Bilgi ve hakikat arasında bir bağlantı vardır. Bu açıdan başlangıcı bilmek büyük önem taşıyor. Önderlik kendi başlangıcını bilemeyenlerin tarih bilgisi her türlü kötülüğün kaynağı olan cehaletin de temelidir der. Yani cehalet bilgi eksikliği değil, başlangıçtan kopuşla ilgili bir olaydır. Her hakikat oluşumu aslında kendi başlangıcı içerisinde gizlidir. Hakikati bu gerçeklik içerisinde aramak bizim açımızdan elbette çok çok daha derin bir anlam ifade ediyor.

Mitolojinin arkasında canlı bir evren anlayışı vardır. Doğa canlı ve ruhlarla doludur. Bu çocuksu gibi görülse de gelinen aşamada bilimin ulaştığı sonuçlar doğayı böyle algılamanın çok doğru olduğunu ortaya koyuyor.

Bu dünya kadın eksenli dünyadır. Onun sistemidir. Dolayısıyla insanlığı orada aramak, oradan tutup başlatmak, aynı zamanda kadının kendi kökleri ile buluşmasıdır. Onu yeni koşullarda yeniden inşa etmede denilebilir. Önderlik bazen şöyle de demiştir; neolitik toplumu, günümüzün bilimsel teknik gelişimi temelinde yeniden inşa etmek. Kadının neden öncü olarak belirlendiği çok rahatlıkla anlaşılabiliyor.

Hakikat Rejimleri

Devletçi uygarlık tarihi boyunca bütün inanç, düşünce, bilim ve bilgi sistemleri kendilerini Hakikat Rejimleri olarak sunmuşlardır. Başlangıç itibariyle bu uğurda her ne kadar olumlu rolleri olmuşsa da zamanla iktidarcı zihniyet sahiplerinin egemenliğine geçmiş ve yine toplumu, toplumsallığı ezmede bir araç rolünü oynamışlardır. Hatta toplumsal sorunların büyümesinde başrolün sahibi olmuşlardır.

Bu noktada Önderlik, Hakikat Rejimleri olarak sunulan rejimleri yeniden ele almaktadır. Çünkü bulunduğumuz aşamada durmadan artan nüfus, kaynakların tükenişi, çevre yıkımı, sınırsız büyüyen toplumsal çatlaklar, çözülen ahlaki bağlar, yaşamın mekân ve zamandan kopuşu, büyük stresli ve büyüsünü, şiirselliğini yitirmiş yaşam, dünyayı çöle çevirecek nükleer silah yığınakları, sonu gelmeyen ve tüm toplumsal bünyeyi saran yeni savaş türleri Hakikat Rejimlerinin iflas ettiğini göstermektedir.

Hakikat Rejimlerini ele alırken de yine bütün yöntemleri iç içe kullanıyor. Mitolojiyi, dini bir kenara atmıyor, olumlu yönlerini alıyor. Yine diyalektikte bazı yetersiz ve yanlış yaklaşımları aşıp, yenilikler getiriyor. Buradaki belirgin fark; Önderliğin yönteme dair geniş ve kapsayıcı yaklaşımıdır:

"Yöntem ve bilim sistematiğini kendimizle yeniden başlatmak gibi bir haddini bilmezlik içinde değiliz. Ama değinmeye çalıştığım tüm konularda bir şeylerin yanlış gittiğini ve bunun temelde paradigmasal olduğunu göstermeye çalıştım. Yorum ve gerçekleştirme çabalarımı ne yeni bir sistemin kökünden kuruluşu, ne de eleştirdiklerimin tümüyle (inkârcılık, nihilistik) reddi olarak görülmemesi gerektiğini önemle belirtiyorum.

…Kendi yorumumu HAKİKAT REJİMİ kavramı adı altında sunmak durumundayım. Bir alternatif yöntem arayışından ziyade, yanılgılarla yüklenmiş ve özgürlük değerinden uzaklaştırılmış yaşam sorunlarından çıkış yolu aranmaktadır. Şüphesiz insan toplumunda hakikat arayışçılığı hep olagelmiştir. Mitolojilerden dinlere, felsefeden günümüz bilimlerine kadar birçok seçenek bu arayışlara yanıt olarak belirmiştir. Yaşamı bu seçenekler dışında yaşamak düşünülmediği gibi, sorunlar yumağının yine bu seçeneklerden kaynaklandığı gibi bir ironi de inkâr edilemez. Yani ne onsuz olunur, ne onunla olunur dilemması söz konusudur."

Devletçi uygarlığın egemen erkek zihniyetiyle oluşturulan ya da saptırılan tarihi yeniden yorumlama ihtiyacı hisseder. Çünkü egemen zihniyetin tarihi toplumun, halkların tarihini yansıtmamaktadır. Sümer rahiplerinin eliyle oluşturulan ve günümüze kadar da aynı anlayışı taşıyan tarih yazımı hep aynı işlevi görmektedir: Tarihi kendinden başlatarak kendini özne kılmak, vazgeçilmezliğini kanıksatarak iktidarını kurumsallaştırmak ve halklara bu durumlarını bir kadermiş gibi benimsetmek. Zaten kendinden öncekileri, yani doğal toplumu hep ilkel, barbar, cahil, yönetilmesi gereken topluluklar olarak tanımlarlar. İşte bu zihniyeti sorgulamaya başlayan Önderlik ilk elden tarihin derinliklerine anlam vermeye çalışır.

Toplumun Hafızası Olan Mitoloji

İlk yöntem olarak tüm olaylar ve anlayışlara ilişkin mitolojik yaklaşımı yeniden yorumlar. Mitolojiyi dar anlamda bir yöntem, hakikati açıklama metodu olarak ele alır. Egemenlerin mitolojiyi bir söylence, abartılı anlatımlardan oluşmuş masallarmış gibi tanımlamaları eleştiri konusudur. Mitolojinin arkasında canlı bir evren anlayışı vardır. Doğa canlı ve ruhlarla doludur. Bu çocuksu gibi görülse de gelinen aşamada bilimin ulaştığı sonuçlar doğayı böyle algılamanın çok doğru olduğunu ortaya koyuyor.

"Mitolojik yaklaşımın yaşamla bağlantısı kesinlikle çevreci, kaderden uzak, determinist olmayıp özgürlüğe açıktır. Doğallıkla uyumlu bu yaşam anlayışı, insan topluluklarını büyük dinler çağına kadar çok renkli ve coşkulu kılmıştır. Efsane, destan ve kutsallıklarla yüklü mitolojiler özellikle neolitik dönemin temel yaşam zihniyetidir. Söylencenin nesnelle çelişmesi, içeriğinde anlamlı yorumların geliştirilemeyeceği anlamına gelmez. Söylenceler (mitolojiler) üzerine anlam değeri hayli yüksek yorumlar yapılabilir. Tarih bu yönlü yorumlar dışında çok az kavranabilir. En uzun yaşam dönemini söylence biçiminde geçiren insan topluluklarını kavramada temel bir yöntem olarak mitoloji vazgeçilmez önemdedir. Mitolojik yöntemin tam zıddı gibi konulan gü-

nümüzün bilim yöntemlerinin de çoğunlukla birer mitolojiden ibaret oldukları yeterince kanıtlanmıştır."

Böylece hakikati açıklamada mitolojik yöntemin önemi çarpıcı bir şekilde ortaya konur. Ütopyalarla akraba olan mitolojiler insan türünün vazgeçemeyeceği anlam, zihin biçimidir. İnsan zihnini ütopyasız ve mitolojisiz bırakmak bedeni susuz bırakmaya benzer. Bu anlamda tek tanrılı dinsel dogmalarla onların devamı olarak kesin yasalarla çalıştığı iddiasında olan bilimsel yöntemin gözden düşürdüğü mitolojik yönteme, mitolojik anlama itibarı yeniden verilmek durumundadır.

Dinsel Dogmatik Yöntem

Önderliğin hakikati açıklama, hakikate ulaşmada denediği yöntemlerden bir diğeri de dinsel yöntemdir. Dinsel yaklaşımlar insanlık tarihinde mitolojik dönemden sonra en uzun süreli bir döneme sahip olması itibariyle çok önemlidir. En başta sorgulanan; dinsel dogmaya neden böylesi ihtiyaç duyulduğudur. Dinsel yaklaşımda yaşamın hedefi ve gerçeğe ulaşmanın yolu olarak doğadan ve toplumdan aşkın varsayılan ilahlara atfedilen 'Söz'e göre hareket esastır. Bu sözlerden sapmak angaryaya mahkûmiyet ve her türlü kölelik iken, öldükten sonra cehennemlik olmaktır. Maskeli tanrıların inşa edilmeye başlandığı süreçtir. Maskelemenin insan anlayışıyla yakından bağlantısı vardır. Despotların ilk çıkışlarında kendilerini tanrı-krallar olarak adlandırmaları bu hususu yeterince açıklar. Sonrasında kendi sözlerini kanunlaştırıp kesin hakikat olarak sunmaları yaygınca görülen tarihsel bir durumdur. Baskı ve sömürü derinleştikçe, dinsel dogmatik yöntem insan zihniyetinin başat yolu haline getirilir. Daha doğrusu bir toplumsal gerçeklik inşa edilir. Bu yöntemle insanların tanrı maskeli despotların yaşamı kurutan ve boğan hükmü altındaki uzun süreli köleliğe boyun eğmesi sağlandı.

Dogmatik yöntemin en sakıncalı tarafı canlı, kendi kendine evrimleşen bir doğa anlayışı yerine edilgen, ancak dıştan yüce buyurganın emirleriyle hareket eden bir yolu insanlığa dayatmış olmasıdır.

Önderliğin dinsel yöntemde vurgu yaptığı en önemli yan; binlerce yıl katı gelenekler sonucunda insan yığınlarında kölece boyun eğmeyi meşrulaştırması ve kadercilik anlayışını kökleştirmiş olmasıdır. Büyük sömürü ve vahşet savaşları bu yöntem sayesinde mümkün olmuştur: Kutsal söze, tanrı emrine göre yaşamak! Sürü çoban diyalektiği kurulmuştur. Kölelik toplumların vazgeçilmez bir gelişme aşaması olarak sunulmuş, hatta ondan öteye değişmez toplum anlayışıyla doğal gerçeklik bu temelde dondurulmuştur. İlk ve Ortaçağları daha çok bu yöntem yönetmiştir.

"Dogmatik yöntemin en sakıncalı tarafı canlı, kendi kendine evrimleşen bir doğa anlayışı yerine edilgen, ancak dıştan yüce buyurganın emirleriyle hareket eden bir yolu insanlığa dayatmış olmasıdır. Bunun toplumsal alan üzerinde en önemli sonucu, aynı edilgen yapıları ve dıştan çoban yönetimini çok doğal kılmasıdır. Bu yöntemin en eski olduğu kadar en aşkın öznellik arz etmesi ortaçağda doruk noktasına varmıştır. Artık nesnel dünya neredeyse anlaşılmaz ve yok sayılmıştır. Dünya geçici bir yaşam durağı iken, kalıcı ve ebedi idealler esas yaşam biçimi olarak varsayılmıştır. Dogma ve klişeleri kim en çok biliyorsa o âlim sayılmış ve en üstün mertebeye oturtulmuştur. Anti-mitolojik karakterdeki bu düşünüş yolu tarihin, dolayısıyla yaşamın en çok dizginleyen ve tutsaklığa mahkûm eden rolünü başat olarak oynamıştır."

Önderlik, dinsel yöntemin olumlu yanlarını da ön plana çıkarmayı bir görev bilir. Her değerlendirme formunda olduğu gibi dinsel yönteme yaklaşımında da ak-kara mantığı

yoktur. Olay ve olguları sadece olumlu ya da olumsuz yanlarıyla değil bütün boyutlarıyla ele alır ve değerlendirir. Bu yöntemden hareketle dinin toplumda ahlak olgusuna büyük mesafe aldırmış olduğu belirtilir. Bu aşamada ve bu yöntem altında iyilik ve kötülük düşüncesi büyük ayrımlara uğratılmış ve kesin hükümler getirilmiştir. Yöntemin fark ettiği temel husus; insan zihninin esnekliği, dolayısıyla biçimlendirilebilir özelliğidir.

Ahlaka başvurulmadan ne toplumsallaşılabilir ne de toplum yönetilebilir. Önderlik ahlakı: "toplumun zora dayanmayan kurallar bütünü" olarak tanımlar. Yani toplumun zora dayanmayan yaşam biçimidir. Dinde de ahlaki boyut vardır. Toplumsallıkla bir bağ var. Dinsel ahlak, kendisinden önceki köleci sistemin ahlakına göre çok daha ileridir. Ahlakın toplumda bağını sorguladığımızda ise; bunun dinlerin olumlu yanı olduğunu zaten toplumda bu denli etkili olmalarını buna borçlu olduklarını çıkarabiliyoruz. Din neden bu kadar etkili oluyor? Çünkü ahlakla bağı var. Dinin özünde ahlak var. Ahlak, metafizik bir algıdır, ama bu husus onun kaba materyalizmin iddia ettiği gibi varlığını geçersiz ve önemsiz kılmaz. Ahlaksız insan, varoluş koşullarını ortadan kaldıran insandır. Bu da dinozorlaşma demektir. Günümüzde çevre sorunlarının felaketin eşiğine gelmiş olmasının ahlakın büyük yıkılışıyla doğrudan bağı vardır.

Her üç dinin ağır basan yanları metafizik ahlakın kurucu öğeleri olmalarıdır. Buda, Zerdüşt, Konfüçyüs ve Sokrates'teki ahlak anlayışı zirveye erişir. Özellikle Zerdüştlükte iylik-kötülük ikilemi temel felsefe olarak aydınlık-karanlık ikilemiyle eş tutulmuştur. Tarihte değeri yüksek olan bu bilgelerin şahsında insanlık büyük bir ahlaki merhale kat etmiştir.

Önderliğin Felsefe Çağı olarak bilinen dönemin düşünce yapısına da ciddi eleştirileri vardır. Klasik Yunan düşüncesinde dogmatik yöntem temel değerlendirme konusudur. Bu düşüncedeki diyalektik yöntemde, nesnel yaklaşımların sınırlılığı belirtilir. Özellikle Aristo ve Eflatun'un idealizmi Ortaçağdaki dogmatik dinsel yöntemin en güçlü dayanağı olmuştur.

Bilimsel yöntemin kendisi en büyük sınıfsal bölünme aracı olarak kavranmadıkça, sosyolojinin günümüzdeki işlevsizliği ve iflas durumu açıklanamaz.

Bilimsel Yöntem

Önderliğin hakikati açıklamada başvurduğu ve sorguladığı yöntemlerden biri de belki de tüm yöntemlerden daha fazla kendini Hakikat Rejimi olarak tanımlayan bilimsel yöntemdir. Bilimsel yöntem, kapitalizmin bir dünya sistemi haline gelmesinde önemli rol oynar. Önderliğimizce Roger ve Francis Bacon ve Descartes'ın öncülük ettiği yeni yöntem arayışı sorgulanır. Bu yöntemde özenle yapılan özne ve nesne ayrımı temel eleştiri konusudur. Rönesans'la ayağa kalkan Batı Avrupa, Hıristiyanlıkta reformla ve felsefi aydınlanma devrimiyle özne ve nesnenin görünümünde yeni bir çağ açmıştır. İnsanın öznelliğiyle dünyanın nesnelliği iki temel faktör olarak yaşamda başat duruma getirilir. Tanrı sözünü esas alan dogmatik yöntem ahlakla birlikte bu yeni dönemde önemini yitirir. Artık eskinin örtük kralları ve maskeli tanrıları yerine, çıplak krallar ve maskesiz tanrılar dönemine geçilir. Daha fazla kâr elde etmek için istismar edilen toplumun algılayışı her bakımdan değiştirilmek zorundadır. Toplumun bu istismarı kolay kolay kabul etmeyecek vicdanı (ahlakı) ancak büyük bir zihniyet değişikliğiyle inşa edilecektir. İşte bunun için temel doğruluk yolu olarak 'yönteme' büyük rol düşecektir.

"Bilimsel yöntemde 'nesnellik' kavramını yeniden ve çok derinlikli olarak yorumlamak gerekir. Analitik düşünce dışında, insan bedeni de dahil, tüm doğanın (canlı ve cansız) nesne olarak tanımlanması, esasta kapitalizmin do-

ğayı ve toplumu sömürüsünde ve tahakküm altına almasında kilit bir işleve sahiptir. Özne ve nesne ayrımını derinleştirmeden ve büyük bir meşruiyete kavuşturmadan, yeniçağa ilişkin zihniyet dönüşümü sağlanamaz."

Komünal-demokratik değerlere sahip çıkarak onları egemen kılmak isteyenlerin içine düştükleri temel hata karşılarında savaştıkları ezenlerle aynı silahları kullanmalarıdır.

Kapitalizm çağının başlangıcında kiliseyle bilimin kavgasını yorumlayan Önderliğe göre kavgayı salt 'doğruluk' hakkında bir çekişme olarak görmemek gerekir.Bu kavganın altında büyük toplumsal mücadeleler yatmaktadır; bir anlamda ahlak yüklü eski toplumla ahlaki örtüden soyunmak isteyen çıplak kapitalist toplumun çekişmesi vardır.

Nesnel yaklaşımın hiç de masum bir bilim kavramı olmadığı önemle belirtilir. Nesnel yaklaşımı bilimsel yöntemin son derece masum bir kavramı gibi algılamanın büyük felaketlere, sapmalara ve Ortaçağdan kalma engizisyonlardan daha acımasız katliamlara yol açtığının iyi anlaşılması gerektiği vurgulanır.

Önderlik, bilimsel yönteme dair çok kapsamlı çözümlemeler yapar. Kapitalist modernitenin tüm parametrelerinde sürdürülemezlik işaretleri vermesindeki en büyük payı 'bilimsel yöntem'e ait görür.

"Sosyalist eleştiri de dahil, tüm sistem eleştirilerinin temel zaafı, sistemin dayandığı ve onu var kılan yöntemin aynısını kullanmalarıdır. Hâlbuki o yönteme dayanarak inşa edilen toplumsal gerçeklik, aynı yöntemle ne kadar eleştirilse de aynı sonuçla karşılaşmaktan kurtulamaz. Çokça bilinir, önceden çizilen yollarda yürüyenler, o yolların vardığı köyler ve kentlere ulaşmaktan başka bir yere varamazlar. Bilimsel sosyalizm de dahil, sistem karşıtlarının başına gelen de budur."

Bilimsel yöntemin kendisi en büyük sınıfsal bölünme aracı olarak kavranmadıkça, sosyolojinin günümüzdeki işlevsizliği ve iflas durumu açıklanamaz. Zaten Önderlik sosyolojinin esas çıkış amacını da şöyle belirtir; Sermaye ve iktidar tekellerinin yol açtığı muazzam bunalım, çelişki ve çatışma-savaş sorunlarına çözüm ihtiyacından kaynaklı oluşturulmuş, sistemlileştirilmiştir.

Önderlik, kapitalist modernitenin ideolojisi olan liberalizmin söylemindeki bireyciliği en az devlet ve iktidar kadar topluma, toplumsallığa karşı savaş hali olarak değerlendirir. Liberalizm, esas olarak toplumu güçsüzleştirerek (ahlaksız ve politikasız toplum) bireyciliğin her tür saldırısına hazır kılınması anlamına gelir. Liberalizm, insan toplumsuz da yaşar der. Toplumsuz birey yaratarak bireyde anlam yitiminin oluşmasına yol açar. Birey her şeyi kendisi için ister (yaşamını sürdürmesi için gerekli olan doğa da dahil), kendi hizmetine koyar. Toplum birey için bir ağırlık, kurtulunması gereken yük haline getirilmiştir. Hâlbuki insan toplumsuz olmaz. Toplum insanın varoluş koşuludur. İnsan tüm gücünü toplumdan alır. Kapitalizm ise toplumu özgürlük ve ahlaktan yoksunlaştırıp sürü haline getirerek kendine yaşam alanı açar, varlığını sürdürür.

Son tahlilde kapitalist modernite için; kapitalist modernist paradigma tümüyle aşılmadan, tarihsel hakikatin anlaşılması şurada kalsın, dinler tarihinden daha çok perdeleyici ve anlamsızlık yüklü kılacaktır, der.

Reel Sosyalizm

Önderliğin hakikat yönteminde en kapsamlı eleştirilerin bilimsel sosyalizme yöneltildiğine tanık oluyoruz. Bilimsel sosyalizmin proleterya diktatörlüğünü kurma projesi, devletçi uygarlığın sosyalist versiyonun-

dan öte bir anlama gelmez. Hatta uzun süreli uygulama ve toplumsal sistem inşalarından sonra içten çözülerek yıkılmaları veya direkt devlet kapitalizminden özel kapitalizmlere dönüşüm geçirmeleri, temellerindeki 'bilimsel yöntemden', onun 'nesnelleştirme' anlayışından ileri geldiği üzerinde durulur.

Özellikle de Reel Sosyalizmin 1990'larda yıkılmasından sonra devletleşmek ve iktidarlaşmak olguları Önderliği derin bir sorgulamaya götürür.

Pratikte gene Önderlik şu noktalarda özeleştiri vermiştir. Bir; devlet odaklı düşünmek. İktidar eksenli düşünmek, bir de bunlar için sonuna kadar savaş. Esasta temel paradigma olarak, devletçi toplum paradigmasıyla düşünmeyle Önderliği birleştiren noktalar oralardır. Başta Türk halkıyla birlikte bir devlet kurma projesi vardır. Ortaya çıkan şey bir halk demokrasisi olacaktır. Bu da bir devlet biçimidir. Demokrasi bir devlet biçimi olarak algılanmaktadır. İktidar olmak zaten hedeftir. Proleterya iktidar yapılmak istenir. Sonucunda sonuna kadar savaş vardır.

Aslında Önderlik sosyalizmi devlet ve iktidardan kurtararak, toplumu bu uğurda verilen savaşlardan da kurtarmış oldu. Bunlar belki de insanlık adına en büyük kazanımlardır. Sosyalizmin en soylu, en kazanımcı yanları bunlardır. Sosyalizmi devletten arındırmaktır. Önderliğin Atina savunmasında çok güçlü bir belirlemesi vardır; "özgürlük, amaçları kadar araçlarının da temiz olmasını gerektirir" yani devlet en kirli araçtır. Devlet kadar kirli araç yoktur. İktidar en çok kirleten araçtır. Bu araçlar kullanılıp soylu amaçlar gerçekleştirilemez. O soylu idealler adına aslında bu araçlar kullanılmaz. Komünal-demokratik değerlere sahip çıkarak onları egemen kılmak isteyenlerin içine düştükleri temel hata karşılarında savaştıkları ezenlerle aynı silahları kullanmalarıdır.

Önderlikteki Diyalektik Yöntem

Önderlikte ortaya çıkan yöntem diyalektik bir yöntemdir. Ama nasıl bir diyalektik? Önderlik Hegel'in idealist diyalektiği ile Marks'ın materyalist diyalektiğini karşılaştırıyor. Önderliğin diyalektiği bu her iki yöntemden de farklıdır. Yönteminin Hegel'in diyalektiğine benzerliği söylendiğinde Önderlik benzerlikten çok paraleldir demişti; tez-antitez-sentez'i Hegel formülleştirmişti. Ama sonuçta Hegel bu gelişim sürecinin Geist yani evrensel zekâya varınca biteceğini söyler. Bir son var. Ama nesneyi inkâr etmiyor. Nesne ile düşünce arasında bir bütünlük sağlıyor. Belki de Önderlik ile benzerlik biraz da buradadır. Ruh ile beden arasında bir bütünlük sağlıyor. Yine paralellik, tez-anti tez ve sentez olgusunda da var. Marks'ta ise kaba maddeci, dogmatik bir diyalektik var. Önderlikteki daha çok doğal bir diyalektiktir. Simbiyotik ilişki denilen ilişki var. Evrensel yasalar veya diyalektiğin temel ilkeleri var. Önderlik, zorunluluk yoktur diyor. Mesela diyalektik, zıtların çatışmasıdır. En temel ilkesi budur. Gelişme, zıtların çatışmasıyla olur. Karşıtların mücadelesi gelişme ortaya çıkarır. Fakat Marksist diyalektikte zıtlar birbirini yok ediyor. Ve dolayısıyla yeni gelişen toplumun eski toplumla fazla bir bağı kalmıyor. Bu bakış açısıyla bakılırsa ilkel komünal toplum biçimi tarihten silinip gitmiş gibidir. Marksist bakış, algı budur. Önderlik buna olamaz diyor. Mesela zıtlar birbirini yok edemez. Genişletir, birbirlerinin alanlarını daraltırlar. Devletçi toplum geliştikçe karşıtı konumunda olan doğal toplumu sıkıştırır. Onu kıyılara, köşelere doğru iter ama yok edemez. Bu mümkün değildir. Onun yok olması insanlığın yok olmasıdır. Yani ortaya çıkan insanlık durumu artık bambaşka bir insanlık durumu olur.

Önderlik'te çarpıcı olan; toplumları bölmenin doğru olmadığıdır. Köleci toplum, feodal toplum, kapitalist toplum, sosyalist-komünalist toplum doğru değildir. Esasta üç temel toplum biçimi vardır: Doğal Toplum, Hiyerarşik-devletçi Toplum ve Demokratik Toplum. Günümüzde esas itibariyle yaşayan toplum, doğal toplum değerleri üzerinden varlığını sürdüren Demokratik Toplumdur.

Ve onu geriletme, bastırma temelinde gelişen hiyerarşik ve devletçi toplumdur. Demek ki burada diyalektikte zıtların birbirini yok ederek gelişmesi mümkün değildir. Birbirlerini gerileterek genişlemeleri söz konusudur. Biri diğerini geriletir, alanı daraltır, köşeye sıkıştırır ve hatta kısmen de içine alır. Yani kendi denetimine alır.

Metafizik, toplumsal insanın onsuz edemeyeceği bir toplumsal inşa gerçeğidir. Metafizikten soyutlanmış insan ya süper bir hayvana ya da süper bir bilgisayara dönüşür.

Materyalist yaklaşım yöntemi Önderlik tarafından ağır eleştirilere tabi tutulur. Metafiziğin önemini inkâr eden maddi uygarlık rasyonalite ve pozitivizmi yücelterek saldırıya geçmiştir. Onlara göre metafizik kokan her şey hastalık, aldatma aracıdır, toptan reddedilmelidir. Burada Önderliğin metafiziğe dair yorumları hakikati açıklamada oldukça aydınlatıcıdır. Metafizik sorununa yaklaşımının temelinde, onun toplumsal insanın temel bir özelliği olması yatmaktadır. Metafizik, toplumsal insanın onsuz edemeyeceği bir toplumsal inşa gerçeğidir. Metafizikten soyutlanmış insan ya süper bir hayvana ya da süper bir bilgisayara dönüşür. Önderliğe göre metafiziği fiziğin ötesi olarak düşünmek, ne çok mahkûm etmeyi ne de övgü dizmeyi gerektirir. Fiziki kalmak ancak mekanik insan tanımına yol açabilir. Ahlak, din, tüm kollarıyla sanat, kurumsal toplum, hatta toplum bir bütün olarak metafizik tanıma daha uygun düşmektedir.

Önderlikte esas olan bir yan da 'kaos aralığı'dır. Bu çok önemlidir. Yani her olgu kendi içerisinde bir kaos aralığını taşır. Öz biçimi taşımayacak bir duruma gelir ve orada bir kaos aralığı oluşur ve kendisine yeni bir biçim arar. Bu aralıkta hangi taraf ağır basarsa o oluşur. Bu kaosta örneğin demokratik değerler daha ağır basarsa demokratik bir sistem çıkar ama devletli sınıfın değerleri daha ağır basarsa o zamanda bundan yana gelişir. Önderlik başlangıç ve sonsuzluk kavramlarını da yorumluyor. Sonsuzluk an içindedir, şimdi de an içindedir. Oluşum anı önemlidir. Kaos aralığında bir oluşum anı vardır, bir özgürlük anı vardır.

Önderlik çelişkileri ele alırken, ana çelişkiyi temel çelişkiyi kabul ediyor ama tali çelişki demiyor. Marks'ta temel çelişki var, bir de tali çelişkiler vardır. Tali çelişki ertelenebilir, göz ardı edilebilir demektir. Ama Önderlikte çelişkiler içi içe çözülür. Örneğin Önderlik diyor ki; 21. yüzyılın temel çelişkisi cins çelişkisidir. Zorba erkeği çözümlüyor. Hegel ulus devlete dayandırıyor, Marks ise sınıf çelişkisini ele alıyor.

Önderlik değerlendirmelerinde hep zaman-mekân ilkesini benimsemiştir. Her olay ve olguya ait gözlem ve çözümlemesinde zaman ve mekânı hiçbir zaman göz ardı etmemiştir.

Tüm değerlendirmelerinde her zaman 'doğruya en yakın yorum' diye belirtir. Bu aslında doğruluğun, hiçbir şeyin kesinliğinin olmadığı anlamında değildir. Tam tersine doğrunun, hakikatin arayışının sürekli olduğu, olacağı anlamındadır.

Aşkla Özgür Yaşamın Peşine Düşmek

Önderliğin hakikat arayışında ulaştığı düzey 'Demokratik Uygarlık'tır. Bunu Demokratik Toplum Manifestosu olarak kaleme aldığı savunmalar dizisinin Özgürlük Sosyolojisi bölümünde kapsamlıca açar.

Kapitalist Moderniteye karşı Demokratik Modernite Önderliğin temel projesidir. Önderliğin temel çabası tekli evrensel modernite anlayışını yıkmaktır. Hatta kanıtlamaya çalıştığı aslında alternatifin daima beraberinde olduğunu, tüm bastırma ve örtbas etme çabalarına rağmen kendini gösterdiğini, diyalektik yöntemin karşı ucu olarak tüm kapsamı ve biçimleriyle varoluşunu sürdürdüğüdür.

Kapitalist Moderniteye karşı Demokratik Modernite Önderliğin temel projesidir. Önderliğin temel çabası tekli evrensel modernite anlayışını yıkmaktır.

Kapitalist Modernitenin hegemonyası altında en büyük yapılandırmanın tüm dinamikleri aslında toplumda zaten var olan Demokratik Modernitenin örgütlendirilmesidir. Halkların bilimcilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilikten kurtuluşu ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Önderlik yöntemsel zincirlerle boğuşmasını Özgürlük Sosyolojisinde açar. En zorlu olanının, çok inandığı bilimsel sosyalizme ilişkin dogmaların kırılmasıdır. Adeta kendi kendisiyle vuruşarak dogmatizmin esiri olmaktan kurtulur. Yaşamının büyük bir kısmı bu uğraşıyla geçmiştir. Bu uğraşının sonuçlarını aktardığında iyice etkisinden kurtulduğu birinci dogma; ilkel komünal toplumdan sonra kölecilik ve diğer sınıflı toplum sistemlerinin zorunlu ve art arda gelişlerine ilişkindir. Önderlik bilimsel sosyalizmin bu dogmasını uzun süre bir kanun gibi benimsediğini belirtir.

Bu dogmayla iç içe olan ikinci dogması; toplumu sınıfla adlandırmanın kırılmasıdır. Köleci ve feodal toplum tanımları gerçeği en hassas yerinden örtüyor, toplumu efendilerle özdeşleştirmektedir. Toplumun doğal hali olarak ahlaki ve politik topluma köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist etiketler, sıfatlar takmanın bir anlamını görmez. Bu sıfatlar altında toplumları tanımlamak, toplum gerçekliğini perdelemek, toplumu unsurlara (sınıf, ekonomi, tekel) indirgemek anlamına gelecektir.

Yine iç içe oldukları üçüncü dogmayı da art arda çözmede zorlanmamıştır. Bu dogma, sınıflı toplum aşamalarının zorunlu ve ilerleyici olduklarına ilişkindir. Sınıflı toplum aşamaları hiç de zorunlu ve ilerici değil, tam tersine en gerici, zincirleyici bir gelişme olarak değerlendirmekte cesaretli davranmıştır.

Bu konuda bir hususu netçe belirtir Önderlik: "Eğer insanlar nerede, hangi durumda bulunuyor olurlarsa olsunlar önlerindeki sorunları çözemiyorlarsa, bundaki temel etken yıkamadıkları binlerce yıllık dogmalar ve güdülerden kurtulma cesareti gösteremeyen ilkel düşünce seviyelerinden ötürüdür. Düşüncedeki korkaklık tüm korkaklıkların temelidir."

Önderliğin arayışlarının bir etkeni de hakim sistem sana hiç umut vermiyor, seni insan yerine koymuyor ve en basit kimlik sorunlarına bile ilgi gösterip çözüm olamıyorsa, insan olmanın gereği olarak yapacağın şey, kendine saygı ve umudu kendi sistem inşa etme gücüne bağlamasını bilmektir. Yoksa kurtlar sofrasında seni bekleyen kemik artıkları değil, belki de bizzat yem olmandır.

"Sonuncu bir etken, belki bana özgüdür, ama genel olduğuna da inanıyorum. O da eğer umut bağladığın anan bile olsa, sana hiçbir şey sunacak durumda değilse, birey olarak özgücüne güvenmekten çekinmeyeceksin. Sağa sola, güdülere teslim olmayacaksın. Eğer ortada yaşanacak bir durum yoksa bil ki insan olarak en iyiyi, doğruyu ve güzeli inşa edebilecek aklı ve iradeyi sergileyebilecek güçtesin.

Özgürlük ve eşitlik ütopyalarının inşa edilmiş toplumsal yapılanmalar halinde somutluk kazanmaları günün pratik görevleri mesafesindedir. Gerekli olan, girilen yolun bilimsel değeri ve özgürlük iradesinin gücüdür. Hakikat aşkının özgür yaşama yaklaştığı dönemden bahsediyoruz. Özdeyişimiz şudur: HAKİKAT AŞKTIR, AŞK ÖZGÜR YAŞAMDIR!

O halde hem yöntem, hem hakikat rejimi olarak aşkla özgür yaşamın peşine düşmeden ne gerekli olan bilgiye erişebiliriz, ne de yeni öncüllükleri ve toplumsal dünyamızı inşa edebiliriz."

ZİHNİYETTEN ÖTESİ...

Zekâ/bilinç, yani kendi üzerine düşünerek sonuçlara ulaşma, bulunduğumuz evrende sadece insana özgü bir özellik olarak yaşanıyor. Bilebildiğimiz kadarıyla böyle. İnsan zekâsı evrendeki zekânın özelleşmiş ve en gelişmiş formu olarak tanımlanıyor. Ancak ilginç bir paradoks olarak insanın gücü kadar güçsüzlüğü, özgürlüğü kadar köleliği bu özelliğini nasıl kullandığıyla belirleniyor.

İnsandaki zekânın/bilincin gelişimi iklim, uygun coğrafik koşullar ve mekânlar başta olmak üzere birçok hususa bağlı olarak yaşanmıştır. Dünya üzerinde yaşama uygun coğrafik alanların oluşması, beslenme, korunma ve üremeye dönük olanakların artması, evrim sonucu gözlerin, ellerin, gırtlak yapısının gelişim göstermesi bilincin oluşumu ve gelişimi için gerekli altyapıyı oluşturdu. Tabi grup halindeki yaşamın giderek toplumsallığa evrilmesiyle tüm bunların harmanlanıp düşünceyi geliştireceği zemin gelişti ve insan düşünme gücüne ulaştı.

Zekâ pratik ve kurumsal sorunlar üzerine esnek ve etkin biçimde düşünme, bunları kavrayıp yargılama yetisidir. Bu temelde ulaştığımız sonuçları pratik, edebi, sanatsal, matematiksel vb. yollarla ortaya koyarız. Zekâ yeteneği insanın organsal gelişimiyle ilişkili olmakla birlikte tam olarak böyle değildir. Diğer bir deyişle "zekâ" diye bir organımız yoktur. Ancak duyu organlarımızdan elde ettiğimiz verileri işleme, aralarında bağlantı kurma, karşılaştırma, daha önce edindiğimiz deneyimler temelinde düzenleme, farklarını görme gibi yeteneklere sahibiz. Zekâ anlama gücü ve yeteneği olarak da tanımlanıyor.

Evrenin İnsanda Dile Gelmesi...

Zekâ insanın toplumsal gelişimiyle doğrudan bağlantılıdır. İnsan zekâsının gerçekleştirdiği kavrama, genelleştirme, soyutlama, yargılama gibi zihinsel işlevlerden hiçbiri toplum-üstü veya toplum-dışı değildir. Zekâsı gelişmiş insan toplumsal insandır. Tek başına kalmış, toplumsal bağlarından kopmuş insan; kavrama, genelleştirme, soyutlama, yargılama gibi yetenekleri geliştiremez. Dolayısıyla bunların oluşturduğu zekâya da ulaşamaz.

Önder APO "Toplumsallığın kendisi zekânın potansiyel olmaktan çıkıp aktifleşme sürecine etkince girmesidir. Topluluk sürekli düşünceyi gerektirir." demektedir. Toplumsallık, zekânın gelişimi anlamına gelir. Beslenme, çoğalma, güvenlik gibi toplumsallığın temeli olan etkinlikler, toplumsal bir zekânın yardımıyla sağlanabilir. Topluluğun ihtiyaçlarını karşılayabilen, birden fazla insan veya grubun ortak taleplerine yoğunlaşabilen, kuran, yürüten, organize eden, paylaşan, uzlaştıran, aşırılıkları törpüleyen ve toplumun ihtiyaçlarını gözeten bir zekâ oluşmalıdır ki toplum var olabilsin.

Toplumsallıkta ifadesini bulan zekâ, evrendeki zekânın tezahürü gibidir. Doğadaki zekâ tüm varlıklardaki, özelde de canlılardaki zekâdır. Bu zekâ korunma, üreme ve çeşitlenme, diğer canlılarla bir denge oluşturma yine uyum sağlama, farklılaşma ve seçim yapma, etkileşime girme gibi özelliklerle kendini gösterir. Doğadaki her canlı varlıkta gözlediğimiz bu süreçleri zekâdan yoksun süreçler olarak değerlendiremeyiz. Doğadaki zekâ insanda özelleşerek yeni ve daha üst bir zekâ türüne dönüşmüştür. Doğadaki zekâyı da içeren ancak daha üst özellikler gösteren bu zekâsıyla insan, doğada en ileri ve karmaşık zekâya sahip canlı olarak adeta canlılığın yaşadığı tüm gelişimin özetini ve zirvesini temsil etmektedir.

İnsan, zekâsının ayırt edici özellikleriyle diğer canlılardan ayrılmaktadır. Ancak bu insanın içgüdülerden ve hislerden kopuk ol-

duğu anlamına gelmez. Aynı biçimde 'canlı-cansız' diye tanımlanan hiçbir varlıkta da zekânın olmadığından söz edilemez. İnsan zihni dikkat, heyecan, merak, öykünme, bellek, hayal gücü, sağduyu, alet kullanımı, soyutlama, inanç ve dil yardımıyla gelişip evrilmiştir. Toplumsallığa yol açan ve toplumsallık içinde gelişen insan zekâsı, "Analitik Zekâ" ve "Duygusal Zekâ" olarak ayrılmaktadır.

Analitik mi? Duygusal mı?

Günümüzde canlı evren anlayışı artık genel kabul gören bir görüştür. Buna göre doğadaki tüm varlıkların canlılık özelliği bulunmaktadır. Bu aynı zamanda evrendeki tüm varlıkların bir zekâya sahip olduğu anlamına da gelmektedir. İşte evrendeki tüm varlıklarda bulunduğuna inanılan en eski ve temel zekâya duygusal zekâ denilmektedir. Gelişkin halini genelde canlılarda özelde de insanda gözlemlediğimiz duygusal zekâ, içgüdülerin ve reflekslerin yaşamı korumak üzere düzenlenmesi ve yönetilmesi biçiminde tanımlanabilir. Temel işlevi yaşamı korumak, sürdürmek ve çeşitlendirmektir. Duygusal zekâdan yoksunluk yaşamı koruma refleksinden yoksunluk demektir. Bir insanda veya toplumda yaşamı koruma, yaşama anlam ve değer verme duygusu, sevgi ve empati ne kadar gelişkinse duygusal zekânın o kadar gelişkin olduğunu söyleyebiliriz.

Analitik zekâ ise duygusal zekânın insandaki evrime paralel yaşadığı bir farklılaşmaya işaret eder. Kaynağını duygusal zekâdan almaktadır. Ancak insanın özellikle grup yaşamından klana yani toplumsallığa adım atmasıyla birlikte kendini gösteren bir zekâ türü olarak ele alınmaktadır. Kıyaslama, kurgulama, yorumlama yeteneğimiz, sağduyu olarak değerlendirilen yanımız analitik zekâmızın özellikleridir. Analitik zekâ yorumlayarak duygusal zekâya yeni yönler, davranış biçimleri gösterir ve gelişkin insan türüne aittir. İnsan türünün toplumsal yaşama adım atması analitik zekânın gelişmesiyle mümkün olabilmiştir. Toplumsal gelişmeyi sağlayan analitik zekâdır. Ancak burada toplumsal yaşamın korunması ve geliştirilmesi kaygısıyla yüklü duygusal zekânın güçlü denetimi ve sınırlayıcılığı altındadır ve bu kesinlikle gereklidir. Bu noktada bir zayıflama yaşandığında, denetim ve kontrol mekanizmaları olarak ahlakın, vicdanın, toplumsal kaygı yüklü inanç biçimlerinin etkisizleştiği, zayıfladığı durumlarda sapmaya ve toplumsal yaşam aleyhine olumsuz sonuçlar yaratmaya açıktır.

Toplumsallaşan insan zekâsı giderek kolektif yaşamın korunması ve onun için ayakta kalmaya odaklanmıştır. Toplumsallaşarak kolektifleşen zekâ, tüm toplum için yaşam standartlarının iyileştirilmesine odaklıdır. Tasarım, plan, yorum, kurgu geliştirirken esas aldığı komünalitedir. İnsanda bu anlamıyla duygusal ve analitik zekânın büyük uyumu yaşanmaktadır. Bu uyum temelinde; aidiyet, empati, dayanışma, ortak değerler etrafında birleşme, korunma-koruma gibi toplumsal özellikler edinen insan, bir canlı türü olarak kendini sadece yaşatmakla kalmamış doğanın en yetkin canlısı haline getirmiştir.

"Toplum, zihniyet düzeyi gelişkin, esnek bir yapıdır..."

Toplum doğadaki zekanın en yoğunlaştığı, en sistematize olduğu, kompleks bir yapıya ulaşarak işlevsellik kazandığı bir gerçekliktir. Bu anlamıyla toplum zekâ düzeyini gerektirmiştir. İnsan sürüden ve sürü yaşamından

Bir insanda veya toplumda yaşamı koruma, yaşama anlam ve değer verme duygusu, sevgi ve empati ne kadar gelişkinse duygusal zekânın o kadar gelişkin olduğunu söyleyebiliriz.

farklı olarak, ilk toplumsal formu oluşturduğunda yeni bir zihniyet formunu oluşturmuş demektir. İnsanın zekâ düzeyi toplumsallığını belirlemiştir. Toplumsallığı da bu zekâ düzeyini zihniyet halinde çalışmaya ve gelişmeye zorlamıştır. İnsan paylaşarak, dayanışma içine girerek, birbirini tamamlayarak, bu anlamıyla kendini büyüterek bu yeni yaşam formu içinde yepyeni bir canlıya dönüşmüştür. O artık doğadaki herhangi bir canlı gibi değildir. Toplumsal bir canlıdır. Ait olduğu hayvanlar kümesinden toplumsallığıyla farklılaşan bir türdür. Toplum olarak yaşamanın, yaratmanın, korunmanın büyük geliştiriciliğini an be an yaşamaktadır ve buna kutsallık derecesinde değer vermektedir. Analitik ve duygusal zekânın uyumlu birlikteliğinin oluşturduğu toplumsal zekâ harikalar yaratmaktadır.

Barınma, korunma, beslenme, giyim, alet yapımı, toprağı işleme ve hayvanları evcilleştirme, sanat, inanç gibi temel toplumsal yaratımların tümünün duygusal ve analitik zekânın dengede olduğu, hiyerarşik ve iktidarcı yapıların henüz ortaya çıkmadığı, komünalitenin özellikle kadın öncülüğünde devrimsel adımlar attığı bu dönemde gerçekleştirilmiş olması; insan zekâsının bütünlüğünü koruduğunda, toplumsal zekânın toplum yararına çalıştığında yani doğru işlediğinde nelere kadir olduğunu göstermektedir. Bu dönemde ortaya konulan yaratımların ve yaratıcılığın ancak 18. yüzyıldan sonra aşılabilmesi; 'insanın zihniyeti kadar insan' olduğuna en açık kanıttır. Bu anlamda diyebiliriz ki neolitiğin insanı toplumsal aklını doğru işletmesiyle, bunun sonucunda ulaştığı üretkenlik ve yaratıcılıkla, adalet ve hakkaniyetle, oluşturduğu ahlaki ve politik ilkelerle daha fazla insandır. Çünkü zekâsını toplumsallaşarak büyüten ve farkını esasta buradan aldığı güçle ortaya koyan insan, zekâsını oluşturma, işletme ve geliştirme tarzıyla yaşam biçimini de oluşturmaktadır. Yaşama rengini veren toplumsal aklın kullanım biçimi olmaktadır. Toplumsal aklın oluşturulması, işletilmesi ve geliştirilmesi -ki buna zihniyet diyoruz- tüm gelişmeleri belirlemekte, toplumsal esenliğin, güvenliğin, üretkenliğin, yaratıcılığın düzeyini ortaya koymaktadır.

Konuya bu perspektifle yaklaşırsak -ki yaklaşmalıyız- bir toplumu oluşturan çeşitli kimliklerin (dinsel, sınıfsal, cinsel, kültürel, etnik) aralarındaki ilişkilere, üretim ve paylaşımın nasıl gerçekleştirildiğine, toplumu ilgilendiren kararların nasıl alındığına, yönetimin nasıl işletildiğine toplumsal eşitlik ve adaletin nasıl tesis edildiğine, doğaya nasıl yaklaşıldığına bakarak toplumsal zekânın doğru işleyip işlemediğini anlayabiliriz.

Toplumsal zekâ, duygusal ve analitik zekânın bileşimiyle oluşur. Tarihten beslendiği kadar, geçmiş-bugün-gelecek arasında bağlantı kurarak zihinsel akışı sağlar. Toplumun sağlıklı bir biçimde yaşamasını amaçlayan her kural, tedbir ve uygulama aynı zamanda bireyin de yaşamasına hizmet eder. Zekâ toplumu ve bireyini empati, dayanışma, acıma gibi özelliklerle korurken, hırs, saldırganlık, şehvet, ihtiras gibi özelliklere karşı da savunur. İnsan zekâsı esas olarak bu toplumsal refleksler sayesinde gelişebilmiştir.

Çünkü toplumsallık, kurallara bağlanmış belirli davranış biçimlerini gerektirir ki bunlar toplumsal bir zekânın ürünüdür. Tarihsel bilince sahip bireyler bu temelde kendilerini kontrol edebilir, toplumsal kabul öl-

çülerine uygun davranabilir, ait olunan toplumun yararlı, uyumlu ve üretken bir mensubu olabilirler. Bunun getirdiği saygınlık, değer görme, sevilme gibi sonuçları yaşayabilirler. Bunun ötesine geçerek toplumdaki davranışları, sınırları, yasaları, teşvik ve yasakları toplumsal ihtiyaca göre yeniden oluşturabilir, toplumdaki ret-kabul, iyilik-kötülük, tarih-şimdi, özgürlük-kölelik, doğru-yanlış gibi temel ölçü ve kuralları, yaşama yön veren toplumsal aklın yasalarını, kutsallarını, ilkelerini ve yöntemlerini değiştirebilirler. İnsan zekâsı akışkanlığı toplumsallığı, sürekli devinim içinde olması nedeniyle esnek ve yeniden yapılandırılabilir özelliktedir.

Toplum, zihniyet düzeyi gelişkin ve esnek bir yapıdır. İnsanın sahip olduğu içgüdüler toplumsaldır; korunma, barınma, üreme, çevreyle uyum vb. tek başına karşılanamazlar. İnsan varlığını sürdürmek için toplumsal yaşamak zorundadır. Bu nedenle toplumsal zekâ, toplumu oluşturan bireylerin tek tek zihinsel yeteneklerinin toplamından daha fazla bir şeydir. Toplumsal zekâ canlı bir organizma gibidir ve bu organizmayı oluşturan duygusal ve analitik zekâ arasına keskin sınırlar konulamaz. Durağan değildir. Toplumsal zekâ, analitik ve duygusal yanlarının dengede olduğu koşullarda toplumun sürekli olarak var olma ve kendisini var kılma mücadelesinde ona en uygun yaşam koşullarını bulan, organize eden ve uygulayan bireysel ve toplumsal tutumların, yaklaşımların, davranışların kaynağını oluşturur.

Dengenin önemi ve kopuş...

Yaşamsal ihtiyaçlara cevap veren duygusal ve analitik zekâ arasındaki denge durumudur. Kötü ve zararlı olanı ayıklayıp, iyi ve yararlı olanı toplumun kazanımlarına dâhil eden de bu birleşik zekâdır. Ahlak dediğimiz kurallar dizgesini yaratan, toplumu kontrol altında tutan, uygun üretim ilişkisi ve tarzını oluşturan, toplumsal ilişkileri düzenleyen, toplumun kolektif aklı olan ve çağlar boyunca süzülüp ilerleyen bu zekâdır. Bu sayede toplumsal çıkarlara uygun olanın kalıp, zararlı olanın ayıklanmasında yüz binlerce yıl başarı sağlanabilmiştir. Toplumsal her davranış, özünde bu kolektif zekânın ürünü olarak şekillenmiştir.

İnsan evrenin bir parçasıdır ve bu evren içinde oluşmuştur. O halde sezgisellik, seçim yapma, farklılaşma ve özgürlük eğilimi evrende olduğu gibi insanda da vardır ve bu farklılaşma her zaman iyiden ve güzelden yana işlememektedir. İşte bu nedenledir ki insan aklı zamanın bir yerinde evrensel akıldan kopmuş, evren aklını ve yasalarını hiçe sayan, çiğneyen bir yola girmiştir. Bunu Önder APO, "sapma" ve "kanserleşme" kavramlarıyla değerlendirmekte ve toplumsal problemlerin temel nedeni olarak ele almaktadır. Bu sapma temelinde evrenin aklı hiçe sayılmış ve sapkın bir zihniyet yaratılarak toplumsal zekâ sakatlanmış, ele geçirilmiş ve tahrip edilmiştir. Bu sapkın zihniyet yapısı tarih içinde geçirdiği dönüşümlerle doğayı, toplumu ve bireyi çelişkiler ve çatışmalara boğmuş, sorunlara çözüm olmak bir yana yaşamı cehenneme çevirerek insanlığı günümüzde uçurumun kenarına getirmiştir.

Şüphesiz insan aklının gelişimi, zihin kapasitesinin yüksekliği, esnekliği ve kendini yenileme gücü önemli bir gelişme aşamasıdır. Ancak unutulmamalıdır ki insan zihninin bu esnekliği, sınır tanımayan hareket potansiyeli ve kendini yenileme gücü toplumsallıktan kopulduğunda ya da baskının ve duyguların istismarının yoğun olarak yaşandığı anlarda sapmaya da alabildiğine açıktır. İnsan (özellikle erkek insan) neolitik dönemin sonlarına doğru artan bilinç gücünün farklılığını toplumsallaşmayı güçlendirmenin, yaşamı zenginleştirmenin ve güzelleştirmenin değil, kendini önce kadından giderek tüm canlı-cansız varlıklardan üstün görerek onları nesneleştirmenin aracı olarak kullanmış, erkek egemenlikli bir zihniyeti geliştirmiştir. Bu zihniyet yapılanması toplumsal sistem inşasının kadın-erkek, hayvan-insan, özne-nesne, canlı-cansız, akıl-duygu, metafizik-diyalektik vb. ikilemler üzerinden gelişmesine zemin

yaratmış; hiyerarşik ilişkilere, oradan iktidara ve onun kurumlaşmış biçimi olarak devlete ulaşmak zor olmamıştır.

İnsanlaşmanın başlangıcı…

Oysaki insanlığın ilk oluşturduğu zihniyet yapılanması doğayı gözleyerek ve adeta bir bebeğin annesinden öğrenmesi gibi doğadan öğrenerek oluşturduğu animizmdir. Çevresinde hareket halindeki her şey dikkatini çekmektedir. Her şeyin canlı olduğuna, bir ruhu bulunduğuna inanmaktadır. Kendisini bu âlemin bir parçası olarak görmekte, dolayısıyla bunlarla ilişkilerini bu temelde kurmakta, kutsallık derecesinde yaklaşmaktadır. Şimdi bize uzak bir zamanda küçük insan topluluklarının zihniyeti olarak görünen bu zihniyet insanlığın en uzun süre yaşadığı zihniyet yapısı olmuştur. Eşitsizliğe, sömürüye, zulme, yalana, çıkarcılığa kapalıdır. Bu zihniyetin şekillendirdiği klan toplumsallığı doğaya saygılı olduğu gibi kendi içinde dayanışmacıdır. İnsan toplumsallığının bu en saf, en temiz hali animist zihniyetin etrafında şekillenmiştir. Sonraki tüm zihniyet yapıları animizmin yarattığı zemin üzerinde yükselmişlerdir. Totemizme ve bunun etrafında geliştirilen toplumsallığa animist zihniyet üzerinden varılmıştır. Bunlar devrimsel gelişmelerdir.

Toprağı işleme ve yerleşik yaşama geçişin sağlandığı neolitik devrim sürecinin zihniyeti de animizme dayalı olarak gelişmiştir. Doğurganlık, analık, yaratıcılık özellikleriyle doğaya benzediği için kadının kutsandığı ve esas alındığı bu zihniyet şekillenmesinde toplumsal yaşam için önem taşıyan her şeyin tanrılaştırıldığı bir insan-tanrı zihniyet yapısı gelişmiştir. Ana tanrıça kültü etrafında gelişen bu zihniyet ve inanç yapısında ana tanrıçaya kutsallık ve tanrısal sıfatlar yüklenmekte ve göklerde yaşayan ölümsüz bir varlık olarak tanımlanmaktadır. İnsan zekâsının soyutlama özelliğinin kendini en yetkin ortaya koyduğu bir düzey yaşanmaktadır.

Mitolojiyle gelen lanet…

İnsan topluluklarının sağladıkları nicel ve nitel gelişim toplumsal zekânın kullanılışı ve toplumsal zihniyetin oluşturulmasında da yenilikleri gerektirmiştir. Bu temelde neolitik dönemin sonlarına doğru analitik ve duygusal zekânın dengede seyrettiği toplumsal zekâ üzerinde analitik zekânın etkisi artmaya başlamıştır. Bu öncekilerden çok farklı bir toplumsal şekillenmeye yol açacak köklü bir farklılıktır. Toplumsal zihniyetin bileşenleri olan analitik ve duygusal zekâ arasındaki denge bozulmaktadır, ataerkil bir topluma doğru evrilme başlamıştır. Köylerden daha büyük yerleşkelerde toplanan, sayıları binlerle ifade edilen insan topluluklarının yönetilmesi, ihtiyaçlarının karşılanması, aralarındaki ilişkilerin örgütlendirilmesi daha farklı, daha katılaşmış kuralları ve zihniyet yapısını gerektirmektedir. Yine daha gelişkin üretim araçları ve yöntemleri sonucunda artan ürün üzerinde bireysel-grupsal tasarruf geliştirme yaklaşımları ortaya çıkmaktadır. Özellikle de bunun, sömürü ve gaspı tanımayan neolitik insanına kabul ettirilmesi, onun zihniyetinde haklı ve meşru bir gerekçeye dayandırılması için yeni zihniyet yapılanmaları gerekmektedir. Bu da mitoloji dediğimiz düşünüş biçiminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mitolojik öyküler üzerinden yeni tanrı ve din anlayışı yaratılmış, toplumsal zihniyetteki en büyük yarılma bu temelde gerçekleştirilmiştir.

Toplumsal zihniyetin yarılmasıyla birlikte toplumsal yaşam da yarılmış, doğa ana ile kurulan ilişkide sonu günümüzde uçuruma dönüşen çatlaklar yaratılmış, toplumun "birimiz hepimiz hepimiz birimiz için" ilkesine göre işleyen zihinsel yapısı "her şey ve herkes tanrılar, temsilcileri, krallar, sultanlar için" yani iktidar sahipleri için anlayışına göre yeniden düzenlenmiştir. Toplum pratikte tanrılar-kullar, erkekler-kadınlar, zenginler-fakirler gibi ayrımlara ve sınıflandırmalara gitmeden önce ana tanrıçanın eşitlikçi, sömürü tanımayan, yalan bilmeyen toplumsal zihniyeti bu temelde yeniden dizayn edilmiştir.

Politik ve ahlaki özelliklerini komünal

nitelikte oluşturan ve bu temelde kendi kendini yürüten neolitiğin toplumu; zihniyetin tapınaklarda sömürüye, egemenliğe, iktidara, eşitsizliğe, baskı ve zora yol açacak şekilde yeniden dizayn edilmesi, bütünlüğünden koparılması, parçalanması, toplumsal yararın bir kenara atması temelinde yeni bir sürece çekilmiştir. Zihniyet gücünün kötüye kullanılması temelinde iradesini, ahlaki ve politik özelliklerini bir kenara bırakarak iktidarı, onun kurumlaşmış hali olarak devleti kabul eder hale getirilmiştir.

Bu şekilde geliştirilen yeni zihniyet aslında hiyerarşik, devletçi ve erkek egemenlikli uygarlığın zihniyet yapısının inşasıdır. Günümüzde kapitalist modernitenin kendisini dayandırdığı ve üzerinden var ettiği temel zihniyet yapısı da özünde budur. Zaman içinde değişimler geçirse de esas özelliklerini korumakta ve günümüz egemenlerince sürekli beslenen, korunan ve topluma yedirilen hâkim zihniyet olarak varlığı devam ettirilmektedir. Zaten günümüz toplumsal sorunlarının temeli de bu zihniyet yapısına dayanmaktadır.

İnsanın devlet gibi bir baskı mekanizmasını kabul etmesi, kendini tanrısal bir güç olarak sunan birini, bir grubu, yaratıcısı ve yaşatıcısı olarak görmesi, ona tapınması, onun uğruna ölümü göze alması, onun için çalışmayı bir ibadet gibi görmesi için algılarının köreltilmesi, bulanıklaştırılması, giderek işlemez duruma getirilmesi gerekir. Bu da yetmez bu temelde kurgulanan iktidarcı, devletçi, sınıflaştıran, parçalayan, kategorize eden zihniyetin temsilcilerinin ve kurdukları toplum karşıtı yaşamın meşrulaştırması da gerekir. Kendi üzerindeki zorbayı meşru gören ve ona tapınan zihniyetinse, açıktır ki toplumsallıkla bağı kalmamıştır.

Hiyerarşik-devletçi uygarlığın başlangıcıyla analitik zekânın insanlığın aleyhine dönmesi at başı gelişmiştir. Analitik zekânın sapkın amaçlar temelinde kullanılması temelinde bütünlüğü bozulan toplumsal zihniyet toplumun aleyhine dönüştürülmüştür. Hiyerarşiye, oradan iktidar kliklerine ve devlete bu biçimde varılmıştır. Devletli iktidar tarafından toplumsal zekâsı bölünmüş, algısı bulanıklaştırılmış insan, yaşamak için devlete ihtiyaç duyar hale getirilmiştir. Düşünme yetisi önce sakatlanmış, sonra saptırılmış giderek tümden elinden alınmış toplum kendi adına düşünemez, kendisi için tartışıp karar alamaz alsa bile bunu uygulayacak iradeyi ortaya koyamaz duruma getirilmiştir. Bu politik ve ahlaki özelliklerini kaybetmiş toplum demektir. Artık toplumun yerine devlet geçmiş, toplumsal zekâ yerini devletin yalana dayalı, sömürü ve iktidar amaçlı, bin bir örtüyle örtülmüş zihniyetine bırakmıştır.

"Devletli uygarlık zihniyetinin tüm bu hegemonya çabalarına karşın, komünal zihniyetin tamamen ortadan kalktığı iddia edilemez. İnsanlığın özünü yansıtan ve kendi gerçeğini en yalın bir biçimde yaşamasına olanak veren demokratik toplum zihniyeti tarihin her döneminde karşıt zihniyete rağmen direnmiş ve adeta toplumun gözeneklerinde korunarak kendisini günümüze kadar getirmiştir. Birçok peygambersel çıkış, muhalif tarikat ve mezhep, uygarlık merkezlerinden vebadan kaçar gibi kaçan etnisitelerdeki direniş bu zihniyetin sonucu gerçekleşmiş ve toplumun sınıflı uygarlık zihniyeti içerisinde tümden bitirilmesinin önünü almıştır."

–Önder APO-

Hiyerarşik ve devletçi zihniyet yalana dayalı bir zihniyettir ve yol açtığı yaşam yalana dayalıdır. Toplumsal zekânın, bunun en yararlı düzenlendiği ana tanrıça zihniyeti ve inancının istismar edilmesi temelinde insan en büyük darbeyi almıştır. Köleleşmenin yolu açılmış, insan çalışan hayvan derekesine düşürülmüş kendine, emeğine, doğasına, cinsine yabancı hale getirilmiştir. Ahlaki ve politik yetenekleri köreltilmiştir. İnsanın en büyük, en vazgeçilmez, en temel hakikati olan toplumsallığı yaralanmıştır. Doğanın özgür çocuğu köleliğe razı edilmiş, bunun kutsal tanrıların istemi olduğuna inandırılmış, biat ve itaat eder hale getirilmiştir. MÖ 4000 ile 2000 arasındaki

iki bin yıllık süre içinde gerçekleşen bu değişim zigguratlarda ve rahiplerin ellerinde biçimlenmiştir. Sümer rahipleri mitolojik öyküler üzerinden ilk sistemli yalan ve talan ideolojisi olan mitolojiyi ortaya çıkarmışlardır. Oya gibi ince ince işledikleri bu ideolojiyi topluma kabul ettirmişler, toplumun tümünün olmasa da önemli bir kesimin ideolojisi haline getirmişler ve böylece devletçi uygarlık sürecini başlatmışlardır.

Zor mu ikna mı?

İnsanın köleliğe çekilmesi ve buna alıştırılması esasında bu yeni zihniyetin sayesinde olmuştur. Zor ve şiddet sanıldığı gibi bu hususta birincil değildir. Önder APO'nun da belirttiği gibi Sümer rahiplerinin bu ustalıklı zihniyet yaratma ve bunu büyük bir ikna gücüyle kabul ettirmeleri olmasaydı devlet, iktidar, sömürü, ayrımcılık, eşitsizlik asla kendine yaşam alanı bulamaz, özgür insanların toplumu tarafından iki günde lanetlenir ve yerin dibine gömülürlerdi. Rahiplerin keşfettikleri toplumun zihniyet tarafından belirlendiği gerçeği olmuştur. Buradan hareketle geliştirdikleri yeni zihniyet yapısını büyük bir ikna gücüyle topluma sunmaları ve meşruiyet zeminini bu şekilde oluşturmaları iktidar ve sömürünün devlette kurumlaşmasının ve kalıcılaşmasının yolunu açmıştır.

Bilme tekeli daha Sümer rahiplerinden beri devlet tekeline alınarak güçlenmenin en temel araçlarından biri kılınırken toplumu zayıflatmanın, denetim altına almanın, yönlendirmenin, kullanmanın da en temel aracı olmuştur. Sadece artı-ürünler, gelişkin üretim araçları değil, en faydalı bilgi ve bu bilgileri ortaya çıkaranlar da devlet tarafından gasp edilmişlerdir. En amansız ve örgütlü şiddet yeni bilgi ve zihniyet arayanlara uygulanmıştır. Çünkü yeni bilgiler ve bu temelde kurulacak zihniyetler yeni bir toplumsallaşma demektir. Toplumsal zekânın onarılması, ayağa kaldırılması ve harekete geçirilerek kaybedilen toplumsallığın yeniden oluşturulması demektir.

Günümüzde akıl, zekâ, zihniyet bunların toplumsallıkla ve toplumsal sorunlarla bağları üzerinde yürütülen çalışmalarda değişik yaklaşımlar ortaya konulmaktadır. Ancak hâkim olan zihniyet yapılarına parçalı, birbirinden kopuk yaklaşımlardır. Önder APO'nun da dikkat çektiği gibi neredeyse her topluma, coğrafyaya, dine, felsefeye vb. ait zihniyet yapıları olduğu iddia edilmektedir. Oysaki insanlığımız özünde iki temel zihniyet yapılanması tanımıştır. Birincisi; demokratik komünal toplum zihniyeti, ikincisi ise devletli, sınıflı, hiyerarşik toplum zihniyeti. Diğer tüm adlandırma ve zihniyet yapıları bu iki zihniyet yapısı içerisinde kendini ifade eden formlar olmaktadır. Günümüz bilimciliği toplumda yarattığı parçalanmayı zihniyet yapıları arasında da geliştirerek hakikatin kaybedilmesine ve insanlığın kendi gerçeğinden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu biçimde de toplum üzerindeki hegemonya devam ettirilmektedir.

Sümer rahiplerinin zigguratlarda yarattıkları hiyerarşik, devletçi ve erkek egemen zihniyetin üzerinde yükseldiği zemin özne-nesne ayrımıdır. Bu ayrım günümüzde de ezen-ezilen kadın-erkek, doğa-toplum başta olmak üzere tüm toplumsal çelişkilerin temelinde yer almaktadır. Yine Sümer rahiplerinin duygusal zekâ ile bütünlükten koparak insanlığa saldırı silahına dönüştürdükleri analitik zekâ günümüzde de dizginlenmediğinde, küresel felakete sürükleyen bir olgu haline gelmiştir. Pozitivist bilimcilik nedenleriyle ve sonuçlarıyla sorgulandığında onun da bu zemin üzerinde yükseldiği görülecektir.

Hakikatin ipi incelir ama kopmaz...

İnsanlığımız Sümer rahiplerinin geliştirdiği bu devletçi zihniyete elbette ki kolay teslim olmamış, kolay kanmamışlardır. Daha en başından buna karşı büyük bir direniş ve karşı koyuş tutumu içine girilmiş, nasıl ki Sümer rahipleri tarih içinde kendi ardıllarını yaratarak kendilerini kalıcı kılmaya çalışmışlarsa özgür insan direnişi de kendi ardıllarını, literatürünü, araç ve yöntemlerini yaratarak

Zihniyet devriminin ilk adımı, çağımızda sınıflı uygarlık zihniyetinin en son güncellenmiş biçimi olarak karşımızda duran kapitalist zihniyet kalıplarından ve yapılarından olan özel mülkiyetçilik, benmerkezcilik ve bireycilikten kendini arındırmaktır. "

varlığını devam ettirmiştir. Tarih bu anlamıyla da iki kanaldan yürümüştür.

Tarih boyunca hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlığın insan düşüncesi üzerindeki hegemonyasına ve yarattığı zihniyet yapılanmasına karşı sürekli bir karşı duruş ve alternatif yaratma çabası süregelmiştir. Bu çabalar zaman zaman zayıflamış ancak asla kesintiye uğramamıştır. İdeolojik mücadele ve alternatif bilim hareketleri her zaman var olagelmiştir. Köleci, feodal diye adlandırılan uygarlıklar zekânın analitik gelişimini en çok istismar eden sistemler olmuşlardır. Kendi istismarcı gerçeklerini örtbas etmek için yalana dayalı, korkutucu, hayali dünyalar kurmuşlardır. Mitoloji, din, felsefe ve bilim alanında kendilerini toplumsal hakikat olarak sunup, başka hakikat aramanın boş ve tehlikeli bir çaba olduğunu vaaz etmişlerdir.

Kadının, etnisitenin direnişi, ezilen sınıf hareketleri, peygamberlik geleneği, sayısız tarikat ve mezhep görünümünde yaşanan partileşmeler, Rönesans'ın yaratıcıları, ütopik sosyalistler, reel sosyalistler, ulusal kurtuluş hareketleri, anarşizm, feminizm, ekolojik hareketler, savaş karşıtları, anti modernistler toplumsal zekanın toplum için kullanılması ve çelişkilere boğularak cehenneme çevrilen yaşamın yeniden inşa edilmesini isteyen eğilimler ve akımları oluşturmaktadırlar. Bunların direnişleri tarihin motor gücünü oluşturmaktadır. Özgürlük için sonsuz ve sınırsız direnilmiştir. Ancak bu direniş hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlık zihniyetinin hegemonik zihniyet olduğu gerçeğini ortadan kaldıramamıştır. Yürütülen tüm kahramanca çabalara, sınırsız feda ve adanmışlığa rağmen bu zihniyetin hegemonik zihniyet olmaktan çıkarılması sağlanamamıştır. Birçok etnik direniş, yine sınıfsal direniş askeri, siyasi başarıya ulaştığı ve devlet-iktidar aygıtlarını ele geçirdiği halde yenilmekten ve benzeşmekten kurtulamamışlardır. Hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlık zihniyetinin sınırlarını aşamadıkları için onun bir versiyonu, bir türevi olmaktan kurtulamadıkları için bu zihniyetin yol açtığı toplumsal sorunları da giderememişlerdir. Buradan da anlaşılmaktadır ki toplumsal zihniyeti kim belirliyorsa, toplumsal yaşamı da o belirlemektedir. Dolayısıyla tarihi bir de bu gözle okumamız gerekir. Yoksa yaşanan direnişlerin anılarına sahip çıkamayacağımız gibi alınan yenilgilerin de nedenlerini ortaya koyamayız.

Uçurumun kenarında kanatlanmak…

Toplum, tıpkı canlı bir organizma gibidir. Nasıl ki her canlı kendini yaşatmak için tüm zekâ potansiyelini kullanıyorsa toplum da öyledir. Ancak geri dönüp baktığımızda insan toplumsallığının bir noktadan sonra kendini korumakta zorlandığını, giderek bu yeteneğini önemli ölçüde kaybettiği görürüz. İnsanlığın günümüzdeki gidişatını bir grup atın bir uçuruma doğru koşmasına benzetebiliriz. İnsan doğası ve toplumuyla en derin çelişkileri yaşamaktadır. Toplumsal zekânın bundan daha fazla kötüye kullanılması olamaz. Toplumsal zihniyet beş bin yıllık hiyerarşik, devletçi, erkek egemen ideoloji tarafından paramparça edilmiştir. Bu zihniyet yapısı kırılmadan ve aşılmadan insanın kendisiyle ve doğasıyla uyumlu bir birlikteliğe ulaşması mümkün görünmemektedir.

"Bu zihniyetin yol açtığı sorunlardan kurtulmanın tek çözümü, bu zihniyetin tüm değişmezlerinden, dogmalarından kurtulmak,

ondan kaynaklı tüm çarpıtmaların özüne ulaşarak aşmaktır. Bu da 'Zihniyet devrimiyle' mümkündür. Özellikle devletli uygarlık karşısında mücadele yürüten tüm toplumların ve toplumsal hareketlerin ilk elden gerçekleştirmeleri gereken bu zihniyet devrimi ile sistemin her türlü zihniyet yapılarından kopuşu sağlamak olmalıdır. Öncelikle de devletli uygarlık zihniyetinin kendini dayandırdığı milliyetçi, dinci, bilimci ve cinsiyetçi düşünce yapıları ve zihni algılamalarından kurtulmak en önemli çaba olmak durumundadır. Günümüz toplumlarının içerisine girdikleri toplum kırım yıkımından kurtulmanın tek yolu da budur. Bu anlamda zihniyet devrimi ilk elden hakim zihniyetten kurtulmakla mümkündür. Çünkü bir zihniyete ait değer yargıları, ideolojiler, inanış biçimleri, yorumlama ve ele alış tarzlarından kopuş gerçekleşmeden, o zihniyete karşı bir mücadele de yürütülemez. Yani zihniyet devriminin ilk adımı, çağımızda sınıflı uygarlık zihniyetinin en son güncellenmiş biçimi olarak karşımızda duran kapitalist zihniyet kalıplarından ve yapılarından olan özel mülkiyetçilik, benmerkezcilik ve bireycilikten kendini arındırmaktır. "

–Önder Apo-

"Geçmiş Daha Gerçektir"

Toplumsal gelişmenin dengeli ve uyumlu olabilmesi için öncelikle bunu sağlayacak zekânın oluşturulması gerekir. Bugün sonuçlarına bakarak toplumsal zihniyeti oluşturan zekânın parçalı, bütünlüğünden ve dengesinden koparılmış, hissiz ve duygusuz analitik zekâ olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Dolayısıyla böyle bir zekânın toplumun ahlaki politik özellikleri temelinde ve özgürlük ölçülerinde ayağa kaldırılması, sorunlarının çözülmesi mümkün değildir. Gelinen aşamada doğrulanan, devletçi zihniyetin parçalayan, özne-nesne ayrımına tabi tutarak egemenliği meşrulaştıran zihniyeti değil; ahlaki ve politik toplumun birbirini tamamlayan, doğayı canlı gören komünal zihniyeti olmuştur. Bu yönüyle Önder APO'nun belirttiği gibi "Geçmiş daha gerçektir" ve kaybedildiği yerde yeniden bulunması gerekmektedir. Bu zihniyet devriminin ilk adımıdır. Nasıl ki zekânın gelişimi ve duygusal-analitik boyutlarının dengeli birliği insanlığın gelişiminde devrimsel gelişmelere yol açtıysa, analitik ve duygusal zekânın bütünlüğünün yeniden sağlanması da yeni bir zihinsel yapılanmaya yol açacak ve sonuçları devrim niteliğinde olacaktır.

İnsan seçmesini bilen bir varlık olduğu için insandır. İyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış gibi şeyler bizi bir tercihte bulunmaya zorlayan gerçekliklerdir. Seçimimizi bunlara bakarak yaparız.

Bu anlamda kendisinde zihniyet devrimini gerçekleştiren birey hiyerarşik, devletçi ve erkek egemen zihniyetten tümüyle sıyrılmak zorundadır. Hiyerarşik, devletçi ve erkek egemen zihniyetten kopuş demek aynı zamanda bu zihniyetin yol açtığı ilişki ve yaşam tarzından da kopuş demektir. Bu olmaksızın egemen zihniyetten kopuş iddiasında bulunulamaz. İkisinin birlikte gerçekleştirilmiş olması ise özgür bireyi ortaya çıkarır. Bunu gerçekleştirme çabasını en kutsal çaba olarak tanımlayan Önder APO, hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli uygarlıktan kopuşu en büyük özeleştiri olarak değerlendirmektedir. Bizim için zihniyet devrimi böyle bir anlamı ifade etmektedir. Her gün kusarcasına kendini hiyerarşik, devletçi ve erkek egemenlikçi uygarlık zihniyetinden, özelde de kapitalist uygarlık zihniyetinden ve oluşturduğu duygu, düşünce ve davranış kalıplarından kurtarmak; fikir, zikir, fiil birliği içinde bunu gerçekleştirmek zihniyet devrimine doğru bir giriş yapmak anlamına gelmektedir. Özgür birey

olarak yeni bir doğuş yapmak, komünal var oluş ilkelerinden uzaklaştırılan insanlık için elzem olan bir doğuşu gerçekleştirmektir. Bunun temeli ise, genel olarak devlet odaklı, özelde kapitalist modernizmin zihniyet ve yaşamından kopuştur. Böylesi bir kopuş, insansal var oluşa dönüş anlamını taşır.

İnsan seçmesini bilen bir varlık olduğu için insandır. İyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış gibi şeyler bizi bir tercihte bulunmaya zorlayan gerçekliklerdir. Seçimimizi bunlara bakarak yaparız. İnsan olmanın anlamı budur. Ancak seçim yapmak o kadar kolay değildir. Anlam ve duygu gücü yani zihniyet derinliği sağlanmadan, iyi ve kötünün birbirinden ayırt edilmesi güçtür. Devletçi uygarlığın insanın zihniyetinde yarattığı yıkım oldukça büyüktür. Esas sorun da bu noktadadır. Bu yıkım her geçen gün derinleştirilmektedir. Bunun önüne geçilmedikçe, bu zihniyet çözülüp aşılmadıkça insanın kendini, zekâsını, doğasını inkârının önüne geçmek olanaksızdır.

Egemen sistemi zihniyette çözmek tarih boyu tüm hakikat arayışçılarının temel çabası olmuştur. Bu boşuna değildir ve çağlar boyu en anlamlı toplumsal uğraş olarak değerlendirilmiştir. Düşüncede çözmek ve aşmak sağlanmadan hiyerarşik, devletçi, erkek egemenlikli sistemin bitişini ilan etmek ve yeni bir toplumsallığın kuruluşuna girişmek söz konusu bile olamaz. Bunun sağlanması ise sistemin gerçek anlamda yenilgisi olacaktır. Bu bir kişi şahsında gerçekleşebilecek bir olgudur. Bir kişi büyük bir arayış temelinde büyük anlam ve duygu gücüne kendisini ulaştırarak, zihniyette sistemin bilme sınırlarını ve yöntemlerini aşarak hakim sistemi yenilgiye uğratabilir. Bu, tarihteki büyük hakikat arayışçılarında, peygamberlik geleneğinde, büyük ahlak öncülerinde kanıtlanmıştır. Önderliğimiz bu kanıtlanmanın günümüzdeki temsilcisidir. Kendisinde "Üçüncü doğuş" olarak tanımladığı gerçekleşme esasında sistemin zihniyet ve yaşam sınırlarını aşmadır. Duygu, düşünce, yaşam boyutunda sistem dışına çıkmadır. Halkımızın sahiplendiği ve ölümüne direnerek kendi toplumsal gerçekliği haline getirdiği, onun kendinde yarattığı sistem dışı özgür toplumsallıktır. Bu konuda son sözü yine onun ağzından söylemek en yerinde bir yaklaşım olacaktır.

"Zihniyet devrimiyle kastedilen özgür toplum bilinci ve inancıdır. Bilinç sadece olup biteni bilme değildir. Nasıl yapılacağını da bilmektir. İnanç ise, bildiğine inanmak ve gereklerini yapmaktır. Uygulama gücünü, kararlılığını ifade eder. Ortadoğu toplumuna egemen kılınan zihniyet yapılarını iyi tanımadan, aşılması gereken yanlarıyla miras alınması gereken yanları ayırt etmeden, yine karşı mücadele verilmesi gereken zihniyet kalıplarını tanımadan doğru yetkin bir ideolojik bir mücadele verilemez. Zihniyeti kazanmak demek donanmamız gereken toplumsal bilinci ve inancı büyük bir emek ve ahlaki duruşla elde etmektir. Zihniyet dünyasını büyük kılmayan uzun süreli özgürlük mücadelesini yürütemez. Yozlaşmanın başladığı an ve yer, zihniyetin boşaldığı ve bittiği yer ve andır. Ortadoğu'nun tüm bilge ve peygamberlerinin yaptıkları özünde zihniyet savaşıdır. Zihniyet ahlakla bağlantılı kılınmadıkça değersizdir. Ahlak, bilincin aydınlattığı rotada tüm engellere ve yetersizliklere rağmen yürüme gücüdür. Toplumun olmazsa olmaz vicdani değerlerinde ısrardır. Bilinçle ahlak arasında bağın kopması, serseriliğin, avareliğin kol gezmesidir. Zihniyetimiz karşı tarafın zihniyetini de yakalamalı ve ihtiyacı kadar ondan beslenmelidir. Devlet gücünün zihniyeti her zaman güçlü örgütlenmiştir. Küçümsenemez. Bu zihniyeti kuşatmadan başarılı bir çıkış, çözüm geliştirilemez. Zihniyet ve ahlaktan kopuk, politika ve eylem -askeri olanı da dahil- her zaman serseri bir mayın gibi altımızda patlayabilir. Politika ve eylemlerimiz her zaman zihnimizin aydınlığında ve ahlaki tutumumuzun kesinliğinde seyretmelidir. Aksi halde karşı zihniyetlerin politik hamlelerinin aleti olmaktan kurtuluş sağlanamaz."

FARKINDA OLMAK VE FARK YARATMAK

"Modernitenin bir zırh gibi giydirdiği deli gömleğini çıkarır gibi nefret ederek bu yaşamdan vazgeçeceksin!"

(Önder APO)

Genelde devletli uygarlığın, özelde son görünümü olan kapitalist modernitenin egemenliğini her alanda tesis etmek için oluşturduğu zihniyet ve yaşam tarzı aşılmadıkça onun kıskacından kurtulmak mümkün değildir. Bu öyle bir kıskaçtır ki karşısında en radikal görüneni bile kendi hizmetinde kullanabilmiştir. Fakat bu ne büyü işidir ne de aşılmaz bir kaderdir. Tüm mesele hakikatin farkında olmak ve farkını yaratmaktır.

Beş bin yıllık bir egemenlik sisteminin ve bu birikime dayalı olarak gelişen kapitalizmin zihniyet ve yaşam kalıplarından sıyrılmayı söz düzeyinde ifade etmek kolay olabilir. Fakat sadece son 150 yılın sosyalizm ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin yaşadığı trajediye baktığımızda bile bu işin çok da kolay olmadığı görülmektedir.

Tüm yönleriyle alternatif bir sistem oluşturmak ve bunun için tüm çağların en büyük hakikat savaşını göze almak gerekiyordu. Önder APO bu savaşı "KENDİNİ BİL!" emriyle ve sistem güçlerine karşı "SİZ KİMSİNİZ?" sorgulamasıyla başlattı. Tarihsel savunmalarının neticesinde şu kanıya ulaştı:

"Uygarlık kutsalları hiçbir ahlaki ve politik sınır tanımadan üzerimden geçmeye çalışırken bu satırlarla kendilerini sorgulamam, beni tutkulu bir şölen havası içinde kişiliğim, geleneklerim, halkım, bölgem, insanlığım ve evrenimle tanıştırdı. Tanışmak, farkında olmaktır. Bu ise yaşamı olanca zenginliği içinde korkusuzca yaşamak ve güçlü savunmaktır!"

Kişiliğimiz, geleneklerimiz, halkımız, bölgemiz, insanlığımız ve evrenimizle tanışmamız, bunların farkında olmamız önünde bin bir türlü tuzaklar ve şaşırtıcı labirentler örülmüştür. Kapitalizmin esas rolünü burada, yani kendimize dair hakikatleri karartmasında aramak gerekir.

Kapitalizm Unutturur Ve Benzeştirir

"Seni diğerlerinden farksız yapmaya bütün gücüyle gece gündüz çalışan bir dünyada kendin olarak kalabilmek, dünyanın en zor savaşını vermek demektir. Bu savaş bir başladı mı, artık hiç bitmez."

(E. e. Cummings)

Hakikat yitimi toplumun uğradığı en büyük felakettir ve bunun da tarihi devletli uygarlığın ortaya çıkışına kadar uzanır. Önderlik bu konuyu, kölenin nasıl yaratıldığı öyküsüyle-sorusuyla çok çarpıcı tarzda irdelemiştir. Tüm egemenlik inşasının başında gelen zihniyet çalışması olmadan, sadece zor aygıtlarıyla veya ekonomik koşullarla insan köle haline getirilemezdi. Bu olgu, çağdaş kölelerin yaratılması işinde de geçerlidir.

Kölenin bir geçmişi yoktur; O, tanrının ve esasen yeryüzündeki temsilcisi olan kralın basit bir kuludur. Tanrı-kral düzenine hizmet etmekle mükelleftir. Hangi toplumdan geldiğini, geleneklerini, özgür geçmişini bilmez. Köle doğmuş, köle yaşayıp, köle ölecektir. Çocukları da köle olacaktır! Bunu insana kabul ettirmenin sırrı tüm egemenlik sistemlerinin ve tarihin sırrı olmaktadır. Bu sırrın şifresi toplumundan koparılan insan üzerinde yaratılan zihniyettedir. Egemenlerin en büyük tuzağıdır unutturmak. Unutturmanın, bellek yitiminin ardından egemenin istediği akıl hâkim kılınır. Zihniyet bir kere oluşturuldu mu kölece yaşama katlanmamak diye bir sorun olmaz.

Çağdaş kölenin yaratılması sürecinde kapitalizmin ideolojisi olan liberalizm devreye girer. Bireycilik şahlandırılarak insan toplumsallıktan koparılır. Toplumsallıktan kopan insan güçsüzdür. Artık üzerinde her türlü

operasyon yapılabilir. Tarihi, kültürü, kimliği, kişiliği tezgâhta yaratılır. Bu tezgâhların en büyüğü ulus-devlettir.

Hiçbir sistem ulus-devlet kadar kitlesel halde köle-sürü yaratma gücünde olmamıştır. Liberalizm ve onun en vurucu silahı olan ulus-devlet toplumdaki tüm farklılıkları tek potada eritme gücünü gösterirken moda adı altında bolca farklılık yaratma oyunuyla da kendini gizleyebilmiştir. Toplumun demir kafese alınması ile ilk kölelerin yaratılması süreci arasında nicelik dışında fark yoktur.

Toplum kocaman bir açık hava hapishanesine alınmış ve faşizmin tezgâhında şekillendirilmeye başlanmıştır.

Askeri Kışlalar, Toplama Kampları, Hapishaneler, Islah Evleri, Yatılı Okullar ve Akıl Hastaneleri gibi TOTAL KURUMLARIN temel özelliklerini ve hedeflerini tanımlayan Erving Goffman tüm topluma uygulanan yöntemleri anlatır gibidir:

"1) Bu kurumdaki görevliler günlük hayatın her alanını (kalkma, yeme, yatma, da dâhil) kendi lehlerine olacak bir şekilde yönlendirirler.

2) Bu kurumlarda kalanlar için kesinlik ve katılık arz eden bir uygulama; Standardize edilmiş yiyecek, yatacak yer ve aktiviteler söz konusudur.

3) Resmi kurallar ve günlük programlar bu tür mekânlarda kalanların hayatlarının rutin eylemleri olarak yapılır. Bu yollarla burada kalanlar, önce birbirlerine benzetilir, aşağılanır, kişiliği ezilir, sonra da onlara yeni bir kişilik kazandırılır."

TOTAL KURUMLAR olarak adlandırılan tezgâhların yanına bir de balla kaplanmış zehir oyunlarını da eklediğimizde toplum üzerinde her türlü denetim sağlanmış olur. Özellikle popüler kültür alanında sağlanan gelişmeyle birlikte geçmişin tanrı-krallarından daha tehlikeli bir egemenlik kültürü inşa edilmiştir. Geçmişin korku salan kralı bugün bisikletiyle insanların arasında gezip sempati toplayan başkana-başbakana dönüşmüştür. Ona da gerek kalmamış, devletler şirketleşmiş-şirketler devletleşmiş; iktidar ise tüm topluma yayılmıştır.

Liberalizmin ideolojik versiyonları olan bilimcilik, dincilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilik sayesinde toplumda modernizm bataklığına batmamış birey bırakılmamıştır. Sanat, seks ve spor üçlüsünün sınırsız kullanımı ve endüstriyalizmin vardığı boyutla toplum ve doğa ölüm döşeğine yatırılmıştır.

Kendini, kimliğini, ahlakını unutan toplum köleleştirilir, kolay yönetilir. Bu gerçekliği Önderlik şöyle değerlendirir: "Toplumsal anlam, zihniyet, estetik yitiminin sonuçları daha da vahimdir. Adeta başı uçurulmuş canlı varlıklar gibi ancak çırpınmadan bahsedilebilir. Zihniyet ve estetik dünyasını yitiren bir toplum çürümeye, vahşice parçalanmaya, yenmeye terk edilmiş bir leş misalindedir." Anlam, zihniyet, estetik yitimi kapitalizmin unutturma ve benzeştirme faaliyetinin vardığı düzeyi anlatmaya yetmektedir.

Neolitiğin anlam dolu şiirsel yaşamından, tüm doğayı kendisi gibi canlı düşünen zihniyetinden, toplumsal ahlakının konuşturduğu estetiğinden umutsuzca, kölece, çirkince yaşama geçişin öyküsü bilinmeden hiçbir bilmeden bahsedilemez. İşte kapitalizmin yaptığı şey tüm bu bilmeleri birer bilinmezliğe götürme, şaşırtma ve kendi hakikatini tek ha-

kikat olarak sunma ve kabul ettirmedir. Bu konuda Avrupa bilimciliğinin oynadığı rol başat durumdadır. Bilgiyle oynanırken tarihle, toplumla, insanla ve doğayla oynanmıştır. Bilgi parçalanırken tüm evren parçalanmıştır.

Neolitiğin anlam dolu şiirsel yaşamından, tüm doğayı kendisi gibi canlı düşünen zihniyetinden, toplumsal ahlakının konuşturduğu estetiğinden umutsuzca, kölece, çirkince yaşama geçişin öyküsü bilinmeden hiçbir bilmeden bahsedilemez.

Diyalektiğin Başına Gelenler

16. yy'dan itibaren Bacon ve Descartes öncülüğünde başlayan ve ruh-beden ikilemini gündemleştiren, giderek özne-nesne ayrımına dayalı bilim yaklaşımı en kaba bir olguculukla, pozitivizmle sonuçlanmıştır. Feodalizmin din anlayışına karşı çıkılırken de laiklik adı altında putçuluk tarzında yeni bir din inşa edilmiştir. Hiç şüphe yok ki aydınlanma çabaları insanlığın tarihsel birikimi sonucunda gelişiyordu ve adeta cennet ütopyalarına kaynaklık ediyordu. Fakat bilimin inşa edilme tarzı kapitalizmin her türden istismarına açık olmuştu.

Avrupa'da gelişen yeni düşünüş tarzı sosyalizmin öncülerini de rahatlıkla etkisine almıştır. Marks'ın tarih ve toplum çözümlemesinin sınıf temelli olması bu pozitif anlayışın bir yansımasıdır. Bunun da temelinde hakikati ararken kullanılan yöntem sorunu yatmaktadır. Çelişkilerin incelenmesinden hareket edilmesinde bir yanlışlık yoktu, yani diyalektik bir yöntem esas alınıyordu. Fakat nasıl bir diyalektik?

Diyalektik demek, hakikatlerin çelişkiler boyunca aranması demektir. Fakat çelişkilerin ve aralarındaki ilişkilerin tespit edilmesi pozitivist anlayışla ne kadar mümkün olabilecekti? Marks, Hegel diyalektiğini ayakları üstüne oturtarak doğruya ulaşacağını düşünmüştü. Hegel, tez-antitez ve sentez üçlemesiyle diyalektik formülü çok güçlü bir şekilde ortaya koymuştu. En eski inançlarda, dinlerde, felsefelerde bu yöntemi görmek mümkündü fakat Hegel'in üçlemesi bilimselliğe en yakın formül durumundaydı. Marks'ın da buna itirazı yoktu. İtiraz neyin belirleyici olduğu konusundaydı.

Hegel zihniyet ve maneviyatın maddi dünyanın da belirleyeni olduğunu iddia ediyordu. Marks ise maddi dünyanın belirleyici olduğunu ifade ederek Hegel'e karşı çıkmış; ünlü, alt-yapının üst yapıyı belirlediği tezini ileri sürmüştü.

Hegel diyalektiğinin baş aşağı olduğunu ve ayakları üstüne oturtmak gerektiğini savunurken ne Marks ne de ardılları, hakikat yolunda büyük bir hataya düşüldüğünün farkındalardı. Bu hatalar zinciri devlete yaklaşımda da ortaya çıkınca politik sahada iktidar kavgaları hüküm sürmeye başlamıştı.

Devletin Yüceltilmesi

İlkler bilinmeyince hatalı analizler kaçınılmaz olmaktadır. Tarihte bilinen ilk devletlerin oluşumları Sümer belgelerinde anlatılmaktaydı. Bunlar da Asur'lardan kalma tabletler olup 1917 yılından itibaren çözülmeye başlanmışlardır. Dolayısıyla Marks zamanında ilk devletlerin oluşumları ve onların öncesindeki doğal topluma dair analizler gerekli ilk verilerden yoksun olarak geliştirilmiştir.

İngiliz ekonomi politiği, Fransız sosyolojisi ve Alman felsefesi temel kaynaklar haline gelince düşünce ve yöntem konusundaki her şey Avrupa'da başlayıp Avrupa'da bitmiştir. Buna bağlı olarak, tarih, sınıfların çatışması olarak ele alınınca, sınıflaşmaya, devlete, zor olgusuna ilerici rol atfedilmiştir.

Öne-nesne ayrımı tuzağına karşın Hegel zihniyete verdiği öncelikle doğruya daha yakın dururken devlet konusunda tam tersine

bir faciaya adeta tapmıştır; devleti göklere çıkarmıştır.

Ulus-devlet konusunda Marks'ın sergilediği tutum da toplumsal facialarının habercisi gibidir. Devrimin öncü gücü proletaryadır, proletaryanın gelişmesi ise kapitalizm koşullarında mümkündür. Kapitalizmin gelişebilmesi için yerel, parçalı yönetimler aşılmalı merkezileşme sağlanmalıdır. Mantık böyle olunca ulus-devlet adeta devrimin zorunlu bir koşulu olarak savunulabilmiş ve yüzlerce yılın yerel özerkliklerine büyük bir darbe vurulmuştur.

Öte yandan pratik politika sahasında yaşanan gelişmeler yanlış düşüncelerin daha da katılaşmasını sağlamıştır. Paris Komünü deneyiminden hareketle proletarya diktatörlüğü fikri boy vermiş ve Sovyet devriminin temel düsturu haline gelmiştir.

Sonuç, 20. yy sosyalizm, sosyal demokrasi ve ulusal kurtuluş hareketlerinin kapitalizmin mezhepleri durumuna gelmekten kurtulamamalarıdır.

Tekil Modernite Tuzağı Ve Kapitalizmin Şerbeti: Liberalizm

"Genelde beş bin yıllık, özelde son dört yüz yıllık uygarlık ve modernite tarihinden çıkarılabilecek ders, tüm direniş ve devrimlerin başarısızlığındaki temel etkenin karşı çıktıkları sistemle farklarını ortaya koyup karşı-sistemlerini oluşturamamalarıdır." (Önderlik)

Devlet odaklı tarih anlayışının sonucunda demokratik modernite görülmemiş ve tek bir modernite tarifi yapılarak kapitalizme mal edilmiştir. Oysa devlet odaklı modernitenin yanında demokratik modernite her zaman var olmuş ve ana akımı oluşturmuştur. Tek bir modernite yaklaşımı toplumun gerçek tarihinin yok sayılmasını beraberinde getirmiş; toplumsal analizler de devlet odaklı yapılmıştır.

Sosyolojinin konusu olan toplum incelemelerinde devlet esas alınınca ne toplum doğru tanımlanabilmiş ne de toplumsal sorunlar. Önderlik toplumun var oluş tarzının komünal olduğunu ve toplumsal sorunların bu komünaliteye karşıt şekilde gelişen devletli uygarlıkla birlikte başladığını ifade etmiştir. Komünalitenin temel özelliği de ahlaki ve politik oluşudur. Toplum ahlaki ve politiktir. En temel toplumsal sorun ise toplumun toplum olmaktan çıkarılması, yani ahlaki ve politik özelliklerinin baskılanması, geriletilmesidir.

Kapitalizmin toplum üzerindeki en büyük tahribatı ahlaki ve politik özelliklerini aşınmaya uğratmasıdır. Liberalizm adı altında bireycilik kültürü şahlandırılırken toplum ahlaki-politik olarak geriletilir ve savunmasız bırakılır.

Toplumsallığın kendisi toplumun en büyük savunma gücüdür. Liberalizmle toplumsallığa vurulan darbe iradesizliği, kimliksizliği, renksizliği ve dizginsiz bir ahlaksızlığı doğurmuştur. Yaşam tanımsız hale getirilerek kölelik üzerine özgürlük elbisesi giydirilmiş ve en çekici yaşam tarzı olarak sunulmuştur.

Toplumsallığın kendisi toplumun en büyük savunma gücüdür. Liberalizmle toplumsallığa vurulan darbe iradesizliği, kimliksizliği, renksizliği ve dizginsiz bir ahlaksızlığı doğurmuştur

Zihniyette başlayan yabancılaşma, doğaya, diline, inancına, kültürüne yabancılaşmayı doğurmuş; iradesini yitirmiş, kim olduğundan habersiz, çaresizlik içinde debelenen bir insanlık gerçekliğini karşımıza çıkarmıştır.

Hakikat yitimini doğuran unutmak ve benzeşmek olgusu bile sorgulanamaz hale gelmiştir. Sorgulamaya kalkanın sonu hapishane veya mezarlık olurken, en iyi niyetli

olanın bile içtiği kapitalizm şerbeti sayesinde sonu, şaşırtıcı labirentlerden geçerken liberalizm tuzağına düşmek olmuştur.

Bu yüzden devletli modernitenin üçlü sacayağı olan kapitalizm-endüstriyalizm ve ulus-devlet karşısında bütünlüklü bir alternatif geliştirilememiştir.

Yine bu yüzden özgürlük adı altında sunulan liberalizmle en sahte yaşam tarzları hâkim hale getirilmiştir. Öyle ki tarihin büyük devrimleri bile bundan nasibini almıştır. En büyük devrimlerin bile sistemiçileşmeleri, sistemden tümüyle kopmamaları ve alternatiflerini yaratmamaları bu nedenledir.

Sovyetler Birliği, Çin, Vietnam gibi büyük bedellerle yaratılan sosyalizm ve ulusal kurtuluş devrimlerinin liberalizm karşısında tutunamamaları kendi alternatif sistemlerini oluşturamayışları, farklarını yaratamayışlarıyla açıklanabilir. Bu nedenle fark yaratmak işin sırrı olmaktadır.

İnsanlığın tüm direniş mirasını devralan PKK evrenin, doğanın, toplumun, insanın taşıdığı anlamı açığa çıkararak hakikat gücü haline gelmiş ve yenilmezliğini de bu özelliğine dayandırmıştır.

PKK En Büyük Farktır

Kimden öğrendik kim olmayı
Kimse değilken
Kayada yeşeren gül olmayı
Diken bile değilken…

Farklılığın oluştuğu an, özgürlük anı olarak tarif edilebilir. Bilimde bu oluşum anının kaos aralığına tekabül ettiği kuantum fiziği sayesinde açıklığa kavuşmuş bulunmaktadır. Toplumsal kaos aralığı da farklılığın oluşumu için gerekli ortamı sunar. Bu an özgürlüğün oluştuğu andır. Önderlik an içindeki oluşumun özgürlük oluşumu olduğunu ortaya koyduktan sonra ruhum dediği savunmasını ÖZGÜRLÜK SOSYOLOJİSİ olarak adlandırdı.

Özgürlük Sosyolojisi sadece sosyolojik yaklaşımlar arasında bir fark değil, hakikati ideolojik ve yaşamsal pratikle bütünlüklü ele almada bir fark oluşturmuştur. Bu yönünü Önderlik Ortadoğu çözümlemesinde nasıl yaşamalı, ne yapmalı ve nereden başlamalı sorularına verdiği yanıtlarla şöyle dile getirmiştir:

"Nasıl yaşamalı, ne yapmalı ve nereden başlamalı sorularına verilecek ilk ortak cevap, sistem içinden ve sisteme karşıtlık temelinde başlamalıdır. Fakat sistemin içinden sisteme karşıtlık eski bilgeler düzeyinde her an ölüm pahasına hakikat savaşçılığını gerektirir. Nasıl yaşamalı nereden başlamalıyla iç içe olarak modernitenin bir zırh gibi giydirdiği deli gömleğini çıkarır gibi nefret ederek bu yaşamdan vazgeçeceksin. Gerektiğinde her an kusarak içindeki bu yaşamdan mideni, beynini, bedenini arındıracaksın. Sana dünya güzeli gibi kendini sunsa bile içini kusarak yanıt vereceksin. Ne yapmalı sorusuna diğer iki soruyla iç içe olarak sisteme karşı hep eylemlilik biçiminde bir yanıtla karşılık vereceksin. Ne yapmalının cevabı bilinçli ve örgütlü pratiktir."

Ortadoğu tarihi fikir-zikir-eylem birlikteliği açısından zengin bir kültüre sahiptir. Kapitalist moderniteye direnen geleneğin gücü, direnen halklar gerçekliği ve yeni zihniyet devrimi Ortadoğu aydınlanmasını gündemleştirmiştir. Kendisini demokratik uluslaşmayla, ekonomik-ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplumla ifadeye kavuşturan yeni paradigmatik yaklaşım kapitalizme karşı kalıcı, bütünlüklü ve köklü bir alternatif oluşturmuştur. Yeni paradigmanın öncülüğü ise PKK'de somutlaşmaktadır.

Anlam gücünü açığa çıkaran, hakikate dönüştüren her hareket tarihin özgürlük sayfalarında onurlu yerini almıştır. İnsanlığın tüm direniş mirasını devralan PKK evrenin, doğanın, toplumun, insanın taşıdığı anlamı açığa çıkararak hakikat gücü haline gelmiş

ve yenilmezliğini de bu özelliğine dayandırmıştır. Bu anlamda PKK evrensel karakteriyle bir insanlık hareketidir. Ahlaki özellikleri ve yaşam anlayışıyla ve söz-pratik birlikteliğiyle ilk doğduğu andan itibaren sistemden kopuşu gerçekleştiren PKK zihniyet dönüşümüyle de insanlığın umudu haline gelmiştir. Bütün bunları da Önder APO'ya borçlu olduğumuz bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla Önderlik gerçekliğiyle buluşmak, Partileşmek fark yaratmanın tek yolu olmaktadır. Fark yaratma veya farklı olma adına liberalizm etiketli tutum ve davranışlar ise popülizm, kariyerizm, bencillik gibi anlamlar taşıyıp ideolojik mücadele gerekçesi olur.

Farkını en iyi ortaya koyabilen kişilik partileşmiş kişiliktir. Kendi şahsında öncü parti özelliklerini yaşatır ve yansıtır. Bu da ulus-devlet particiliğini aşmış, yeni paradigma doğrultusunda şekillenmiş olan parti özelliklerini kazanmayı gerektirir.

Ulus-devlet ideolojisini aşarak demokratik, ekolojik ve cins özgürlüğüne dayalı yeni ideolojik doğrultusuyla kendini yeniden inşa eden PKK bu sayede büyük bir fark yaratmıştır. Kapitalizmin unutturma ve benzeştirme çabasına karşılık PKK bir hatırlama, anlama ve fark yaratma hareketi olmuştur.

Hatırlanan ya da açığa çıkarılan şey, toplumun özgür doğasıdır, devletsiz tarihi ve yaşamıdır. Toplumsal değerler ve hakikatlerdir. Kim olduğunu hatırlamaktır. Fark yaratmak kim olduğunu hatırlamakla başlamış, kendi varlığına anlam vermek, yaşamı için seçenekler belirlemek, tercihte bulunmakla sürmüş ve demokratik uygarlık sistemiyle toplumsal inşa sürecine girmiştir.

KCK Farklılıkları Yaşatma Hareketidir

Ulus-devletlerin fiziksel, zihinsel, kültürel tek tipleştirici soykırımlarına karşı verilebilecek en anlamlı yanıt toplumun tüm farklılıklarını birlik içinde yaşatabileceği devletsiz bir toplumsal savunma ve özgürlük sistemidir. PKK'nin ideolojik öncülüğünde gelişen KCK'nin tanımı da bu şekilde yapılabilir.

Tarihi, kültürü, ekonomisi elinden alınan, ahlaki ve politik iradeden yoksun kılınan halkların bu gerçekliğe karşı direnişlerinin sonuç alıcılığı, devlet ve iktidar alanına uzak durdukları ölçüde mümkündür

Tarihi, kültürü, ekonomisi elinden alınan, ahlaki ve politik iradeden yoksun kılınan halkların bu gerçekliğe karşı direnişlerinin sonuç alıcılığı, devlet ve iktidar alanına uzak durdukları ölçüde mümkündür. KCK bu anlayışın temsilcisi olarak devlete ve iktidar aracına başvurmadan, aksine onunla demokratik mücadele içerisinde toplumsal özgürlük alanını savunmakta ve geliştirmektedir. Kendini halk meclisleriyle, komünlerle, kooperatif ve akademilerle örgütleyen toplum kendini yönetme, üretme ve geliştirme şansına kavuşmaktadır. Bu sayede halklar kendi diline, inancına, kültürüne, kimliğine sahip çıkmaktadır.

Bu anlayış toplumsal tüm farklılıkların kendini özgürce ifade etmesini ve yaşatmasını beraberinde getirmektedir. Deyim yerindeyse tüm yitikler harabelerinden çıkıyor; kaybedilen tarih, doğa ve toplum yeniden canlanıyor.

Toplumun kazandığı farkındalık sayesinde kapitalist modernite can çekişiyor. Doğuş ve gelişme aşamalarını geride bırakıp çürüme aşamasına giren kapitalizm kendini yeni hegemonya savaşlarıyla yaşatmaya çalışıyor. Emperyalizmin 1990'lı yıllardan bu yana Ortadoğu üzerinde yürüttüğü savaş ve saldırılar kapitalizmin kendini yaşatma adına son hamlesi durumundadır. Daha uzunca bir süre kapitalist moderniteyle mücadele halinde olacaksa da süreç demokratik modernitenin

zaferine evrilme doğrultusunda gelişmektedir.

Buna rağmen kapitalist modernitenin binlerce yıllık egemen kültürüyle şekillendirilen toplum ve bireyinin özgür akıl mücadelesi başta olmak üzere büyük bir hakikat savaşını yürütmesi kaçınılmazdır.

Nitekim Önderliğin demokratik uluslaşma perspektifini halka taşırmayan her kadro inanç, kültür, sanat çalışmalarını bile sadece siyasi bir yaklaşımla, hatta iktidar perspektifiyle ele almaktadır. Bundan dolayı, toplumsal farklılıkların kendini ifade etme zeminini bulacağı bir birlik anlayışı yerine toplumsal kesimlerin karşı karşıya geldiği, çatıştığı iktidar alanları üretilmektedir.

Kendini bilmek tüm bilmelerin başı olduğu gibi kendisiyle mücadele etmek de tüm mücadelelerin başı ve başarı koşuludur.

Aynı zihniyet halk meclislerini işlevsiz bırakmakta, komisyonların göstermelik olmasına yol açmaktadır. Topluma toplum gibi değil, dolayısıyla hizmet edilecek bir kutsallık olarak değil, yönetilecek bir iktidar zemini gibi üstten yaklaşılabilmektedir. İnisiyatifi, girişkenliği, yaratıcılığı ve farklılığı öldüren bu tutumlar kuşkusuz sistemin zihniyetini terk etmemekten kaynaklanmaktadır.

Hakikat Savaşçılığı Nefs Mücadelesiyle Başlar

Kendini bilmek tüm bilmelerin başı olduğu gibi kendisiyle mücadele etmek de tüm mücadelelerin başı ve başarı koşuludur. Zerdüşt, Mani, Babek, Hallac, Şeyh Bedreddin, Bruno ve tarihin tüm yaman komüncüleri öncelikle çok yaman bir nefs savaşçısı olmuşlardır.

Günümüzde liberalizmin tüm toplum üzerinde yarattığı etkilere bakılırsa en başta geleni ve en tehlikelisi ahlaki aşınmadır. Kendi bireysel yaşamı için her türlü toplumsal değeri çiğnemekten imtina etmeyen bir ahlaksızlık sistemi olarak liberalizme ve her türlü etkisine karşı mücadele edilmeden devrim ve devrimcilik sözleri havanda su dövmeye benzer.

Liberalizmin yarattığı toplumsal erozyon doğaya katlamalı olarak yansımakta ve tüm canlılar nefes alamaz hale getirilmektedir. O halde tutarlı bir karşı koyuş güçlü bir ekolojik duyarlılığı da gerektirmektedir.

Toplumsal ahlakın yaratıcısı ve en büyük savunma gücü olan kadını bir meta haline getiren sisteme karşı özgür cins duruşuyla karşılık vermek yine vazgeçilmez ilke olmaktadır.

Bunların toplamı özgürlük ahlakı olarak anlam bulmaktadır.

Özgürlük ahlakı öncelikle kendi geriliklerine karşı mücadeleci olmayı ve çevresindeki her türlü yanlışa karşı direnmeyi şart kılar. Sadece direnmek de değil düzeltici olmak, alternatif oluşturmak bu ahlakın gereğidir. Sadece kendini düşünen insan ahlaklı olamaz.

Özgürlük ahlakının en büyük düşmanı bireyciliktir. Bireyci insan siyasette ikiyüzlü, yaşamında doyumsuz olur. Bir kimlik ve kişilik sahibi olamaz. Asla kendisi olamaz. Her rüzgâra göre eğilip bükülen bir kişiliksizliği temsil eder. Böyle bir tipolojinin sanatı, edebiyatı, siyaseti, dili, davranışı hep basit güdülerinin tatminini ört bas eden süslemelerden ibaret olur.

Önder APO PKK militanlar topluluğu için yaptığı çözümlemede hakikatle bağını yitiren insanın bir demagog olmaktan öteye gidemeyeceğini belirtir:

"Çekici kişilik, sürükleyici kişilik, dil ve onun temel gerçeklerle bağlantısı olmalıdır. Gerçeklerle bağını yitiren, bir demagogdur, ne kadar ince de konuşsa bir gevezedir. Dil ne kadar gerçekleri dillendiriyorsa, o kadar büyük rol oynayabilir. Ama kendi içinde de mümkün olduğunca biçim güzelliğini bulacaktır. Etkili olmak isteniliyorsa bu zorunludur. El kol hareketlerinden tutalım, yürüyüş ha-

vasına kadar, bakış tarzından tutalım her türlü ilişkilenme biçimine kadar, hep güzellik aranacaktır.

Hiçbir devrimcinin bir diğerini kendi davranışlarıyla, diliyle üzmeye, zorlamaya, çirkinleştirmeye, öfkelendirmeye, çekiştirmeye hakkı yoktur. Her devrimci, diliyle kolaylık sağlar, ilişkileriyle yüceltir, güzelleştirir, yaşamı anlamlı kılar. Hal hareketleriyle sürekli yoldaşlarını, halkını zorlayan biri; kesinlikle biçimde de özde de büyük bir zayıflığı yaşıyordur. Bunu sadece biçimde dile getirmiştir. Ayrıca özde bir şeyler almamış ve dışarıya yansıtmıyorsa, demek ki o eyleme dökemiyordur. Halka yansıtamıyorsa (ki bu da görevde başarısız kalmak veya kendini başarı yürüyüşünde adeta ayakkabısız, çulsuz yürümektir) kesinlikle çevresinde hiçbir etkide bulunamaz. Devrim her zaman güzel bir biçim, güçlü bir dil, güçlü bir hava ister. Devrimcinin havası, temposu, göz alıcılığı vardır ve bütün bunların anlam ifade etmesi için de büyük gerçekle bağlantısı kurulmalıdır."

Bu çözümleme ışığında, özgürlük ahlakının bilinç ve estetik yönlerini de görmemiz mümkündür. Her türlü şekilsiz, biçimsiz, özden yoksun davranışı ve alışkanlıkları (en başta da alıştırılmış aklı) terk etmek etik ve estetik bilincin gereği olmaktadır. Bunun için, kapitalist modernitenin kazandırdığı düşünüş ve yaşam ölçülerini her ayrıntıya varıncaya dek göz önüne getirmek ve aşmak gerekir.

Unutmamak gerekir ki bir savaş taktiğini, bir serhıldan taktiğini sürekli tekrarlamak veya geliştirememek de alıştırılmış akılla bağlantılıdır. Tekniği her şeyin yerine koyan, insan iradesini geriye iten, maddiyatçı anlayışlar; girişken ve yaratıcı olmayan, yanıltıcı, gerekçeci, benmerkezci, bastırmacı, hesapçı kişilik özellikleri kapitalist modernitenin zehirlediği akıldan, kuruttuğu yürekten ileri gelir. Düşünce üretemeyen, yoğunlaşamayan, derinleşemeyen, yenilenemeyen özelikler PKK ve Önderlik gerçekliğine aykırıdır. Bunların kendi gerçeğine yabancılaşmayla ve sömürge psikolojisiyle bağlantısı vardır.

Kendi ana dilinden, vatanından, kültüründen kaçmak; siyasetini, strateji ve taktiğini, sanatını-edebiyatını, giyim-kuşamını, hitap ve davranışını taklitçilik üzerine inşa etmek yabancılaşmanın en trajik ve çarpık örnekleri olmaktadır.

Günümüzde devrim ve devrimcilik adına büyük sözler etmek ama yaşamında kapitalist modernite sınırlarını aşmamak her türlü çürümenin temelini oluşturmaktadır. Liberalizmin tuzakları her yerde yaygınca örülmektedir. Avrupa'daki halk devrimlerinin akıbetine bu pencereden bakınca, liberalizmin sistem içine çekme gücünü görmek mümkündür. Ortadoğu'nun kaderini belirleyecek olan temel husus da kendi alternatif modernitesini yaratıp yaratamaması olacaktır. Bunun için ilk şart dogmatizmin aşılıp sorgulamanın gelişmesidir. İnanç temelli güçlü manevi duruş, bilinç temelli güçlü bir zihniyet devrimiyle tamamlandığında Ortadoğu aydınlanması alternatif olabilecektir.

İnanç temelli güçlü manevi duruş, bilinç temelli güçlü bir zihniyet devrimiyle tamamlandığında Ortadoğu aydınlanması alternatif olabilecektir.

Kapitalist sömürgeci modernitenin oryantalist bakışından felce uğrattığı sosyal yaşam anlayışına, ulus-devletçiliğinden iktidarcılığına ve din fanatizmine kadar her olgunun hakikat ışığında değerlendirilmesi Ortadoğu halklarının birlik ve özgürlük seçeneğini gündemleştirmektedir. Fakat Ortadoğu aynı zamanda emperyalizmin yeni işgali altındadır. Bu da yeni bir ideolojik işgal demektir. Artık halk kimliklerinin, inanç ve kültürlerinin inkârı değil sistem içine çekil-

mesi gündemdedir. Yani Kürtler var olabilir ama hangi Kürtler, hangi ideoloji, hangi çizgi?

Emperyalizmin ideolojik, kültürel ajanlığına gönüllü soyunan bir devletçi kesim, bir orta kesim Kürdistan'ın dört parçasında palazlandırılmaktadır. Dolayısıyla ideolojik ve kültürel mücadelenin en yoğun yaşandığı bir döneme girilmiş bulunulmaktadır. Bu çizgi mücadelesinde başarıyı hakikatin gücü belirleyecektir. Yaşam alternatifini güçlü sunabilen kazanacaktır. Yaşamı muğlâklaştıran, toplumsal kültür ve ahlakı aşındıran yabancılaştırıcı tutumlara tavır aldıkça ve alternatif yaşam örgütlendirildikçe, toplumsal inşa gerçekleştirildikçe başarı halklar lehine olacaktır. Aksi halde başardım derken bile en derin kaybedişler kaçınılmaz olacaktır.

Örgütlülüğe yeterince önem vermeyen yaklaşımlar devletten bekleyen, sömürgecilikten medet uman kölece bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

En büyük tehlike ise sorgulamamak ve yaşadığı yabancılaşmayı akla uygun hale getirmeye çalışmak, dolayısıyla farkında olmamaktır. Bu anlayışa göre özgürlük, toplumsal kültürle ilgisi olsun olmasın her türlü zevk ve rengin yaşanabilmesidir. Liberalizmin moda deyimiyle "zevkler ve renkler tartışılmaz" ise isteyen istediği efendiyi seçebilir ve kölece yaşayabilir. Bu söz toplum karşıtlığını ifade ettiği gibi çok köklü bir ideolojisizlik veya ideolojik muğlâklık anlamına gelmektedir. Bu anlayışta sorgulama olmaz, fark yaratma olmaz. Özgürlük ahlakını taşıyan insan tartışır ve sorgular. Aksi halde sistemden farkını yaratamaz.

Bir müziğin tınısında hissedilen özlem, bir resmin yarattığı çığlık, terk edilmiş bir köyün hüznü, bir filmin düşündürdükleri, bir tavırdaki yücelik, hatta yeni bir kelimenin heyecanı bile ancak kapitalist modernitenin buza kesmiş akıl ve vicdan kalıplarından sıyrıldıkça anlaşılabilir ve doğru yansıtılabilir. İnsan ilişkileri söz konusu olduğunda her adımda hesap-kitap, her adımda kaygı-korku, güvensizlik ve şüphe; iliklerine dek iktidarcılığa bulanmış ilişki tarzları hâkimken anlamlı, doğal ve farkını yaratmış bir yaşam ve ilişki tarzından bahsedilemez.

Yeni paradigmayı bilmeden toplumsal inşa, siyaset, sanat yapılmak istenirse eskiyi üretmenin ötesine geçilemez. Bilmeden indirgemeci yaklaşımlar içine girmek, bilmeden pratiğe yönelmek tuzakları kendi elleriyle örmek anlamına gelir. Buradan bir fark ortaya çıkmaz. Ülkemiz koşullarında bir de sömürgeciliğin yabancılaştırıcı etkileri dikkate alınırsa fark yaratmak için ne denli büyük bir mücadelenin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kapitalist sömürgeci modernite karşısında kişi nefs mücadelesiyle kendini korumaya başlayabilir, fakat alternatif oluşturabilmek için, buna bilinçli ve örgütlü çabayı eklemek gerekir. Bu anlamda eğitimsiz bir kişi veya toplum, farkını yaratma şansına sahip olamayacağı gibi soykırım kıskacından da kurtulamaz. Yine devletli uygarlığın her türlü saldırısına karşı örgütlü olunmadan ayakta durulamayacağı açıktır. Buna rağmen örgütlülüğü, toplumda örgütsüz tek bir birey kalmayıncaya dek ilerletmemek, bazı kurumlar oluşturmakla veya azla yetinmek kendini kandırmaktır. Örgütlülüğe yeterince önem vermeyen yaklaşımlar devletten bekleyen, sömürgecilikten medet uman kölece bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Özgür ve demokratik toplum, eğitiminden kültürüne, diplomasisinden öz savunmasına her alanda en örgütlü olan toplumdur. Onun öncüsü olan kadro ise, devlet ve iktidar zihniyetinden arınıp hakikat kişiliğini kuşandıkça tarihi sorumluluklarını layıkıyla yerine getirebilir.

HAKİKAT PENCERESİNDEN KADRO

Önderliğimiz kapitalizm koşullarında toplum kendi kendine yürüyen bir olgu haline gelinceye kadar partinin gerekli olduğu söyledi. Partinin yani öncülüğün ömrünü toplumun kendi kendine yeter hale gelmesiyle sınırlamak, bağrında toplumda büyük bir gücün, potansiyelin var olduğu inancını taşır. Yani topluma, tüm sorunlarını çözebilecek, kendisine yetecek ve kendisini yönetecek bir gözle bakmak anlamına gelir. Bu bakış açısında toplum çözüm gücüdür.

Toplumu çözüm gücü kılan şey ise, onun ahlaki ve politik olan özüdür. Çünkü bu öz yani 'bulmak' anlamına gelen politika ile 'uygulamak' anlamına gelen ahlak, toplumun her üyesini harekete geçirir, aktifleştirir. Formları değişse de değişmeyen bu öz sayesinde her toplumun kendi sorunlarını çözme ve kendine yetme gibi bir potansiyeli vardır.

Hiyerarşik devletçi sistem koşullarında devrimcilerin eşdeyişle öncülerin rolü de bu potansiyelin açığa çıkmasını sağlamaktır. Çünkü devletçi sistem koşullarında toplumun önü kapatılmış, bu gücünün açığa çıkması engellenmiştir. Bu nedenledir ki Önderliğimiz devrimcilerin rolünün zaten var olan toplumun yaratılması değil de toplumun gücünün açığa çıkması önündeki engellerin aşılmasını sağlamak olduğunu söyledi. Toplum için gerekli olan, onun potansiyelini harekete geçireceği yol ve yöntemlerdir. Devrimciler işte bu yol ve yöntemleri bulmakla mükelleftir.

Eski paradigmaya göre devrimcilerin bulduğu yol ve yöntemler devletçi ve iktidarcıydı. Yani devletleşerek, toplumu iktidar sahibi kılarak toplumsal sorunların aşılması, toplumun güçlendirilmesi amaçlanıyordu. Devletleşme ve iktidarlaşma anlamında başarılı olan pek çok örnek, ortaya koydu ki bu yol ve yöntemlerle toplum sadece ve sadece güçten düşüyordu. Toplumun doğasına aykırı ve toplumla özsel olarak çelişik olan bu aygıtların toplumu çözüm gücü kılması imkânsızdı. Sonuçta ortaya çıkan 'başarılı' örnekler de sistemiçileşmekten, karşıtını güçlendirmekten öteye bir anlam ifade etmiyordu.

Kendisini baştan aşağıya bir özgürlük hareketi biçiminde kurgulamış olan PKK'yi de eski paradigma devlete götürüyordu. Önderliğimiz zaten bu nedenle eski paradigmayla elde edilecek bir başarının götüreceği noktanın KDP ve KYB olacağını belirtti. Yani devletçi paradigmanın Kürt versiyonu KDP ve KYB idi ve devletçi paradigma onlara benzeşme tehlikesini içinde barındırıyordu. Ama bunlar PKK için bir örnek olamazdı, PKK bunlara benzeyemezdi, benzememeliydi. Eğer benzeşseydi, o zaman var oluş gerekçelerine ters düşmüş olurdu. Bu nedenle de kullanılan yol ve yöntemlerin de en az amaçlar kadar temiz ve toplumun doğasına uygun olması gerekiyordu. İşte yeni paradigma diye tanımladığımız bu dönem, hem istek-amaç olarak hem de bunlara ulaşırken kullanılacak yol ve yöntemler itibariyle Önderliğimizin her açıdan kendisini sistemdışı bir şekilde

Toplumu çözüm gücü kılan şey, onun ahlaki ve politik olan özüdür. Bu öz yani 'bulmak' anlamına gelen politika ile 'uygulamak' anlamına gelen ahlak, toplumun her üyesini harekete geçirir, aktifleştirir.

kurumsallaştırdığı bir dönemi ifade ediyor. Sistemden her yönüyle kopuşun sağlanması anlamına gelen bu döneme, literatürde üçüncü doğuş dönemi demekteyiz.

Bu dönemin en temel karakteristik özelliği sistemi eleştirmekten çok reddetmesidir. Eleştirmek ile reddetmek arasında çok önemli ve niteliksel bir fark vardır. Eleştirmek mevcut olanın belli ölçüde kabulünü içerir, ama reddedişte mevcut olanı kabul yoktur. İnsan eksikli de olsa birlikte yaşamayı kabul ettiklerini eleştirir. Eleştiriyle muhataba şu denir, "senin kimi eksikliklerin var, bunlar üzerinde durur ve bunları aşarsan, seninle yaşayabilirim…". Örneğin parti içerisinde yoldaşlar topluluğu olarak bizler birbirimizi eleştiririz, reddetmeyiz. Yine sistemiçi bir çıkış olması itibariyle post-modernistler de kapitalist moderniteyi daha çok eleştirirler, reddetmezler. Ancak bizim hiyerarşik devletçi sisteme bakışımız böyle değildir. Kapitalist modernist sistem karşısındaki ideolojik ve yaşamsal duruşumuz reddetme üzerine kuruludur. Üçüncü doğuş dönemi sistemin her açıdan reddedildiği ve yerine yenisinin konulduğu, konulmaya çalışıldığı bir dönemin ifadelendirilmesidir.

Talep, amaç, ahlak ve ruh bakımından her zaman için sistemi reddetmiş olan PKK, üçüncü doğuş döneminde devlet dışı toplumsal örgütlülük anlamında politik organ olarak da sistemi reddetme becerisini gösterebilmiştir. PKK demokratik konfederalizmle tepeden tırnağa örgütlü bir toplum inşa ederek, toplumu devlete ait bir şey olmaktan çıkarmak istemektedir. Bu yönüyle de sistem karşıtı hareketlerin ve bir bütün olarak da toplumun nasıl egemenlikçi sistemden kurtularak, kendine yeter bir hale gelebileceğinin yolunu göstermiş oluyor. İşte PKK'deki bu sistemin dışına çıkma gerçekliği, aynı zamanda yeni paradigma dönemi anlamına geliyor.

Toplumsal Doğa ve Paradigmalar

Temelinde çok köklü bir zihniyet değişimi bulunan bu yeni paradigmanın en belirgin özelliği her şeyi canlı gören bir felsefeye dayanıyor oluşudur. Her şeyi ve herkesi canlı görmek de her şeyi ve herkesi güç sahibi, inisiyatifli ve yaratıcı görmek anlamına geliyor. Yani tüm bileşenleriyle birlikte doğa, mekanikçi felsefenin dediği gibi, tanrı tarafından kendisine içerilmiş olan değişmez yasalara göre davranmıyor. Doğa bu yönüyle mutlak anlamda belirlenmiş, kendi hareket ve varoluş yasalarını oluşturamayan, herhangi bir inisiyatifi olmayan bir makine değildir. Canlılık ve temel birlik ilkeleri (her şeyin birbirine bağlı ve bütün oluşu) bu doğanın, oluşun hakikatidir. Bunu en küçük bir atom parçacığından en mükemmel bir varlık olan insana kadar oluşun tümünde görmek mümkündür.

Her şeyi canlı görmek her şeyde bir gücün olduğunu kabul etmek anlamına gelir. Bu güç insan türünde tüm bir evrenin gücünü kendi içinde barındırma biçimindedir. Bu nedenledir ki insan için "mikro kozmos, ikinci doğa, evrenin özeti" gibi tanımlamalar yapılmıştır. Önderliğimiz de insanı "büyük patlamadan (big-bang) bu yana tüm evrene yayılmış gerçekliğin toplamı" olarak tanımlamıştır. Bilgelik geleneği insanda dile geleni, "insan ölümlü tanrı, tanrı ölümsüz insandır" şeklinde çok veciz bir şekilde özetlemiştir. İnsandaki tanrılık (gücü her şeye yeten anlamında) günümüz pozitif biliminin doruğunu temsil eden kuantum tarafından da kabul edilmektedir. Tüm bir evrenin insanda içkin olduğu bugün bilimin en temel hakikatlerindendir. İşte böylesi bir bakışın, zihniyet

devriminin insanın kendisine, toplumsal yaşama, örgütlenme tarzına etkileri olmaktadır.

Böylesi bir bakış egemenlerce üretilmiş olan insanın güçsüz ve zayıf olduğu yalanını yıkar. İnsana yepyeni bir pencereden bakmayı gerektirir. Bu bakış açısından herkesi canlı dolayısıyla güç sahibi görmek çıkar. Herkesin önünün açılması, aktifleşmesi ve aktifleştirilmesi gerektiği çıkar. Bu bakış birbirine akmayı, birbirini tamamlamayı, birbirine karşı sorumluluk duymayı şart kılar. Tüm bir toplumun aktifleşerek bir canlı organizma gibi kendisini örmesini gerektirir. Sağlıklı bir toplumsal inşa da ancak bu şekilde gerçekleşebilir. Tüm bunlar şunun için gereklidir, varlık ancak kendi doğasına uygun davrandığı ölçüde var kalabilir. Tüm oluşun ortak sorunları olan beslenme, çoğalma ve korunma sorunları ancak oluşun doğasına uygun davranıldığı vakit, çözülebilir; türün anı ve geleceği garanti altına alınabilir. Yani var kalma ancak o şeyin hakikatine bağlı olunursa mümkün olabilir. Toplumsal doğaya bağlı kalmanın paradigmatik ifadesi de günümüzde yeni paradigma oluyor. Bu paradigma da doğal toplumun yaşam tarzının kuantumun verileriyle güncellenmesinin ötesinde bir şey değildir. Önderliğimizin 'geçmiş daha gerçektir' sözünü doğrular niteliktedir. Bu paradigma çözüm gücü oluşunu toplumsal doğanın canlı, esnek ve çoklu yapısına olan uygunluğundan alırken, devletçi paradigmanın çözümsüzlüğü ise onun anormal ve doğa dışı olmasından kaynaklanır. İnsan ve toplumun doğası dayanışmacıyken, bütünlükçüyken, tamamlayıcıyken, bir iken; egemenlikçi duruş bencildir, parçalayıcıdır.

Devletçi paradigma ile insan yaşayamaz. Devletçiliğin mutlak hakim olması halinde insan türünü bekleyen 'dinozorlaşma' yani yok oluştur. İnsan eğer tür olarak var kalacaksa, bu açıktır ki ancak toplumsal doğaya (ahlak ve politika) uygun bir yaşamla mümkün olabilir. Bu yaşamda da devlete ve onun paradigmasına yer yoktur. Çünkü o, bütünlüğe değil de parçalamaya dayanır. Böldüğü bütün'den kimi parçaları aktifleştirirken, geri kalanı pasifleştirir. Kimilerini özneleştirirken, geriye kalan çoğunluğu ve bir bütün doğayı nesneleştirir. Bu sistemde kimileri tıpkı kanser hücreleri gibi anormal düzeyde büyürken, diğerleri ise alabildiğine yutulur, yok edilir. Birilerinin büyümesi diğerlerinin küçülmesine; birilerinin güçlenmesi, diğerlerinin zayıflamasına bağlı hale gelir. Bünye bozulur, hastalıklı olur. Ortaya birbirini tamamlamayan, karşıtlaşmış bir toplumsal gerçeklik çıkar. Parçalanmış toplumsal yapı üzerinde de kanserolojik bir büyümeyi yaşamış olan devlet oturur. Toplumun aklı, maddi değerleri, zihniyeti özcesi her şeyi emilerek, sömürülerek elde edilen bu kanserolojik büyüme, doğal bir büyüme değildir ve besinini ötekileştirdiklerini yok ederek elde eder. Yok ettiği canlılıktır, aktifliktir, insanın yaratıcılığıdır, bağlantılı olarak her an gerçekleşmesi gereken özgürlüktür.

Herkes nasıl bir yaşam yaşamak istediğine kendisi karar vermektedir. Herkes karşılıklı bağımlılık ilkesini göz ardı etmemek kaydıyla kendi gerçekliğini kendisi yaratmaktadır. Köle olarak mı kalınacak, yoksa özgür mü olunacak, nihayetinde buna karar veren bireyin kendisidir.

İki Paradigma Arasına Sıkışmış Olan Yaşam-İnsan

İşte bu iki paradigma arasında sıkışıp kalan bir insan, bir toplum ve yaşam var. Hepimiz kendimizde her an bunun yarattığı sıkışmayı yaşarız. İnsanın, toplumun ve yaşamın hakikati ile bunların yalan halleri an'da bir mücadele içindedir. Mademki kendini gerçekleştirebilmek ve var kalabilmek için hakikate uygun olmak bir zorunluluktur, o halde insan, toplum ve yaşam gerçekliği kar-

şısındaki duruşumuz bunların hakikatiyle ne kadar uyumlu? Bu çerçevede ne kadar hakikiyiz? Örgütsel gerçekliğimiz ne kadar hakikate uygun? Ne kadar gerçek insanız, neyiz, neyi ve kimi temsil ediyoruz? Her şeye, oluşa olan bakış açımız ne kadar hakiki? Özcesi hakikat-yalan denkleminde nerede duruyoruz?

Daha da arttırılabilecek ve arttırılması gereken bu sorulara doğru yanıtlar vermek gerçek yani özgür insan olmak açısından son derece önemli. Önderliğimiz nezdinde tüm bu sorulara çok güçlü karşılıkların verildiği, güçlü özeleştirilerin yapıldığı ve yepyeni bir doğuşun, kendini doğurtmanın yapıldığı biliniyor. Ancak bir Önderlik hareketi olsak da bu bizim de aynı özeleştiri süreçlerinden geçtiğimiz anlamına gelmez. Önderlik kendi adına bu özeleştirileri yaparak, kendisini özgür insan haline getirdi. Önümüzde duran görev bizim de aynı yollardan geçerek, bu doğuşu gerçekleştirmemizdir. Bu yönüyle bencillik olarak anlaşılmamak kaydıyla herkes nihayetinde kendisinden sorumludur. Herkes nasıl bir yaşam yaşamak istediğine kendisi karar vermektedir. Herkes karşılıklı bağımlılık ilkesini göz ardı etmemek kaydıyla kendi gerçekliğini kendisi yaratmaktadır. Köle olarak mı kalınacak, yoksa özgür mü olunacak, nihayetinde buna karar veren bireyin kendisidir. Belki bireyden bağımsız insanın içine doğduğu koşullardan bahsedilebilir, ancak bu koşulları değiştirmek, verili olanı kabul etmemek de bireyin kendi elindedir. Bu açıdan bakıldığında bireyin yaşamı, kendisinin bir ürünüdür. Büyük insanlara bakıldığında tümünün aslında kendi yaratıcıları oldukları rahatlıkla anlaşılır. Tüm peygamberleri, Marksizmin versiyonlarını, demokratik komünal değerlerin temsiliyeti uğruna mücadele yürüttükleri halde sistemiçileşmekten kurtulamayanları acımasızca yargılayanlar olarak acaba kendimize ne söylüyoruz? Onları sistemiçilikle, devletçi paradigmayı aşamamakla yargılayanlar olarak acaba kendimizi sistemin dışına çıkardığımızı ve tümüyle alternatif olduğumuzu iddia edebilir miyiz? Aynı keskinliği kendimizi ele alırken de uyguluyor muyuz? Önderliğimiz de başkalarını yargılamaya kalkışanların öncelikle kendilerini yargılamaları gerektiğini belirtti. Mademki sistemiçi bir kişilikle sistem dışına çıkmak ve alternatif olmak mümkün olmuyor, o halde kendimizi ne kadar alternatif haline getirebilmişiz, yeterince sistem dışı mıyız? Bu halimizle acaba sisteme alternatif olmamız, onu aşmamız mümkün müdür? Ve tüm bunların gerçek insan olmakla, insan hakikatiyle ilişkisi nedir?

Önderliğimiz PKK'nin demokratik ulusun bir maketi olması gerektiğinden bahsetti. Bilindiği gibi demokratik ulus ortak bir zihniyet (ahlak ve politika) etrafında farklılıkların birliği anlamına gelir. Yani toplumsal doğaya uyumlu yaşamak isteyenlerin kendi özerkliklerini kaybetmeden oluşturdukları birlikteliktir. Zihniyetini böyle kuran demokratik ulusun, bedenleşmesi de demokratik konfederalizm oluyor. Zaten Önderliğimiz de PKK'nin önündeki en temel görevin demokratik ulusun bir bedene kavuşturulması olduğunu belirtti. Aynı anlama gelmek üzere KCK sistemi PKK'nin programı olmaktadır. Bu açıdan nerede olursa olsun, bir sorun varsa, sorunun asıl kaynağı PKK'dir. PKK toplumun tüm sorunlarını kendi sorunları olarak görmek ve onlara çözüm bulmak durumundadır. Alanlardaki sorunlar ve bunlara bulunmuş olan çözümlerin düzeyi, özünde PKK'nin kendisini ne kadar örgütlediğini gösterir. Bu yönüyle sistemimizin tüm sorunları aynı anlama gelmek üzere PKK'nin kendisini ideolojisine ve paradigmasına uygun örgütleme sorunlarıdır. Bu yönüyle PKK'nin, PKK'lilerin başkalarını eleştirme hakkı asla yoktur. Çünkü PKK tüm sorunlara çözüm bulma iddiasındadır ve farkındadır ki tüm sorunlarımız kendisinin örgütlenme düzeyinde ortaya çıkan problemlerden kaynağını almaktadır.

PKK'nin de amaçlarına ters düşmemesi ve hedeflerine ulaşabilmesi için kendisinden

İnsan türü için canlılık iki anlama gelir: birincisi aktif olmayı, ikincisi de aktifleştirmeyi gerektirir

öncekilerin yaptığı hataları tekrarlamaması gerekir. Bunun için de tarihten doğru derslerin çıkarılması şarttır. Bizimle aynı yolun yolcuları için amaçları, istemleri hatta mücadeleleri iyi, ama yol ve yöntemleri kötü değerlendirmesi yapıyoruz. PKK'nin tarihten çıkardığı en temel derslerden biri de zaten bu oluyor: ezilenlerin istem ve amaçları egemenlerin araçları ve kullandıkları yol-yöntemlerle (en genel anlamda paradigma) elde edilemez. Yol ve yöntemler de en az amaçlar ve istemler kadar temiz olmalıdır. Yol ve yöntemlerle amaç ve istemler birbirine uygun ve uyumlu olmalıdır. Bu açıdan kendimizi ele alırken, özünde kendimizi hakikate vuruyoruz. Ne kadar insan olduğumuzu, yaşamımızın ne kadar gerçek yaşam olduğunu, kullandığımız yol ve yöntemlerin gerçekte kime ait olduğunu vb ele alıyor ve her yönüyle sistem dışı olmaya gayret ediyoruz. Bu sorgulamayı köklü yapamayanların kendilerinde değişim ve yenilenme yaratmaları mümkün olamaz.

Özgürlük Sosyolojisi Canlılık Demektir

Günümüz zihniyet dünyasında yapılmış en büyük yenilik hiç kuşkusuz ki her şeyin canlı olduğu fikrinin, bilim tarafından da kabul ediliyor olmasıdır. Bilimin kaba materyalist ve mekanik yaklaşımdan belli ölçüde sıyrılarak kuantumla bu yola girmiş olması, çok büyük önem taşır. Kuantum canlılık ilkesini en temel ilkelerinden biri olarak ele almıştır. Bununla kastedilen, her şeyin enerjinin çocuğu olduğudur. Maddeyi yöneten ruh olarak enerji canlılık anlamına gelir. Bir atom parçacığının ne yapacağına atomun zihni karar vermektedir. Bu yönüyle de bilim mutlak belirlenmişlik ve nesnellik fikrinden kopmuş oluyor. Özcesi canlı bir evrenle karşı karşıyayız. Yaratıcı bir evrenin içinde yaşıyoruz. Canlı-cansız ayırımını önemli ölçüde ortadan kaldırmış bulunuyoruz. Ancak her şeyin canlılık düzeyi farklıdır. Bilinebildiği kadarıyla insan evrendeki en mükemmel varlık oluyor. İkinci doğa olarak insan, evrenin tümünü kendi içinde barındırıyor. Konumuz açısından insanda dile gelen canlılığa yer vermek önemlidir.

İnsan türü için canlılık iki anlama gelir: birincisi aktif olmayı, ikincisi de aktifleştirmeyi gerektirir. İnsan yüz trilyon hücreden yani canlıdan oluşur. İnsan da bu yüz trilyon canlının birbirini tamamlaması, bir bütün oluşturması anlamına gelir. Bu olursa bir canlı organizmadan bahsedilebilir, aksi halde canlılıktan bahsedilemez. Canlı organizma olmak, bütünün tüm parçalarının işlemesi, aktif olması demek iken; canlı olamamak parçaların birbirini tamamlamaması, bir olamaması anlamına gelir. Peki, bizde birbirini tamamlama ne kadar vardır? Bir bütün müyüz, parçalı mıyız? Yaşamımızda çoğu zaman şunu görürüz ki, birbirini tamamlama yoktur veya çok azdır. Örneğin pek çoğumuz duygusalız, iki dakika sonra pişman olacağımız şeyi yapmaktan kendini alıkoyamayanlarımızın sayısı hiç de az değildir. Duygusal zeka ile analitik zeka arasında uyumu sağlayamamak belki de en temel sorunlarımızdandır. Duygular öne çıkıyor, analitik zeka tarafından kontrole alınmıyor, bu da pek çok kez problem yaratıyor. Ya da duygular zayıf kalıyor, bu da mevcut durumun sürmesine neden oluyor.

Canlılık her parçanın kendi misyonu ve işlevi çerçevesinde hareket etmesidir. Mevcut toplumsal gerçeklikte bir canlılıktan bahsedemeyiz. Örneğin toplumda kadın, gençlik kendi gücüne göre davranma, pratikleşme olanağı bulamıyor. Aslında bir bütün olarak egemenler karşısında toplum kendini gerçekleştirme olanağı bulamıyor. Toplum pasifleştirilmiştir, nesneleştirilmiştir.

Halbuki doğada her şey kendi biricikliği içinde ele alınmayı gerektirir. Büyük-küçük,

değerli-değersiz, güçlü-güçsüz, özne-nesne ayırımlarını kabul etmez, oluşun hakikati. Devletçi sistemlerde bunların tümü fazlasıyla vardır ve bunlar doğal şeyler olmadığından hakikat dışı şeylerdir. Bu tip toplumlar, oluşlar hastalıklıdır, canlı değildir. Peki, biz PKK olarak ne kadar özneyiz, canlıyız ve bu çerçevede ne kadar kuantumiğiz ve birbirimizi tamamlar haldeyiz?

Birisi bir diğerinin önünü keserse o hakikat dışıdır. Biri cinsiyetçilik, iktidarcılık halinde hareket ederse o hakikat dışıdır. Birisi kendisini aktifleştirmediğinde, bir diğeri kendisindeki köle özelliklere karşı harekete geçmediğinde hakikat dışı kalır. Pasiflik, nesnelik, güçsüzlüğün her türden versiyonu… hakikat dışıdır. Ve tüm bunlar köle insan özelliklerinin dışa vurumundan öte bir anlam taşımaz. Zayıf insan özellikleridir. Kuantum da dahil insan hakikati insana istemesi halinde her şeyi yapabileceğini söyler. Tüm bilmelerin kaynağı olarak insanı ele alır. İnsanı aktifliğe davet eder, herkesin içindeki potansiyeli açığa çıkarmaya davettir, hakikat. Demokratik konfederalizm de herkesi örgütlemeye çalışırken ya da örgütsüz tek bir kişi bile bırakmamayı esas alırken, özünde insandaki potansiyelin gücüne dayanmaktadır. Herkesi konuşmaya, karar almaya, uygulamaya ve sorumluluk üstlenmeye davet etmektedir. Demokratik konfederalizm tam da bunun sistemi olmaktadır. Dikkat edelim, Önderliğimizin bizden beklentisi, birbirimize dayattıklarımız özü itibariyle herkesi özneleştirme temelindedir. Bu da canlı olmayı başarmak anlamına gelir.

Kişi olarak, örgüt olarak canlı olmayı başarmak gerekir. Özgürlük Sosyolojisi'ne göre iş yapmak tam da budur. Herkesin katılım gösterip göstermemesi çok büyük önem taşır. Ne kadar ortaklaşıyoruz, ne kadar paylaşıyoruz? Toplum kendi kendini yönetmeli diyen bir hareketin kadroları olarak kendi kendimizi yönetme becerisini gösterebiliyor muyuz? Ne kadar sorumluca yaklaşıyoruz? Sorunlara çözüm bulmayı bizzat üstleniyor muyuz, yoksa bu işi hep birilerine mi havale ediyoruz? Hep yönetilmeye mi alışmışız? Peki, katmayan duruşlar karşısında aktifleşme, politik insan olma çabamız ve mücadelemiz ne kadar…? Yönetim gerçekliğimiz yeni paradigmaya ne kadar uygun? Yeterince ortaklaşma, paylaşma, gücü açığa çıkararak işlevsel kılma var mı? Yönetim tarzımız ne kadar canlıcı, ne kadar devletçi mantıktan kopuk? Açık ki tüm bu konularda ciddi ve hemen aşılması gereken sıkıntılarımız var. Önderliğimiz de zaten PKK kadrosunun en temel sorununun kolektivizm sorunu olduğunu son savunmada şöyle ortaya koydu: "PKK'de örgütsel bakımdan nicel kadro sıkıntısı olmamakla birlikte, bütün dönemlerde esas sorun kolektivist olamamaktan kaynaklanmıştır. Ne bireysel roller oynanmakta ne de kolektivizmin gücü yeterince gerçekleştirilebilmektedir. Bireysel rolleri oynamama kadar, kolektivizme girmekten kaçınma da sıkça yaşanan zaaflardır. Bu nedenle de bireyler ve örgütlenmeler muazzam güç kaybına uğramaktadır. Örgütlü kadro olabilme, bireysel rolün örgütlenmeden, örgütlenmenin de inisiyatifli kadrolardan geçtiği sorunu gündemdeki yerini korumaktadır."

Kişinin kendi içinde yarattığı parçalanmanın bir benzerini örgütsel bütünlüğümüzde de geliştiriyor, parçalı kalıyoruz. Daha inisiyatifli olalım ve herkesin gücü açığa çıksın diye oluşturduğumuz kurumlar, örgütler birbirini tamamlamıyor. Hatta yer yer karalamaya varan pratikler de görülmüyor değil. Peki, canlı bir organizma nasıl çıkacak? Çalışma alanlarını birbirinden üstün gören anlayışlara da rastlanıyor. Birbirinin işini küçümseme hayli fazladır, kendi işini dolayısıyla da kendisini her şeyin merkezine koyma hayli fazla görülen bir durumdur. Şu önemli, şu önemsiz ayırımı yapıldığında kendi elimizle bedenimizi, hatta ruhumuzu parçalamış oluyoruz. Bu parçalamaların tümünün kaynağında devletçi zihniyet vardır. Halbuki herkes ve her şey kendi çapında önemli ve biriciktir. Küçük taşlar olmazsa köşe taşları işe yaramaz, büyük taşların duvarda kullanımını sağlayan

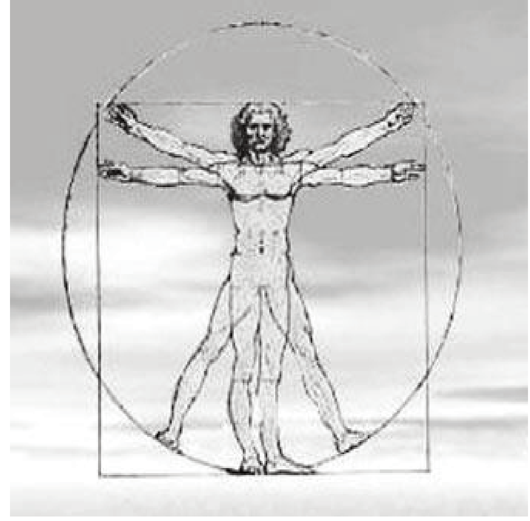
küçük taşlardır. Küçük de önemlidir, büyük de önemlidir. Hepsi birdir.

Özcesi canlıcılık yaşam tarzımız olmalıdır. İnsan özsel olarak katılımcıdır. Çünkü politik olmak insanın doğasıdır. Bu nedenle katılmamak, aktifleşmemek, sorumluluk duymamak eksik insan olmak demektir. Gerçek insan olabilmek için katılımcı olmak, konuşmak, kendini tanıtmak, yaşadığını hissettirmek gerekir. Bazen öyle arkadaşlara rastlıyoruz ki ne yaşıyor belli değil, ne düşünüyor belli değil, ne hissediyor belli değil, ne yaptığı ve ne yapacağı belli değil. Bu duruş açık ki hakiki bir duruş değildir ve bir 'ölü can' duruşudur. Ölü bir duruştur. Duruş kendini katma duruşu olmak durumundadır.

Hakikat Der Ki: İnsan Güçlüdür

Tüm bunlar ışığında kadro topluluğu olarak kendimizi hakikate vurduğumuzda çok yoğun problemlerimizin olduğunu görüyoruz. Yaşam felsefemiz çok çelişkili ve uyumsuzdur. Tıkatan, insan hakikatiyle dolayısıyla Önderlik gerçeğiyle örtüşmeyen, bu nedenle de zaten geliştirmeyen, daralan, daraltan, çözümsüz kalan bir felsefemiz var. Mutlak anlamda hakikati tanımlamak mümkün olmazsa da en azından insan için kimi hakikatlerden de haberdarız. İnsan ve toplumsal yaşam için kimi doğrulara ulaştığımızı biliyoruz, bu noktada herhangi bir muğlaklık yoktur. Yani ne Newton gibi tanrısal konuşuyoruz ne de post-modernistler gibi her şeyi muğlaklaştırıyor, anlaşılmaz kılıyoruz. Özcesi tüm insanlar için, toplumsal yaşam için doğrudur, olması gerekendir, diyebileceğimiz kimi hakikatlerimiz vardır. İşte bu hakikatlere kendimizi vurduğumuzda kadrolar duruşumuzun pek çok açıdan hakikatle örtüşmediğini görüyoruz. Duruşumuz oluşun diline çok da denk değil, oluşa ters düşüyoruz.

Teorik olarak insanın tüm evrenin gücünü kendi içinde barındırdığını söylesek de duruşumuzla buna pek inanmadığımızı ortaya koyuyoruz. Kendimizdeki gizil gücün farkında değiliz, çünkü yüzeyseliz. Yüzeyde seyrettiğimizden bu muazzam gücün sadece çok

azını kullanabiliyoruz. Bugün bilim insan beyninin saniyede dört yüz milyar bit işlem yaptığını ama ortalama insanın bunun sadece iki binini fark edebildiğini söylemektedir. Beyinde gerçekleşenle insanın farkına vardığı arasındaki bu muazzam fark, aynı zamanda insan potansiyeli ile pratiği arasındaki uçurumu da veriyor bize. İşte biz insanlar bu gücü açığa çıkarmadığımızdan, pek çok yetimizi yitirdiğimizden, yüzeysellik ve güçsüzlük yaşam tarzımız haline geldiğinden bu güçten yararlanamıyoruz, kendimizi gerçekleştiremiyoruz. Dahası birlikte yaşadığımız insanların, toplumun bizzat kendisinin de bu güçte olduğuna pek inanmıyoruz. Bu noktada kendimize, yanımızdaki yoldaşımıza, oradan hareketle de toplumun gücüne çok da güvenmiyoruz.

Kuşkusuz ki bunun pek çok nedeni vardır. Özellikle de egemenler toplumu güçsüz ve muhtaç olduğuna dair inandırmaya çalışırlar. 'Sen yapamazsın, gücün yetmez, kafan çalışmaz, senin işin değil…' gibi insan hakikatiyle hiçbir alakası olmayan safsatalarla toplumu kendilerine bağımlı hale getirmeye çalışırlar. Bu söylemlerin altında yatan gerçek, 'ben olmazsam siz olmazsınız'dır. Zaten egemenlikçi sistemin kadın, toplum (halk) ve doğa için kullandığı tabirler aynıdır. Hitler boşuna 'halklar kadın gibidir' dememiştir. Yine Ba-

con'ın doğayı kadın biçiminde tasvir ederek, onun nasıl egemenlik altına alınacağından büyük bir iştahla bahsetmesi aynı anlamdadır. Kadının ve toplumun iradesizleştirilmesi için geçirildiği tezgâh aynıdır. Kadının karılaştırılması süreci aynı anlama gelmek üzere toplumun karılaştırılması anlamına gelmiştir. Şu an tüm toplumlarda bunu görmekteyiz. Ancak sömürgecilik altına alınmış toplumlarda parçalanma daha fazla olduğundan iradesizleşme, güçsüzleşme daha derindir. Kürt toplumu bunu çok derinlemesine hisseden bir gerçekliği yaşamaktadır. Ancak buna karşın bir de PKK'nin ispatladığı kimi gerçekler vardır. Kendindeki evreni açığa çıkarmış olan yoldaşlarımız vardır. Dolayısıyla her şeyi de ezilmişlik ve egemenlikle açıklamak da yetersiz ve yersizdir. Örneğin Amed zindanında 14 Temmuz'da açığa çıkan ve ispatlanan, insanın ne kadar yüce olduğudur. İnsandaki potansiyelin açığa çıkması ve kendisini gerçekleştirmesidir. İnsanın istemesi halinde mekâna, zamana ve güç dengelerine bakılmaksızın neler yapabileceğinin göstergesidir. PKK mücadele tarihinde bunun sayısız örnekleri mevcuttur. Ayrıca bunun örneklerine an'da rastlamaktayız. Özcesi bunlar çok da uzak olduğumuz şeyler değildir. Önderliğimizin duruşunun her anı bunun ispatı anlamına gelmektedir.

Toplumun gücüne dayanmayan devrimcilik toplumu aktifleştirmeyen, canlı kılmayan ve bu yönüyle devletçi paradigmaya göre pratikleşen bir duruştur ki bu da özünde devrimcilik değildir.

Önderlikte dile gelen hakikatin ta kendisidir. Terzi Hermes'ten, Zerdüşt'e, Hallac-ı Mansur'dan Sühreverdi'ye oradan da kuantuma kadar söylenen şudur: insan mikro kozmostur. Cicero bile insan için 'ikinci doğa' tanımı yapmıştır. O bile insanın gücü konusunda doğruya yaklaşmıştır. Mikro kozmos olma söylemi, bir propaganda veya içi boş bir laf değildir, bu anda kendisini görünür kılan bir hakikattir. Burada önem kazanan husus, bizim kendimizi ve bu büyük insanları nasıl ele aldığımızdır. Bu insanları, örneğin Önderliğimizi çok da uzağımızda olanlar olarak görmemeliyiz. Önderliğimiz de bizim gibi bir halk çocuğudur, köylü kökenlidir, yoksuldur, herkesin maruz kaldığı toplumsal sorun ve çelişkilerden gelmiştir. Ancak kendisi çok büyük bir duruş sahibi olabilirken, bizde neden farklı bir duruş ortaya çıkıyor. Acaba problem nedir? Neden biz odaklanamıyoruz da o bunu başarabiliyor?

PKK felsefesi insanın gücüne dayanıyor. Bir önderlik hareketi olan PKK, Önderliğimiz tarafından böyle kurulmuştur. Önderliğimiz 'kendisine ihanet ettirilmemiş tek bir Kürt yoktur' tespitinde de görüldüğü gibi özünde bitmiş gibi görünenlere dayanıyor. Bu insanlardan bile bir şeylerin çıkabileceğine inanıyor. Kendisinin 'hain' diye tanımladığı insanlara, yeni yaşamı kurarken yine kendisi dayanıyor. Bu yaklaşım sonuna kadar felsefiktir, tasavvufidir, kuantumiktir, hakikate uygundur. Çünkü insan güçlüdür ve ona dayanılmalıdır. Ancak bizde ne kendini ne de yoldaşını, toplumu güçlü görme durumu vardır. İnsana kuşkulu yaklaşım esas oluyor, bizde. 'Buna gücü yetmez, yapamaz' yaklaşımı insan ele alışımızda baskın çıkmaktadır. Bu bakış açısının insan hakikati karşısında çok problemli olduğu açıktır.

Bunun tehlikesi beraberinde getirdiklerindedir. İnsana dayanmamak, onun gücünden yararlanmamak her şeyden önce güç kaynağından mahrum kalmak demektir. Bunu yapan güçsüz kalır. Çünkü varoluşsal olarak insan toplumsaldır ve toplumsallık insan için en büyük güç kaynağıdır. Dahası kolektivizmdir toplumsallığın gücünü açığa çıka-

racak olan. Bireysellik, bireycilik güç kaynağından beslenememeyi beraberinde getirir. Aktifleştirmeyen bu tarz aynı zamanda ön keser. Devleti eleştirdiğimiz noktaların aynısına düşmemiz anlamına gelir. Devleti toplumu katmadığı, kadının-gencin önünü kestiği vb hususlarda eleştirirken, kendimiz de aynı şeyi yapmış oluruz. Bu durum da insanlardaki gücün açığa çıkmasını engeller, insanı hakiki kılmaz, politik insan çıkarmaz.

Diğer problemli yönü ise, devrimcilerin bunu yapamayacağı gerçeğidir. Devrimciler tüm güçlerini öncülük ettikleri toplumdan alırlar, ayrıca devrimcinin görevi yukarıda da belirttiğimiz gibi bağrında büyük bir güç potansiyelini barındıran topluma alan açmaktır. Gücün akacağı kanallar bulmaktır. Toplumun güçsüz olduğunu düşünmek tastamam bir devletçilik örneğidir ve bu anlayıştaki birinin devrimci olması beklenemez. Çünkü devletçi sistem insanlara, toplumlara hep güçsüz olduklarını söyler, devrimciler ise insanın ve toplumun güçlü olduğuna inanır, rolünü de onlara yol göstermek olarak beller. Dolayısıyla toplumun gücüne dayanmayan devrimcilik toplumu aktifleştirmeyen, canlı kılmayan ve bu yönüyle devletçi paradigmaya göre pratikleşen bir duruştur ki bu da özünde devrimcilik değildir. Tüm bunları özellikle de alanlarda sistemi inşa çalışmalarında toplumun gücünü neden yeterince açığa çıkaramadığımıza dikkatleri çekmek için belirtiyoruz. Pek çok yerde halkın inisiyatif kazanmasını, kendini yönetir hale gelmesini kendisinin işsiz kalması ve işe yaramama biçiminde algılayan kadro duruşları vardır. Açıktır ki bunun ne hakikatle ne de PKK gerçekliğiyle bir alakası vardır.

Önderliğimiz yaptığı her şeyi yoldaşlar topluluğundan sorarak yapan bir tarza sahiptir. Görüş almaktadır. Bunu sadece kendi görüşlerini daha da yetkinleştirmek için yapmıyor, belki de buna en az ihtiyacı olan kendisidir. Zira kendisi çok farklı ve açık ara önde olan bir konumdadır. Özünde yoldaşlar topluluğunu düşündürmek, sorumluluk sahibi kılmak, aktifleştirmek için tüm bunları yapmaktadır. Zira tartışmak netleştirir, sorumlu kılmak geliştirir ve yaratıcı özelliklerin açığa çıkmasını sağlar. İşlemeyen kafadan bir şeyin çıkması mümkün değildir, böylesi kafa ancak kalın kalır.

Bizim kendimizi, yoldaşlar topluluğunu ve toplumu ele alışımız Önderliğinkine pek benzemiyor. Örneğin Maxmur gibi sistemimizi her yönüyle inşa etmemiz için bize her türden olanağı sunan bir alanı ve bu alanda yaşamak zorunda bırakılan toplumu beğenmeyenlerimiz, 'buradan ancak bu kadar çıkar' diyenimiz hiç de az değildir. Güney halkını çeşitli gerekçelerle suçlayıp, burayı deyim yerindeyse KDP'ye teslim eden yaklaşımlarımızın sayısı da az değildir. Hatta ve hatta Kuzey için de 'halk ve işler bildiğiniz gibi değil' diyenler de vardır. Peki, toplumun tüm sorunlarına çözüm bulmak iddiasında olan bir hareketin ve tüm dünyayı değiştirme iddiasında olan bir ideolojinin kadrolarının bu duruşu ne anlama geliyor? Bunun kaynağında ne var? Bunun temelinde çok köklü bir kendine güvensizliğin yattığı açıktır. Kendinden hareketle her yere ve herkese bulaştırılmaya çalışılan bir kendine güvensizlik… Bunun da düşmanın yarattığı bir felsefe olduğu ve insan hakikatiyle alakasız olduğu bilinmektedir. Peki, bu halka ve topluma dayanmazsak

Zaman her şeyde ve herkeste farklı olmaktadır. Çünkü her şeyde ve herkeste oluşumun hızı aynı değildir. Yani her şeyin ve herkesin hızı farklı olduğundan zaman da herkeste ve her şeyde farklı olmaktadır. Bu yönüyle zaman görelidir.

kime dayanacağız?

Toplumun gücüne dayanmayan, toplumu sevmeyen, iradesiz kılınmışsa dahi ondaki gücü görmeyen yaklaşımların egemenlikçi sisteme dayanmaları kaçınılmazdır. Bu bakış açısından egemenlikçi sisteme kayma, güç olmayı iktidarlaşmakta-devletleşmekte bulan bir eğilim çıkar. Tüm bunların temelinde insan olarak kendini bilmemek ve bu yönüyle insan gerçekliğinden kopmak yatmaktadır. Duruşumuzla 'mikro kozmos' tespitine pek de inanmadığımızı ya da ona uygun davranmadığımızı gösteriyoruz. İnsanın özünün güçlü olduğuna yeterince inanmıyoruz. Kendimizi öyle ele aldığımızdan yanı başımızdakini de öyle ele alıyoruz, toplumun ve insanın gücüne yeterince dayanmıyor, ona inanmıyoruz. Bu da kendisini zaten toplumun güçsüzleştirilmesi üzerine kurmuş olan devletçi sistemin varlığını devam ettirmesi anlamına geliyor. Yani duruşumuz devletçi sistemin yaşamasına olanak sunuyor. Hâlbuki özgücümüze dayanarak sistemin canına okuyabilir; kişisel, örgütsel ve toplumsal gerçekliğimizi tamamen sistemdışı bir şekilde inşa edebiliriz. Yeter ki isteyelim!

Zamanın Hakikati

Kendi gücümüzü açığa çıkarmamamızla bağlantılı olarak kendimizi değiştirme dönüştürme hızımız da çok ağır aksak oluyor. Yani zamanımız insan potansiyeline uygun işlemiyor. Kendini tekrar adeta yaşam tarzımız olmuş durumda. Peki, bu ne kadar gerçek, bu aşılamaz mı?

Bilim, Newton'ın aksine zamanın mutlak olmadığını, evrenin her köşesinde zamanın farklı işlediğini söylüyor. Dahası herkesin, her şeyin zamanının da farklı olduğunu söylüyor. Einstein'ın özel ve genel görelilik yasaları en çok da zamanın göreliliğine açıklık getiriyor. Newton'ın evrendeki her şeyin boyutları olarak dile getirdiği en, boy ve derinlik nasıl ki her şeyde farklıdır, her şeyin zamanı da farklıdır. Yani nasıl ki her oluşun bir eni, bir boyu, bir derinliği varsa ve bunlar o şeyin özgünlüğünü oluşturuyorsa; Einstein bu boyutlara dördüncüsünü yani zamanı ekleyerek, her şeyin zamanının da farklı olduğunu söyledi. Peki, bu ne demek? Nasıl herkesin zamanı farklı olabilir? Kolumuzdaki saatler herkeste zamanın aynı olduğunu göstermiyor mu? Herkesin saati aynı ise, o halde herkesin zamanı nasıl farklı olabilir? Dahası zaman nedir?

Tüm bilgiler bu evrendeyse ve tüm bilmelerin kaynağı insanın kendisiyse, gerçekten de insanın kendisine bakmasından daha kestirme ve doğru bir bilgilenme ve buna bağlı olarak oluşma yolu yoktur.

Zaman oluşumun hızıdır. Oluş ise harekettir. Daha doğrusu her hareket yeni bir oluştur. Hareket de Newton'ın dediği gibi 'eylemsizlik prensibi' çerçevesinde değil de her an olduğundan her an oluş anıdır. İşte zaman bu oluşun hızıyla bağlantılı bir husustur. Herkesin ve her şeyin oluş hızı aynı olmadığından herkesin ve her şeyin zamanı da aynı olmamaktadır.

Zaman her şeyde ve herkeste farklı olmaktadır. Çünkü her şeyde ve herkeste oluşumun hızı aynı değildir. Yani her şeyin ve herkesin hızı farklı olduğundan zaman da herkeste ve her şeyde farklı olmaktadır. Bu yönüyle zaman görelidir. Örneğin, bir insan ile bir kaplumbağanın kendilerini oluşturma hızları aynı mıdır? Ya da bir işi bir saatte yapan bir insanla aynı işi bir günde ancak yapabilen insanın zamanı aynı olabilir mi? Bir insanın yüz metrelik bir mesafeyi bir dakikada kat ettiğini varsayarsak, bu mesafeyi bir kaplumbağa kaba bir hesapla bir saatte ancak kat edebilir. Bu şu demektir, aynı mesafeyi bir canlı bir dakikada, bir diğer canlı da bir saatte ancak alabiliyor. Yine bu şu demektir; birinin bir dakikası diğerinin bir

saatine denktir. Demek ki her ikisinde zaman aynı değil, farklı işlemiştir. Aynı şeyi insanlar arasında da denemek mümkündür. Aynı işi bir kişi, bir saatte yaparken, bir diğeri belki de bir günde ancak yapabiliyor. Bu da şu demektir, birinin bir saati, diğerinin bir gününe denktir. Buradan şu çıkmaktadır; demek ki herkeste işleyen zaman aynı değildir. Bu, her ikisinin hızının farklı olmasından kaynağını alır.

Yirmi milyar yıllık evrimsel oluşun ana karnındaki dokuz aylık süreçte tekrarlanıyor oluşu da yine aynı şeyi anlatır, bize. Yani annenin dokuz ayda gerçekleştirdiğini evren yirmi milyar yılda yapabilmiştir. Örneğin anne karnında geçen birkaç hafta evrensel akışta birkaç milyon yıla denk gelebilir. Bu da anne şahsında temsil edilen mikro kozmosun hızıyla makro kozmosun hızının aynı olmadığı, dolayısıyla zamanlarının da farklı olduğu anlamına gelir.

Bilim şimdilerde bunu şöyle açıklıyor: hızı fazla olanın zamanı ağır işler; hızı ağır olanın zamanı çabuk işler. Hızın fazlaysa, süratliysen zamanın az gider, sana bolca zaman kalır; hızın ağırsa, tempon düşükse zamanın hızlı akar, sana bir şey kalmaz.

Saat Aynı, Zaman Farklı

Yaşamımızı kolaylaştırmak için aynı saati kullanıyor olabiliriz, ama bu hepimizin zamanının aynı olduğu anlamına gelmez. Zira kolumuzdaki saat, bizim zamanımızı değil, dünyanın zaman döngülerinden birini göstermektedir. Dünya kendi ekseninde 1670 km/s hız yaparak 24 saatte kendisini gerçekleştiriyor, yani kendisini yeniden oluşturuyor. Sonuçta gece ve gündüzden müteşekkil bir oluş ortaya çıkıyor. Biz de karışıklık çıkmasın, birbirimizi anlayalım ve yaşamımız kolaylaşsın diye bu, özünde dünyanın oluş hızını ortaya koyan saati kullanıyoruz. Dolayısıyla kolumuzdaki zaman bize ait değildir, dünyanın zamanını gösterir o. Peki, o halde bizim zamanımız nedir? Zamanımızı nasıl ölçebiliriz?

Her bireyin hızı neyse, zamanı da odur. Herkeste de oluşumun hızı farklı olduğundan, herkesin zamanı da farklıdır. Zamanın göreliliğinin insanda kendisini gösterme biçimi, her insanın kendini oluşturma hızındaki farklılıktadır.

Kendimizden örnekler vererek, buna biraz daha açıklık getirelim: örneğin kimilerimiz çok kısa zamanda çok büyük atılımlar gerçekleştirirken, kimilerimiz de yıllarca aynı şeyi tekrarlayıp dururuz. Örneğin ZİLAN YOLDAŞ, devrimci geçmişi çok kısa olan bir arkadaştır. Ancak kendisini oluşturma hızından dolayı, kendisini çok kısa zamanda çok büyük yaratmıştır. Ve gelinen aşamada bir yıllık bir gerilla pratiğine karşın bizim açımızdan ölçü koymuş bir tanrıçadır. Hepimiz Zilanlaşmayı esas alır, onun gibi olmaya çalışırız. Bunun karşıtı olarak da çoğumuzda kendisini -potansiyelimiz olmasına karşın- en kısa zamanda yapmak yerine, kendimizi yapmamak veya çok ağırdan yapmak gibi bir tarz var. Bu da bizi haddinden fazla dogmatik kılıyor. Dogmatizmi eğer var olana çakılıp kalmak, var olanı değiştirmemek, olanı muhafaza etmekle yetinmek, ona razı olmak olarak ele alırsak, kendimizi değiştirmememiz bizi değişim-dönüşümü dilimizden düşürmememize rağmen tastamam bir dogmatik yapar. Yıllarca aynı özeleştiriyi verenlerimiz hiç de az değildir. Yine yıllarca aynı eleştiriyi yapmamıza neden olanlar da az değildir.

Uzun bir zaman sonra karşılaşıldığında 'ya hiç değişmemişsin' diyenlerimiz olmuştur. Bunlar günlük yaşamımızda hep karşılaştığımız hususlar oluyor. Bu şunu kanıtlıyor, demek ki kendimizi oluşturma hızımız ağırdır, performansımız yetersizdir. Bu da beraberinde zamanımızın erkenden bitmesine yani çabuk gitmesine neden olmaktadır.

Zamanımız nasıl çabuk gidiyor? Örneğin insanın biyolojik ömrünü altmış yıl olarak ele alalım. Bu altmış yıllık ömre toplumdan birinin sığdırdıklarıyla, bir egemenin sığdırdıkları; bizim sığdırdığımızla, Önderliğimizin sığdırdığı şeyler aynı mıdır? Açık ki aynı değildir. Belki kaba anlamda geçen yıl aynıdır, ama yıllara sığdırılanlar aynı değildir. 'Anlam zamanı' tam da bu noktada önem kazanıyor. Yani içinde bulunulan zamanın tüm zamanlar olduğunu anlayabilmek ve bunu hissedebilmek. An'da tüm geçmişi yaşayabilmek ve geleceği de an'da yaratabilmek. Dahası ne olduğunu ve nereye gittiğini anlamlandırabilmek ve kendini her şeyden büyük sorumlu gören biri olarak yaşayabilmek. Önderliğimiz boşuna "Anlamın ve hissin yaşattığı insan, en büyük insandır." demedi. Nereden geldiğini ve nasıl muhteşem bir oluş olduğunu anlayabilmek, kendinde tüm bir evrensel oluşumu hissedebilmek ve kendini tüm bir evren karşısında sorumlu görebilmek… bunlar tam da 'kendini bil!' ilkesi çerçevesinde ve Önderliğimizin de içinde bulunduğu bilgelik geleneğinde yaşamın kendisi olmaktadır. Açık ki böylesi yaşayanlarla sıradan yaşamın peşinden sürüklenenlerin veya böylesi bir yaşamı yaratanların zamanı farklı olacaktır. Çünkü oluşum hızları aynı olmayacaktır.

Bilgelerdeki Hız-Bizdeki Hız

Kendini yapmak, bilgelerde bizim açımızdan da Önderliksel duruşta en kısa anda gerçekleşmektedir. Nitekim Önderliğimiz 'biliyorum ve inanıyorum ki bildiğin anda oluşuyorsun' diye de belirtti, kendindeki oluşumun hızını. Buradan şunu anlamalıyız, bilmek ile oluşmak birbirinden kopuk ve birbirini takip eden iki ayrı şey değildir, aynı anda gerçekleşen şeylerdir. Fark ettiğin anda kendini oluşturman bir gerçek insan özelliğidir. Ama bizde bilmek ile oluşmak edimleri böyle midir? Örneğin hepimiz komünal olunması gerektiğini biliriz. Toplumsallığın insan türünün var oluş koşulu olduğunu; cinsiyetçiliğin, iktidarcılığın ve bencilliğin her versiyonunun insanı insan olmaktan çıkaran kötü şeyler olduğunu biliriz. Yanı sıra merkezi uygarlık sisteminin tam anlamıyla bir kölelik düzeni olduğunu da biliriz ya da en azından bunları dillendiririz. Devam edelim, bilimsel olarak da insanın mikro kozmos, evrenin bir özeti olduğunu ve eğer isterse her şeyi yapabilecek bir gücünün olduğunu… biliriz.

Peki, pratiğimiz bu bildiklerimiz ölçüsünde midir? Bildiklerimiz oranında ve potansiyelimizin elverdiği hızda kendimizi yapıyor muyuz? Hayır! Bu nedenle de teorimizle pratiğimiz hep iki ayrı şey gibi durur. Teorimiz bize bir şey söylerken, pratiğimiz bir başka şey söylüyor. Peki, bu neden böyle?

Önderliğimizin de dahil olduğu bilgelik geleneğinde, teori ile pratik arasında bir kopukluk söz konusu olmaz. Bu insanlar teorilerini sağdan-soldan, oradan-buradan getirmiyorlar, kendi yaşamlarından çıkarıyorlar. Kimilerinden yararlanabilirler, ama özünde teorilerini sezgi, içgörü ve içgözlem yöntemleriyle kendilerinden çıkarırlar. Çünkü nasıl olsa insan evrenin bir özeti ve kendisidir. Tüm bilgiler bu evrendeyse ve tüm bilmelerin kaynağı insanın kendisiyse, gerçekten de insanın kendisine bakmasından daha kestirme ve doğru bir bilgilenme ve buna bağlı olarak oluşma yolu yoktur. Dikkatlice tarihe bakıldığında zalimliğiyle, kötülükleriyle değil de büyüklükleriyle tarihe iz düşmüş olanların tümünün esasında kendilerini çok iyi tanıyan, kendi üzerlerinde çok yoğunlaşmış insanlar oldukları hemen görülür. Kendilerini tanıma çabaları, yaşadıkları çelişki ve çatışmalar, karşılaştıkları sorunlar ve bunlara aradıkları çözümler kendileri açısından teori olmaktadır. Sokrates'in kendini bilmeyi 'belli bir bilimin konusu olarak değil, tüm bir bilim ve bilimin

kendisi' olarak ele alması tam da budur. Bu yönüyle teorileri tümden yaşamdan damıtılarak oluşturulan bir teoridir, bir yerlerden getirilmiş bir teoriden bahsedemeyiz.

Peki, biz teorimizi yaşamımızdan damıtarak mı getiriyoruz? Çok keskin olan teorik tespitlerimizin pratiğimizdeki karşılığının o keskinlikte olmadığının aksini kimse iddia edemez. Çoğunlukla teori bir yöne bakarken, pratik diğer bir yöne bakıyor; teori-pratik bütünlüğü sağlanamıyor. Bu nedenle teorimiz süper şeyler söylerken, pratiğimiz aynı düzeyde süper olmuyor. Biz teorimizi yaşamımızdan çıkarmıyoruz; Hermescilerin, Ene'l Hakçıların, Nirvanacıların, Fenafillahçıların, Sokratesçilerin, tüm tasavvuf geleneğinin ve tabiî ki Önderliğimizin yaptığı gibi yapmıyoruz: kendimizi tüm bilmelerin kaynağı olarak ele almıyoruz. Kendimiz üzerinde fazla yoğunlaşmıyor, kendimizi yeterince tanımıyoruz. Kendimizi tanımayınca da özünde oluş'u, oluşumumuzu yeterince anlamamış oluyoruz. Eksik anlayınca yeterince hissetmiyoruz, hissetmeyince de oluşmuyoruz. Daha çok da oluşturulduğumuz halimizle kalıyoruz, kalıyoruz…

Önderliğimizin kendisiyle yoğun mücadelesi ve cebelleşmesi sonucu geliştirdiği teoriye, sanki biz de aynı yollardan geçmişiz gibi yaklaşıyoruz. Teorimizi hazır aldığımızdan pratiğimize çok denk düşmüyor, soyut kalıyor, yaşamda çok fazla şeye denk gelmiyor, cisimleşmiyor, yani bir 'şey' olmuyor. Bizde yaşanan gerginliğin temelinde de bu var, zaten. Hepimiz dile getirdiklerimiz veya bildiklerimiz oranında bir yaşam duruşuna neden sahip olamadığımızın gerginliğini hep yaşarız. Söylediği kadar olamayanın bir gerginliği yaşamasından daha doğal ve kaçınılmaz olan bir şey yoktur. Önderliği onun militanları olarak takip ediyoruz, dediklerini kendimize esas alıyoruz, ama kendimizi yaratmadığımız için teori-pratik arasındaki uyumsuzluğun yarattığı gerginliği yaşıyoruz. Bu gerginlikten çıkmanın tek yolu, kendini yapmadır, yani yaratmadır.

Yaratılış Anı

İnsan kuantum hızında kendisini yapabilir. İnsansal oluşum, bizde görüldüğü gibi ağır olmak zorunda değil, insandaki potansiyel ışık hızından bile daha hızlı bir şekilde insanın kendisini yapmasına olanak tanıyor. Mevcut kafayla ölçemeyeceğimiz küçüklükte bir zaman aralığında geçmişe gidebilir veya geleceğe uzanabiliriz. Bu insanda işleyen kuantuma örneklerdendir. Önderliğimiz de zaten insanda gerçekleşen bu en kısa an'da oluşma gerçekliğini 'yaratılış an'ı veya 'kuantumik an' diye tanımladı. En kısa zamanda kendini oluşturmak insansal bir özelliktir. İnsan türünün muhteşemliği de zaten buradan gelir. Bir hayvan veya farklı bir canlı bu hızda kendisini yapamaz. İnsan dışındaki tüm canlılar içinde yaşadıkları eko-sistemin özelliklerine uygun hareket ederler ve öte taraftan değişen koşullara göre kendilerini de değiştirirler. Ancak bunlar etraflarındaki değişimi hemen fark edemezler, o nedenle de öyle hemen kendilerini de değiştiremezler. Bazen çevrelerindeki değişimi fark etmeleri birkaç nesli alır, ancak fark ettikten sonra da varlıklarını sürdürebilmek için kendilerinde değişim yaratırlar. Yani kendilerini yenilerler, yeni bir oluş olurlar.

Ancak bizler genel olarak kendimizi yapmada çok hantal yaklaşıyoruz, adeta zamanımızı boşa harcıyoruz. Yıllarımız geçiyor, ama ona sığdırdığımız şeyler az oluyor, bu da anlam zamanına göre bir yaşamı yaşa-

mamıza olanak vermiyor. Örneğin Önderliğimiz kapitalist sistemin bizzat oluşturduğu İmralı sistemi koşullarında -pratik olarak o kadar büyük sorumlulukları olduğu halde- Özgürlük Sosyolojisi'ni on günde yazdığını belirtti. Biz ise Önderliğimizin devletçi sistemle hesaplaşmanın yol ve yöntemlerini verdiği, özgür insanın kim olduğunu ortaya koyduğu ve bizim açımızdan da kendimizi oluşturma hammaddemiz olan savunmaları, üzerinden yıllar geçmesine karşın okumuyoruz. Akla hayale gelmeyecek bahane ve gerekçelerle savunmaların okunmasına fırsatımızın olmadığını hep söyleyip duruyoruz. Sanki Önderlikten daha fazla sorumluluklarımız varmış ve başımızı kaşıyacak vaktimiz yokmuş gibi yaklaşıyoruz. Dahası 'savunma'sız bir baş iş yapabilirmiş gibi davranıyoruz. Bunun kendini aldatmak olduğu açıktır. Ya da Önderliğimizin savunmalarını yeterince anlayamadığımızı, adeta kafamızın basmadığını vb söyleriz. Bu söylemlerin bilimsel olarak insan gerçekliğiyle bir alakasının olmadığı fazlasıyla ortaya çıkmıştır. Bir yandan 'mikro kozmos', 'evrenin özeti', 'ikinci doğa', 'gücü her şeye yeten muhteşem varlık'… gibi doğruluğu bilimin verileriyle de ispatlanan insan gerçekliği ve söylemleri; diğer yandan 'kafam basmıyor', 'gücüm yetmiyor', 'anlamıyorum'… gibi acizlikten, zayıflıktan, kölelik özelliklerinden öteye bir anlam taşımayan duruş ve söylemler... Bunlar birbiriyle tamamen çelişen hususlardır. Doğrusu ilkidir ve buna göre olmak öncelikle öyle olduğumuza

Bir taraftan 'beni öldürmeyen şey beni güçlendirir' söylemi ve buna göre pratikleşen bir Önderlik gerçeği, diğer yandan da kendinden ve sorunlardan kaçan bir kadrosal duruş

inanmakla olur. Hakikate göre olmak da aynı anlama gelmek üzere bilime göre olmak da insanın potansiyel olarak evrenin tüm gücünü içinde barındırdığını söylemektedir. Gerekli olan sadece yapabileceğine inanmaktır. Bunu hiç yapmıyor değiliz, hepimizin yaşamımızda başardığı pek çok olağanüstü şeyler olmuştur, ama şunu bilmeliyiz ki başardıklarımız başarabileceklerimizin yanında hiçtir. Kendimizi 'böyle gelmiş böyle gidecek' kaderciliğinden kurtarmak tamamen elimizdedir.

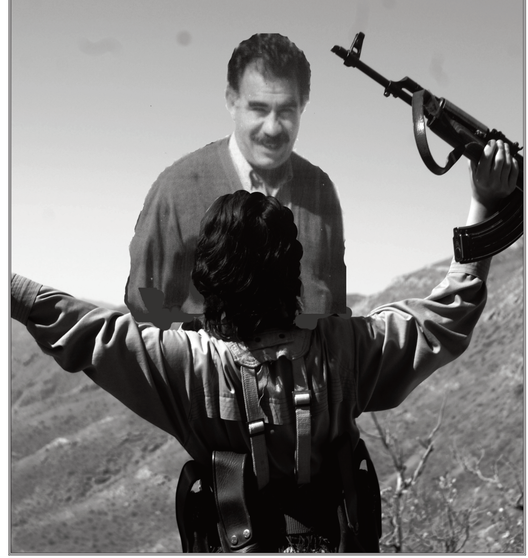
Zaman kavramına geri dönersek, kendini oluşturma performansımızın ve hızımızın farklı oluşu, zamanımızın da farklı olmasını beraberinde getiriyor. Süratli olanın zamanı ağır işlerken, temposu ağır olanın zamanı hızlı akıyor. Sadece yaşamımızın sonuna doğru gittiğimizde dönüp arkaya bakmamalıyız, yaşadığımız her an'da öyle olmalıyız. Bu geçen zaman zarfında neler yaptığımızı tartmalıyız ki ileride dönüp arkamıza baktığımızda yaşanması gerektiği gibi yaşadık diyebilelim. Tabi bunun için gerekli olan, bizde içkin olan enerjinin o muhteşem gücünü açığa çıkarmaktır. Bunun da yolu, yoğunlaşmaktan, odaklanmaktan geçer. Anlam zamanına göre yaşamak ancak böyle gerçekleşir…

Kendinden Kaçış

Kendimizi çözüm gücü haline getirmememizin bir sonucu olarak fazlasıyla sorunlardan kaçan kişilikleriz. Hem kendi sorunlarımızdan kaçıyoruz hem de örgütsel sorunlarımızdan. Aslında bazı açılardan çok da cesur ve güçlü insanlar değiliz. Kendimizi çözüm gücü haline getiremediğimizden hep kaçak haldeyiz. Mücadelemiz kaçaktır. Herkes kendisinde kimi zayıflıklar ve eksiklikler tespit ediyor, ama aynı zamanda kimi olumlu şeyler de tespit ediyor. Aslında herkes kimi eksikliklerinin olduğunu bildiğinden bunlar üzerinde durmak gerektiğini biliyor, bu zayıflıkların var olan enerjiyi boşa harcamaya sebep olduğunu biliyor, parçaladığını görüyor, ama aynı zamanda kendisini biraz yeterli ve başarılı gördüğünden bunlar üzerine gitmek

de zorlaşıyor. Bu da kaçış kişiliğinin ortaya çıkmasına sebep oluyor. Hâlbuki Önderlik tarzında bu yoktur. Bizde 'aman sorun çıkmasın da ne oluyorsa olsun' yaklaşımı hakimdir. Önderlik sorunların çıkmadığı günler canının sıkıldığını belirtiyor. Sorunların çıkmasından kaçmadığından, onların üzerine üzerine gittiğinden her sorun özünde Önderliğimizi güçlendiriyor. Zaten o nedenledir ki Nietzche ile ortaklaşarak 'beni öldürmeyen şey beni güçlendirir' demektedir. Çözdüğü her sorunla yapısını, toplumunu eğitiyor, güçlendiriyor. Sorunlarımızın üzerine gitmekten ürktüğümüzden, bu noktada ürkek hatta korkak yaklaştığımızdan, bizim açımızdan her sorun bir eğitim olmuyor, ortamlarımız sorunlarını çözerek büyüyen ortamlar olmuyor.

Bir taraftan 'beni öldürmeyen şey beni güçlendirir' söylemi ve buna göre pratikleşen bir Önderlik gerçeği, diğer yandan da kendinden ve sorunlardan kaçan bir kadrosal duruş. İdare ediyoruz, dengeler oluşturuyoruz, göz yumuyoruz, ses çıkarmıyoruz, liberalleşiyoruz… Dikkat edelim tüm bunlar korkak-ürkek kişilik özellikleridir. Kaçış kişiliğinin dışavurumlarıdır. Hesaplarını daha çok da kendisine dair yapan bir duruştan kaynaklanmaktadır, tüm bunlar. Hâlbuki daha derinlemesine düşünüldüğünde tüm bunların ne yapacağını, nasıl sonuçlar üreteceğini, insanı nereye götüreceğini ele almak ve ona göre tutum belirlemek gerekir. Bu halle potansiyelimi ne kadar açığa çıkarabilirim, yoldaşım bu halde benden ne kadar yararlanabilir, toplumsallığımız ne kadar gelişebilir vb soruların derinlemesine ele alışı olmazsa, mevcut olanın idare edilmesi esas alınırsa, o halde Önderlik felsefesine, aynı anlama gelmek üzere hakikate göre davranmış olmayız. Halbuki hakikat de insana üzerine gidersen çözersin, diyor. PKK'de de sorunların üzerine gitmek ve onları her yönüyle ele alarak çözmek tarzdır. Sorunlara çözüm gücü olmak tarzdır, radikallik tarzdır, sorunların kökünü kazımak tarzdır; yumuşatmak, er-

telemek, liberalize etmek ve bunun üzerine dengeler oluşturmak bizim tarzımız olamaz. Bizler sosyal demokratlar gibi yaklaşamayız. Biz yemeyi ve içmeyi bile ideolojik olarak ele alacak denli keskin ve radikal bir hareketiz. Bu radikalliği ve kriterleri hakikatin peşinde olanlar olarak her şeyden önce de kendimize vurmak durumundayız. Bu çerçevede bizler sorunlardan kaçan insanlar olmamalıyız, olamayız, ama bu, en temel karakteristik özelliğimiz olmuş haldedir. Bunun da temel nedeni bizim kendi gerçekliğimizden kaçmamızdır. Kaçışı en çok da kendimize karşı geliştiriyoruz.

Kendisine karşı korkak olan herkese karşı da korkaktır, kendisine karşı cesur olan herkese karşı da cesurdur. Sorunların üstünü örtmeye çalışan özünde kendi eksikliklerinin üstünü örtmeye çalışandır. Etrafa liberal yaklaşan kendisine karşı liberal yaklaşandır. Böylesi tiplerin kendi sorunlarının açığa çıkmasını engelleme çabaları belirgindir. Bu tipler riski göze almaya yanaşmazlar. Bu nedenle de kadrolar olarak bizlere en fazla gerekli olan radikalliktir. Radikallikten de kasıt sistemdışılıktır. İnsanı hakikatten uzaklaştıran her türden bireyci ve bencil yaklaşımdan, dolayısıyla devletçi paradigmadan gerçek bir kopuşu sağlamaktır.

Eğer kendini bilmek tüm bilmelerin temeliyse, kendini bilmenin yolu da tüm önceyi bilmekten geçer. Öncesi bilinmeyen şeyin anı da bilinemez ve dolayısıyla geleceği de doğru temeller üzerinde inşa edilemez.

Çilecilik

Kaçış felsefesiyle bağlantılı olarak çileci felsefe de bizde hakimdir. Bilindiği gibi çileci felsefe mevcut olanı kabullenmeme, beğenmeme ama onu değiştirme gücünü gösterememediğinden de başını alıp gitmedir. Değiştiremediğinde benzeşmemek için mevcut olandan kaçma çileci felsefenin temel çıkış noktasıdır. Bunun örneklerini bir ölçüde Yunanistan'daki Kiniklerde, bir ölçüde Hindistan'daki Upanişadlarda ve daha pek çok örnekte görmekteyiz. Bizde de çilecilik bir duruş ve ruh hali olarak bilinçli-bilinçsiz etkili olmaktadır.

Girdiğimiz bir ortamda veya bir kişi karşısında yolunda gitmeyen şeylerin olduğunu gördüğümüzde, mücadele tarzımız birkaç eleştiriyle veya birkaç söylemle her şeyin düzelmesini bekleme oluyor. Sonuçta istediğimiz değişiklikler gerçekleşmeyince, bu defa küsüp daralıyor ve kendimizi bir köşeye çekiyoruz. Sonrasında da fazlasıyla yakınıyor ve şikâyet ediyoruz. İşte bu kaçış felsefesine bağlı olarak gelişen çileci felsefedir. Mevcut olana teslim olma anlamına geliyor bu tutum. Mücadeleci, ölçü sahibi ve her koşulda çizgi mücadelesi yürüten bir duruş söz konusu değildir. Bu duruşta çizgi temsiliyeti, çizgi savaşçılığı yapmak yoktur. Pek çoğumuz da yöntemsiz işe girişiyoruz, elimize yüzümüze bulaştırıyoruz. Hâlbuki Önderliğimizde yöntem zenginliği vardır. Hatta Önderlik bunu 'ben artist gibiyim,' biçiminde formülleştirmiştir. Yani herkese özgü bir politikası mevcuttur Önderliğin. Bizde ise ak-kara mantığı ve buna bağlı gelişen yöntemsizlik temel tarz oluyor. Herkese kadına, erkeğe, gence, yaşlıya, kadroya, halka vb aynı yaklaşıyoruz. Bunun temel nedeni yüzeyselliktir ve bu yüzeyselliğin çizgiye uygun sonuç alması mümkün değildir.

Çok yönlü olmak, herkesin özgünlüğünü gözetmek, liberalizm veya ilkesizlik değildir. Ya da tersinden tek yönlülük radikallik ve çizgi mücadeleciliği değildir. Çok yönlülük tam da çizgi temelinde bir duruş anlamına gelir. Burada esas olan amaçta taviz vermemektir, amaç doğrultusunda herkesin dilinden anlayabilmek ve herkesi ona çekebilmektir. Sekterizm ile radikalliği tam da bu noktada karıştırmamak gerekir. Sekterizmin sonuç aldığı pek görülmez, yüzeyseldir, farklılığı gözetmez, tekdüzelik vardır, sekterizmde. Kaynağında at gözlüğüyle yaşama bakma vardır. Mattır, yaşamın ve oluşun dilinden uzaktır, ona yabancıdır. Radikallik ise amaç doğrultusunda hareket etme ve sonuç almadır. Bazen tatlı bir dille, bazen bir bakışla, bazen de sert bir söylemle sonuç almaktır, radikallik. Radikallikte oluşun dilini, farklılığı gözetmek ve ona göre davranmak vardır. Sonuç alıcı oluşu da zaten buradan kaynağını alır. Bir şey ne kadar oluşun diline aynı anlama gelmek üzere özüne, yani doğasına uygun olursa o şeyin sonuç alıcı oluşu da o kadar mümkün olur.

Kendini Ölüme Yatırma

Ölüm felsefesi de kaçış felsefesinin bir başka görünümüdür. Değişime dönüşüme olan inanç yitirildi mi, yaşamda da artık tahammül sınırlarını zorlayan şeyler oldu mu ortaya umutsuzluk çıkar ki bunun da götürdüğü, götüreceği nokta kendini ölüme yatırmadır. "Acaba her zaman böyle mi olacak, acaba hiçbir şey değişmeyecek mi, acaba halk olarak hep böyle itilip kakılacak mıyız?" vb söylemlerin götüreceği yer, umutsuzluk ve karamsarlıktır. Bu psikoloji eğer düşmana

götürmezse, bir an önce onurluca bir ölümün tercih edilmesine yöneltir. Genelleştirmemek kaydıyla kimi eylemlerin altında yatanın bu psikoloji olduğunu söylemek mümkündür. Yanı sıra içinde ölümün olduğu bir eylem tarzını esas alma vardır. Fedaice olan ruhu sadece tek bir eylem için kullanmak vardır. Halbuki fedaice olan ruhu yaşamın tümüne yaymaktır asıl olan, gerekli olan da budur. Yaşamı fedaice yaşamak ve savunmaktır asıl fedailik.

Yaşamda tıkanma olduğundan, çözüm gücü olunamadığından bu zorlu yaşamdan bir an önce göçmek tercih edilen yol olabilmektedir. Artık ağır gelmekte olan, katlanılamayan bu yaşamın terk edilmesi tercih edilmektedir. Hâlbuki bizler "İnsan yaşamı hakikat algısı gelişkin olanlar için tam bir mucizedir. Yaşamın kendisi büyük heyecan ve coşku kaynağıdır. Yaşamda evrenin anlamı gizlidir. Bu gizi fark ettikçe, zindanda da olsa, yaşama katlanmak diye bir sorun olmaz." diyen bir önderliğin militanlarıyız. Yaşam felsefemiz de katıldığımızı söylediğimiz Önderliğimizin yaşam felsefesine uygun olmak durumundadır.

Ama yaşamı terk etme eğiliminin altında yatan temel neden kendisini yaşamda etkisiz, güçsüz ve değersiz görmedir. Bu üç kavram da insan hakikatiyle alakasızdır. İnsanın istemesi halinde her şeye kadir bir varlık olduğunu, bırakalım insan gibi en yetkin bir varlığı, her şeyin her an birbirine etki ettiğini ve doğanın tüm bileşenlerinin kendi biricikliği içinde değerli olduğunu tüm büyük öğretiler ve bugünün bilimi söylemektedir. İnsanın gücünü, duruşunu öyle etkisiz bir şey olarak ele almak en hakikat dışı bir ele alıştır. Yaşamı çekilmez kılan da zaten bu algıdır. Halbuki insanın kendisini örgütlemesi halinde ne kadar etkili olabileceğini en iyi Önderliğimizin duruşunda görmekteyiz. Bu noktalara yoğunlaşmak, içimizdeki potansiyeli açığa çıkarmak yerine, daha fazla mevcut olana teslim olmayı, kendimizi etkisizleştirmeyi esas alıyor, çoğu zaman da bu olumsuz ruh halimizi daha da derinleştirme anlamında kendi kendimizi ajite ediyoruz. Bu ruh halinin götüreceği yer mevcut yaşamı terk etmektir, diğer bir deyişle onurluca bir ölümü seçmektir.

Eğer zorluklardan kaçış, yaşanmaz hale getirilen yaşam karşısında pessetme esas alınsaydı, bu hareketin ve çizginin bugünlere gelemeyeceği kesindir. Bir an için bile olsa Önderliğimizin bizim gibi hareket ettiğini düşünelim. O zaman bu hareket ve mücadele olabilir miydi? Hayır, mümkün olamazdı. Çünkü çıkış yapmamak, özgürlük mücadelesine girişmemek için her türden bahane ve gerekçe varken, insanın kendisini dayandırabileceği tek bir dayanak bile yoktu. Yukarıda Önderliğimizin Kürtlerin kendilerine ihanet ettiklerini söylediğini hatırlayalım. Önderliğimiz insanın güçlü olduğunu ve bunun işlenmesi halinde büyük bir patlama yapabileceğini biliyor, buna inanıyor ve yaşamını da bu temelde örgütleyerek bu gücü açığa çıkarmaya çalışıyor. Sonuçta bitti denilen halktan yepyeni ve yaşam dolu bir halk ortaya çıkabiliyor. Ve önemli ölçüde çıkmıştır da.

Belleksizlik

Belleksizlik hem toplumsal hem örgütsel hem de kişisel gerçekliğimizde görülen en temel hususlardan biridir. Bizde belleksizlik hakimdir, olanı çok erkenden unutma gibi bir hastalığımız vardır. Hâlbuki yaşamın dili öyle değildir. Yaşamın dilinde uçup giden, unutulan hiçbir şey yoktur. Öncesi olunmadan mevcut olanın olamayacağı gerçeği, belleğin evrimin en temel bir unsuru olduğunu gösterir. Bu yönüyle bellek oluşturma, bellekli yaşam en hakiki bir olgudur. Öncemiz bizim kendimiziz, o olmazsa biz olmazdık, aynı zamanda gelecek de bugünden oluşturulmaktadır, dolayısıyla gelecek de yine biziz. Bu sadece insan türü için değil tüm oluş için geçerli bir husustur. An, geçmiş ve gelecek arasında köprüdür. Bu yönüyle andaki ne geçmişten ne de gelecekten kopuktur. Doğanın böyle işleyen mükemmel bir belleği vardır.

Tarih bu anlamıyla belleğin ta kendisidir.

Hepimize kendimizi bilmemiz için bir tarihsel-toplumsal bellek gerekir. Oluşu, bağlantılı olarak kendimizi anlamamız ancak böyle mümkün olabilir. Eğer kendini bilmek tüm bilmelerin temeliyse, kendini bilmenin yolu da tüm önceyi bilmekten geçer. Öncesi bilinmeyen şeyin anı da bilinemez ve dolayısıyla geleceği de doğru temeller üzerinde inşa edilemez. Bu yönüyle olumluluk ve olumsuzluklarıyla önceyi bilmek kesinlikle gereklidir. Örneğin peygamberlik geleneği, Marksizm ve versiyonları, tüm toplumsal mücadeleler aynı zamanda bizim tarihimizdir ve bizim yerimize de mücadele yürütmüşlerdir. Olumlulukları bizim olumluluklarımız, hataları bizim hatalarımızdır. Bizim yapacağımız şey onların temsil ettiği değerlere kendimizi dayandırmak ve yaptıkları hatalara düşmemektir. Eğer bu yapılmazsa hem tarihsiz, dayanaksız dolayısıyla da güçsüz kalınır hem de ders çıkarılmaz. Sonuçta ortaya çıkacak olan da toplum adına bir kendini tekrar olur.

Tarih fazlasıyla ispatlamıştır ki egemenlerin yürüdüğü patikalardan ezilenlerin yani toplumun istemlerinin yaşam bulduğu mekânlara varmak imkânsızdır. Bizden öncekiler bizim yerimize bunu zaten denediler, ama başarılı olamadılar. Bu durumda bizim de onların yaptığını tekrarlamamız yanlış olur ve onların amaçlarının gerçekleşmesine hizmet etmez. Tarihsel topluma dair bir bellek oluşmadığından içimizde hala "onlar bozuldu ve sistemiçileşti diye, devletleşirsek biz de mi bozulacağız" söylemleri yer yer dillendiriliyor. Bunu söyleten belleksizliktir yani herkesin ille de kafasını taşa vurması gerektiği şeklindeki dar algıdır. Yani toplum adına hareket edenlerin tümünün aynı hataları tekrarlaması zorunlu değildir, bunu yapmaya mecbur değiliz. Yeter ki bir olduğumuzun bilincinde olalım. Böyle olabilmek için de bencillikten kurtulmak gerekir. Yani kendisinin herkes, herkesin de kendisi olduğunu bilebilmekle bağlantılı bir husustur. Çünkü gerçek bütündür.

Aynı formülasyonu bu defa örgütsel gerçekliğimize de uygulayabiliriz. Örgütsel gerçekliğimize dair bir belleğimiz olmalı ki olumluluk ve olumsuzluklarımızdan gerekli gücü alalım, dersleri çıkaralım. Bellek oluşturabilme kabiliyetinde olan topluluklar, örgütler unutmayan ve gelişen toplumlardır. Nasıl ki bir eyleme giderken, bir mevzi kazarken, Amerika'yı yeniden keşfeder gibi davranmıyorsak, böyle davranmamız abes kaçarsa, olumsuzluklardan da dersler çıkarmamız yerinde olandır. Bu herkesin hareket adına yapılan her şeyi sanki bizzat kendisi yapmış gibi bir algıyı gerektirir. Bizden öncekilerin yaptıkları, hareketin tarihi ve bugünü bizim belleğimiz oluyor. Bir örgütsel belleğimiz olmalıdır ki birilerinin bizim yerimize yaptığı şeyleri tekrarlamayalım. Birbirimizin yerine de yaşadığımız bilinci bizde olmalı ki birbirimizden beslenebilelim. Örneğin Xakurkê ve Çelê olayları tam da bu anlama gelmektedir. Xakurkê şehadetlerinin temelinde düşmanı ciddiye almayan, ne yaptığının farkından olmayan ve gerillanın en asgari şeylerini bile uygulamayan bir tarz yatmaktaydı. Bu tarzın hareketimizin son yıllarda aldığı en büyük darbelerden birini bize yaşattığı bilinmektedir. Yaşanan kayıplara verilen cevap Çelê operasyonu oldu ve gerçek anlamda düşmanı sarstı. Düşmanı dize getiren bir operasyondu. Bununla hareket yepyeni bir süreç başlatıyordu ve yaşanan şehadetler ancak böylesi bir operasyonla ilan edilebiliyordu. Peki, sonuçta ne oldu? Otuz altı arkadaş Xakurkê'de darbe yememize neden olan tarzın kendini tekrar etmesi nedeniyle şehit oldu. Tam da bir nebze de olsa yoldaşlarımızın intikamını aldık derken, yaşanan kayıplar daha da sarsıcı oldu. Ve biliniyor bu 2011 yılının çok zorlu ve acılı geçmesinde belirleyici oldu. Düşmanda tasfiye edilebileceğimiz yönünde büyük umutlar oluşturdu. Peki, bu neden böyle oldu? Çünkü Xakurkê Çelê için ders olmadı, Çelê Xakurkê tarzını kendi tarzı ve oranın sorununu kendi sorunu olarak

görmedi. Yaşananları kendilerinin dışında ve sanki sadece Xakurkê'nin işiymiş gibi gördüler. Bu nedenle de aynısını tekrarladılar ve daha büyük kayıplar verdik. Bu kendini her şeyin merkezine koyarak düşünmenin, özünde de bencilliğin bir dışavurumudur. Bir olma yoktur, parçalı hareket etme vardır bu duruşta.

Bu örtük olarak herkesin sadece kendi anını yaşadığı şeklindeki postmodern anlayışın bir ispatlanması oluyor. Çünkü kimse kimseyi yaşamıyor, herkes sadece kendi anını yaşıyor, kendi anını yaratıyor. Sanki sadece kendimiziz gibi bir algı vardır. Bu yanlıştır ve kendini tekrarın asıl nedenidir.

Bağlantılı olarak bize gerekli olan bir de kişisel bellektir. Bu konuda sorunlu olduğumuz açıktır. Aynı özeleştiriyi onlarca kez vermek ne anlama gelir? Aynı konuda onlarca kez eksiklik yaşadığımız, pişmanlık duyduğumuz az görülen hususlar değildir. Halbuki sadece bir defa o eksiklik üzerinde odaklanırsak, enine boyuna o eksikliği masaya yatırır ve gerekli duruşu sergilersek, o eksikliğin bir daha yinelenmesi söz konusu bile olamaz. O eksikli an tüm yönleriyle çözümlenirse, işte o zaman sorunlara bulduğu çözümlerle kendisini büyütebilen bir duruş ortaya çıkar. Ancak biz sorunlarımızla çok ciddi ve köklü bir hesaplaşma içine girmiyoruz, adına özeleştiri dediğimiz ama aslında eksikliğin dile getirilmesinden başka bir anlamı olmayan bir tutumla üzerinde durduğumuzu sanıyoruz, geçiştiriyoruz, ama sonrasında görüyoruz ki aynı sorun tekrarlanıyor. Dikkat edelim, kendi kişisel tarihimize dair de bir bellek oluşturma çabamız yoktur. Çabuk unutuyoruz, kararlaştığımız, kendimize söz verdiğimiz anlar oluyor, ama sonrasında bunları yapan biz değilmişiz gibi davranarak bunları unutuyoruz. Asla yapmayacağım dediğimiz şeyleri bile yapmaktan kendimizi alıkoyamıyoruz. Lanet okuduğumuz anları tekrarlamaktan kendimizi alıkoyamıyoruz. Bu şunu göstermektedir ki o lanet okumalar ve kararlaşmalar güçlü değildir, her yönüyle ele almaktan uzak bir kararlaşmadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı bize en gerekli olan bellek oluşturmadır. Bu sağlam bir tarih bilinci edinmek anlamına da gelir. Belleksizlik, tarihsizliktir ki bu da en hafif haliyle cahil kalmaktır, egemenler tarafından sürü gibi güdülmektir. Doğru pratik ve doğru hayat için gerekli olan doğru teori ancak bellekli,

Kendimizde bir örgüt kuramamışız, kendimizi canlı kılamamışız. Tüm parçalarımız birbirini tamamlamıyor, duygu ve düşüncelerimiz birbirini tamamlamıyor, istek ve amaçlarımız birbirini tamamlamıyor, teori ve pratiğimiz birbirini tamamlamıyor.

tarihli olunduğunda elde edilebilir. Aksi her hal, düşmanı güçlendirmekten öteye bir sonuç doğurmaz.

Parçalılık

PKK'ye gelmekle bir tercih yapmış durumdayız, ancak bu doğru bir yaşamı yaşamak için yeterli değildir. PKK içinde de yapılması gerekenler vardır. Bu da doğru yaşamaktır. Doğru yaşam da bütünlüklü bir yaklaşımı gerektiriyor. Parçalılığı kabul etmiyor. Eksikliklerimizle PKK içine geliyoruz ve tüm bunları da PKK içinde yaşatmaya devam ediyoruz.

Yapmaktan kendimizi alıkoyamadığımız şeyler bağımlısı olduğumuz şeylerdir ki bunlar hiç de az değildir. Biz neye bağımlıyız, neden özgürlüğe odaklanamıyoruz? Önderliğimiz de en temel sorunumuzun 'özgürlüğe odaklanamamak' olduğunu belirtti. 'Örgütlenmiş madde' şeklinde de tanımlanan insan gerçekliği karşısında bizim duruşumuz nasıldır? Acaba biz öyle miyiz, acaba enerjimiz örgütlü müdür, yoksa her bir parçası bir yere mi gidiyor? Özcesi ne kadar bütünlüklüyüz, yani bütünüz? Duygularımız, düşüncelerimiz, istemlerimiz vb her biri bir yere gidiyor ve bu durum bizi örgütlü kılmıyor, parçalıyor. Çok fazla parçalıyız, dikkatimiz çok dağınıktır. Enerjimizi odaklayamıyoruz, bu durum da potansiyelimiz olmasına karşın enerjimizi doğru kullanamamamamıza neden oluyor. Dikkat edersek meditasyon yapanların, büyük insanların hep enerjilerini kontrol altına alabilenler olduklarını görürüz. Kendimizde bir örgüt kuramamışız, kendimizi canlı kılamamışız. Tüm parçalarımız birbirini tamamlamıyor, duygu ve düşüncelerimiz birbirini tamamlamıyor, istek ve amaçlarımız birbirini tamamlamıyor, teori ve pratiğimiz birbirini tamamlamıyor. Dikkat edelim en çok da parçalılığı eleştiriyor ve bunun hiyerarşik devletçi sistemin en temel işi olduğunu söylüyoruz, ancak kendimizde yaşattığımız da tastamam bir parçalılık oluyor. Her parçalama da bir güçsüzleşme olduğuna göre, güçsüzlüğümüzün asıl kaynağı kendimiz oluyoruz.

Hakikat bütün olduğundan her türden parçalama ve parçalılık özünde hakikatten uzaklaşmak anlamına gelir. Bu nedenle insan aslında kendisini asla herhangi bir şeyin – buna örgüt de dahildir- parçası olarak görmemelidir. Doğru olanı insanın kendisini o şeyin kendisi olarak görmesidir. Örneğin kadronun kendisini örgütün bir parçası olarak görmesi yanlıştır. Çünkü kendini örgütün parçası olarak görmek, insanı şuraya götürür: "sen sadece bir parçasın, ağırlığın ve önemin sınırlıdır, hatta belki de yoktur. Sen olmasan da olur, sen rolünü oynamasan da diğerleri oynar ve boşluğu doldurur, örgüt sensiz de yürür…" Bu düşünce insanı sorumsuzluğa, pasifliğe davet eder. Halbuki "ben örgütüm, ben toplumum, hatta 'Ben benim, ben evrenim, ben öncesi-sonrası, yakını-uzağı olmayan zaman ve mekânım!" demek gerekir. Nirvana, Fenafillah, En'el Hak da aslında bu söylemin farklı şekillerde dillendirilmesi oluyor. Bunların tümü ben'den bir'e geçişin ifadesi olmaktadır. Bugün bilimde yeni bir çığır açan kuantum da 'temel birlik ilkesi' (dolanıklık ilkesi) ile tüm farklılık ve çeşitliliğiyle beraber her şeyin özünde 'bir' olduğunu ortaya koymakta, bunun deneylerini yapmaktadır. Önderliğimiz bu hakikati "gerçek bütündür"

şeklinde ortaya koydu. Bugün bilinen birimlerle ölçülemeyecek denli uzakta olan şeylerin bile birbirini hissedecek ve birbirine etki edecek denli birlikte olduğu görüşü Schrödinger'in deyimiyle kuantumun en temel ilkesi oluyor. Böylesi bir düşüncenin insanı her açıdan daha duyarlı ve sorumluluk sahibi kılacağı açıktır. Bu düşünce beraberinde kendinde dile gelen örgütü, toplumu ve evreni hissetmeyi, onu yaşamayı getirir. Dikkatlice baktığımızda Önderliğimizin duruşunun ve tarzının tamamen bu anlama geldiğini, ben'den bir'e geçtiğini görürüz.

Çıkış Yolu

Kuşkusuz daha da arttırılabilecek olan bu hususlar bize şunu gösteriyor ki kadrosal duruşumuz Önderliğimizin yaptığı kadro tanımına uygun değil. Zira kadro için yaptığımız tanımlar son derece çarpıcıdır. Kadro için 'örgütlenmiş ve eylemsel kılınmış hakikat' tanımını yapıyoruz.

Evrendeki her oluş görünmek ister. Bu aynı anlama gelmek üzere var oluştur, gerçekleşmedir. İddialı bir ideoloji olarak Önderlik çizgisi de toplumsal yaşamda ve kadrosal duruşta kendini görünür kılmak istiyor. Bu anlamıyla kadro ideolojinin başarısının ispatı oluyor. Tüm ideolojiler kadrolarının duruşlarında ne kadar yaşamsal ve mümkün olduklarını göstermek isterler. PKK kadroları da özgürlüğü temsil etmek durumundadırlar. PKK kadrosunun en temel görevi özü itibariyle budur. PKK bir parti olarak demokratik ulus zihniyetinin doğru ve buna uygun bir bedenleşmenin mümkün olduğunu göstermek durumundadır. PKK kadroları da sistemin dışına çıkabilmeyi başarmış, alternatif olabilmiş özgür insanlar olduklarını, bunun mümkün olduğunu ispatlamak durumundadırlar. Bu anlamıyla bir örgüt olarak PKK ve özgür insanlar olarak PKK'nin kadro topluluğu inşa edilmek istenen toplumun ve insanın prototipi olmaktadırlar. Bu rolün de sistemik ve evrensel olduğu açıktır. Bu yönüyle PKK'nin ve onun kadrosunun iddiası çok büyüktür, misyonu ağırdır.

Önderliğimiz tarafından örgütlenmiş ve eylemsel kılınmış hakikat olarak tanımlanan kadro, kendi doğasına uygun yaşayabilen insan demektir. Bu yönüyle de kadro hakikatin ta kendisidir. Hem kişisel hem de örgütsel amaçlarına ulaşabilmesi için de öyle olmak zorundadır. İnsan doğası yani hakikati de ahlak ve politika demektir. Komünal ve toplumsal davranmak, sistemdışı olmak demektir. Bu açıdan PKK'de kadrolaşmak, insanlaşmak ile eştir. Kadro algısı insan hakikati çerçevesinde olduğundan PKK'de ne kadar kadrolaşılırsa, o denli de insan olunur. Bu yönüyle kadrolaşmak ile insanlaşmak aynı şeylerdir.

PKK mücadele tarihinde görülmüştür ki başarı da başarısızlık da kadronun duruşu ve performansından kaynağını almıştır. PKK yenilmemiştir, ama henüz amaçlarına ulaşma anlamında zaferle de buluşamamıştır. Mevcut kadrosal duruş, yukarıda belirttiğimiz zihni ve paradigmatik problemlerden dolayı başarı için yetmemektedir. Doğasındaki muazzam güce yeterince dayanmadığından performansı düşük olan kadronun, doğasına uygun bir gerçekleşmeyi yaşaması halinde PKK'nin dünya çapında devrim yapması işten bile değildir.

PKK kadrosunun her şeyden önce buna inanması, bu güçte olduğunu, düşmanın da doğadışı ve anormal olması itibariyle özsel olarak zayıf olduğunu bilmesi gerekir. Zaten sistemin küresel çapta yapısal bir krizi yaşıyor oluşu da bunu olanaklı kılmaktadır. Yaşanan bir kaos halidir ve kaos hallerinde küçük girdiler büyük çıktılar yaratma özelliği gösterirler. PKK de bu kaos sürecinde kendi ekonomik, askeri ve siyasal gücünü kat be kat aşabilecek bir devrimi gerçekleştirebilir. Günümüz biliminde buna 'kelebek etkisi' denmektedir. Bu bilimsel izahat da bunun mümkün olabileceğini ortaya koymaktadır. Yeter ki PKK kadrosu kendi gücüne güvensin ve katıldığı Önderlik gerçeğine göre davranabilsin. Bunun için de 'kendini bil!' ilkesine uygun bir biçimde Önderliğe doğru bir katılım göstersin…

ÖNDERLİK HAKİKATİNE DOĞRU KATILMAK

Apoculuk nedir sorusuna kısaca 'özgür yaşam ustalığıdır' biçiminde bir karşılık verilebilir. Özgür yaşam doğru yaşamdır. Doğru yaşam ise başından beri Önder APO'nun hakikat arayışının özünü teşkil eder. Onun yaşamın anlamına ulaşma konusundaki bu yüksek duyarlılığı bugünkünden çok daha gerilere, daha kesin bir ifadeyle çocukluk günlerine kadar götürülebilir. Onda gördüğümüz bütün ilkelerin anası olan "Olacaksa bir yaşam özgür olacak ya da hiç olmayacak" ilkesindeki ısrar aslında bu çocukluk döneminde başlar. Söz konusu ilke doğuştan mezara, hatta mezarın ötesine, daha doğrusu sonsuza kadar esas alınması gereken bir ilkedir. Bu ilkeye bağlılığın gevşemesi hakikatten kopuşa, dolayısıyla özgür yaşamdan uzaklaşmaya götürür. Önder APO'ya göre "yaşam tüm değerlerin üstünde tutulmak durumundadır. Özgür yaşamak isteyenin esas görevi de yaşamı anlamaktır. Anlayabilmek yaşamaktır, yaşayabilmek anlamak içindir."

Yaşamın büyük anlam yitimine uğradığı bir yerde ve zamanda anlamak fiilini işletmek öncelikle anlamsız olanın fark edilmesiyle mümkündür. Yaşamın anlamını tümden yitirdiği ve yaşamı anlamlı kılan her türlü değerin parayla ölçüldüğü bugünün kapitalizm dünyasında yaşıyorsanız, bunun yol açtığı dehşeti iliklerinize kadar hissetmeden özgür yaşam dünyasına asla kulaç atamazsınız. Uygarlık dünyasında hakikat arayışı özgür yaşam arayışıdır. Bu arayış her şeyden önce yanlış temelde inşa edilmiş anlamsız yaşamın reddedilmesiyle başlar. Dolayısıyla hakikat arayışına çıkışta yapılması gereken ilk iş, ihanete uğramış yaşamdan kopmak ve bu temelde verili yaşama katılmayı kesinlikle reddetmektir. Kapitalizmin anlamdan boşalmış dünyasını reddetmeden anlamlı bir yaşam arayışı söz konusu olamaz. Bu olmadan da doğru yaşamla buluşma sağlanamaz.

Kapitalizmin anlamdan boşalmış dünyasını reddetmeden anlamlı bir yaşam arayışı söz konusu olamaz. Bu olmadan da doğru yaşamla buluşma sağlanamaz.

Önder APO'nun kendini tanımaya başladığı andan itibaren fark ettiği gerçeklerden biri, özellikle Kürdistan somutunda yaşamın ağır bir ihanete uğradığı ve mevcut haliyle yaşanmaya değer bir özellik taşımadığıdır. Daha çok duygularının yön verdiği bu çocukluk döneminde sergilediği bu duruş Önder APO'nun daha sonraki tüm yaşamını da şekillendirecektir. Kuşkusuz en tehlikeli körlük, yalanı gerçek olarak belleyen insanın duruşunda kendisini dışa vurur. Bunun uygarlığın toplumda yarattığı zihinsel çarpıklıkla bağı açıktır. Herkeste bir çift göz vardır, herkes etrafına bakmasını bilir, ancak herkes aynı biçimde görmez. Özellikle kapitalist modernite sahasındaki insan tam bir bakarkördür, bir aldanıcı ve aldatıcıdır. Önder APO'nun çok erken yaşlarda fark ettiği bir başka gerçeklik de budur. Bu da onu tüm yaşamı boyunca aldanmayan ve aldatmayan insan haline getirecektir. Bu fark edişle birlikte o artık başkaları gibi yaşamayacak, başkaları gibi ihanete uğramış bir yaşama katılmayacak, yaşama karşı işlenmiş bu bağışlanması zor suçun ortağı olmayacaktır. Bundan böyle kişiliği ve eylemi artık bu tavır alışa göre şekillenecektir.

Önder APO'nun çevresini ve mevcut gerçekliği sorgulamaya başladığı bu süreçte

Kürdistan'da soykırıma dayalı bir sömürgeci egemenlik yürürlüktedir. Kürt toplumu dehşet verici bir yabancılaşma sürecine alınmıştır. Yaşanan durum Kürt toplumu açısından kendisi olmaktan çıkma ve hakim uluslaşmanın bir hammaddesine dönüşmedir. Kürt toplumundaki mevcut durumu izah edebilecek yegane kavram ihanettir. Bu ülkede yaşamın ihanete uğramamış tek bir alanı kalmamıştır. Kürdistan bir bataklık görünümündedir ve sürekli hastalık üretmektedir. Sağlıklı bir toplumdan söz etmek artık imkânsızdır. Bunun da ötesinde mezara yatırılmış bir toplum gerçekliği söz konusudur. Müdahale edilmemesi halinde bu toplumu bekleyen akıbet tamamıyla bitiş ve tükeniştir.

Tecavüzü salt cinsellikle ilgili bir olgu olarak düşünmemek gerekir. Bu kültürün en etkili olduğu alan zihniyet alanıdır. Zihinsel tecavüz ve bunun ürünü olan zihniyet fahişeliği en onur kırıcı bir gerçekliğin ifadesidir.

Karılaştırılan Toplum Gerçekliği

Bilindiği üzere sömürge toplumları yabancı egemenlik altında şekillendirilmiş toplumlardır. Sömürgeci egemenler salt zor kullanmak suretiyle hükümranlıklarını uzun süreli kılamayacaklarını çok iyi bilirler. Bunun için de sömürge toplumunu kendi çıkarları doğrultusunda yeniden biçimlendirmeye çalışırlar. Bunun için yapmaları gereken ilk iş egemenliklerini onaylayan işbirlikçi ve uşak bir tabaka oluşturmaktır. Zor kullanımı sonucunda sindirilmiş olan toplumun üst kesimleri genelde kendi kişisel ve ailesel çıkarlarını esas aldıkları için yabancı egemenlerle bütünleşmeyi varlık gerekçeleri olarak benimserler. Kürt toplumunda bu durum uygarlığın ilk dönemlerine kadar uzanır. Uygarlığa karşı direnen ilk topluluklar Proto-Kürtler olduğu gibi, onunla işbirlikçilik temelinde bağ kuran ilk kesimler de yine Kürtlerin içinden çıkmıştır. Üst tabakanın ihaneti seçmesi ve bu çerçevede toplumu içten içe kemiren bir kurda dönüşmesi yenik ve bitik bir toplumun ortaya çıkmasında en belirleyici etkenlerden biri olmuştur.

Devletçi uygarlık sistemi mütecaviz bir sistemdir. Baskıcı ve sömürücü karakteri nedeniyle bu böyledir. Baskı ve sömürü sanatında uzmanlaşma tecavüz kültürünü doğurmuştur. Bu kültürle yoğrulmak istenen ilk toplumsal kesim kadınlar olmuştur. Düşürülen kadın düşürülen toplumdur, düşürülmüş insanlıktır. Kadının toplumsal bir güç olarak alt edilişi tüm toplumun alt edilişinin de önünü açmış, bu temelde tecavüz kültürü tüm alt topluma egemen kılınmaya çalışılmıştır. Tecavüzü salt cinsellikle ilgili bir olgu olarak düşünmemek gerekir. Bu kültürün en etkili olduğu alan zihniyet alanıdır. Zihinsel tecavüz ve bunun ürünü olan zihniyet fahişeliği en onur kırıcı bir gerçekliğin ifadesidir. Toplumun köleliğe alıştırılması ve kendi varoluş gerçekliğine aykırı bir konumda yaşamak zorunda bırakılması bu kültürün etkisini gösterir. Zihni teslim alınmış bir toplumun bireyi artık egemen sistemin gözüyle gerçeğe bakar, beynini bu sistemin arzu ettiği biçimde çalıştırır, onun hissetmesini talep ettiği biçimde tepkiler verir veya tepkisizliğe gömülür. Zihinsel olarak teslim alınmış bir toplum giderek sistem için uysal köleler üreten devasa bir fabrika görünümü kazanır. Kadın en bozulmuş neslin en basit fiziksel soy sürdürücüsüne dönüşür. Düşmenin dip noktası işte budur.

Önder APO PKK'nin ortaya çıkışı öncesinde Kürdistan'daki durumun bir genelevdeki durumdan çok daha ağır özellikler taşıdığını dile getirir. Her şeye rağmen genelev sisteminde belirli bir düzen vardır ve bir ticaret mantığı hâkimdir. Patron, bekçiler ve sermaye olarak kullanılan kullar bu ticaret mantığı çerçevesinde hareket eder, gerekli

olan neyse kader sayıp yerine getirirler. Buna karşılık Kürdistan kırk haraminin yatağını kirlettiği bir kadını andırır. Kürt toplumu âdeta bir kapatma durumundadır. Mevcut duruma karşı en küçük bir itirazı olamaz, olursa en şiddetli biçimde cezalandırılır. Bu halk insanlığın kök kültürü olan neolitik kültürün yaratıcı gücüdür. Ancak bu kültüre sahip çıkma sorumluluğuyla hareket eden tek bir kişi bile yoktur. En üstte olanından en diptekine kadar her Kürt bireyi kendi gerçekliği karşısında tam bir vurdumduymazlık ve ihanet içindedir. Bir tavuk ya da köpek için adam öldürür, ancak insanlığın bu kök kültürünü temsil eden kimliğin yaşaması için bir damla ter dökmeye yanaşmaz.

Soykırıma Alınmış Bir Halk

Böylesi bir ortamda herkesin bir biçimde bu ihanete bulaştığını anlamak zor olmasa gerekir. Farklı bir varlık olma hakkı bile gasp edilmiş bir toplumun kendisine yaşatılan bu korkunç haksızlık karşısında isyan etme takatini bile kendisinde bulamaması son derece ürkütücüdür. Doğadaki her canlı varlık kendisine yönelik saldırıları savuşturmak üzere bir savunma duruşu içinde bulunur. Kendi güvenliğini göz ardı eden hiçbir canlı varlık yoktur. Beslenme, güvenlik ve varlığını sürdürerek evrensel sonsuzluğa katılma tüm canlı varlıklarda gördüğümüz üç temel varlık koşuludur. Varlığa yönelik saldırı esas olarak bu üç alana yönelik saldırıdır. Önder APO'nun deyişiyle Kürt halkı ekmeğin ülkesinde bir parça ekmeğe muhtaç bırakılmıştır. Soyunu sürdürmesi üreme derekesine düşürülmüştür. En kutsal varlıkları olan çocuklarını kendi ahlâki ve politik gerçekliğine uygun tarzda eğitememekte, Kürt çocukları egemen ulusun kimliksel ve kültürel gerçekliği içinde eritilmektedir. Güvenliğini sağlama alma öncelikle örgütlü olmayı akla getirir. Oysa Kürt halkı dünyanın en örgütsüz halkıdır. En tehlikeli soykırım türü budur. Böylesi bir ortamda sadece biyolojik olarak bir varlıktan söz edilebilir ki, bu da ölümden beter bir duruma mahkûm edilmişliği ifade eder.

Diriliş aslında dinsel literatürde geçen bir kavramdır; ölünün yeniden hayata dönüşünü veya döndürülüşünü anlatır. Buna ilişkin en çarpıcı örnek İncil'de anlatılan bir olaydır: Dört günlük ölü olan Lazarus'un cesedi bezlerle sarılmış olarak evde bulunmaktadır. Evde yas vardır. İsa yas evine uğrar. Ölünün annesi ve kardeşlerinin feryadı karşısında "Lazarus, ayağa kalk ve yürü" der. Lazarus ayağa kalkar ve yürür. Ölü yeniden can bulur. Önder APO da bir bakıma benzer bir eylemin peşindedir. Kürt halkının direnmesiz bir biçimde ölümünden yana değildir. Yaşam gibi ölüm de elbette anlamlı olmalıdır. Kürdistan'ın tüm vadilerinin Kürt insanının cesetleriyle dolması Kürt halkının yatırıldığı ölüm döşeğindeki zavallı halinden çok daha evladır. Çıkmayan candan umut kesilmez denir ya, Kürt halkı da hâlâ yaşam emareleri göstermektedir. Sadece saçının tek bir telinde dahi canlılık emaresi varsa, buradan tutup yaşam kavgasına atılmak gerekir. Önder APO'nun damgasını vurduğu Kürt dirilişi bu direnişin ürünüdür.

Başkalarını savunmak isteyenler önce kendilerini savunmayı bilmek zorundadır. Kürt gerçeğinde kendini savunmak her şeyden önce verili yaşam tarzına katılmayı reddet-

mekle başlar. Bu noktada "Ben bu bataklığa girmeyeceğim, bu kirli sularda yüzmeyeceğim; ben sizin gibi yaşamayacağım" cümlelerinde anlamını bulan duruş Kürt dirilişinde kilit öneme sahiptir. Burada genelde uygarlık yaşamına, özelde kapitalist modern yaşama karşı çok net bir tavır alış vardır. Önderlik gerçeğinde somutlaşan 'ruhunu satmama' diye adlandırdığımız gerçeklik işte budur. Uygarlık yaşamına katılmak ruhunu sömürü, zulüm ve zorbalık sistemine satmaktan farksızdır. Ne aşılmakta olan feodal sistemle buluşmak ne de yeni gelişen kapitalizme katılmak, Önder APO'nun çocukluktan itibaren sergilediği duruşu ortaya koyar. Bunun bir diğer anlamı da ihanete bulaşmamak, yaşamın ihanete uğramasına kesinlikle ortak olmamaktır. Beş bin yıllık uygarlık sistemi karşısında sergilenen bu duruş süreç içinde daha büyük bir anlam yüklenip bu sistemin çözülerek aşılmasına ve alternatif bir sistemin ortaya çıkarılmasına götürmüştür.

Farklı bir varlık olma hakkı bile gasp edilmiş bir toplumun kendisine yaşatılan bu korkunç haksızlık karşısında isyan etme takatini bile kendisinde bulamaması son derece ürkütücüdür.

Yeni Yaşam Yolunda Hakikat Arayışı

Önder APO kendi yaşamında PKK'nin kuruluşu öncesindeki süreci birinci doğuş dönemi olarak tanımlar. Son derece sancılı geçen bu süreç en derin ruhsal gerilimlerden birini yaşadığı bir süreçtir. Başkaları gibi yaşamamak ciddi bir kararlaşmadır ama altından kalkılması güç zorluklarla yüklüdür. Arayışçı olması krizli kişilik özelliklerinden biridir. Kriz ve kaos aynı zamanda yeni bir doğumun habercisidir. Nietzsche'nin deyişiyle yeni bir yıldız doğurmak isteyen ilkin kendi içinde bir kaos yaşamalıdır. Onun yaşadığı da işte bu olmuştur. En büyük zorluk olumlanıp sahip çıkılacak değerlerin yokluğundan kaynaklanmaktadır. Önder APO bu dönemde bir nihilist olmasa da inanıp bağlanacağı değerler olmadığını düşünmektedir. Yok sayıcı, yadsıyıcı olarak nihilist hiçbir değere inanıp bağlanmayan kimsedir ve sistemin ürünüdür; ciddi bir arayışından söz edilemez. Buna karşılık Önder APO doğru olanın peşindedir. Doğru olmadan yaşam olamayacağına göre, yapılması gereken şey doğrunun peşine düşmektir. Hakikat arayışının özü de budur.

Hakikat Minerva'nın Zeus'un alnından çıkması gibi birdenbire ortaya çıkmaz. Hakikat arayışı bir yürüyüş hali olarak da düşünülebilir. Özgür yaşamla bağı göz önüne getirildiğinde, hakikat arayışının bir özgürlük yürüyüşü gibi değerlendirilmesi çok daha anlamlıdır. Yönü mutlak hakikate dönüktür. Gerçekleşmesi her ne kadar imkânsız denecek kadar zorsa da yaşamı sürükleyen esas gerçeklik mutlak anlamdır. Kuşkusuz hakikat arayışı en çok da toplumsal sorunların ağırlaştığı dönemlerde kendini gösterir. Bu tür dönemlerde baskı ve sömürü şiddetlenir, değerlere saldırı ve değer gaspı hız kazanır. Böyle olunca haksızlığa karşı mücadele de gündeme gelir. Yani hakikat arayışı ile haksızlığa karşı mücadele arasında sıkı bir bağ vardır. Uygarlık tarihi boyunca karşımıza çıkan tüm peygamberler ve bilgelerin hakikat arayışı tamamen yalana dayalı bir sistem olan uygarlık sisteminin haksızlıklarına karşı mücadeleyle yüklüdür. Hakikat arayışı eski toplumsal sistemin reddi kadar yeni bir toplumun inşasını gerektirir. Bu anlamda her peygamber kendi toplumunu yaratır. Tanrı ile toplumsal kimlik arasındaki bağ da aşikârdır. Peygamber ve dini ile bilge ve felsefesinin kaynağında toplumsal kimlik yer alır. Toplumdan kopuk bir din ve felsefe olamaz.

Bu çerçevede bakıldığında Önder APO'nun ilkokula gidişle birlikte dine yönelmesinin nedeni daha iyi anlaşılabilir. Dinin toplumsal hakikati açıklama çabası inkâr edilemez. Toplumda son derece güçlü olması ve bir

toplumsal kültür olarak yaşanması da dinin bu özelliğine işaret eder. Dinlerin ısrarla vurgu yaptığı kutsallık toplumsal emekle bağlantılıdır. Her türlü değerin kaynağında toplumsal emek yatar. Kutsallığın karşı ucunu meydana getiren lanet ise bu emek değerlerine el konulması eylemini ifade eder. Peygamber hitap ettiği toplumu kutsallıklar etrafında birleşip lanetli olana karşı mücadeleye seferber etmeye çalışır. Tek tanrılı dinlerdeki bu hakikat payı görülmeden gelenekle doğru temelde bağ kurulamaz. Urfa hem bölgede kutsallığın merkezidir, hem de lanete karşı peygamberler önderliğinde hiyerarşik ve devletçi uygarlık sistemine karşı mücadelenin yükseltildiği ilk coğrafyadır. Önder APO'nun ve kurucusu olduğu PKK Hareketi'nin Urfa'nın bu gerçekliği ile bağlantısı iyi görülmeden ne Önderlik gerçeği ne de PKK Hareketi doğru kavranabilir. Önder APO'nun deyişiyle PKK Hareketi İbrahimî geleneğin güncellenmiş ve çağa uyarlanmış biçimidir. Burada önemli olan husus, peygamberlerin devletçi uygarlık sistemine kökten karşı olmaları ve sistemin dışında yaşamayı temel ilke olarak benimsemeleridir.

1969 yılında reel sosyalizmle tanışması ve buradan başlayan yeni toplumsallaşma dönemi Önder APO'nun yaşam ve mücadele pratiği açısından ikinci doğuş dönemini teşkil eder. Bu dönemin temel özelliği Kürt olgusu ve sorunu konusunda daha büyük bir yoğunlaşmanın yaşanması ve sorunun çözümüne yönelik olarak çok daha ciddi adımların atılmasıdır. Hakikat araştırması Önder APO'yu bu dönemde hızla grup tarzında bir yapılanmaya götürmüştür. 'Hakikat Avcısı'nın çabaları bir grup hakikat savaşçısını ortaya çıkarmıştır. Birleşme Önder APO'nun ideolojik-teorik görüşleri etrafında gerçekleşmiş, birlik içinde yer alanlar onun bu görüşlerini pratikleştirmeye yönelmişlerdir. Bu süreçte hakikat belki de iki kelimeden oluşan bir cümle ile dile getirilir: Kürdistan sömürgedir! Bu anlamda PKK'nin doğuşu ve gelişimine yol açan süreç iki kelimede ifade edilen bir doğru ve umut bile denilemeyecek bir duygu temelinde başlamıştır. Bunun imkânlara ve elverişli koşullara dayanmayan bir gelişme olduğu kesindir.

Önder APO sıkça gelişme için maddi imkânlar aramanın başa bela getireceğini anlatır. Hayırlı bir işe başladığınızda, birkaç doğrudan oluşmuş bir düşünce gücüne sahipseniz ve iyi duygularınız varsa, yeter ki kendinizi bu işin başarısına yatırın ve sonuç alması için tüm gücünüzü ortaya koyun, gerisi mutlaka gelir. Apocu Önderliğin en ayırt edici özelliklerinden biri budur. Mücadelede başarıyı getiren imkânların bolluğu ve koşulların elverişliliği değil, doğru düşünceler ve iyi duygulardır. Önder APO bu gerçeği İmralı sürecinde çok daha net cümlelerle ifade etti. Herkesten daha iyi düşündüğüne ve hissettiğine göre doğru yolda olduğunu söyledi. Anlamın ve hissin yaşattığı insanın en güçlü insan olduğunu dile getirdi. En büyük gücün anlam gücü olduğunu, her türlü maddi gücün anlam gücü karşısında bir gövde gösterisi olmak dışında bir değer taşımadığını ortaya koydu. Bu açıdan PKK ve kadrosunun gücü maddi silahları çok iyi kullanmasından değil, büyük anlam gücü ve duygu yoğunluğundan kaynaklanır. Önderlik gerçeğine katılmak

öteki tüm ilkelerden önce bu ilkenin esas alınması, içselleştirilmesi ve en temel yaşam kılavuzu olarak benimsenmesinden geçer. Bu bir tarzı benimsemekten çok hakikatle doğru temelde bağ kurmakla ilişkilidir.

Önder APO "Yaşamımı Kürtlükle, Kürtlüğü de yaşamımla özdeşleştirmeden gerçekçi bir toplumsallığı hiçbir zaman anlayamazdım. Tutarlı yaşamın vazgeçilmez ölçüsü toplumsal gerçeklikle ilintilidir" dedi. Önder APO'nun Kürt olgusu ve sorunu ile henüz ilkokul öğrencisiyken tanıştığını biliyoruz. Bu tanışmanın söz konusu gerçekliğin olumlu değil olumsuz yanıyla yüzleşme biçiminde gerçekleştiği belirtilebilir. Bu sırada içinde yer aldığı öğrenci ortamında kulağına çalınan 'kuyruklu Kürt' sözü Kürtlüğe nasıl bakıldığını özetler gibidir. Kürt kimliğine bağlılıkta ısrar etmek kölelikte ve en geri yaşam tarzında ısrar etmekle özdeştir. Bu yüzden Kürtlük söz konusu olduğunda hemen herkesin aklına gelen kopuş ve kaçıştır. İlerleme ve yükselmenin, devlet katlarında kendine yer edinmenin biricik yolu budur. İmha ve inkâra dayalı ulus-devletçi ideoloji yarattığı bu algıyı topluma egemen kılmıştır. Bu temelde Kürt toplumsallığına en ağır darbe vurulmuştur. Buna karşılık Önder APO'nun tavrı ise Kürt kimliğini taşımanın acı veren bir durum olduğu, Kürtlükten kaçmanın ise en büyük alçaklığı ifade ettiği biçiminde olmuştur.

Hayırlı bir işe başladığınızda, birkaç doğrudan oluşmuş bir düşünce gücüne sahipseniz ve iyi duygularınız varsa, yeter ki kendinizi bu işin başarısına yatırın ve sonuç alması için tüm gücünüzü ortaya koyun, gerisi mutlaka gelir.

Bütün bilmelerin temeli olarak kendini bilme toplumsal kimliğin tanınması ve tanımlanmasına bağlıdır. Önder APO'nun Kürt olgusunu araştırmaya girişmesi gerçek anlamda bilimsel sosyalizmle tanışması dönemine rastlar. Kapitalist modernite altında lime lime edilmiş ve fiziki soykırımların ardından kültürel soykırım sürecine sokulmuş Kürt toplumsal gerçekliğini araştırmak hiç de kolay bir şey değildir. Önder APO'nun bu konudaki belirlemeleri de bunun kanıtıdır. "Sadece olgu olarak araştırmak, Kürtlüğü tanımlamak için yetmez. Bir de işin nasılı vardır. Kürtlük olgu olarak şekillendiğinden beri sorunluluğu en yoğun biçimde yaşama talihsizliğine uğramıştır. Jeopolitik koşullar sorunlu yaşamayı kader diye belletmiştir. Tüm tarih çağları boyunca bunun böyle olduğunu gördük. Söz konusu kapitalist modernite olunca, sorunlar tam bir soykırıma dönüşür. Artık varlığını koruyup koruyamayacağı, hatta var olup olmadığı sorunsallıkları tartışılmaya başlanır.

"Olgusu ve sorunları böylesine tarihsel ve kapsamlı olan Kürtlüğü sahiplenmek, bir dağın yükünü omuzlamak gibi bir şeydir. PKK ve varyasyonlarını yükü omuzlama gereğiyle aracı kıldık. Toplumsal yükler kolay sırtlanmaz. Hele bu yükler soykırım kıskacındaysa, aracı ve kurtuluşçu çabaların sahiplerinin ne denli riskli yaşayacakları da anlaşılırdır. PKK ve türevleri hem sorunlu bir olgu olarak Kürt yerelliğini, hem de aynı sorunlu olgunun evrensellikteki karşılığının ne olduğunu hakikat olarak ifade etmektedir. Kendilerini Kürt hakikatinin başlıca sözcüsü ve eylemcisi olarak ilan etmektedirler. Artık Kürt olgusu ve hakikatinin ifadesi olarak PKK ve türevleri böylece diyalektik bir yolculuğa başlamış olmaktadır. Olgu-bilinç (hakikat) gerçeklik kazanınca, diyalektik oluşum dediğimiz süreç veya kurtuluş hareketinin kendisi ortaya çıkar."

İmralı süreci Önder APO'nun çocukluk yıllarında başlayan hakikat arayışında düşüncelerini en rafine hale getirdiği bir süreç oldu. Akıl almaz zorluklarla yüklü koşullar

eğer öldürmezse en görkemli anlam zenginliğine de götürebilir. Önder APO bu gerçeği "Beni öldürmeyen şey sadece beni güçlendirir" sözleriyle ortaya koydu. Kürt kimliğini araştırmak uygarlık konusunda araştırmaları da kaçınılmaz kıldı. Önder APO genelde devletçi uygarlığı, özelde onun krizli dönemi olan kapitalist moderniteyi derinliğine çözümlemek suretiyle bu sistemi aştı. Bu temelde kendi sistemini netleştirdi ve temel özelliklerini ortaya koydu. Tüm savunmalarında alternatif sistemi, ezilenlerin birleşik demokratik sistemini giderek daha da olgunlaşmış boyutlarıyla ortaya koydu. Bu sadece Kürt sorunu için bir çözüm değil, evrensel çapta özgür ve eşit bir yaşam isteyen bütün ezilenler için bir çözümdü. Hakikatin bütünsel karakteri gibi çözümün de bütünlüklü ve aynı anlamda evrensel olduğunu özellikle vurgulamak gerekir.

Önder APO netleştirdiği ideolojik, politik, örgütsel ve ahlaki çizgisini PKK ile demokratik toplumun, aynı anlama gelmek üzere demokratik ulusun inşasına kavuşturmayı öngörmektedir. Bu anlamda PKK Kürt kimliğinin tanınmasını ve evrenselleşmesini öngören ve bunu pratikleştirmek isteyen bir parti olarak tanımlanabilir. Parti kadrolardan oluşan ideolojik ve örgütsel bir yapılanmadır. Partiye katılan kadro her şeyden önce Önderlik gerçeğine katılmaktadır. Önderlik gerçeğine katılmak öncelikle Önder APO'nun anlam gücüne, başka bir deyişle onun hakikatine katılmakla mükelleftir. Önder APO savunmalarında temsil ettiği önderliğin tüm temel özelliklerini netleştirmiştir. Partilileri bekleyen en önemli ve öncelikli görev Önderlik gerçeğini kavramaktır. Kadro anlamanın özgürlük olduğunu, özgür yaşamın yolunun anlamaktan geçtiğini iyi bilmek zorundadır.

En Büyük Aşk Anlama Aşkıdır

Önder APO geçmişte yaptığı eleştirilerde düşünceden kopuk bir pratik içinde olan kadro duruşunu mahkûm etti. Düşünce gücüne ulaşmadan da olumlu bir pratik yapılabileceğine dair anlayışa sert eleştiriler yöneltti. "Düşüncesi bizim olmayanın eylemi de bizim olamaz" dedi. Anlama ve uygulamanın bir ve aynı süreç olduğunu, ikisinin kesinlikle birbirinden koparılamayacağını dile getirdi. Ancak bu noktada sorunun teori-pratik ikilemi biçiminde ortaya konulması lime lime olmuş bir toplumsal zeminde şekillenen parçalanmış kişiliklere bazen pratiği bazen teoriyi öne çıkarma fırsatı sunuyordu. Ağırlıklı kesim teoriyi bir yana bırakıp dar pratikçiliğe yönelirken, diğer bir kesim edindiği belli bir teorik birikimle yürünebileceğini sanıyordu. Şimdi bu ikilemin gerçeği ifade etmekte yetersiz kaldığını çok daha iyi görüyoruz. İnsanın anladığı anda oluştuğunu, anlama ve oluşmanın gerçeğin bütünlüğünü ifade ettiğini, kişinin anladığı kadar yaşadığını ve anlamanın yaşayabilmek için olduğunu iyi biliyoruz.

Partiye katılan kadro her şeyden önce Önderlik gerçeğine katılmaktadır. Önderlik gerçeğine katılmak öncelikle Önder APO'nun anlam gücüne, başka bir deyişle onun hakikatine katılmakla mükelleftir.

İnsan kendi yasallığını kendisi yapan bir varlıktır. İnsanın gelişimindeki yasa aralıkları çok daha kısadır. Bunun anlamı insanın sürekli kendisini aşma çabası içinde bulunan bir toplumsal varlık olduğudur. Kendini aşma niteliksel bir olaydır. Öteki canlı türlerinde değişim ve dönüşüm aralıkları çok daha uzundur ve milyonlarca yıla yayılır. İnsandaki değişim ve dönüşüm ise süreklidir. Dolayısıyla insan özgürlük potansiyeli en yüksek varlık olma özelliğine sahiptir. İnsan zekâsı tüm canlıların zekâsının toplamına tekabül eder. Bu denli muazzam bir zekâ potansiyeline

sahip olan insanın anlama eylemini savsaklaması, bunun da ötesinde anlamadığını iddia etmesi çok tehlikeli bir inkârcılıktır ve uygarlığın zihniyetini fethettiği kimselere mahsus olabilir. Asıl anlaşılamaz olan burada karşılaştığımız anlamsızlıkta ısrar durumudur. Ancak kölelik ruhunun kendisinde içselleştiği, özgür yaşama tutkusunu yitirmiş ve umutsuzluğa gömülmüş kimseler böyle bir yaklaşımı içine sindirebilir. "Maddenin amacı anlamlaşmak, anlamın amacı maddeyi aşmaktır." Anlamda sürekli derinleşen insan yapısallığında da sürekli değişime gitmek zorundadır.

Anlamak bir yönüyle de sorumluluklarının bilincine varmaktır. Evrensel oluşumun en harika varlığı olan insan evrenin gelişim amacı olarak da görülebilir. Evren kendisini insan vasıtasıyla tanımaktadır. İnsanın kendini bilmeden yola çıkarak evreni tanıma çabasına yönelmemesi, sorumluluğunun gereklerini yerine getirmekten kaçmakla özdeştir. En yüksek özgürlük düzeyi en gelişmiş sorumluluk bilinci demektir. Bu anlamda kadro yakaladığı ve sürekli yükselttiği bilinç düzeyi temelinde sorumlu davranan insanı anlatır. Parti kadrosu bu sorumluluğunu toplumun politik ve ahlâki karakterine bağlılığı çerçevesinde yerine getirir. Çevresiyle uyumlu, toplum ile doğa arasında uyumlu ilişkiye büyük özen gösteren, özgür ve eşit bir yaşama tutku düzeyinde bağlı olan kadro gerçek anlamda sorumlu kadrodur. Böylesi bir bilinç düzeyini yakalamış bir kadronun genelde sömürü ve zorbalığın örgütlü hali olan uygarlık sistemine, özelde toplumun, insanın ve doğanın katili olan kapitalist moderniteye tavır almaması düşünülemez.

Önder APO'nun hafızasını 'evrenin bilgi deposu' olarak adlandırdığını biliyoruz. Bu ideolojik-teorik gelişme düzeyinin hakikat arayışının kesintisiz bir biçimde sürdürülmesi ve özgür yaşama aşk düzeyinde bağlılıkla bağlantısı ortadadır. Bu durum tanrısal bir bağışın değil görkemli bir yaratıcı emeğin ürünüdür. Anlamak en soylu yaratıcı emeği gerektirir. En büyük aşk anlama aşkıdır. Anlamak aşkın kendisidir ve tüm zorluklarına rağmen bir 'sevinç ve neşe' pratiğidir. Zorunluluğun ötesine geçip sevinç ve neşeyle dolu geçmeyen bir eylem aşkla girişilmiş bir eylem olamaz. Aşk bir keşif eylemidir, evrenin oluşum dilini çözmekten duyulan büyük heyecandır, coşku dolu bir arayıştır. Bezginlik ve bıkkınlık yaratan bir pratik sistemiçi olmaktan kurtulamamış bireylerin ruh halini yansıtır. Köle pratiği her zaman bezginlik ve bıkkınlıkla yüklüdür. Özgür insan için çalışmak en değerli eylemdir, daha da özgürleştiren bir olaydır. İnsan emeğiyle kendi insani gerçekliğini doğrulamış olur. Elbette bu da anlama fiilini müthiş işletmeyi gerektirir. Kadro anlayışlı ve ciddi insandır; anlama işine en büyük ciddiyetle yaklaşır ve bu temelde anladığını aynı ciddiyetle pratikleştirir. Önderlik gerçeğine katılmanın amentüsü budur.

Önderliğe Zihni Katılım

Hakikat devrimi bir zihniyet ve özgür yaşam devrimidir. Önder APO'nun zihniyet devrimini kadronun yapması gerekenlerin ilk sırasına yerleştirmesi onun değişim ve dönüşümde oynadığı belirleyici rolün ifadesidir. Önder APO'nun sözleriyle ifade edecek olursak, zihniyet devrimini yapmadan, özgürleşmeyi bir yana bırakın, sıradan ahlâklı bir insan bile olunamaz. Böyle bir kadronun eylemi de özgürleşmeye hizmet edemez. Önderlik gerçeğine katılmanın yolu zihniyet devrimini yapmaktan geçer. Zihniyet devrimi Önder APO'nun düşünce sistemiyle donan-

mak demektir. Onun büyük emekle kat ettiği ideolojik-teorik yetkinliğe eşlik edecek bir kararlılık sahibi olmadan Önderlik gerçeğine tutarlı bir bağlılıktan söz edilemez. Böylesi bir kimsenin bağlılığı bir değer taşımaz. Bir gerçeği tanıyıp anlamadan ona katılmanın mümkün olmadığını iyi biliyoruz. Katılmak için tanımak ve anlamak gerekir. Tanımak ise merak etmeye ve ilgi göstermeye bağlıdır. Önderlik gerçeğine büyük ilgi gösteren bir kadro adayının anlama gücünü geliştirmemesi ve aynı anlama gelmek üzerine özgürleşme yolunda büyük mesafe kat etmemesi düşünülemez.

Önder APO İmralı sürecinde hiyerarşik ve devletçi uygarlık sistemine karşı geliştirdiği savunmalarında ortaya koyduğu ideolojik-teorik birikime iki yoldan eşlik edilebileceğini belirtir: Bunlardan ilki güvene dayalı, samimi ve alçakgönüllü temelde gerçekleştirilecek bir katılım iken, ikincisi teorik öze ve ideolojik yetkinliğe yüksek bilinç edinme çabasıyla bilerek ve anlayarak katılımdır. Önderlik gerçeğine güven duymak, yani Önderliğin hakikatin temsilciliği olduğuna yürekten inanmak ve büyük bir samimiyetle pratikleştirmeye yönelmek PKK içinde yer almak isteyen her kadronun esas alacağı tutum olmalıdır. Elbette arzulanan ve çok daha sonuç alıcı olan katılım biçimi ilkine bağlı olarak anlam gücünü geliştirmek, bilinç düzeyini sürekli yükseltmek ve ideolojik derinliği yakalayarak Önderlik hakikatine katılmaktır. PKK'de bu iki tür katılımın seçkin örnekleri olduğu gibi, her iki tarzın birliği temelinde Önderlik gerçeğiyle bütünleşmektir. PKK'de başarı sağlamak ve değerlere yeni değerler katmak böylesi bir katılımı bağlayan kadroların eseri olmuştur. En özlü katılım biçimi budur. Nitekim bu katılım onları halkın gerçek kahramanları mertebesine yükseltmiş, bu kadrolar en inanılmaz koşullarda bile başarı çizgisinde yürümekten şaşmamışlardır.

Bu denli muazzam bir zekâ potansiyeline sahip olan insanın anlama eylemini savsaklaması, bunun da ötesinde anlamadığını iddia etmesi çok tehlikeli bir inkârcılıktır ve uygarlığın zihniyetini fethettiği kimselere mahsus olabilir. Asıl anlaşılamaz olan burada karşılaştığımız anlamsızlıkta ısrar durumudur.

Kadronun burada buluştuğu elbette Önderlik zihniyetidir, katılım sağlanan güç Önderlik ve onun zihniyetidir. Yüksek zihniyet gücü olan Önderlik gerçeğine katılmak yerine kendine göre katılım sağlayanların geri bir zihniyetin temsilcileri oldukları açıktır. Önder APO "Temel zihniyet gücümü kavramayanlar, buna saygı duymayanlar ve yüksek performansta teorik katılım gösteremeyenlerle ortak zihniyette buluşmamız zordur" demektedir. Geri zihniyet sahipleriyle uzlaşma türünden bir yaklaşım içinde olmak Önderlik çizgisini sapmaya uğratmaktan öteye bir sonuç vermez. Önderlik zihniyetiyle buluşma tökezlememe ve yoldan çıkmamanın, sistemin eseri olan parçalanmış kişiliği aşmanın, aynı anlamda ahbap çavuş grupları ve çeteci eğilimlere savrulmama ve bu eğilimlerle etkili mücadele yürütmenin garantisidir. Kişinin iyi niyetli olması bu tür savrulmaları yaşamasına engel oluşturmaz. Lenin'in işaret ettiği gibi, cehenneme götüren yol da iyi niyet taşlarıyla döşelidir. Bu açıdan "Ben kötü niyetli değildim, böylesi olumsuz bir sonucu beklemiyordum" türünden bir savunmanın pratikte hiçbir değeri yoktur.

Önder APO kadroyu 'örgütlenmiş ve eylemsel kılınmış hakikat' olarak tanımladı. Hakikatin Önderlik gerçeği ile bağını göz önüne getirdiğimizde, bu tanımın içerdiği anlamı daha iyi bilince çıkarabiliriz. Önderlik özünde hakikati ifade ediyorsa, örgütlenmiş

ve eyleme geçmiş hakikat olarak kadro da bu hakikat kapsamındadır, onun içindedir, onun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Önderlik gerçekte bir kurumdur; Önder APO bu kurumun oluşturucu gücü, yol göstericisi ve sözcüsüdür. Örneğin şehitlerimizi de bu kurum kapsamında değerlendirmek gerekir. Aynı şekilde belirlenen tanımlama çerçevesinde kendini gerçekleştiren kadro da Önderlik gerçeği içindedir. Hakikat bütündür ve bu anlamda kadro kişilik bütünlüğünü başarmış olarak Önderlik gerçeğine katılır. Değişik sınıf etkilerini taşımak ve uygar toplumun özellikleriyle yaşamak parçalanmış kişilik özelliklerine denk düşer. Bu etkiler ve özelliklerle yaşamak Önderlik gerçeğine katılmanın önünde engel oluşturur.

Önder APO üçüncü doğuş dönemi adını verdiği dönemin genelde uygarlık sisteminden, özelde kapitalist modern yaşamdan kopuşla başladığını belirtti. Önderlik gerçeği açısından bunun zihinsel kopuşu ifade ettiği açıktır. Önder APO hiçbir zaman sisteme dahil olmadı; hem feodal sistemin hem de kapitalist modernitenin kişiliğinde doğuş yapmasına izin vermedi. Üçüncü doğuş döneminde daha da belirginleşen bilinçli ve eylemli demokratikleşme öncesinde yine bir doğal demokratik duruşun sahibi oldu. Onu halkla bütünleşmeye ve sistemin birleşik saldırılarına rağmen kesintisiz bir biçimde devam eden bir mücadeleyi geliştirmeye götüren de işte bu duruşu oldu. İmralı süreci öncesine ilişkin Önder APO'nun özeleştiri verdiği husus modernist yaşama duyulan ilginin yol açtığı zaaflar değil, kapitalist modernitenin bakış açısını aşacak bir düşünce gücüne ulaşamamaktı. Önderlik daha öncesinde de uygarlığı ilerleme olarak değerlendirmenin yanlış olduğunu söyledi. Uygarlık öncesi döneme ve yaşam tarzına ilkellik olarak bakmanın sakatlığına işaret etti. Uygarlığı devasa büyümüş bir ağaca benzetti: Tüm haşmetli görüntüsüne rağmen bu ağacın içinin çürümüş olduğunu, buna karşılık ilkel denilenin özünde yaşama çok daha yakın durduğunu, bu yüzden modernizme sarılmak yerine birçok yönüyle 'ilkel' kalmayı tercih ettiğini dile getirdi. Her ne kadar Kürt sorununda devlet odaklı ve iktidar eksenli bir çözüm tarzını esas alsa da bunun doğurduğu zayıflıkları ve yol açtığı zaafları kendi doğal demokratik duruşuyla dengelemesini bildi. Bu duruşu sayesinde başında bulunduğu PKK Hareketi'ni halklaştırmayı ve halkın sahiplendiği bir hareket haline getirmeyi başardı. Böyle olmasaydı hiçbir zaman bugünkü evrensel çözüm gerçekliğine ulaşılamazdı.

Önderlik Bir Duygu Dehâsıdır

Arayış genel olarak mevcut olandan duyulan tiksinti ile başlar. Bu noktada duyguların oynadığı role dikkat çekmek gerekir. Önder APO'nun "Canlı sezileri küçümsenemez. Yaşam adına ne varsa o sezilerde gizlidir" belirlemesini bu çerçevede yorumlamak mümkündür. Onun daha çocuk yaşlarda sonuna kadar aykırı bir insan olmayı seçmesi ve başkaları gibi yaşamamakta karar kılması da duygularındaki bu soyluluğa ve sezgilerinin büyük gücüne işaret eder. Önderler genellikle analitik zekâlarının gücüyle tanımlanır ve bu anlamda dâhi olarak adlandırılırlar. Buna karşılık Önder APO'da özellikle yaşamının ilk döneminde öne çıkan yan duygu dehası olması boyutudur. Düşünce dehası yanı bunu

Tiksinmediğimiz ve nefretimizi kazanmayan bir olgusal gerçeklikle sonuna kadar mücadele edebilir miyiz? Nietzsche'nin "Tanrı öldü" cümlesi ile bunu tamamlayan Michel Foucault'nun "İnsan da öldü" biçimindeki belirlemesi bizde ne tür duygular uyandırıyor?

takip eder. Sezgiler insanı sorunlar konusunda uyarır ve analitik aklın sorunu tanımaya yönelmesini sağlar. Sorunun kaynağına inilmesi ve bütün boyutlarıyla tanınması duygusal aklı daha da güçlendirir. Her ikisi arasında bu tarzda birbirini tamamlayıp geliştiren diyalektik bir ilişki vardır. Önderlik gerçeğinde her iki zekânın uyumlu birlikteliği zirveleşmiştir. Duyguların gücünü azaltan ve çarpık duyguların gelişmesine neden olan şey modernist yaşamı itirazsız kabul etmek ya da itirazlarını sonuna kadar götürmeyip teslim olma yoluna girmektir. Ruhunu satma denilen durum da bu olsa gerekir. Önderlik gerçeği ruhunu satmamış insanın gerçeğini ifade eder.

İşte bu noktada her kadronun Önderlik gerçeği aynasında kendi duygularını sorgulaması gerekir. Tiksinmediğimiz ve nefretimizi kazanmayan bir olgusal gerçeklikle sonuna kadar mücadele edebilir miyiz? Nietzsche'nin "Tanrı öldü" cümlesi ile bunu tamamlayan Michel Foucault'nun "İnsan da öldü" biçimindeki belirlemesi bizde ne tür duygular uyandırıyor? Tanrının ve insanın ölümü ne anlama geliyor? Tanrının ve insanın katili kimdir ya da nedir? Toplumsuz ve insansız bir sistem olan kapitalizmle yaşanamayacağı konusunda mutlak bir kanıya ve karara ulaştığımız söylenebilir mi? Modernist yaşamdan ne anlıyoruz? Toplumsuz bir yaşam mümkün müdür? Bir toplumkırım sistemi olan kapitalizmin yol açtığı ve mahşeri çağrıştıran dehşet verici gelişmeleri iliklerimize dek hissedebiliyor muyuz? Bir ayağı çukurda olan uygarlığımızın bu durumuna rağmen süslenip püslenerek kendisini herkesi baştan çıkarabilecek bir fahişe görüntüsüyle sunması neyi ifade ediyor? Bu fahişenin baştan çıkarma girişimine kanmayacak bir ideolojik, politik ve ahlâki duruşu yakaladığımızı iddia edebilir miyiz? Sistem için sisteme karşı mücadele etmek ne demektir? Bunun için Giordano Bruno ve Hallac-ı Mansur gibi davranmak neyi gerektiriyor? Demokratik moderniteyi inşa etmenin yaşamsal önemine ne kadar inanıyoruz? Önderlik gerçeğine sağlıklı bir katılım için bu sorunlar önemlidir ve yetkin cevaplar verilmesini gerektirir. Verilecek cevaplar yaşamda da karşılığını bulmak durumundadır.

Sadece An'ı Yaşama Kapitalizmin Bir Hastalığıdır

Kapitalizmin en zayıf sistem olduğunu söylemek aslında sıradan bir gerçeği dile getirmektir. Kapitalizmi güçlü kılan şey insanlığın varoluş koşulu olan toplumsallığa bağlılığın zayıflamasıdır. Negatif özgürlük olarak da tanımlanan liberal bireycilik ve onun yaşam tarzı toplumu çürütüp çökerten kanser hücreleri rolünü oynar. Bireyci yaşam tarzı günübirlik bir yaşam tarzıdır. Bireyci tip kendi anını yaşayan belleksiz bir varlıktır. Oysa toplumsal insan yaşadığı anın dışına çıkabilen yegâne varlıktır. Önder APO'nun deyişiyle kişi bulunduğu çağdan ve zamandan ne kadar koparsa, bütün çağlar ve zamanların içine o kadar açılabilir. Hakikat adını verdiğimiz gerçekliğin anlaşılması da böyle mümkün hale gelir. İnsanın tarihsel bir varlık olması da bunu gerektirir. Buna karşılık belleksiz insan görüntüyle ilgilidir. Kapitalizmin eseri olan gösteri toplumu işin görüntü yanıyla ilgilenen toplum durumundadır. Olgunun içeriği onu pek ilgilendirmez. Modanın bu sistemde müthiş etkili olması bunun en çarpıcı kanıtıdır. Dolayısıyla modernite anlamdan arınmış biçimselliğin zaferidir. Modanın ışıltılı parlaklığını yansıtan giysiler ve takılar içindeki bireyci tip ile vitrinlerde sergilenen göz alıcı ambalajlar içindeki tüketim nesneleri arasında artık hiçbir fark kalmamıştır. İnsanın kendisi de bir meta olup çıkmıştır. Pazarlanan sadece moda ürünleri değildir; bu ürünler vasıtasıyla insan da kendisini pazarlar duruma düşmüştür. Metalaşmış toplum ve insan elden çıkarılmak istenen toplum ve insandır.

Modernitenin göze hitap etmesi ve biçimsel cezbediciliği karşısında yenilmemek muazzam bir nefis mücadelesini gerektirir. Özellikle kapitalist modernitede nefis savaşı bütün savaşlardan önce gelir. Nefis savaşında

yenilmeyen insanın savaşın öteki biçimlerinde kaybetmesi oldukça zordur. Önder APO buradan hareketle “En azından dört yüz yıldır hegemonik bir hal alan kapitalistik modernitenin gelenekselleşen, en fanatik dinden daha çok kültleşen kavram ve uygulamalarına karşı en yetkin evliya ve peygamber tarzı duruşlar ve Budistik yaklaşımlar geliştirilmeden, sistemin değirmenine aptalca su taşımaktan kurtulunamaz” demektedir. Evliyalar, peygamberler ve bilgeler en sonuç alıcı savaşlar verdikleri alan nefis alanıdır. Nefis savaşı kendi benliğine yenilmemek, içindeki ‘ben’i dışarı atmak, bireycilik ve bencilliğin kırıntılarını dahi kişiliğinde barındırmamak, böylece “Ben benim, ben evrenim” diyebilecek düzeye yükselerek evrensel gerçeklikle özdeşleşmektir. Mutlak hakikat dediğimiz durum işte budur. Benlikten sıyrılıp tüm evreni kucakladığınızda her şey sizin içinizdedir demektir. En azından anlamsal düzeyde bunu yakaladığınızda mutlak özgürlük evreninde yaşadığınızı hissedebilirsiniz. Bu durumda dışarıdan sizi etkileyebilecek ve aynı anlamda davranışlarınız üzerinde kısıtlamada bulunabilecek hiçbir şey kalmamış demektir.

Kürtlük ve Kadro

Aynı şekilde yaşamını Kürtlükle, Kürtlüğü yaşamıyla özdeşleştirmek her kadronun temel yaşam ilkesi olmalıdır. Bu tür bir yaklaşımı esas almadan Kürt halkının demokratik uluslaşma mücadelesinde bir arpa boyu yol alınamaz. Kürt halkı köleliğin altında bir statüde, daha doğrusu statüsüzlükte yaşamaya mahkûm edilmişken bireysel olarak özgürleşebileceğini sanmak korkunç bir gaflettir. Toplumu köle olanın kendini özgür sanması tam da inkâr ve imha sistemine uşaklık yapmaya tekabül eder. Farkında olmasalar da bu tarzda yaşayan kadroların sayısı hiç de az değildir. Gösteri toplumunun etkisi altında olduğu uzaktan bile rahatlıkla fark edilebilecek pek çok kadro tanıyoruz. Bu tür kadroların duruşu ne anlama geldiğini bilmeden okuduğu surelerle cennete gideceğini sanan sözde dindar birinin durumuna benziyor. Bunun müminlikle alakası yoktur. Burada doğru bir ahlâki duruştan da söz edilemez. “PKK önderlik gerçekliğinde ahlaki tutum ideolojik, politik ve örgütsel çizgi temelinde oluşan yeni toplumsallığa kanun ve kurallardan da öte tutkuyla bağlanmayı ifade eder. Bu yeni toplumsallığı yaşamın varoluş biçimi olarak algılar. Yaşam yeni toplumsallığımızdır. Bunun dışındaki yaşam arayışları, kaçamakları boşluk, kayıp anlamına gelmektedir. Mümince bir yaşamdan ziyade bilimselliği esas alan, politik özgürlüğü yeni yaratımların çabası olarak gören bir yaşam ustalığı, bilgeliğidir; çağdaş müminliktir. Bu ahlaki gücü gösteremeyenin her çabası sapmalara uğramaktan kurtulamaz.”

Önderlik Örgütlü Eylem Demektir

Önderlik gerçeğinin en belirgin özelliklerinden birinin de örgütlü eylemlilik olduğu kesindir. Önder APO’da bu özellik yine çocukluk dönemine dayanır. Onun bu dönemdeki pratiğinde gördüğümüz çocuk oyunları, çiçek toplama, kuş avcılığı, namaz grupları oluşturma birer örgütlenme ve eylem biçimidir. Bu eylemlerden her biri bir bakıma birer toplumsallaşma denemesidir. İçinde esas olarak yapıcılık vardır. Daha yedi yaşından başlayarak kendi toplumsallığını gerçekleştirmeye yönelmesi böyle vücut bulmuştur. Yine ondaki arkadaşlık arayışı ve kendi arkadaşlarını yaratma çabası ikinci doğuş dönemi dediği süreçte gerçekleşen partileşmenin prototipi niteliğindedir. Arkadaşlık ve dostluk onda en yüce değerler durumundadır ve ihaneti asla kabul etmez. Arkadaşlığın bir öncülük ilişkisi, dostluğun da toplumsallığın temeli olarak ele alındığı söylenebilir. Yeni toplumsallık bu arkadaş grubuyla inşa edilecek, yeni toplum güçlü dostluk ve dayanışma ilişkisi üzerinde şekillenecektir. Önder APO’daki arkadaşlık yaşamının her döneminde soylu amaçlara kilitlenmiştir. Partileşme dönemini bir yana bırakın, daha öncesinde de arkadaşlığa yaklaşımında kayırma, kendi deyişiyle kendini

oyalama, eğlendirme ve kazanç temin etme yoktur. Bunlar ona yabancıdır ve kesinlikle dışlanması gereken ilişki biçimleridir. Bu anlamda onun için arkadaşlıktan yoksun bir hayat anlamsız bir hayattır.

Partileşme ile birlikte bu ilişki yoldaşlık ilişkisine dönüşür. Kemal Pir'in de ifade ettiği üzere Önder APO'nun PKK zemininde inşa ettiği birlik sadece bir ideolojik ve örgütsel birlik değil, daha da ötesinde bir ruhsal birliktir. PKK'deki yoldaşlık ilişkisine böyle bakmak gerekir. Önder APO'nun 1970'lerin başında oluşturduğu devrimci grubu 'Apo Klanı' olarak adlandırması Kemal Pir'in sözünü ettiği ruhsal birlik ile eşanlamlıdır. Grubun her üyesi grubun öteki üyeleriyle âdeta özdeşleşmiştir. Bilindiği üzere klan tarzı toplumsal yapılanmada müthiş bir birlik vardır. Klan kendi başına bir şahsiyet gibidir. Klan üyesi klanın dışında bir yaşamı aklına bile getirmez; klanın dışına çıkmayı ölüm hali olarak algılar. Daha sonraki nitelikli toplumsallaşma bu klan değerleri üzerinde yükselir. Bu çerçeveden bakıldığında PKK'nin temellerinde yer alan bu yoldaşlık ilişkisinin inşa edilecek olan toplumun bir maketi olduğu belirtilebilir. İdeolojik, örgütsel ve ruhsal birlik çıkar birliğinin zıddıdır. Bu birliğin amacı diri diri mezara yatırılmış bir halkı ayağa kaldırmak, onu kendi gerçekliğiyle yeniden buluşturmak ve özgürlüğü için mücadele eder bir güç haline getirmektir. Önderlik gerçeğinde yaşamsallaşan yoldaşların birliği bunu başarmış ve sonuna kadar özgür yaşamakta kararlı bir halk gerçekliğini ortaya çıkarmıştır. Bu birlik sağlanmadan diriliş mucizesi asla gerçekleşemezdi.

Kadronun İnşa Görevleri

PKK öncelikle yoksullara ve yoksunluk içinde yaşayanlara gitti. PKK'nin esas kitlesi en alttakileri oluşturanlar, egemen güçlerin deyişiyle baldırı çıplaklar oldu. Gençlik, kadınlar ve yoksul köylülük PKK'yi herkesten önce bağrına basan toplumsal kesimler oldular. Kentlerin varoşlarına yığılmış yoksullar bir dilim ekmeklerini PKK kadrolarıyla paylaştılar. Kır yoksulları PKK'nin savaşçı topluluğunun bel kemiğini oluşturdular. PKK kadroları dışarıdan bu kesimlere giden 'yabancılar' değildi; onların en hayırlı evlatlarıydı, onların çocuklarıydı. PKK kadrolarını öteki sözde devrimcilerden ayıran şey mütevazı duruşları, ağızlarından çıkan söze göre yaşamaları, halkın özgürlük davasına samimi bağlılıkları ve daha önemlisi müthiş sadelikleriydi; emekçilerle birleşmeleri ve hatta onların içinde erimeleriydi. Ne yazık ki bu soylu geleneğin aynen devam ettirildiğini söylemek zordur. Komünal yaşamın hâlâ diri özellikler taşıdığı kırsal toplum içinde çalışmak isteyen kadroların sayısı oldukça sınırlıdır. Çalışma için daha çok kentler tercih edilmekte, kentlerde de varoşlara gitmekten âdeta kaçılmaktadır. Özellikle büyük kentlerin en yoksul kesimleri gerici ve işbirlikçi tarikatçı yapılanmaların insafına terk edilmektedir.

Bir gerçeğin altını özenle çizmek gerekir: Kürdistan'da demokratik bir sistemin inşası içinde bulunduğumuz dönemin karakteristik özelliğidir. İnkâr ve imha çizgisinde ısrar eden yeşil Türkçü faşist iktidarın şiddeti alabildiğine tırmandırması ve bu nedenle savaşın giderek kızışması bu gerçeği değiştiremez. Demokratik uygarlığın inşası özü itibariyle pozitif eylemliliğe dayanır. Devrimci halk savaşı bile esas olarak inşa edilecek demokratik sistemi korumayı öngörür. Önder APO bu gerçeği "Temsil ettiğim önderlik gerçeğinin bu yönü özenle bilinmek ve takip edilmek durumundadır. Aksi halde benim önderliğimde politik birlikten, örgütsel ve eylemsel yaşamdan bahsetmek zordur. Sürekli örgütlü ve ağır basan yönü pozitif eylemlilik olan bir yaşamı sergileyemeyenlerin, önderlik kurumunda başarıyla rol oynamaları imkânsıza yakındır" biçimindeki belirlemeleriyle çok iyi ortaya koymaktadır. Kürdistan'daki faşist-sömürgeci sistemi şiddetle yıkmayı düşünmek ve demokratik toplumun inşasını bu yıkılış sonrasına ertelemek doğru değildir, Önderlik gerçeğine aykırıdır.

Önderlik gerçeğine katılan ve onunla bü-

tünleşen kadro Kürdistan'da demokratik toplumun inşasına aşkla girişmek durumundadır. Örgütlü kadro örgütlü toplumdur. En sonuç alıcı eylem türü örgütlenmedir. Kuşkusuz bunu salt bir öncü kadro örgütlenmesi olarak ele almıyoruz. Kadronun ve toplumun örgütlenmesini birbirinden ayrılmaz bir durum, daha doğrusu tek bir süreç olarak değerlendiriyoruz. Böylesi bir örgütlenme ve eylemlilik PKK kadrosu için varoluş koşulu olarak görülmelidir. "Örgütlenme ve eylemlilik bir görevden de öte yaşam hali olarak anlaşılmalıdır. Nasıl susuz ve havasız olunmazsa, örgütsüz ve eylemsiz yaşanmayacağı da bilinerek, önderlik gerçekliğimize anlam verilmelidir. Yoksa örgüt içinde örgüt, kendi başına yıkıcı, boş, amaçsız eylemcilik başa hep bela getirir. Çok yetkin örgütlenme, bunu ideolojik ve politik çizginin özüne uygun somutlaştırma, amaçlı ve verimli bir eylemlilikle bütünleştirme tek doğru bağlılık türüdür. Sonuca götürebilen, tarihî çabaları boşa harcamayan, her tuğlayı binayı daha yüksek kılmak için koymaya götüren tutumdur. Yapının örgütsel ve eylemsel anlayışını, silahlı mücadele de dahil, bu konuma yükseltmekten başka başarı şansı yoktur."

Önder APO "Hakikat ifade edilen bütünsel gerçektir. Kadro örgütlenmiş ve eylemsel kılınmış hakikattir" dedi. Biz hakikati toplumda arayıp bulan bir hareketiz. Toplum dışında bir hakikat arayışının anlamsız olduğuna ve sonuç vermeyeceğine inanıyoruz. Hakikatin bütünlüğü aynı zamanda toplumun demokratik inşasının da bütünlüğü anlamına gelir. Toplumsal özgürlüğü sadece siyasal mücadelenin başarısına bağlamak oldukça eksik ve hatalı bir yaklaşımdır. Toplumsal inşa yaşamın bütün alanlarını kapsayan bir inşadır ve bütünlüklü bir sistemin kuruluşunu anlatır. Örneğin ekonomik alanın siyasal alandan daha önemsiz olduğu iddia edilebilir mi? Kadının kendini özgürleştirmesi ve bunu kendi konfederalizmiyle taçlandırması geleceğe ertelenebilir mi? Kırsal alan toplumunun örgütlenmesinde ve yeniden inşasında tarımın rolü gözardı edilebilir mi? Kültürel alanda kendisini örgütleyememiş ve kendi eğitim sistemini inşa edememiş bir hareketin gerçek başarısından bahsedilebilir mi? Aynı şekilde her alandaki inşa kendisini savunabilecek bir sistem oluşturmadan kazanımlarını kalıcı kılabilir mi?

Akademiler Ve Akademik Kadro

Bütünlüklü bir sistemin inşa edilmesi bütünlüklü bir kadro çalışmasını gerektirir. Önder APO bunu başarmanın yolunun akademik kadronun yaratılmasından geçtiğini belirtti. Toplumun bütün alanlarına (ekonomik-teknik, ekolojik-tarım, kadın-özgürlük, kültür-kimlik, tarih-dil, bilim-felsefe, din-sanat vb.) ilişkin akademik birimlerin inşa edilmesinin temel bir görev olduğunu ifade etti. Tüm bu alanlardaki inşa iç içedir ve bütünlük arz etmektedir. Demokratik modernite binası temelden başlayarak ve deyim yerindeyse her duvarı aynı zaman dilimi içinde yükseltilerek kurulacaktır. Birinin diğerine göre önceliği yoktur, olsa bile oldukça sınırlıdır. Demokratik moderniteyi bir insanın bedenine, alanlarını ise bedenin organlarına benzetelim. Önemli ve öncelikli olan kafadır, eller ve ayaklarla birlikte gövde daha sonra da gelebilir denilemeyeceği açıktır. Nerede toplum varsa orada bütünlüklü bir toplumsal inşa vardır ve kadro bu inşanın yol gösterici gücüdür.

Özellikle legal alanda akademi denildi-

"Örgütlenme ve eylemlilik bir görevden de öte yaşam hali olarak anlaşılmalıdır. Nasıl susuz ve havasız olunmazsa, örgütsüz ve eylemsiz yaşanmayacağı da bilinerek, önderlik gerçekliğimize anlam verilmelidir.

Önder APO'nun PKK zemininde inşa ettiği birlik sadece bir ideolojik ve örgütsel birlik değil, daha da ötesinde bir ruhsal birliktir. PKK'deki yoldaşlık ilişkisine böyle bakmak gerekir.

ğinde geniş odalara sahip okul binaları ve ders vermek için de sistemin eğitim süreçlerinden geçmiş akademisyenler akla gelir. Bu büyük bir yanılgıdır. PKK tarihi bunun ciddi bir yanılgı olduğunu gösteren örneklerle doludur. Evleri bir yana bırakın, Önder APO yemek sofrasını bile bir eğitim zemini olarak değerlendirdi. Ankara'da her öğrenci evi bir okul işlevini gördü. Dağdaki parti okullarımız ve savunma akademilerimiz çoğu zaman gölgelik bir alan yaratan büyük bir ağacın altını verecekleri eğitim için ideal bir zemin olarak kullandılar. Eğitimler bazen birkaç saat, bazen bir gün, bazen de birkaç hafta sürdü. Hiç kimse dört duvar içine kapanmadan eğitim olmaz demedi. Ankara'da temelleri atılan grubun Kürdistan'a dönüşü ile birlikte grubun her üyesi bu teorik araştırma ve inceleme döneminde öğrendiklerini başka gençlerle paylaştı. Kimi zaman düzenli sayılabilecek eğitimler yaptı. Halk içinde propaganda çalışması yürüttü ve bu da bir eğitimdi. Emekçiler bu sayede belki de bir cümlelik doğruyu yakalayarak hakikatle buluştular. Başlangıçta grubun benzer diğer yapılanmalardan farklı olarak yazılı materyalleri yoktu. Ancak bu boşluk her kadronun kendisini bir ayaklı gazete tarzında eylemsel kılmasıyla dolduruldu.

Demek ki toplumsal yaşamın her alanına ilişkin akademiler her yerde kurulabilir. Bunun için ihtiyaç duyulan şey esas olarak kendini eğitmiş ve varlığını toplumun demokratikleşmesine adamış kadrodur. Kadro yegâne çözüm gücüdür. Kadronun en doğru tanımlarından biri budur. Önderlik gerçeği çözüm gerçeğidir, Önderlik gerçeğine katılmış insan kendinde çözümü gücünü ortaya çıkarmış insandır. İnsanı çözüm gücü haline getiren de özgür yaşama tutkulu bağlılığıdır. Önder APO "Amaçlarında güneş kadar net olan, onları başarıya taşıyacak yolu ve yöntemi de mutlaka bulur" demiyor muydu? İhtiyacın keşfin anası olduğu doğru değil mi? Kürt halkı her yerde özgür yaşama ve bunun pratikleşmiş ifadesi olarak demokratik ulusun inşasına hava ve su kadar ihtiyaç duymuyor mu? Bunun kendisi bile bu işe aşkla sarılmak için yeterli bir neden olmuyor mu?

Bir kez daha vurgulayalım: PKK olanaklar üzerinde vücut bulan bir hareket olmadı. Önder APO Kürt halkının özgürlüğü için yola çıktığında, "Kürdistan'da özgürlük mücadelesine girişmek için ne kadar olanağımız var?" diye sorsaydı, herhangi bir adım atması kesinlikle mümkün olmayacaktı. İşe olanak aramakla başlanmış olsaydı, Kürt halkı çoktan tarihin karanlıklarında kaybolup gitmiş olacaktı. En büyük olanak insanın kendisidir; bu insanın iyi duyguları ve doğru düşünceleridir. Kaldı ki insanlığın düşünsel gelişiminin zirvesinde bulunan bir Önderlik gerçeğimiz vardır. Bu kaynaktan gerekli ideolojik-teorik gıdayı alma olanağına sahibiz. Bu en az bir çocuğun anasının ak sütüyle beslenmesi kadar besleyip büyüten bir olanaktır. Gerisi bununla duygularımızı terbiye etmek ve kendimiz olmayı başarabilmektir. Mücadele elbette olanaklar ortaya çıkarır. Doğru tutum bu olanakların üzerine yatmak değil, onları yeni kazanımlar elde etmede birer elverişli araca dönüştürmektir. Olanaklar uçurumun iki yakasını birleştiren bir köprü gibi değerlendirilirse doğrudur. Apocu kadro olmak önüne çıkan her engele uçurum adını takmak değil, uçurumun üzerine köprü kurmak ya da bizzat kendisini köprü haline getirmektir. Lenin'in "İnsan çok ama yine de insan yok" biçimindeki yakınmasını ya da eleştirisini düşünelim. Aynı eleştiri bizim açımızdan da geçerli değil midir? Kürdistan'da bir halk öz-

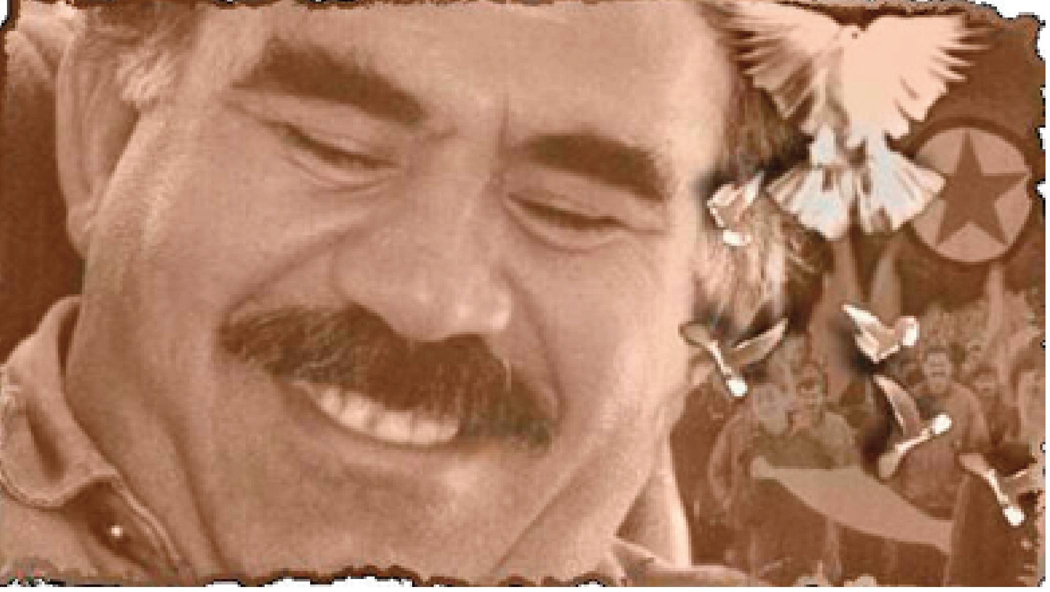
gürlük için ayaktayken, milyonlar isyan ateşiyle yanıp tutuşurken, kadro sıkıntısından söz etmek ne kadar doğru olabilir? Halk deyişleri bu konuda çözümün nerede olduğunu ortaya koyacak kadar yol göstericidir: Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur! Asıl sorun insanı eğitme, iradeleştirme ve toplumsal inşaya seferber etme görevini yerine getirmekten sorumlu kadronun bu görevini savsaklamasıdır. Eğitim mücadelenin yarısıdır. Kürdistan'da büyük aydınlanma devrimi bu eğitimle gerçekleşecek, toplumsal organizmanın sağlıklı hücreleri olan özgür birey-yurttaşlar bu eğitimle ortaya çıkarılacaktır. Eğitim pratikleştirir, pratik eğitilir ve eğitir. Yine en görkemli örneğimize dönelim: Önder APO tek bir gün bile eline silah almadı, ancak halkını savunacak silahlı güçleri eğitip örgütlemekten de asla geri durmadı. Temel görevini bir bakıma eğitim olarak belirledi. Bu temelde en tahrip edilmiş bir toplumsal zeminde şekillenen en bozulmuş kişiliklerden en soylu kahramanlar ordusunu ortaya çıkardı. Mucizevi tarzını bu konuda da sergiledi. Güneş kadar yakıcı olan bu gerçeğe gözlerini kapatmayan her kadro Önderlik gerçeğine katılmanın yolunun insanı eğitmekten geçtiğini bir an bile unutamaz.

Katılım Önderlik hakikatine katılımı konusuna ilişkin yaptığımız bu değerlendirmeyi Önder APO'dan yapacağımız uzun bir alıntıyla tamamlayalım:

"Özcesi şahsımda temsil etmek durumunda kaldığım bu önderlik tanımı herkese katılımını gözden geçirerek yeniden nasıl bütünleşmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çizgideki önderlik tüm evreni, insansal varoluşu, toplumsal gerçekliğimizi, halkın demokratik özgürlüğünü bağrında taşımaktadır. Sadece ulusal değil evrenseldir. Kusuru ve yanlışlıkları varsa, bu temel kategorilerde aranmalıdır. Yoksa gölgesinde yaşayarak, basit bencil veya kölecil dünyalar kurarak yaşanabileceğini sanmak gaflet ve hatta sapıklıktır. Savunmam gerçekleştirilen önderliğin tüm temel niteliklerini yansıtmaktadır. İlgi duyanlara öncelikle düşen görev kavramasını başarmaktır. Eğer yanlış ve yetersiz bulunan hususlar varsa, bunları göstermek ve tamamlamak yoldaşlığın gereklerindendir. Görünüşte katılım gösteriyormuş gibi davranıp pratikte başka konumlar arz eylemek, eski tabirle 'münafıklıktır'. Önderlik gerçekliğim kabul edilmeyebilir. O durumda uygun bir açıklama ile ayrılmak bir haktır. Bir yandan anladık deyip katılmamak veya katıldım deyip gerekeni yapmamak yoz, sorumsuz bir yaşamı ifade eder ki, bunun da kalıcılığı ve anlamı olamaz…

Önderlik tarzım asla dayatma değildir. Büyük bir inanç ve bilgelikle beslenir. Bu yönlü gücü olmayanlar uzak durmalıdır. Çağımızın hasta ettiği bireyler bu tarz önderliğe katılamaz. Katılsalar da sonuç alamazlar. Son gruplaşmaların temelinde, başından beri önderlik gerçeğine yeniden yaptığım tanımlama temelinde katılımını gerçekleştirememek rol oynamıştır. Eğer bize ilgi ve saygı varsa, gerçekten ideolojik, politik ve örgütsel bir ortak yürüyüşte iddialı, kararlı ve eylemli olmak isteniyorsa, benim onlara değil, onların bana katılımı gerekir. Benim bedenen diri olmam veya ölmem belirleyici değildir. Ulaşılan anlam, irade ve ahlak belirleyicidir. Bu yalnız ben değil, bende dile gelen tüm bir evren, varolan insanlık ve toplumsal gerçekliğimizdir. Ona dayalı halkımızın demokratik, özgür ve eşitlik içinde yeniden yapılanmasıdır."

Önderlik gerçeği çözüm gerçeğidir, Önderlik gerçeğine katılmış insan kendinde çözüm gücünü ortaya çıkarmış insandır. İnsanı çözüm gücü haline getiren de özgür yaşama tutkulu bağlılığıdır.

“Kadro sıkça vurguladığımız gibi parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan militanları ifade eder. Dönüşümün kurmay ekibidir. Teori ile pratik bağını kurabilen, kitlesel örgütleme ile etkinliği buluşturup yönetebilen özellikler taşımaktadır. Ayrıca toplumsal ahlakı ve politikanın yaratıcılığını şahsında birleştiren kimliktir. Kadro olmak bir aşk bir tutku işidir. Kendini amaçlarına sınırsız bir inanç, kararlılık ve aydınlıkla yatırmak demektir. Bu nitelikleri olmayan bir heves kariyer tutkusu ile önü tutmak isteyen kişiler hep olumsuz sonuçlara yol açarlar. Kadrolaşma bir heves olmanın ötesinde teorik bir öngörü programını derinliğine parti binasını kurmakta bir tutku insanını gerektirir. Yeni dönemde kadro örgütlemesine giderken bu niteliklerinin esas alınması tabiidir. Her ciddi sosyal, siyasal, ekonomik örgütleme benzer kadro anlayışına liderlik sanatına sahip olmak ister. Başarısında bunun payını arar. Halkın demokratik örgütleme ve eyleminde kendini kanıtlamayan hiçbir kadro ve önder demokratiklik sıfatına layık olamaz. Önderlik gerçeği ile bütünleşmek kadro politikasının özüdür.”